

Tartu linna arengukava 2018 - 2025

Eelarvestrateegia 2018-2021

Tartu 2017

Sisukord

SISSEJUHATUS.....	3
I LÄHTEPOSITSIOON	4
1.1. Tänane Tartu.....	4
1.2. Üldised keskkonnatrendid.....	9
1.3. Olulised väljakutsed	10
II VISIOON JA STRATEEGILISED EESMÄRGID.....	12
III TEGEVUSED AASTATEKS 2018 - 2025	14
3.1. Kooli ja teadmuslinn.....	14
3.2. Nutikas ettevõtluslinn	18
3.3. Inspireeriva elukeskkonnaga linn.....	21
3.4. Hooliv linn.....	25
3.5. Loov linn	28
IV EELARVESTRAATEGIA AASTATEKS 2018-2021	33
4.1. Sissejuhatus eelarvestrateegiasse.....	33
4.2. Majanduskeskkonna analüüs.....	34
4.3. Ülevaade 2016. a majandustulemustest	38
4.4. Eelarvestrateegia alused ja finantseesmärgid	40
4.5. Tulud.....	46
4.6. Põhitegevuse kulud	51
4.7. Investeermistegevus.....	52
4.8. Finantseermistegevus.....	57
4.9. Finantsdistsipliini näitajad	59
4.10. Tundlikkusanalüüs ja riskistsenaariumid	60
4.11. Eelarvestrateegia kokkuvõte.....	61
V ARENGUKAVA ELLUVIIMINE JA SEIRE	62
LISAD	63
LISA 1. Ülevaade Tartu linna arengukava täitmisest aastatel 2013-2016	63
LISA 2. Tartu linna arengut mõjutanud olulised sündmused aastatel 2013-2016.....	134

LISA 3. Tartu arenguseire näitajad	138
LISA 4. Tartu linna SWOT-analüüsi tulemused	144
LISA 5. Kasutatud allikad	146
LISA 6. Haridusasutuste investeeringute kava 2017-2028	147
LISA 7. Eelarvestrateegia põhinäitajad.....	149
LISA 8. Olulisemad eelarvestrateegia perioodi investeeringud.....	150
LISA 9. Eelarvestrateegia põhinäitajad Tartu linna arvestusüksuse kohta	152

SISSEJUHATUS

Tartu linna arengukava aastateks 2018-2025 koostamine algatati Tartu Linnavolikogu 2016. aasta 14. aprilli otsusega nr 331. Arengukava koostamise koordineerimiseks moodustati juhtgrupp, kuhu kuulusid linnavalitsuse struktuuriüksuste esindajad ja mida juhtis linnapea Urmas Klaas.

Arengukava koostamisel võeti aluseks Tartu linna arengustrateegias Tartu 2030 esitatud visioon, strateegilised eesmärgid ja üldised tegevussuunad, analüüsiti linnaelu valdkondade hetkeseisu ja vaadati üle kehtivad riiklikud ja linna arengudokumendid (lisa 5). Tulenevalt hetkeolukorrast ja üldistest keskkonnatrendidest kanti uude dokumenti üle seni kehtinud arengukava pooleliolevad ja täitmata jäänud tegevused, mis polnud oma aktuaalsust kaotanud. Teemavaldkondade kaupa toimus 5 suuremat seminari, kuhu paluti oma ala asjatundjaid ja huvilisi ka väljastpoolt linnavalitsust. Nendel seminaridel analüüsiti Tartu linna üldisi tugevusi, nõrkusi, võimalusi ja ohtusid ning selgitati välja lahendamist vajavad probleemid valdkondade lõikes. Lisaks korraldati täiendavalt mitmeid teemaseminare ja arutelusid lähiaastate tegevuste kavandamiseks. Ettevõtluse osa täiendati vastavalt ettevõtluse tugistruktuuride ümarlaudades saadud sisenditele ja 2016. aasta lõpus korraldatud ettevõtluse arengu alase uuringu tulemustele.

Arengukava koostamise protsessis toimunud seminaride korraldamisel ja tulemuste analüüsimisel olid abiks OÜ Geomedia konsultant Rivo Noorkõiv, Kating OÜ loovuskoolitaja Kati Orav, Roadmap2Go OÜ eksperdid (kultuur, sport, noorsootöö) ja Avatud Ring OÜ konsultant Martin Tiidelepp (haridus). Tartu ettevõtluskeskkonna arendamise analüüs valmis Irbis Konsultatsioonid OÜ, Cumulus Consulting OÜ ja Positium OÜ ekspertide ühistööna. Seminaridel ja koosolekutel osales 165 inimest.

Tartu linna eelarvestrateegia, mis kajastab arengukavas kavandatud tegevuste elluviimise võimalusi neljal eelseisval aastal, on esmakordselt lülitatud arengukava koosseisu. Iga-aastase arengukava ülevaatamise protsessis korrigeeritakse ka eelarvestrateegiat ja pikendatakse seda ühe aasta võrra.

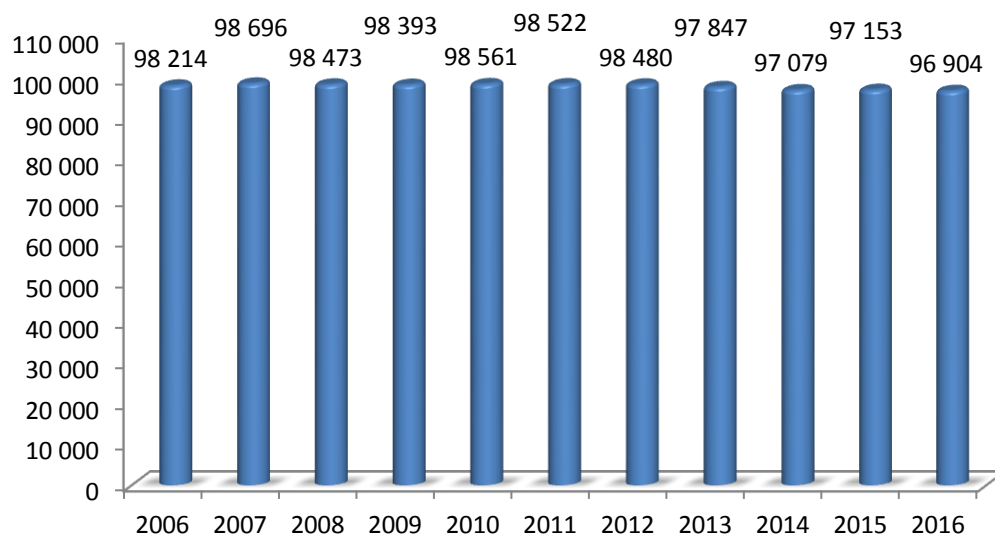
I LÄHTEPOSITSIOON

1.1. Tänane Tartu

„Tartu on armas ja kodune, mille südameks on Raekoja plats ja kopsudeks Toomemägi.“

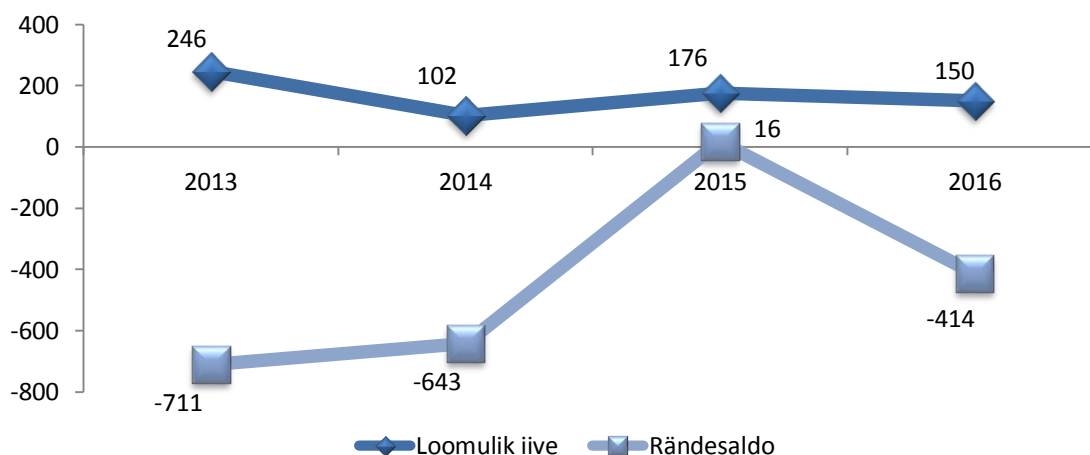
Tuleviku kavandamisel tuleb eelkõige analüüsida seda, kuhu me tänaseks oleme jõudnud ja millise hinnangu tartlased oma kodulinna käekäigule on andnud. Sellest tulenevalt kujundame koos oma tegevused järgnevateks aastateks. Koondülevaade Tartu linna arengukava täitmisest aastatel 2013-2016 on esitatud lisa 1 ning lisa 2 on välja toodud eelmise arengukava perioodil linna arengut positiivselt mõjutanud sündmused.

Tartu eripära ja peamine kapital peitub tarkades, heatahtlikes ja rahulolevates elanikes, kelle arvukust tuleb hoida ja tõsta. Viimase kümne aasta statistika näitab mõõdukat langustrendi (vt joonis 1).

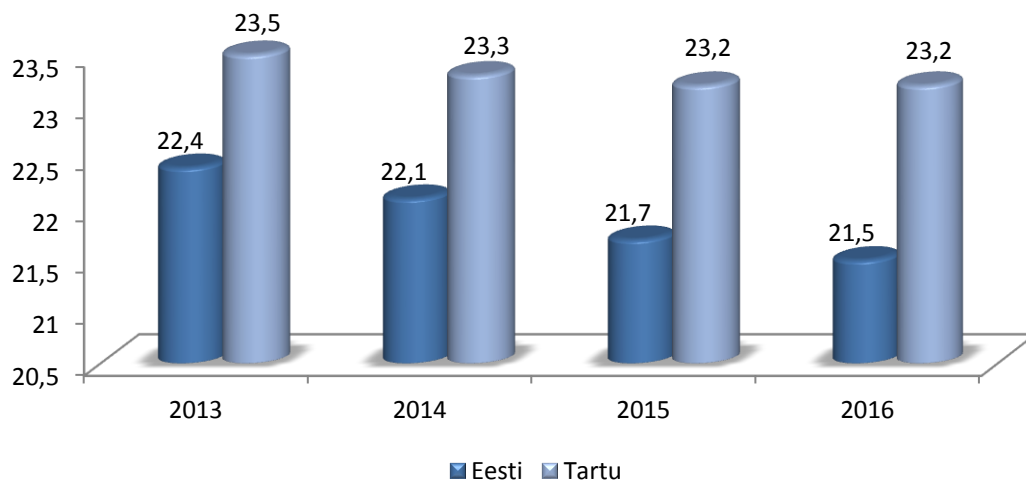
Joonis 1. Tartu rahvastik aastatel 2006-2016

Positiivse näitajana saab välja tuua tartlaste iibe (vt joonis 2), mis on aastaid olnud positiivne, kuid negatiivne rändesaldo muudab murelikuks – mida teha, et tartlased jääksid oma kodulinna ja ei kiipuks võõrsile? Üheks olulisemaks ülesandeks käesoleva arengukava perioodil on tartlaste arvu kasvu-trendi pööramine ja seda eelkõige väljarände vähendamiseks lahenduste otsimisega.

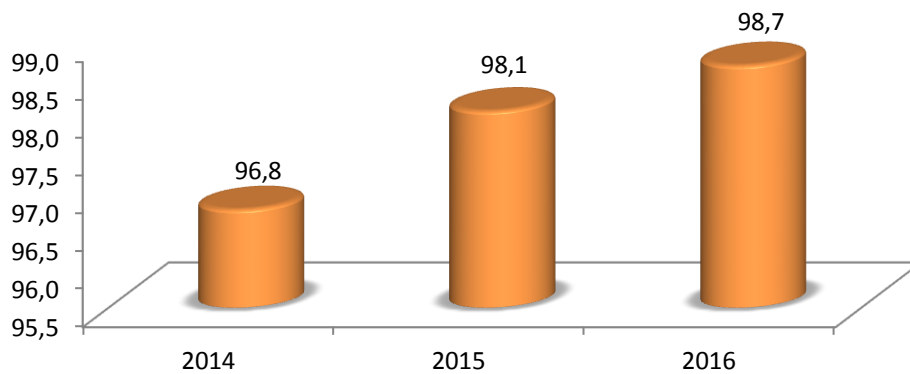
Joonis 2. Tartlaste iive ja rändesaldo aastatel 2013-2016

Allolev joonis iseloomustab Tartut kui on noorte inimeste linna, sest peaaegu veerand tartlastest on vanuses 7-26 eluaastat ja tegevuste kavandamisel tuleb seda silmas pidada. Saame uhkust tunda selle üle, et 2016. aastal toimunud üleriigilise uuringu „Noorsootöös osalevate noorte rahulolu noorsootöoga“ tulemuste põhjal oli kõrgeim rahulolu noorsootöoga just Tartus, kus rahulolu protsent ulatus 93-ni. Samas tuleb arvestada üldise rahvastiku vananemise trendiga ja luua ka eakale tartlastele väärikas elukeskkond.

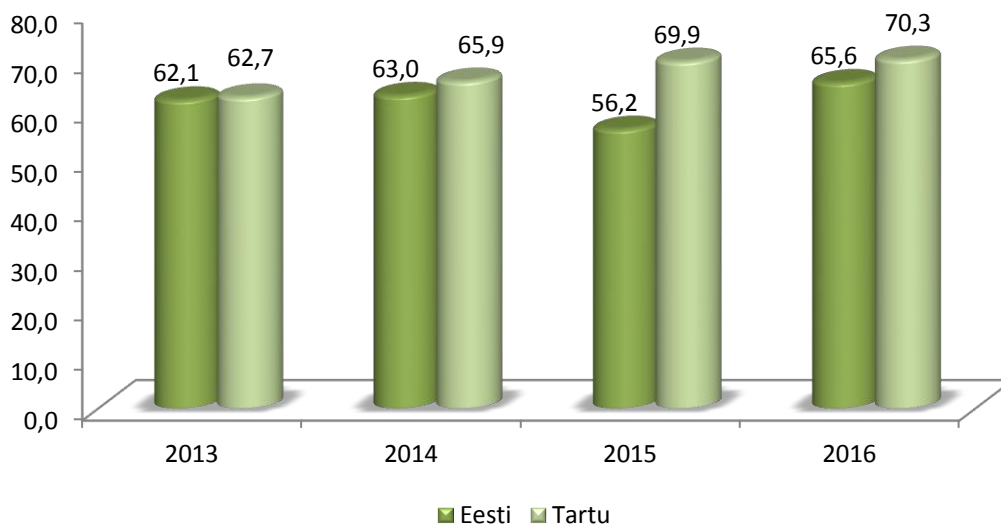
Joonis 3. 7-26-aastaste osakaal rahvastikust võrdluses Eesti keskmisega, %

Tartlased on õpihimulised ja küsitluste tulemused näitavad, et hariduse omandamise võimalusi Tartus hinnatakse kõrgelt. Jooniselt 4 on näha, et pea kõik põhikooli lõpetanud jätkavad kutse või gümnaasiumihariduse omandamist. Kõrgharidust tullakse Tartusse omandama üha rohkem nii mujalt Eestist kui välisriikidest. Tartu kui rahvusvaheliselt tunnustatud ülikoolilinna välisüliõpilaste arv on kasvanud 4%-lt 2014. aastal 6,4 %-ni 2016. aastal.

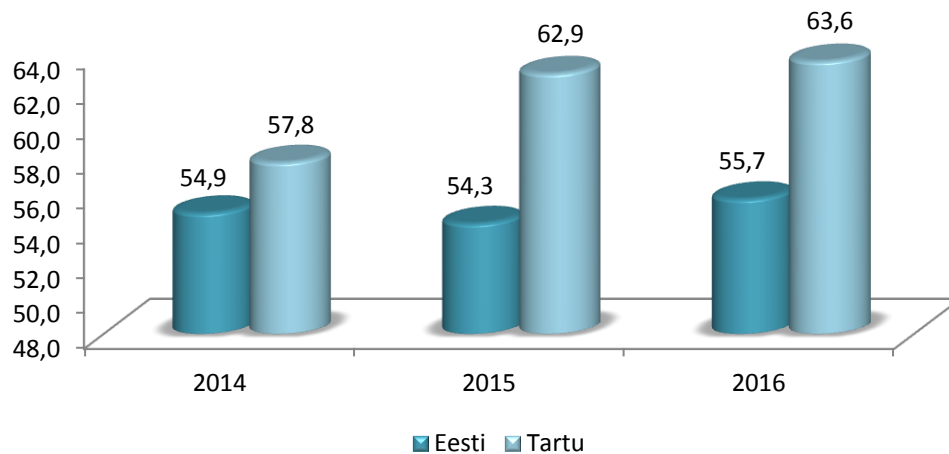
Joonis 4. Õpingute jätkajate osakaal peale põhikooli lõpetamist

Jooniselt 5 näeme, et tööga hõivatute osakaal on tartlaste hulgas suurem, kui Eestis keskmiselt ja aastatega on see näitaja pisut tõusnud. Elanikeküsitluse tulemused seevastu näitavad, et erialase ja meelepärase töö saamisega tartlased rahul ei ole ning kipuvad seetõttu võõrsile. Kuidas tartlasi Tartus hoida ja mujalt tulnutele Tartu koduks ja unistuste töökohaks muuta – see jääb oluliseks lahendust vajavaks küsimuseks ka käesoleva arengukava perioodil.

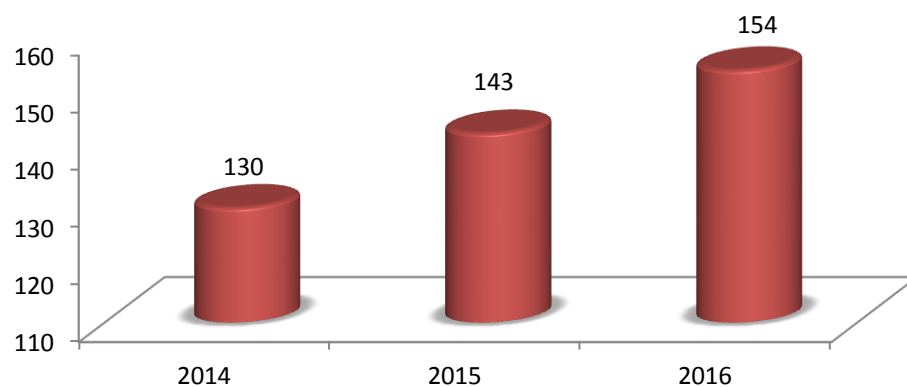
Joonis 5. Tööhõive määr 15-74-aastaste elanike hulgas võrdluses Eesti keskmisega.

Tartlane tunneb end tervemana kui keskmine Eestimaa elanik ja tervise enesehinnang on viimastel aastatel jõudsasti kasvanud (vt joonis 6). Et see trend jätkuks, tuleb elanike tervislikke hoiakuid ja käitumist ka edaspidi positiivselt suunata.

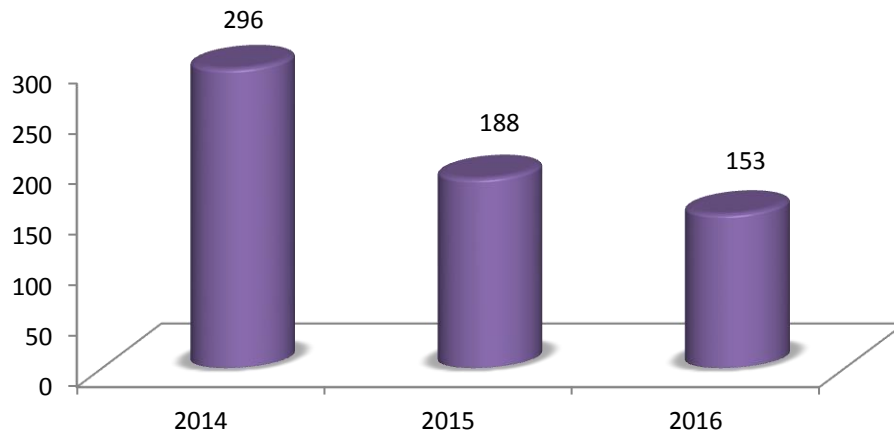
Joonis 6. Hea ja väga hea tervisega elanike osakaal rahvastikust võrdluses Eesti keskmisega

Tartus püütakse au sees hoida liikumist ja tervislikke eluviise. Tervislik eluviis sõltub ka sportimisvõimalustest. Jooniselt 7 on näha, et erinevate sportimispaikade arv Tartus on viimase kolme aastaga jõudsasti kasvanud.

Joonis 7. Sportimispaikade arv Tartus

Tartut saab pidada turvaliseks linnaks. Jooniselt 8 on näha isikuvastaste kuritegude pidevat vähenemist. Loomulikult tuleb koostöös korrakaitsjate ja linlastega tegutseda selle nimel, et selline langustrend ka järgnevatel aastatel jätkuks.

Joonis 8. Isikuvastaste kuritegude arv Tartus

Eelpool toodu on vaid väike valik Tartut iseloomustavast statistikast. Tartu arenguseire näitajatega on põhjalikumalt võimalik tutvuda lisas 3 ning Tartu erinevaid eluvaldkondi kajastav statistiline ülevaade on kättesaadav linna veebilehel (www.tartu.ee).

Tartus traditsiooniks saanud elanikeküsitluste andmed annavad tunnistust sellest, et tartlased on oma kodulinnaga üsna rahul, 2016. aastal toimunud keskkonnaalases uuringus hindas Tartu linna üldist keskkonnaseisundit positiivseks 81 % vastanuist. Rahulolematust väljendati enim supelrandade ja mänguväljakute seisukorra üle ning puudust tunti kõige rohkem tervisespordiradadest. Erinevate Tartu linnaelu valdkondade kohta tehtud uuringute tulemused on huvilistele kättesaadavad Tartu linna veebilehe uurimistööde registris.

Tartu linna SWOT-analüüs (vt lisa 4) tõstis Tartu tugevustena ühest küljest esile kompaktse, turvalise ja eriilmeliste piirkondadega linnakeskkonna, mis pakub nii suurlinna hüvesid kui väikelinna eeliseid ning teisest küljest targad linlased ning tasemel hariduse, teaduse, meditsiini ja tervishoiu. Kokku loovad need eeldused sobiliku keskkonna nii innovaatiliste valdkondade ligitõmbamiseks kui erinevatele väljakutsetele vastu astumiseks.

Et vältida peamisi ohtusid – ajude ja vaimu väljavoolu Tartust ning bürokraatia ja elanike passiivsuse süvenemist, tuleb edaspidi paremini ära kasutada Tartu tugevusi. Nendeks on innovaatiliste ja mitmepalgeliste töökohtade loomise võimalus, rakendades selleks kõrgetasemelise hariduse ja teaduse potentsiaali, Emajõe ja kaldapealsete parem ära kasutamine ja roheline elukeskkonna väärtustamine ning alternatiivenergia laialdasem kasutuselevõtmine. Oluline on ka Tartu selgem positsioneerimine ja turundamine nii elukohana kui külastuspaigana.

1.2. Üldised keskkonnatrendid

Tartu arengu kavandamiseks toimunud seminaridel ja aruteludel tõstatisid lisaks konkreetsetele teemadele ja valupunktidele ka alljärgnevad üldised keskkonnatrendid, millega linna arengu kavandamisel tuleb arvestada:

- Ⓢ Geopoliitiliste jõujoonte muutused ja õhtumaade tähtsuse kasv maailmas.
- Ⓢ Harituse olulisuse kasv ja inglise keele tähtsustumine.
- Ⓢ Tartu traditsioonilise tagamaa (eelkõige Lõuna-Eesti) rahvastiku jätkuv vähenemine ja vananemine, sisserände muutused ja hõbemajanduse esilekerkimine.
- Ⓢ Riigisiseste arenguerisuste kasv ning Tartu kättesaadavuse olulisuse kasv konkurentsi ja koostöö olukordades.
- Ⓢ Hargmaisuse süvenemine. Majanduse globaliseerumine, piirideta tööturg ja ettevõtete konkurents ning tehnoloogiliste lahenduste kasutuselevõtu suutlikkuse oluliseks muutumine. Järgmismajanduse tärkamine ja väärtushinnangute muutumine.
- Ⓢ Elustiilide mitmekesisuse ja mitmekultuurilisuse kasv, suurem tähelepanu elukeskkonnale, tervisele ja sotsiaalsele kapitalile.
- Ⓢ Kliima soojenemisega kaasnevad keskkonnariskid ning ohud inimese tervisele ja varale.
- Ⓢ Tarkade lahenduste ja taastuvenergia kasutamine, ökoloogilise tasakaalu jälgimine arendustegevustes.
- Ⓢ Haldusreformist tulenevad muutused.
- Ⓢ Valglinnastumine ja sellega kaasnev inimeste elu- ja töökohtade muutumine. Tartu administratiivpiire ületava planeerimistegevuse tähtsustumine.
- Ⓢ Kodanikuühiskonna mõjukuse kasv.

1.3. Olulised väljakutsed

Alljärgnevalt on välja toodud olulisemad probleemid ja kitsaskohad, mis kerkisid esile aruteludel ja seminaridel ning mille lahendamine aitaks linnaelu valdkondade arengule kaasa, et muuta Tartu meelepäraseks kodulinnaks, ihaldusväärseks tööpaigaks ning atraktiivseks külastuskohaks.

Oluline on, et Tartu elanike arv hakkaks taas kasvama!

Hariduse valdkonna arendamiseks on oluline:

- ☉ Tartu kui tunnustatud ülikoolilinna positsiooni tugevdamine;
- ☉ põhikoolide õppekeskkonna kaasajastamine;
- ☉ gümnaasiumide arendamine teadmuskeskusteks;
- ☉ kutseõppe mitmekesistamine;
- ☉ hariduse tugisüsteemide väljaarendamine;
- ☉ hariduslike erivajadustega laste koolivõrgu korrastamine.

Ettevõtluse valdkonna edendamiseks on oluline:

- ☉ Tartu ettevõtlusaktiivsuse tõstmine;
- ☉ Tartu ettevõtlus- ja elukeskkonna atraktiivsuse suurendamine nii Eestis kui ka rahvusvahelisel tasandil;
- ☉ kõrgema lisandväärtusega tootmise arengu soodustamine (sh tarkade tööstuslahenduste (Industry 4.0) kasutuselevõtt);
- ☉ ettevõtjate ja teadlaste vahelise koostöö, sh väliskoostöö tihendamine;
- ☉ ettevõtlusega seotud infrastruktuuri jätkuv edendamine;
- ☉ ettevõtete toetamine koolituste, seminaride ja väliskontaktide vahendamise kaudu;
- ☉ kõrge lisandväärtusega töökohtade loomise soodustamine;
- ☉ kiirete ja mugavate transpordiühenduste loomine välismaailmaga.

Turismi elavdamiseks on oluline:

- ☉ Tartu kui reisisihi tuntuse suurenemine;
- ☉ Tartule ainuomaste turismitoodete väljaarendamine;
- ☉ turismi hooajalisuse vähendamine;
- ☉ konverentsiturismi elavdamiseks soodsate tingimuste loomine (sh majutusvõimaluste mitmekesistamine).

Mõnusa elukeskkonna loomiseks on oluline:

- ☉ mugava jalgrattateede võrgustiku väljaarendamine;
- ☉ keskkonnasäästliku ja sujuva ühistranspordisüsteemi töölerakendamine;
- ☉ liiklejate teadlikkuse ja liikluskultuuri tõstmine;
- ☉ sidusa puhkealade ja rohevõrgustiku edasiarendamine;
- ☉ jalgsikäigu soodustamine katkematute turvaliste jalakäigusuundade edasiarendamise läbi nii linnasiseselt kui linna lähialadel;
- ☉ miljööväärtuslike alade korrastamine;
- ☉ tänavate rekonstrueerimisel ruumi kujundamine üheks osaks rohevõrgustikust ja vaba aja veetmise aladest;
- ☉ kesklinna elavdamine, säilitades kultuuripärandi ja roheluse;
- ☉ Tartu kui Emajõelinna kuvandi parem ärakasutamine;
- ☉ IT-lahenduste rakendamine tartlaste heaolu tagamiseks;
- ☉ turvalise elukeskkonna tagamine (sh kliima soojenemisest tulenevate riskide leevendamine).

Tervishoiu ja hoolekande valdkondade edendamiseks on oluline:

- Ⓢ elanike terviseteadlikkuse tõstmine;
- Ⓢ sotsiaalteenuseid pakkuvate keskuste ja võrgustiku arendamine;
- Ⓢ kvaliteetsete integreeritud tervishoiu- ja hoolekandeteenuste arendamine;
- Ⓢ hoolekandeteenuste mahtude kooskõlla viimine vajadustega;
- Ⓢ kaasamise hea tava rakendamine hoolekandeteenuste planeerimisel.

Kodanikuühiskonna arendamisel on oluline:

- Ⓢ koostöö arendamine era- ja mittetulundussektoriga teenuste pakkumisel;
- Ⓢ vabatahtliku töö soodustamine ja tunnustamine;
- Ⓢ vabaühenduste potentsiaali laialdasem kasutamine.

Kultuuri, spordi ja noorsootöö valdkondade arendamiseks on oluline:

- Ⓢ erinevatele sihtrühmadele avatud ja ligipääsetava kultuurielu ja –asutuste võrgustiku kujundamine (eri vanuserühmade vajaduste integreerimine, „majast välja“ noortekeskuse teenus, liikumis- ja meelepuudega inimeste erivajaduste arvestamine);
- Ⓢ muutuvale linnale ja kaasaegsetele tarbimisharjumustele vastava taristu arendus ja uuendamine (vabaõhu sportimisalad, ekstreemspordihall, linnaraamatukogu, multikultuurikeskus, seltsinguhoone, Roosi tn kultuurikilomeeter);
- Ⓢ eri valdkondade noorte talentide sidumine Tartuga luues selleks loomingulist, tervist hindavat ja paindliku tööturuga keskkonda;
- Ⓢ rahvusvaheliste võimaluste ja kogemuste sujuv sidustamine Tartu kultuurieluga piiratud regionaalsete ressursside ja transpordiühenduste taustal;
- Ⓢ tulemuskeskse koostöö tihendamine erinevate sektorite, huvirühmade ja organisatsioonide vahel kultuurivaldkondade eesmärkide saavutamiseks.

II VISIOON JA STRATEEGILISED EESMÄRGID

Tartu linna visioon on määratletud linna arendamise strateegilises alusdokumendis „Arengustrateegia Tartu 2030“ järgmiselt:

TARTU ON TEGUSATE, LOOVATE JA ÕNNELIKE INIMESTE LINN

Tartu on ülikoolilinn, Eesti vaimupealinn ja nooruslinn, nutika ettevõtluskeskkonnaga teenuskeskus. Inspireeriv, unikaalse kultuuripärandiga, looduslähedane ja turvaline linn ning atraktiivne reisisiht.

Tartu linnaelu valdkondade: kooli- ja teadmuslinna, nutika ettevõtluslinna, inspireeriva elukeskkonnaga linna, hooliva linna ja loova linna allvisioone on detailsemalt kirjeldatud arengustrateegias. Arengustrateegias on püstitatud strateegilised eesmärgid nende allvisioonide saavutamiseks ning määratletud üldised tegevussuunad eesmärkideni jõudmiseks.

Arengukava tegevuste kavandamisel on lähtutud alljärgnevatest strateegilistest eesmärkidest:

KOOLI JA TEADMUSLINN

1. Tartu haridus- ja teadusasutustes töötavad väga head pedagoogid, tippteadlased ja -õppejõud, oma ala tunnustatud teoreetikud ja praktikud kõikjalt maailmast.
2. Tartus toimib terviklik ja rahvusvaheliselt avatud haridusasutuste võrgustik, mis võimaldab konkurentsivõimelise hariduse omandamist.
3. Tartu kõrgkoolid annavad rahvusvahelise panuse regionaalset majandust toetava innovatsioonisüsteemi arendamisse.
4. Tartu on elukestvat õpet võimaldav täiendus- ja ümberõppekeskus, mis hõlmab eri taseme haridusasutusi.
5. Tartu haridusasutused seisavad hea eestikeelse teaduse ja hariduse kestmise eest üleilmastumise käigus.

NUTIKAS ETTEVÕTLUSLINN

6. Tartus on elujõulised ja kõrget lisandväärtust loovad ettevõtted.
7. Tartus on atraktiivne investeerimiskeskond ja parim paik Eestis äri alustamiseks.
8. Tartu on tuntud turismi ja puhkuse sihtkoht.

INSPIREERIVA ELUKESKKONNAGA LINN

9. Tartus on inspireeriv, koostoimiv ja turvaline linnaruum, mida kasutatakse ja arendatakse jätkusuutlikkuse printsiibil.

10. Tartu tehniline taristu on ökonoomne ja kommunaalteenused kasutajakesksed.
11. Tartus on keskkonnasõbralik liikumiskeskond, mis arvestab kõiki liikumisviise ja on integreeritud rahvusvahelisse transpordivõrku.

HOOLIV LINN

12. Tartu on vastutustundlike ja algatusvõimeliste kodanike linn.
13. Tartus elavad terved, rõõmsad, sotsiaalselt aktiivsed ja hästi toime tulevad inimesed.
14. Tartus on vajadusest lähtuvad, kättesaadavad ning kvaliteetsed sotsiaalhoolekande- ja tervishoiuteenused.
15. Tartu on tervishoiu ja sotsiaalhoolekande arenduskeskus.

LOOV LINN

16. Tartu kultuuri- ja sporditöö on väärtustatud ning professionaalsetel kultuuri- ja sporditöötajatel on laialdased tegutsemisvõimalused.
17. Tartu avalik linnaruum on esteetiline, inspireeriv ning loovust arendav.
18. Tartus on asjatundlik ja aktiivne publik, kellel on aastaringselt võimalik osa saada heatasemelise kultuuri-, spordi- ja noorsootöö sündmustest.
19. Tartlastel on mitmekesised võimalused oma huvide ja annete arendamiseks ning kultuurilisteks tegevusteks.
20. Tartu on nooruslinn, kus noorel on igakülgsed võimalused arenguks ja eneseteostuseks ning noorsootöö julgustab noort avastama, hoolima ja tegutsema.

III TEGEVUSED AASTATEKS 2018 - 2025

3.1. Kooli ja teadmuslinn

„Tartu teeb targaks.“

Soovime, et Tartu tugevdaks oma positsiooni rahvusvahelistuva ülikoolilinnana ja Eesti hariduselu eestvedajana, kus õppetöö kõrge kvaliteedi tagab õppijakeskne võrgustikupõhine haridussüsteem ja kõrgelt hinnatud pedagoogid. Ühtlasi peame oluliseks luua Tartus soodsad tingimused kõigi põlvkondade lõimimiseks elukestvasse õppesse.

Selle saavutamiseks on vaja teha koostööd riigi ja erasektori erineva taseme haridusasutuste ja hariduse tugiteenuseid osutavate asutustega, lapsevanemate, õpilasesinduste jt huvigruppidega ning olla avatud teiste riikide positiivsetele kogemustele.

Arengukava perioodi prioriteetseteks teemadeks on munitsipaalharidusasutuste kaasajastamine, nüüdisaegse õpikäsituse elluviimine ja hariduse kättesaadavuse parandamine.

Tartu linn kavandab hariduse valdkonna arendamiseks arengukava perioodil alljärgnevaid tegevusi:

Eesti hariduselu eestvedamine ja Tartu kujundamine kõigi õppijate linnaks

1. Ülikoolide ja mäluasutuste ning linna gümnaasiumiõppe omavaheline tihe lõimimine.
2. Kõikide õppijate arengupotentsiaali realiseerimine Tartu linna haridusasutustes vajaduspõhise ja koordineeritud tugivõrgustiku toel.
3. Kaasava hariduse rakendusliku mudeli väljatöötamine ja katsetamine Tartu haridusasutustes koostöös Tartu Ülikooliga.
4. Haridusuuenduste väljatöötamisel osalemine ning nende rakendamine.
5. Rahvusvahelise haridusalase koostöö laiendamine teadmuse saamiseks ja jagamiseks.
6. Tartu hariduskogemuse laialdasem tutvustamine (festivalid, konverentsid ja seminarid, osalemine erinevates projektides jms).
7. Õpilasarvutuste (aineolümpiaadid, võistlused jms) korraldamise ja neil osalemise toetamine.
8. Paremate õpilaste ja haridustöötajate ülelinnaline tunnustamine.

Hariduse kättesaadavuse parandamine ja haridusasutuste võrgu efektiivse toimimise tagamine

9. Vajalikul arvul õppekohtade loomine valikuterohke gümnaasiumihariduse, kodulähedase põhihariduse ning lapsevanemate eelistusi arvestava alushariduse võimaldamiseks koostöös riigi- ja erasektoriga.
10. Munitsipaalharidusasutuste võrgu korrastamine vastavalt vajadustele.
11. Haridus- ja tugiteenuste kättesaadavuse tagamine hariduslike erivajadustega lastele.

12. Kõiki kooliastmeid siduva kakskeelse hariduskeskuse loomine eesti keelest erineva kodukeele õpilastele.
13. Rahvusvaheliste õppekavade alusel toimiva õppe, sh IB-õppe toetamine.
14. Haridusasutuste rahastamismudeli täiustamine.
15. Haridusasutuste komplekteerimis- ja vastuvõtupõhimõtete arendamine.

Haridusasutuste muutmine nüüdisaegsemaks ja turvalisemaks

16. Õpihuvi, õpioskuste arengut, nüüdisaegset õpikäsitust ning õpilaste tervist, liikumist ja erivajadusi toetava õppekeskkonna väljakujundamine.
17. Haridusasutuste füüsilise keskkonna kaasajastamine, vastavalt investeeeringukavale (vt lisa 6) ja eelarvestrateegiale.
18. Haridusasutuste territooriumite kujundamine turvaliseks ja arendavaks õppekeskkonna osaks (valgustus, lasteaedade mänguväljakud, koolide õuealad, staadionid jne).
19. Haridusasutuste vahetu ümbruse liikluskorralduse ning peamiste koolimarsruutide turvalisuse tõstmine.

Nüüdisaegse õpikäsituse elluviimist toetava juhtimise ja õppe korraldamine

20. Õppijast lähtuvate õppevormide ja -metoodikate rakendamine ning õppekava arendamine.
21. Koostööd, enesejuhtimist ja avatust toetava õppekeskkonna ning õppeprotsessi rakendamine kõigil haridusastmetel.
22. Ühtse kvaliteedi ning sujuva ülemineku tagamine haridusastmete ja -asutuste vahel.
23. Õppimist ja õpetamist toetava efektiivse juhtimise ning koolikultuuri edendamine.
24. Haridusasutustevaheline parimate praktikate regulaarne jagamine ja tutvustamine.

Haridustöötajate väärtustamine ja nende professionaalse arengu toetamine

25. Haridustöötajate kompetentsuse tõstmine nüüdisaegse õpikäsituse ja kaasava hariduse rakendamiseks.
26. Organisatsioonikultuuri arendamine õppeasutustes, sh väärtuskasvatuse, väärtuspõhise õpetamise ja -juhtimise juurutamine.
27. Haridustöötajate süsteemse enesetäiendamise ja professionaalsete õpikogukondade toetamine.
28. Haridustöötajate tunnustamis- ja tugisüsteemi arendamine sh mentorluse rakendamine alustavatele juhtidele, õpetajatele ja tugispetsialistidele.
29. Haridustöötajatele motiveeriva ja konkurentsivõimelise palgataseme tagamine.

Õppijaid, õpetajaid ja lapsevanemaid toetava tugisüsteemi arendamine

30. Esimese ja teise tasandi tugiteenuste kättesaadavuse ning kvaliteedi parendamine.
31. Haridusasutuste võimekuse suurendamine tööks erivajadustega lastega lähtuvalt kaasava hariduse põhimõtetest (hariduslike erivajadustega õpilase õppe koordineerija, tugispetsialistid, õppenõustajad, abiõpetajad jm) ning tugimeeskondade töökorralduse tõhustamine.
32. Hariduslike erivajadustega õppijate tugivõrgustiku arendamine ning vastava tippkompetentsiga asutuste (kompetentsikeskuste) potentsiaali laiem kasutamine erivajadustega laste õppe korraldamisel ja toetamisel.
33. Hariduslike erivajadustega õppija arengu toetamiseks ja õpetamiseks vajaliku info liikumise parandamine (juhtumikorraldus) haridusasutustes ning erinevate asutuste vahel.
34. Erinevatest kultuurikeskkondadest pärit laste õppe toetamine.
35. Andekate laste õppe ja arengu toetamine haridusprogrammidega ning koostöös mitteformaalset õpet praktiseerivate asutustega.

Innovaatiliste tehnoloogiate kasutamine õppijakeskse õppetöö läbiviimiseks

36. Nüüdisaegse ja turvalise võrgulahenduse tagamine haridusasutustes.
37. Haridusasutuste korrapärane varustamine nüüdisaegsete digivahenditega.
38. IT kasutajatoe ning haridustehnoloogilise toe kättesaadavuse tagamine haridusasutustes.
39. Õppetöö ja õppekorralduse efektiivsuse tõstmine, kasutades digivahendeid ning e-õppematerjale.
40. Ülelinnaliste e-õppe võimalusi tutvustavate koostööprojektide elluviimine.
41. Erinevate e-lahenduste kasutamine ja arendamine haridusteenuste osutamisel.

Õpilaste arengut ja õpihuvi toetava õppetöö mitmekesistamine

42. Mitmekülgse õppetöö võimaldamine kõikides õppeastmetes koostöös Tartu linna haridusasutuste, huvikoolide, kõrgkoolide, ettevõtete, teadus- ja mäluasutustega.
43. Huvihariduse ja üldhariduse õppekavade lõimimine ning haridusasutustes toimuva huvitegevuse toetamine.
44. Õppekava täitmist mitmekesistavate aktiivõppeprogrammide ja õppekava toetavate projektide konkursside korraldamise jätkamine.
45. Õpilaste arengut toetavate koostööprojektide (keskkonnateadlikkus, ettevõtlikkus, õpilasvahetus, liikumisaktiivsus, tervislikud eluviisid, liikluskasvatus, ujumis- ja uisutamissope jne) algatamine ja toetamine.
46. Haridusasutuste ja kõrgkoolide vaheliste erinevate koostöövormide toetamine.

Haridusasutuste ja lapsevanemate koostöö tõhustamine lapse arengu toetamiseks

47. Lapsevanemate, kogukondade, asumiseltside jt kolmanda sektori asutuste koostöö haridusasutustega õppijate arengu toetamiseks, haridustee jätkamiseks ja teadlike karjäärivalikute soodustamiseks.
48. Õppija enesekohaste ja sotsiaalsete oskuste arengu sihipärane toetamine kõigil haridustasemetel koostöös pere, haridusasutuste meeskondade jt huvigruppidega.
49. Vanemahariduse väärtustamine ja sellealaste uute algatuste toetamine.
50. Koolidemokraatia edasiarendamine (sh hoolekogude ja õpilasesinduste tegevuse toetamine).

Kõigi põlvkondade lõimimine elukestvasse õppesse

51. Paindlike ja mitmekesiste valikutega elukestva õppe ning kvaliteetsete täienduskoolitusasutuste tegevuse ning arengu toetamine.
52. Põhi- või keskhariduseta täiskasvanute teavitamine haridusvõimalustest ja nende motiveerimine tasemehariduses osalema.
53. Tööturu vajadustest lähtuvate ning õppija huvidele ja võimetele vastavate õppekavade väljarendamine kutseõppes, mis on aluseks erinevatel õppeliikidel õppe läbiviimiseks.

Hariduse valdkonna tegevuste elluviimist koordineerib Tartu Linnavalitsuse haridusosakond.

3.2. Nutikas ettevõtluslinn

„Tartu on headele mõtetele avatud linn, mis on maailma mõistes elanike arvust suurem.“

Soovime, et Tartus oleksid elujõulised ja kõrget lisandväärtust loovad ettevõtted. Peame oluliseks investeerimiskeskonna atraktiivsemaks muutmist, et Tartust saaks parim paik Eestis, kus oma äri alustada. Tahame, et Tartu kasvataks oma tuntust aastaringse turismi ja puhkuse sihtkohana ning kindlustaks oma positsiooni Lõuna-Eesti turismimagnetina.

Selle saavutamiseks on vaja teha koostööd kõrgkoolide, ettevõtete, teadus- ja arendusasutuste, haridusasutuste, erialaliitude ning ettevõtluse tugistruktuuridega.

Arengukava perioodil on ettevõtluse valdkonna prioriteetseteks teemadeks töökohtade loomise soodustamine, ettevõtluse rahvusvahelistumise ja ekspordi soodustamine, talentide meelitamine Tartusse ning ettevõtlusaktiivsuse suurendamine. Turismi valdkonna prioriteetsed teemad on lähtuvalt linna turundusstrateegiast Tartu kui targa linna kuvandi arendamine, 2024. aasta Euroopa kultuuri-pealinnaks kandideerimine ja „Teistmoodi Tartu“ kontseptsiooni väljatöötamine.

Tartu linn kavandab ettevõtluse edendamiseks ja turismi elavdamiseks arengukava perioodil alljärgnevaid tegevusi:

Ettevõtluse uuendus- ja kasvuvõime arendamine

1. Alustavatele ettevõtetele soodsa kasvukeskkonna tagamine, sh inkubatsioonikeskuste arendamine.
2. Uute tehnoloogiate ja teadussaavutuste tutvustamine ning tehnosiirde toetamine.
3. Investorteeninduse arendamine.
4. Loomemajanduse arendamine.
5. Majandusklastrite ja ettevõtete võrgustike tekke ja arengu soodustamine.
6. Võimaluste loomine ja tutvustamine kohalike ja rahvusvaheliste talentide Tartusse meelitamiseks ja/või siiajäämise soodustamiseks.

Inimressursi arendamine

7. Ettevõtlusega seotud koolituste ja ürituste korraldamine ning ettevõtjate nõustamine.
8. Ettevõtlusõppe arendamine koolides ja õpilasfirmade loomise soodustamine.
9. Üliõpilaste ettevõtlikkuse ja tööpraktika soodustamine ning Tartu ettevõtlusega seotud üliõpilastööde tunnustamine.
10. Karjäärinõustamise arendamine.
11. Tehnikahariduse populariseerimine.
12. Kutseharidust pakkuvate koolide ja ettevõtjate koostöö arendamine.

13. Mentorluse toetamine.

14. Töötajate teenindusoskuste parendamine.

Ettevõtlust toetava tugisüsteemi ja taristu arendamine

15. Kohalike ettevõtlust toetavate institutsioonide juhtimises osalemine ning nende tegevuse toetamine.

16. Osalemine ettevõtlust mõjutava riikliku poliitika ja strateegia ning arengukavade väljatöötamisel.

17. Ettevõtlusuuringu korraldamine.

18. Ettevõtluse tugisüsteemide infrastruktuuri arendamise toetamine.

19. Transpordiühenduste arendamise soodustamine.

Ettevõtluse rahvusvahelistumise toetamine

20. Ettevõtete osalemise toetamine olulistel messidel.

21. Rahvusvaheliste konverentside korraldamine.

22. Ettevõtjate ja ettevõtluse tugisüsteemide kaasamine rahvusvahelistesse projektidesse ja linna delegatsioonide koosseisu.

Ettevõtluskeskkonna maine ja ettevõtluskultuuri edendamine

23. Tartu ettevõtluse ja ettevõtluskeskkonna tutvustamine.

24. Tartu ettevõtete toodete ja teenuste demokeskuse arendamine.

25. Tartu ettevõtlusnädala korraldamine.

26. Parimate ettevõtjate iga-aastane tunnustamine, ärieetika propageerimine ja ühiskondlikult vastutustundlike ettevõtjate esiletõstmine.

Tartu kui reisisihi tuntuse suurendamine

27. Tartu turundusstrateegia elluviimine, linna visuaalse kuvandi värskendamine.

28. Tartu kui innovatiivse ja noorusliku ettevõtlus- ja teaduslinna kuvandi tugevdamine.

29. Tartu targa linna strateegia arendamine ja tutvustamine.

30. Erinevate turunduskanalite aktiivne kasutamine Tartu tutvustamiseks sihtturgudele (messid, tootetutvustus- ja pressireisid, turunduskampaaniad, reklaam meediaväljaannetes jms)

31. Turismiinfo kaasajastamine ja kättesaadavaks muutmise buss-, rongi- ja lennujaamas.

32. Turismiinfo kättesaadavuse suurendamine kaasaegsete ja mitmekülgsete infokanalite kasutamise ning innovaatiliste IT-lahenduste ja -teenuste rakendamise abil.

Turismitoodete mitmekesistamine ja kvaliteedi parendamine

33. „Teistmoodi Tartu“ kontseptsiooni kujundamine terviklikuks turismitooteks. Tartu arhitektuuripärandi (sh puitasumite, tänavakunsti, loomemajanduse) parem tutvustamine.
34. Tartu kui konverentslinna atraktiivsuse suurendamine (konverentsimeetme rakendamine, konverentsiteenuste andmebaasi ja veebilehe kaasajastamine jms).
35. Spaaturismi arendamine koostöös ettevõtjatega.
36. Tänapäevaste teematuuride ja elamustoodete ning erinevatele sihtrühmadele suunatud näidismarsruutide väljatöötamisele kaasaaitamine.
37. Turismiatraksioonide ja -pakettide tutvustamine läbi linna ning SA Tartumaa Turismi turunduskanalite.
38. Kultuuri- ja spordiürituste sidumine majutusvõimaluste ja ärikohtumiste korraldamisega.
39. Tartus pakutava sidumine Lõuna-Eesti turismitoodetega.
40. Uue viidasüsteemi väljatöötamine ning ristviidastamise ja -turunduse parendamine linnas ja maakonnas.

Turismi tugisüsteemi arendamine ja koostöö tihendamine

41. Koolituste, seminaride, ümarlaudade, infopäevade ja õppereiside korraldamine turismisektori arendajatele ja tugisüsteemidele.
42. Transpordiettevõtete, toitlustus- ja majutusasutuste kaasamine linna turundusvõrgustikku.
43. Statistiliste analüüside ning maine- ja turismiuuringute korraldamine. Infomaterjalide ja tootetrukiste koostamine ning levitamine erinevates keeltes.
44. Osalemine EASi kvaliteedimärgiste programmis.
45. Osalemine turismisektori arengut toetavate organisatsioonide (SA Tartumaa Turism, SA Lõuna-Eesti Turism, MTÜ Eesti Konverentsibüroo) juhtimises ning nende arengu toetamine.
46. Osalemine turismi mõjutava riikliku poliitika ning arengudokumentide väljatöötamisel.

Ettevõtluse valdkonna arendamiseks kavandatud tegevuste elluviimist koordineerib Tartu Linnavalitsuse ettevõtluse osakond. Turismi edendamise tegevuste täitmist koordineerib Tartu Linnavalitsuse avalike suhete osakond.

3.3. *Inspireeriva elukeskkonnaga linn*

„Tartu teevad Tartuks ülikoolid ja tudengid, Toomemägi ja Emajõgi, omanäolised linnaosad ning Tartu Vaim.“

Soovime Tartu linnakeskkonna kujundada mõnusaks tartlastele ja elamusi pakkuvaks linna külalistele. Kujundame Tartu omanäolise loomingu- ja ruumiliselt tiheda kultuuri- ja haridusvõrgustikuga ülikoolilinnaks. Peame tähtsaks kaasaegse arhitektuurikeelega hoonestuse ehitamist, vana linna ja miljööväärtuslike alade kordategemist ning väärtusliku arhitektuuripärandi säilitamist ja eksponeerimist, samuti kohanemist kliima soojenemisega. Linnakeskkonna kujundamisel püüdleme kõigis tegevustes kvaliteedilt paremate lahenduste poole.

Arengukava perioodi prioriteetseteks ülesanneteks on kesklinna elavdamine, sidusa rohe- ja puhkealade võrgustiku loomine ning keskkonnasäästliku ühistranspordi ja sujuva ning sidusa kergliiklusvõrgustiku väljaarendamine. Liiklusruumi planeerimisel on prioriteediks jalakäijate ja jalgratturite huvid, seejärel ühistransport ning autoliiklus. Linnakeskkonna kujundamisel tuleb arvestada Tartu linna üldplaneeringus kehtestatud võimalustega.

Kavandatu elluviimisel on oluline teha koostööd valdkondlike mittetulundusühingute ja sihtasutustega, aga ka kodanikeühenduste ja naabervaldadega ning olla avatud teiste riikide positiivsetele praktikatele.

Linnakeskkonna arendamiseks kavandame arengukava perioodiks järgnevaid tegevusi:

Miljööväärtusliku, turvalise ja inspireeriva linnaruumi kujundamine

1. Aktiivsete linlaste, kodanikeühenduste ja naabervaldade esindajate kaasamine planeerimisprotsessi Tartu linna ning lähiümbruse elu- ja külastuskeskkonna parandamiseks.
2. Haldusreformi järgselt Tartu omavalitsuse territooriumi kohta ühtsete strateegiliste arengudokumentide koostamine.
3. Arhitektuurikonkursside korraldamise praktika laialdasem kasutamine linnaruumi kujundamisel.
4. Lapsesõbralike ja arendavate mänguväljakute disainimine.
5. Tänavate rekonstrueerimisel kliima soojenemisega kaasnevate riskide leevendamine tänavahaljastusega, tänavate projekteerimisel ja ehitamisel tänavadisaini elementide kasutamine.
6. Säästva renoveerimise võimalusi tutvustavate teavituskampaaniate korraldamine.
7. Miljööväärtuslike piirkondade ja üksikobjektide säilitamise ning taastamise toetamine (restaureerimistoetused jms).
8. Pühakodade ja nende ümbruse renoveerimisprojektides osalemine.
9. Monumentide ja linnakeskkonda rikastavate atraktiivsete objektide rajamine ja rekonstrueerimine.

10. Uute digivõimaluste rakendamine, mis tagaksid nii linlaste parema teenindamise kui linnaametnike rahulolu (sh paberivaba asjaajamine, kaugtöö juurutamine jms).
11. Kõrgkoolidega koostöö tihendamine ja konkreetsete kokkulepete sõlmimine ühishuvide elluviimiseks eesmärgiga muuta linnakeskkond meelepäraseks tudengitele ja külalisõppejõududele.
12. Regulaarne linnaelanike rahulolu monitooring ja linnaarengut mõjutavate tegevuste korrigimine uuringute tulemustest lähtuvalt.
13. Kuritegevusriskide leevendusvõimalustega arvestamine planeerimis- ja ehitustegevuses.
14. Elanike turvalisust kindlustavate meetmete rakendamise toetamine (abipolitseinikud, naabrusvalve, kriisilukordade lahendamine, elanike teadlikkuse tõstmine võimalikest ohtudest ning nende vältimise võimalustest, liiklusohutuslaste kampaaniate ja koolituste toetamine, liiklusrikkumiste järelvalve tõhustamine jms).
15. Linnavara kvaliteedi tõstmine, sh linnavalitsuse haldushoonete renoveerimine energiatõhususe tõstmiseks.
16. Linnale kuuluvate amortiseerunud hoonete lammutamine ja territooriumide heakorrastamine.
17. Lemmikloomasõbraliku linnakeskkonna väljaarendamine (nt. lemmikloomadele suhtluskohade rajamine jms).

Ühtse rohe- ja puhkealade võrgustiku väljaarendamine ja looduskeskkonna jätkusuutlikkuse tagamine

18. Haljasalade ja parkide väärtustamine ja arendamine (sh koostöö Tartu Ülikooliga Toomemäe arendamisel).
19. Vabaõhu puhkamisvõimaluste mitmekesistamine (nt pikniku- ja kämpingupaigad, karavanikohad jms).
20. Emajõe kallaste ja supelrandade korrastamine ja laiendamine ning kallasradade rajamine linna piirides.
21. Kliima soojenemisest tulevate riskide maandamine (sademevete immutamine ja soojasaarte vältimine haljastusega).
22. Avalike mängu- ja spordiväljakute võrgustiku renoveerimine ja laiendamine.
23. Tartlaste keskkonnateadlikkuse tõstmine ja loodushoidlikku käitumist soosivate tegevuste toetamine (koolitused, kampaaniad, keskkonnasõbralikud riigihanked jms).
24. Biogaasi tootmise arendamine reoveemuda ja orgaaniliste jäätmete baasil.
25. Jääkreostuskollete likvideerimine.

Säästva elamumajanduse ja energiatõhususe põhimõtete rakendamine

26. Linna elamufondi parendamine ja vastavusse viimine tegelike vajadustega.
27. Munitsipaalalamufondi haldamispõhimõtete ülevaatamine, uuendamine ja rakendamine.
28. Korterelamute renoveerimist puudutava teabe süstematiseerimine, vastava andmebaasi koostamine ja kättesaadavaks muutmine koostöös korteriomaniike ühenduste, erasektori esindajate ja ekspertidega.
29. Korterelamute renoveerimisele suunatud energiasäästlike meetmete väljatöötamine ja osalemine energiasäästule suunatud projektides (SmartEnCity jt).
30. Energiatõhusa renoveerimise propageerimine koostöös Tartu Regiooni Energiaagentuuriga.
31. Väiksematele kortermajadele renoveerimiseks laenu pakkumine SA Tartu Eluasemefond abil.
32. Koostöö arendamine Eesti Kinnisvara Korrashoiu Liiduga, Eesti Korterühistute Liiduga, Tartu Korterühistute Liiduga ja Tartu Majaomanike Ühinguga elamufondi parendamise eesmärgil.
33. Koostöö jätkamine riiklike struktuuridega (Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium, KREDEX jt) elamuprogrammide arendamisel.
34. Eluasemelaenude andmise jätkamine noortele peredele ning madala sissetulekuga peredele SA Tartu Eluasemefond kaudu.
35. Elanike heade algatuste toetamine elamupiirkondade korrastamisel (sh jäätmekogumissüsteemide ja parkimiskorralduse nutikate lahenduste toetamine).

Elanike liikumisvajadustest lähtuv transpordisüsteemi planeerimine

36. Uuringute korraldamine ja koostöö jätkamine lähivaldadega ning Maanteeametiga sujuva liikluse tagamiseks.
37. Säästvat liikumiskäitumist soodustava parkimiskorralduse kujundamine (sh pargi-kõnni- ja pargi-sõida-süsteemi juurutamine).
38. Keskkonda säästvate ja ohutut liikluskäitumist propageerivate koolituste toetamine.
39. Tingimuste loomine laste liiklusalase õppe korraldamiseks (liikluslinnak, rattasõiduõpe jms).

Erinevate transpordiliikide arendamine

40. Tartlaste liikumisharjumuste kujundamine linna eri piirkondi ühendava kergliiklusteede võrgustiku rajamisega (sh kergliiklust propageerivate kampaaniate, koolituste ja ürituste korraldamine).
41. Mugava ja keskkonnasõbraliku ühistranspordisüsteemi, sh. rattaringluse töölerakendamine.
42. Elektromobiilsuse arendamine.

43. Jõetranspordi arenguks võimaluste loomine ning Emajõe väärtustamine loodussõbraliku liiklusvõimalusena (sildumisrajatised, paadisadamad, jõetramm, elamusreisid jms).
44. Lennu- ja raudteeliikluse elavdamisele kaasaaitamine.
45. Tallinna ja Tartu vahelise mugava ja kiire liiklemisvõimaluse loomise toetamine.
46. Alternatiivsete liiklemisvõimaluste kasutuselevõtu kaalumine (tramm, iseliikuvad sõidukid jms).

Tänavavõrgu kvaliteedi ja juurdepääsetavuse parandamine

47. Elanike liikuvust soodustava taristu eelisarendamine (kergliiklusteed ja-sillad).
48. Olemasoleva teedevõrgu ja sildade korrashoiu tagamine.
49. Säästlike tänavavalgustuslahenduste laiendamine kõikidesse linna piirkondadesse.
50. Uusimate nutilahenduste kasutamine liikluskorralduses.

Transpordivahendite negatiivse keskkonnamõju vähendamine

51. Tartlaste keskkonnateadlikkuse arendamine (keskkonnasäästlike algatuste, koolituste korraldamise ning infomaterjalide trükkimise ja levitamise toetamine).
52. Keskkonnasõbralike sõidukite kasutuselevõtu soodustamine (metaangaasil sõitvate busside kasutuse suurendamine, elektri- ja gaasisõidukite ning keskkonnasõbralike taksode eelistamine).
53. Tartu linnakeskkonna regulaarne seire (müra, õhu ja joogivee kvaliteet jms) ja parandusmeetmete kasutuselevõtmine vastavalt seire tulemustele.

Linaplaneerimise ja linnakujunduse ülesannete täitmise eest vastutavad arhitektuuri- ja ehituse osakond ning linnaplaneerimise ja maakorralduse osakond. Kujundatu ja kavandatu elluviimist koordineerivad linnavarade ja linnamajanduse osakonnad.

3.4. Hooliv linn

„Tartu on kodune, sõbralik ja lihtne.“

Soovime, et Tartust saaks vastutustundlike ja algatusvõimeliste elanikega linn, kus elavad terved, aktiivsed ja igal eluetapil hästi toime tulevad inimesed. Peame oluliseks, et igale tartlasele oleksid kättesaadavad tema vajadusest lähtuvad kvaliteetsed sotsiaal- ja tervishoiuteenused. Samuti soovime, et Tartu edeneks tervishoiu ja sotsiaalhoolekande arenduskeskusena ja tema tuntus selles valdkonnas suureneks ka väljaspool linna piire.

Selle saavutamiseks on vaja teha koostööd linnaelanike, kodanikeühenduste, mittetulundusühingute, riigiasutuste, kõrgkoolide ja teadusasutustega ning hoida end kursis teiste riikide kogemustega.

Arengukava perioodil on prioriteetseteks teemadeks kodanikualgatuse soodustamine, tervist väärustava eluhoiaku kujundamine, sotsiaalprobleemide ennetamine ning abivajajatele nende elukvaliteeti parandavate teenuste kättesaadavuse tagamine.

Tartu linn kavandab hoolekande- ja tervishoiuvaldkonna edendamiseks ning kodanikuühiskonna arendamiseks arengukava perioodil alljärgnevaid tegevusi:

Sotsiaalprobleemide ennetamine ja sotsiaalhoolekande arendamine

1. Lastega peredele vanemlust toetavate teenuste toetamine ja arendamine.
2. Võrgustiku- ja kogukonnatöö arendamine lastega perede probleemide ennetamiseks ja varajaseks märkamiseks.
3. Tugiisiku-, nõustamis- ja muude sotsiaalteenuste arendamine tööelise elanikkonna toimetulekuraskuste ennetamiseks.
4. Kodus elamist toetavate teenuste arendamine ja abivahendite kasutamise edendamine eakatele ja puuetega isikutele.
5. Eakate ja puuetega isikute asutushooldust ennetavate teenuste arendamine.
6. Omastehooldajate, eakate ja puuetega isikute töötamise ja ühiskonnaellu kaasatuse soodustamine.
7. Uuringute läbiviimine sotsiaalteenuste ja -toetuste hindamiseks, planeerimiseks ning arendamiseks.
8. Koostöö kõrgkoolide, teadusasutuste ja erialaühingutega sotsiaalprobleemide tekkepõhjuste selgitamiseks, ennetamiseks ning lahendamiseks.
9. Projektide elluviimine ja toetamine sotsiaalsete probleemide ennetamiseks ja lahendamiseks.
10. Rahvusvaheline koostöö arendamine hoolekandes ja ühisprojektide elluviimine.

11. Erialase võimekuse tõstmine, koostöö ja meeskonnatöö arendamine ning sotsiaalvaldkonna töötajate tunnustamine.
12. Sotsiaal- ja tervishoiuosakonna ning allasutuste töö- ja palgatingimuste parandamine ja uute ametikohtade loomine.

Sotsiaalteenuste arendamine

13. Lapse kasvatamist ja hooldamist kergendavate tugiteenuste arendamine.
14. Asendushooldusteenuse ja järelhoolduse arendamine.
15. Koostöö arendamine tööturuteenuste aktiivseks rakendamiseks töötutele.
16. Sõltlastele rehabilitatsiooniteenuste arendamine ja rakendamine koostöös riigiasutuste ja erasektoriga.
17. Sotsiaaltransporditeenuse arendamine.
18. Sotsiaaleluaseme- ja sotsiaalmajutusteenuse arendamine.
19. Sotsiaalteenuste osutamiseks ruumide tagamine ja vajaliku taristu arendamine.
20. Eakate ja puuetega isikute lähedaste hoolduskoormust vähendavate teenuste arendamine.
21. Tartu linna puhke- ja spordirajatiste ligipääsetavaks muutmine puuetega inimestele.
22. Eakatele erihoolekandeteenuste pakkumine ning koostöö riigiasutuste ja erasektoriga erihoolekande kohtade arvu suurendamiseks.
23. Hoolduskoormust kergendavate teenuste ja selleks vajaliku taristu arendamine intellektipuudega ja kaasuva liitpuudega isikutele.
24. Ööpäevaringse hooldusteenuse taristu arendamine.

Tervishoiu valdkonna arengu toetamine ja tervist väärtustava eluhoiaku kujundamine

25. Laste ja noorte terviseteenuste toetamine.
26. Perearstiabi toetamine, sh esmatasandi tervisekeskuste arendamine.
27. Iseseisva statsionaarse õendusabi, hosiitteenuse ja integreeritud hoolduspõetuse arendamine ning kättesaadavuse, mahu ja kvaliteedi tõstmine.
28. Koduse õendusbiteenuse toetamine ja arendamine.
29. Ravikindlustuseta tartlastele vajaliku arstiabi kättesaadavuse toetamine.
30. Tervist edendavate tegevuste toetamine ja võrgustike arendamine.

Kodanikualgatuse soodustamine, vabaühenduste potentsiaali rakendamine linnaelu probleemide lahendamisel ning heade algatuste tunnustamine

31. Koostöö arendamine vabaühenduste ja neid toetavate organisatsioonidega linnaelu probleemide lahendamiseks (kaasav eelarve jms).
32. Vabaühenduste tegevuse soodustamine ja nende info levitamisele kaasaaitamine.
33. Vabatahtliku töö ja vabaühenduste heade algatuste rakendamine ja tunnustamine.
34. Koostöös vabaühendustega avalike teenuste arendamine ning teenuste osutamine.
35. Sotsiaalhoolekande sihtgruppide toimetuleku soodustamisele suunatud vabatahtliku tegevuse toetamine ja tunnustamine.
36. Interaktiivse kaasamiskeskonna loomine, sh. avaandmete kättesaadavuse parandamine.

Hoolekande ja tervishoiu valdkonna tegevuste elluviimist koordineerib Tartu Linnavalitsuse sotsiaal- ja tervishoiuosakond. Kodanikualgatuse arendamisega seonduvaid tegevusi koordineerib Tartu Linnavalitsuse avalike suhete osakond koostöös kõikide teiste osakondadega.

3.5. Loov linn

„Koduseinte vahelt toovad välja rõõmsate nägudega inimesed ja nende üritused linnas.“

Tartu eesmärgiks on saada Euroopa kultuuripealinnaks ja olla aktiivne UNESCO kirjanduslinn. Tartu soovib olla linn, mille elanikud seovad heaolu kultuuri harrastamise ja tarbimisega ning mille elanike jaoks on tervislik käitumine ja liikumisharrastus elustiil. Lapsed ja noored leiavad Tartus aastaringselt oma huvidele ja võimetele vastavaid mitteformaalse õppimise võimalusi ning erinevad ea- ja huvigrupid osalevad linnaelu kujundamisel. Tartu soovib olla rahvusvaheliste suurürituste tõmbekeskus.

Nende eesmärkide saavutamisel on linna peamisteks partneriteks kultuuri- ja haridusasutused, IKT sektor, loovisikud ja kogukonnad. Tartu kultuurivaldkonna (kultuuri, spordi ja noorsootöö) ühisteks väärtuseks on sünergia, loovus, kaasaegsus, kaasamine ja ligipääsetavus.

Tartu linn kavandab kultuuri, spordi ja noorsootöö valdkondade arendamiseks arengukava perioodil alljärgnevaid tegevusi:

Hariduse, teaduse ja kultuuri mitmekesisuse ning erinevate kihistute kajastamine linnakeskkonnas

1. Sündmuste korraldajatele sobilike ja hästi toimivate info levitamise võimaluste loomine (sh kultuuriinfo postid ja ekraanid).
2. Innovaatiliste tehnoloogiliste võimaluste kasutamine erinevates keeltes kultuuriinfo toomiseks linnaruumi (sh nt terviseradade kultuuriinfo kihistused, mobiilirakendused erinevatest huvidest lähtuvalt).
3. Saksa-vene-eesti kultuuriruumi koosmõju ja Tartu Ülikooli pärandi eksponeerimine linnaruumis ajakohaste ja innovaatiliste vahenditega (sh vastavate koolituste tellimine Tartu Ülikoolilt giididele, trükised, Juri Lotmani pärand).
4. Hariduse ja teaduse väljatoomine linnaruumis kaasaegsel moel.
5. Miljööväärtuslike alade (eriti puitarhitektuuri) interaktiivne tutvustamine aktiivsete ja omaloominguliste kultuurielu paikadena ja (kultuuri)turismi sihtkohtadena.
6. Loovisikute ja valdkondlike tipptegijate kaasamine linnaruumis toimuvate sündmuste isikupäraseks esitlemiseks.
7. Saavutusspordi kui eneseteostuse toetamine ning vaatamängulisuse suurendamine.

Rahvusvahelise kõlapinnaga sündmuste ja protsesside soodustamine

8. Osalemine rahvusvahelistes valdkondlikes arendusvõrgustikes (sh Unesco loovlinnade võrgustik) Tartu kultuurielu arendamiseks (sh Tartu kui kirjanduslinna eesmärkide elluviimine).

9. Tartu positsiooni tugevdamine rahvusvahelises kultuurielus Euroopa kultuuripealinna staatuse kaudu.
10. Rahvusvahelise täiendõppe soodustamine kultuuri valdkonnas (sh Tartu linna arengustipendiumid).
11. Kultuuri- ja spordirajatiste ehitus ja korrashoid (sh kontserdi- ja etenduspaigad, multifunktsionaalsed kultuurikeskused, lennuangaarid jms) koostöös erasektoriga.
12. Rahvusvaheliste suursündmuste (tiitlivõistluste, kultuurikonverentside, kultuuriorganisatsioonide aastakohtumiste) läbiviimise soodustamine Tartus.
13. IKT sektori ja kultuuriasutuste koostöö uuenduslike väljundite leidmiseks kultuurielu rahvusvahelistumise ja arendamise eesmärgil.
14. Linna turundusstrateegia kultuuriga seotud eesmärkide elluviimine (sh kultuuriteenuste kaardistamine ja arendamine, ühiskampaaniad, koordineeritud meediasuhtlus).
15. Pärimuskultuuri viljelemise ja laulupeoliikumise jätkumise tagamine (sh Tartu Laulupidude korraldamine ja rahvakultuuri huvitegevuse toetamine) muuhulgas välisküllastajate ligitõmbamise eesmärgil.

Kultuurielu arendamine koostöös haridus- ja mäluasutustega

16. Koostöö Tartu Ülikooli ja teiste strateegiliste partneritega Euroopa kultuuripealinna staatuse taotlemisel.
17. Erinevate kõrgkoolide kompetentsi kasutamine linna kultuurielu arendamisel ja juhtimisel.
18. Koostöö tihendamine linna ja kõrgkoolide vahel praktikantide rakendamiseks, uuringute korraldamiseks ja innovaatiliste ühisprojektide algatamiseks.
19. Koostöö üliõpilasorganisatsioonidega info paremaks levikuks ja kultuuri tarbimise suurendamiseks (sh välistudengitele võõrkeelse info levitamiseks).
20. Integreeritud õppe võimaldamine huvi-, kutse-, üld- ja kõrghariduses noorte kunsti ja spordialase kompetentsi arendamiseks (nt integreeritud õppekavad, paralleelõppe rakendamine, erikallakuga klassid).
21. Formaalse ja mitteformaalse hariduse ning haridus- ja kultuuriasutuste süsteemse koostöö juurutamine lastele mitmekesisema õppe võimaldamiseks, sh loomeinimeste kaasamine õppetöösse.
22. Kultuurivaldkonna taristu arendamine koostöös haridusasutustega paremate harrastamisvõimaluste loomiseks.
23. Huvikoolide, raamatukogu ja mäluasutuste spetsialistide palgataseme võrdsustamine sarnaste ametikohtadega riigisektoris ning ühtlustamine linnavalitsuse institutsioonide vahel.

Loomemajanduse osakaalu ja rolli suurendamine linna majanduselus

24. Alustavate loomeettevõtete jaoks tugiteenuste süsteemi arendamine info koondamise ja nõustamise kaudu (Tartu Loomemajanduskeskuse haarde suurendamine).
25. Kultuurihäkatonide jt loomeproduktide ellukutsumise vormide sisseviimine valdkonna arendamiseks, sh noortele suunatud algatuste toetamine
26. Loomeettevõtluse arendamine läbi kinnisvarapoliitika - kesklinnas soodustingimustel tegevuspindade leidmine ja linna erinevates piirkondades kasutamata pindade loomeklastriteks arendamise soodustamine.
27. Platvormide loomine IKT valdkonna, haridusasutuste ja loomeettevõtjate koostöös.
28. Tartu loomemajanduse kaardistamine.
29. Arengupotentsiaaliga loomeettevõtete ekspordivõimekuse suurendamine (nt toetus messidel osalemiseks).

Kohalike kogukondade, elanike eri põlvkondade ja huvirühmade osaluse soodustamine linnaelus ja selle kujundamises

30. Erinevate sihtrühmade (noored, eakad, rahvusvähemused jt) loovuse ja loova eneseväljendamise edendamine ja identiteedi tugevdamine koolituste, keskkondade ja vahendite kaudu.
31. Põlvkondade ja huvirühmade kaasamine kultuurielu puudutavasse otsustusprotsessi.
32. Lähtuvalt kogukonna huvidest kogukonna kohtumispaikade (nt spordiplats) tekkele kaasaaitamine. Kujundada Kuperjanovi 9 hoone põlvkondadeülese kultuuri- ja seltsitegevuse paigaks.
33. Multifunktsionaalse kultuurikeskuse loomine Poe tänava parki (raamatukogu, Tartu Kunstimuuseum jm kultuuriasutused) ning linna allasutuste (raamatukogu, lastekunstikool, muusikakoolid ja muuseumid) ruumiprobleemide lahendamine ja teenuste kättesaadavuse tagamine.
34. Spordi ja vabaajaharrastuse (sh ekstreemspordihall, jalgpalli sisehall) sisetingimuste kaasajastamine.
35. Noorte omaalgatuslike kogukonda arendavate projektide toetamine.
36. Hariduslike erivajadustega noorte sihiteadlik kaasamine noorsootöösse.
37. Kultuuriasutuste avamine lastele koolivälise vabaajaveetmise kohana.
38. Noortekeskuse teenuse tagamine Tartu linna erinevates piirkondades.

39. Huvitegevuse ja -hariduse mitmekesisuse ja kättesaadavuse tagamine.
40. Sihtgrupipõhise info tagamine Tartu kultuuri- ja spordielu ning noorsootöö kohta.
41. Tartu kultuurikliendikaardi rakendamine erinevatele sihtrühmadele.
42. Kultuuritarbijate ringi laiendamine e-teenuste arendamise kaudu (sh veebinäitused, e-raamatute kättesaadavuse parandamine, digiteeritud pärandiga seotud projektid, Kultuuriakna ja toetuste taotlussüsteemide pidev arendamine).

Liikumise ja tervislike eluviiside harrastamise soosimine

43. Kogupere liikumisürituste ellukutsumine.
44. Põlvkonnaülest arendavate mängupaikade, tööks ja mitmekülgselt vaba aja veetmiseks linnaruumi lahenduste loomine (eriti Emajõe ääres ja rohealadel) ning mitmekesist tegutsemist võimaldava liikumis- ja spordiharrastuskeskkonna loomine.
45. Ülelinnalise terviseradade ja -paikade võrgustiku arendamine.
46. Liikumiskultuuri ja tervislikku käitumist soodustavate tegevuste (sh liikumist soodustavad kultuuritegevused) toetamine.
47. Liikumisharrastust soosivate tegevuste ja programmide rakendamine üldhariduskoolides (Liikuma Kutsuv Kool, koolidevahelised spordiüritused, kooliolümpia jms) ning üldhariduskoolide siseruumide ja välitingimuste arendamine laste jaoks liikumist soosivaks keskkonnaks.
48. Koostöö tihendamine spordiklubide ja üldhariduskoolide vahel (spordi õppetööväline tegevus, kodulähedased treeningringid jms) laste liikumisharjumuste kujundamiseks.

Mitmekülgses kasutuses oleva ning linnaloodust ja kultuuri väärtustava avaliku ruumi tekke soodustamine

49. Kogukondade kaasamine linnalooduse ja avaliku ruumiga seotud poliitikate kujundamisse.
50. Emajõe ja kallaste arendamine aktiivsete tegevuste keskkonnaks ning puhke- ja vabaaja veetmiseks kaasates sellesse Emajõega seotud huvigruppe (nt Lodjaselts, sadamad, kalamehed, veespordialade esindajad).
51. Keskkonnakunsti projektide toetamine ning Emajõe elavdamise kunstiprojektide (sh skulptuuripargid, kultuurirajad, ujuvad näitusepinnad jm) elluviimine.
52. Avalikus ruumis kaasaegse kunsti eksponeerimist soodustava reeglistiku loomine ja rakendamine (Küüni tänava ja Raekoja platsi regulaarne kasutamine eksponeerimise paigana).
53. Mitmekesise linnalooduse kasutamine huvihariduse õpikeskkonnana.

- 54. Omanäoliste, mänguliste ja kasutajakesksete ruumiobjektide loomine avalikku ruumi.
- 55. Erivajadustega inimestele kultuuriobjektidele- ja sündmustele ligipääsetavuse tagamine.
- 56. Vabaõhu esinemispaikade arendamine.

Laste ja teismeliste arenguks ja eneseteostuseks mitmekülgseid võimalusi loova noorsootöö edendamine

- 57. Noorte ja noorsootöö teemade integreerimine kaasava eelarve protsessi.
- 58. Noorsootöö valdkonna rahastusmeetmete arendamine mittetulundusühingute potentsiaali toetamiseks.
- 59. Noorte tööhõivet ja tööhõivevalmidust toetavate meetmete integreerimine ja rakendamine.
- 60. Kooli noorsootöö tugevdamine.
- 61. Mobiilse kontaktnoorsootöö teenuse arendamine ja sihtrühmale kättesaadavuse tagamine.
- 62. Noorsootöö kvaliteedihindamise meetodite rakendamine.
- 63. Noorsootöötajate töökorralduse tingimuste ühtlustamine ja noorsootöötajate ametikasvu toetamine.
- 64. Noortekeskuste ja huvikoolide ehitus, korrastus ja arendamine (sh koostöös erasektoriga).

Kultuuri, spordi ja noorsootöö valdkondade tegevuste elluviimist koordineerib Tartu Linnavalitsuse kultuuriosakond.

IV EELARVESTRATEEGIA AASTATEKS 2018-2021

4.1. Sissejuhatus eelarvestrateegiasse

Eelarvestrateegia on arengukavast tulenev selgitustega finantsplaan, mis on arengukava osa. Arengukava koos eelarvestrateegiaga on aluseks eri eluvaldkondade arengu integreerimisele ja koordineerimisele. Arengukava ja eelarvestrateegia on aluseks kohaliku omavalitsuse üksuse eelarve koostamisel, kohustuste võtmisel, varaga tehingute tegemisel, investeeringute kavandamisel ning investeerimisteks toetuse taotlemisel. Eelarvestrateegia koostatakse arengukavas sätestatud eesmärkide saavutamiseks. Eelarvestrateegia koostamise eesmärk on tagada eelarvepoliitika jätkusuutlikkus ning valdkondlike arengute suunamise tulemuslikkus. Eelarvestrateegia viib kooskõlla Tartu valdkonnaspetsiifilised vajadused ja prognoosidest tulenevad rahalised võimalused.

Tartu linn on eelarveprognoose koostanud alates 2006. a. 2010. a jõustus kohaliku omavalitsuse üksuse finantsjuhtimise seadus (edaspidi KOFS), millega kehtestati eelarvestrateegia koostamise kohustus kõigile kohalikele omavalitsustele.

Käesolev eelarvestrateegia on koostatud KOFS § 20 ja kohaliku omavalitsuse korralduse seaduse (edaspidi KOKS) § 37² alusel. Eelarvestrateegia koostatakse arengukavas sätestatud eesmärkide saavutamiseks, et planeerida kavandatavate tegevuste finantseerimist. Eelarvestrateegias esitatakse kohaliku omavalitsuse üksuse majandusliku olukorra analüüs ja prognoos eelarvestrateegia perioodiks, samuti eelarvestrateegia vastuvõtmisele eelnenud aasta tegelikud, jooksvaks aastaks kavandatud ja eelarvestrateegia perioodiks prognoositavad põhitegevuse tulud, eeldatavad põhitegevuse kulud, olulisemad tegevused investeerimistegevuse eelarveosas, investeeringute kogumaksumuse prognoos ja võimalikud finantseerimisallikad, eeldatav finantseerimistegevuse maht ning likviidsete varade muutus. Lisaks kohaliku omavalitsuse üksuse enda andmestikule peab eelarvestrateegia seaduse kohaselt andma ülevaate ka temast sõltuvate üksuste majandusolukorrast. Finantsdistiipliini tagamise meetmetena tuleb eelarvestrateegias esitada nii kohaliku omavalitsuse üksuse kui kohaliku omavalitsuse üksuse arvestusüksuse põhitegevuse tulem ning netovõlakkoormus, mõlema puhul eelneva aasta tegelik, jooksvaks aastaks prognoositud ja eelarvestrateegia perioodiks prognoositavad näitajad. Eelarvestrateegia koostatakse vähemalt 4 eelseisvaks eelarveaastaks, mida igal aastal tulevalt majanduskeskkonnas toimuvatest muutustest korrigeeritakse. Käesolev eelarvestrateegia on aluseks järgmise aasta eelarve koostamisel.

Eelarvestrateegia on koostatud vastavalt tunnustatud fiskaalpoliitika põhimõtetele juhindudes Euroopa kohaliku omavalitsuse harta põhimõtetest, kohaliku omavalitsuse üksuse finantsjuhtimise seaduse sätetest ning OECD nõuannetest Eestile. Olulisemad üldist majanduskeskkonda puudutavad eeldused põhinevad Maailmapanga, IMFi, *Consensus Economics*, OECD, Euroopa Komisjoni, EV Rahandusministeeriumi ja Eesti Panga prognoosidel.

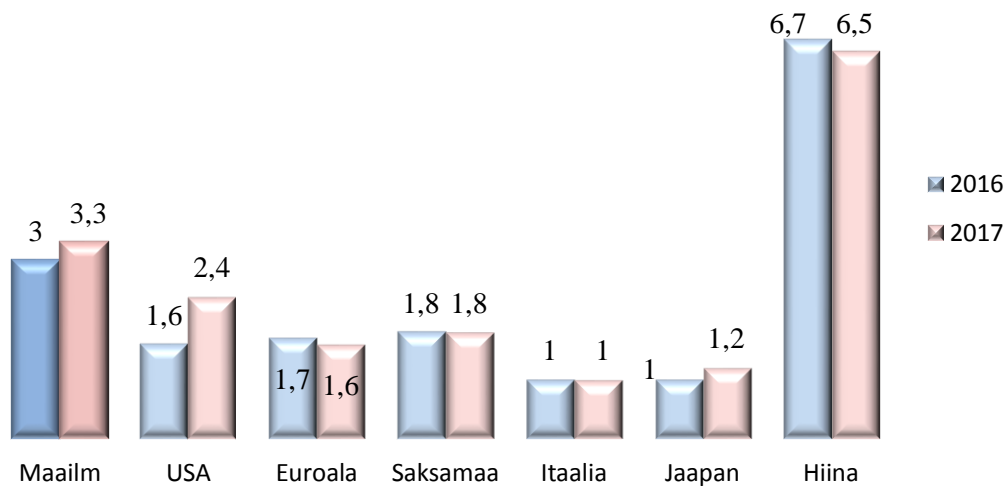
Käesoleva eelarvestrateegia koostamise hetkel olid Tartu linnaga ühinemas Tähtvere ning Luunja vald. Eelarvestrateegias arvestatakse siiski vaid selle koostamise hetkel kehtinud Eesti territooriumi halduskorraldusega, mistõttu prognoosid baseeruvad vaid Tartu linna andmetel. Järgmine eelarvestrateegia on kavandatud juba pärast ühinemist uue ühinenud omavalitsusüksuse andmetega.

4.2. Majanduskeskkonna analüüs

Maailmamajanduse ülevaade

Maailmamajandusele ei olnud 2016. hea aasta. Globaalne majanduskasv oli vaid 3,0% ehk madalaim pärast majanduskriisi keskpunkti jäänud 2009. a. Kasvu pidurdavad madal tarbimis- ja investeerimisaktiivsus ning nõrk produktiivsus ja kaubandus. Võrreldes eelmise aastaga on naftahinnad ning intressimäärad tõusnud.

Majanduskasv (%)

Allikas: OECD „Global Interim Economic Outlook“, 2017.

Euroala kasv oli jätkuvalt tagasihoidlik: Saksamaa suhteliselt hea kasvu kõrval läks Prantsusmaal ning Itaalia märksa kehvemini. Tuleviku seisukohalt on oluline, et Euroopas tehtavad majanduspoliitilised otsused oleksid õnnestunud. Vajalik on kasvu soodustav eelarve- ning rahapoliitika. Eesti kui väikese avatud majandusega riigi jaoks on meie peamiste kaubanduspartnerite majanduskasv eriti oluline. Väike siseturg üksi ei suuda kasvu vedada.

Eesti majanduskeskkonna ülevaade

Kuni 2008. a majanduskriisini kasvas Eesti majandus kiiresti, kuid kriisi mõjul tabas majandust järsk langus. Alates 2010. a on majandus uuesti küll kasvanud, kuid ebaühtlaselt. 2016. a majanduse reaalkasv oli hinnanguliselt vaid umbes 1,6%. 2017. a prognoositakse 2,2-2,6% SKP reaalkasvu ning ka järgnevatel aastatel jääb kasv 3% lähistele.

Erinevalt paljudest teistest riikidest suutis Eesti tänu eelarvekärbetele vältida majanduskriisiga kaasnevat võlakooormuse kiiret kasvu. Kärpimispoliitika võimendas aga muid probleeme – tööpuudus kasvas kriisi algusaastatel kiiresti ning majanduslangus oli tugev. OECD *Economic Outlook* (juuni 2015) soovitas Eestil kõrge struktuurse ülejäägi asemel finantseerida keskpika perspektiiviga prioriteete nagu haridus ning infrastruktuurikulutused.

Eesti kohalike omavalitsuste (KOV) finantsautonoomia on väike. KOVid saavad mõjutada vaid 17% oma tuludest, 83% otsustatakse keskvalitsuse tasandil. Kohalikud maksud moodustavad vaid 1% tuludest. Omavalitsustele laekuv maamaks tugineb siiani 2001. a maa hindamise tulemustel, kuigi maa turuväärtus on oluliselt (5-6 korda) kasvanud. KOVide osakaal avaliku sektori kulutustes on märkimisväärselt madalam kui OECD riikides keskmiselt.

Selline olukord on vastuolus tänapäevase demokraatliku riigikorralduse põhimõtetega, kus üheks demokraatia alustalaks on tugevad ja iseseisvad KOVid. Euroopa Liidu lepingu preambuli kohaselt tehakse otsused kooskõlas subsidiaarsuse ehk lähimuspõhimõttega nii kodanikelähedaselt kui võimalik. Sama põhimõtet tunnustatakse ka Euroopa Nõukogu tasandil, kus otsuste tegemine kohalike omavalitsuste tasandil on otsesõnu kirjutatud Euroopa kohaliku omavalitsuse hartasse. Harta väljendab sellega liitunud Euroopa Nõukogu liikmesriikides omaks võetud kohaliku omavalitsuse korralduse üldiseid põhimõtteid. Euroopa kohaliku omavalitsuse harta ratifitseerimise seaduse § 2 kohaselt kohustub Eesti Vabariik järgima oma jurisdiktsioonile alluval territooriumil harta kõiki artikleid. Hartast tulenevad need minimaalsed nõuded, mida riik peab silmas pidama kohaliku omavalitsuse korraldamisel, sh omavalitsusüksuste rahastamisel.

Tegelik olukord ei ole kooskõlas ka põhiseaduse (PS) teatud põhimõtetega. Riigikohus (RKÜK 16.03.2010. a otsus nr 3-4-1-8-09) tunnistas 2010. a põhiseadusega vastuolus olevaks selliste õigustloovate aktide andmata jätmine, mis:

1. sätestaksid, millised seadusega kohaliku omavalitsuse üksustele pandud kohustused on omavalitsuslikud ja millised riiklikud;
2. eristaksid kohaliku omavalitsuse üksustele kohaliku elu küsimuste otsustamiseks ja korraldamiseks ette nähtud raha riiklike kohustuste täitmiseks mõeldud rahast ning näeksid ette kohaliku omavalitsuse üksustele seadusega pandud riiklike kohustuste rahastamise riigieelarvest.

Ülalnimetatud Riigikohtu lahend on KOV üksuste finantsgarantii olemuse tõlgendamisel märkimisväärselt olulise tähtsusega. Alljärgnevalt on paljusi selle lahendi põhjal analüüsitud KOV üksuste finantsgarantii normatiivset olukorda ning võrreldud seda tegelikkusega. Selline KOV üksuste võimekuse kaardistamine on orientiiriks eelarvestrateegia finantseesmärkide koostamisele.

PS § 154 ja §-d 157-160 tõlgendatuna koos hartaga annavad omavalitsusüksustele mitmed õigused (ehk põhiseaduslikud tagatised). Nende õiguste kohustatud subjekt on riik. PS §-des 154 ja 157 lg 2 on sätestatud KOV üksuse finantsgarantii. Nendest paragrahvidest tulenevad KOV üksustele teatud õigused, mis seonduvad suutlikkusega täita avalikke ülesandeid ning neile korrespondeeruvad riigi vastavad kohustused. Avalikud ülesanded, mida omavalitsusüksused on seatud oma elanike huvides täitma, jagunevad PS § 154 kohaselt olemuslikult omavalitsuslikeks ülesanneteks (PS § 154 lg-s 1 nimetatud "kohaliku elu küsimused") ja riiklikeks kohustusteks (nimetatud PS § 154 lg 2 teises lauses). Seadusandjal on õigus muuta mõne kohaliku elu ülesande täitmine omavalitsusüksusele kohustuslikuks (seadusest tulenev omavalitsusülesanne), kui see on enesekorraldusõigust arvestades proportsionaalne abinõu põhiseadusega lubatud eesmärgi saavutamiseks. Omavalitsuslikud ülesanded jagunevad seega seadusest tulenevaiks omavalitsusülesandeks (ka "kohustuslikud omavalitsuslikud ülesanded") ja muudeks ülesanneteks (ka "vabatahtlikud omavalitsuslikud ülesanded"), mille täitmine ei ole seadusega ette kirjutatud.

Ülesannete nõuetekohane täitmine eeldab, et KOV üksusel on selleks piisavalt raha ehk teisisõnu peavad rahalised vahendid olema vastavuses KOV üksustele põhiseaduse ja seadusandlusega seatud kohustustega. Seetõttu eeldab PS § 154 lg-s 1 sätestatud enesekorraldusõigus juba olemuslikult, et omavalitsusüksustele oleks tagatud õigus piisavatele rahalistele vahenditele omavalitsuslike ülesannete täitmiseks. Seejuures peab kõnealuse õiguse kohaselt olema tagatud nii seadusest tulenevate kui ka muude, seadusega sätestamata omavalitsuslike ülesannete piisav rahastatus. PS § 154 lg 1 sellist tõlgendust toetab harta artikkel 9, mis nõuab, et kohalikel võimuorganitel oleks riikliku majanduspoliitika raames õigus piisavatele rahalistele vahenditele, mida nad võivad oma volituste piires vabalt kasutada (lg 1), ning et kohalike võimuorganite rahalised vahendid oleksid vastavuses neile põhiseaduse ja seadusandlusega seatud kohustustega (lg 2). Omavalitsusüksuste õigusele piisavatele rahalistele vahenditele omavalitsuslike ülesannete täitmiseks vastab riigi kohustus luua selline rahastamissüsteem, mis kindlustab omavalitsusüksustele piisavad rahalised vahendid omavalitsuslike ülesannete täitmiseks. Seadusandja otsustada on, millistest allikatest (nt riiklike maksude otse kohalikku eelarvesse laekumisest, riigieelarvest tehtavatest eraldistest, kohalikest maksudest vm) piisavad rahalised vahendid peavad laekuma. Seadusandja peab omavalitsuslike ülesannete rahastamissüsteemi kujundamisel tagama ka selle, et omavalitsusüksannete täitmiseks eraldatav raha oleks eristatav riiklike kohustuste täitmiseks eraldatavatest vahenditest. Praktikas ei ole riik sellist süsteemi siiani loonud, kuigi sellise tegevusetuse vastuolu põhiseadusega selgus juba 2010. a ülalkirjeldatud Riigikohtu lahendi põhjal.

PS § 154 lg 2 teise lause kohaselt kaetakse seadusega kohalikule omavalitsusele pandud riiklike kohustustega seotud kulud riigieelarvest. Riik ei ole seda osa ülesannete puhul siiani teinud. Kui riiklike ülesannete kulu KOVidele ei hüvitata, avaldab see mõju ka kohalike ülesannete täitmisele, sest riiklikud kulud tehakse sel juhul kohaliku elu küsimuste arvelt. Paljud omavalitsused on asunud vabatahtlikult täitma riigi ülesandeid, mille järele on elanikel selge vajadus, kuid mida riik rahuldavalt ei paku. Kuna riik neid kulusid pahatihti ei hüvita, peavad KOVid nõudma õigust kohtu kaudu. Esineb olukordi, kus kohus on konkreetsele KOVile riikliku ülesande täitmise eest riigilt raha välja mõistnud, kuid riik ei nõustu sarnaseid kulusid teistele KOVidele vabatahtlikult kompenseerima. See on toonud kaasa uued kohtuasjad, mis kulutavad täiendavalt maksumaksja raha.

Normatiivselt soovitava ja tegeliku olukorra erinevus peitub paljus keskvalitsuse rakendatavas liigeses fiskaaltsentralismis, mis riivab KOVide finantsautonoomiat. Fiskaaltsentralismi vähendamine lähitulevikus on tasakaalustatud arengu saavutamiseks oluline. Kohalikele omavalitsustele suurema finantsautonoomia loomine toetab subsidiaarsusprintsipi, aitab tagada Euroopa Nõukogu tasandil sätestatud põhimõtete saavutamist ning soodustab kooskõla põhiseaduse 14. peatüki finantsgarantiid puudutavate sätetega. Loomulikult kaasneb finantsautonoomia suurenemisega ka kohalike avalike hüviste kvaliteedi paranemine.

Tartu majanduslik areng

Tartu asub sotsiaalmajanduslikus ruumis, kus ühele poole jäävad Põhjamaad, lõunasse Baltimaad ja itta Venemaa. Tartust on riigi idapiirini alla 100 kilomeetri, mis ühtlasi on Euroopa Liidu välispiir. Tartu on Eesti suuruselt teine linn ja Lõuna-Eesti keskus. Tartut peetakse sageli Eesti intellektuaalseks keskuseks tänu siin asuvalle Eesti vanimale ja tunnustatuimale ülikoolile. Kuna Tartu Ülikool ja Tartu Ülikooli Kliinikum on linna suurimad tööandjad, on Tartus hõivatute hulgas olulisel määral

professoreid, teadureid, arste ja teisi kõrgelt kvalifitseeritud spetsialiste, mistõttu on Tartus ka suur avaliku sektori osakaal. Olulisel kohal on ka tööstus, eelkõige toiduaine- ja joogitööstus (A. Le Coq). 21. sajandil on Tartusse asunud mitmed info- ja kommunikatsioonitehnoloogia ning muud kõrgtehnoloogia ettevõtted nagu Playtech Estonia, Nortal, ZeroTurnaround, Regio, Hanza Tarkon. Tartus asuvad mitmed olulised riigiasutused, sealhulgas Riigikohus ning Haridus- ja Teadusministeerium.

Tartu elanikkond moodustab Eesti rahvastiku koguarvust üle 7%. Rahvastikuregistri andmetel elas seisuga 31. detsember 2016. a Tartus 96 904 inimest. Rahvastiku koosseis on täpsemalt toodud arengukava põhiosas. Tartu on ülikoolilinn ning kuna paljud üliõpilased ei ole end Tartu elanikuks registreerinud, siis on linna tegelik rahvaarv rahvastikuregistris näidatust suurem.

Tuleviku seisukohalt on oluline, et vastavalt Konsultatsiooni- ja koolituskeskus Geomedia ning Tartu Ülikooli ökoloogia ja maateaduse instituudi koostatud rahvastikuproгноosile on viimase 25 a jooksul toimunud ulatusliku väljarände tõttu oluliselt muutunud Tartu rändetagamaa vanuskoosseis ja seeläbi ka edasine väljarändepotentsiaal. Laste arv Jõgeva, Viljandi, Valga, Võru ja Põlva maakonnas on tugevalt langenud. Seetõttu jäävad Tartu-suunalised rändevood tulevikus senisest väiksemaks ning sisse- ja väljarände mujalt Lõuna-Eestist ei pruugi rahvastiku tasakaalustajana toimida. Rahvastikuprobleeme teravdab viimastel aastatel tavaks olev valglinnastumine ehk Tartu elanike kolimine naaberomavalitsustesse.

Majanduskriisi tõttu langes linna omafinantseerimisvõimekus, mis on praeguseks kasvule pöördunud. Linn on suutnud hoida suhteliselt kõrget investeeringute osakaalu kogukuludes. Paljud suured investeeringuprojektid on teostatud välisrahastajate toel näidates linna edukust välisrahastuse kaasamisel.

Tartu linna eelarve tulem on viimastel aastatel olnud negatiivne. 2016. a moodustas 1,3 mln euro suurune defitsiit eelarve mahust 1%. Prognoosiperioodiks on kavandatud keskmiselt 4% defitsiit. 2016. a lõpuks oli linnal 58,7 mln eurot laenukohustusi. Netovõlakooormus (laenukohustused "pluss" muud võlakohustused "miinus" likviidsed varad) moodustas 53,9 mln eurot, mis moodustas põhitegevuse tuludest 43%.

4.3. Ülevaade 2016. a majandustulemustest

Tartu LV konsolideerimisgrupp koosneb linna 12 ametiasutusest ja 67 hallatavast asutusest (mis moodustavad Tartu linna kui kohaliku omavalitsuse üksuse) ning linna valitseva mõju all olevast 6 äriühingust ja 9 sihtasutusest (kokku konsolideerimisgrupp). Olulisemad konsolideerimisgrupi finantsnäitajad koos viimase viie aasta dünaamikaga on toodud järgnevas tabelis.

Konsolideerimisgrupi tähtsamad finantsnäitajad

	tuhandetes eurodes				
	2016	2015	2014	2013	2012
Bilansi näitajad aruandeaasta lõpul					
Varad	323 126	319 982	324 209	315 518	283 402
Kohustised	75 820	70 880	71 908	70 726	63 088
Netovara	247 306	249 102	252 301	244 792	220 314
Tulemiaruaande näitajad					
Tegevustulud	144 489	141 542	137 458	149 848	125 161
sh tulud ilma saadud toetusteta	103 048	94 535	88 595	83 169	77 185
Tegevuskulud	-146 183	-144 696	-128 729	-124 586	-113 451
Tegevustulem	-1 694	-3 154	8 729	25 262	11 710
sh põhitegevuse tulem	17 207	15 872	13 922	14 349	13 583
Finants tulud ja -kulud, ka ettevõtja tulumaks	-243	-218	-1 260	-975	-169
Aruandeaasta tulem	-1 937	-3 372	7 469	24 287	11 541
Muud näitajad aruandeaasta lõpul					
Likviidsus ¹	0,60	0,50	0,48	0,28	0,34
Lühiajaline maksevõime ²	1,04	1,00	1,01	0,83	0,72
Kohustiste osakaal varadest	23,5%	22,2%	22,2%	22,4%	22%
Laenukohustiste osakaal varadest	19%	18%	17%	16%	17%
Netovõlakkoormus ³	50 462	48 360	42 990	44 936	36 881
Konsolideerimata näitajad					
Linnavalitsuse põhivaraainvesteeringud	16 899	22 794	22 356	37 314	21 989
põhitegevuse tulem ⁴	11 455	9 516	8 753	9 337	8 796
netovõlakkoormus ³	53 894	51 084	45 821	47 463	41 914

¹ Likviidsus, so raha ja selle ekvivalendid / lühiajalised kohustised

² Lühiajaline maksevõime, so käibevara / lühiajalised kohustised

³ Alates 2012. a arvestatakse KOFS § 34 lg 1 alusel netovõlakkoormus, s.o võlakohustiste ja likviidsete varade vahe

⁴ Alates 2012. a arvestatakse KOFS § 33 lg 1 alusel põhitegevuse tulem, mis ei tohi olla negatiivne

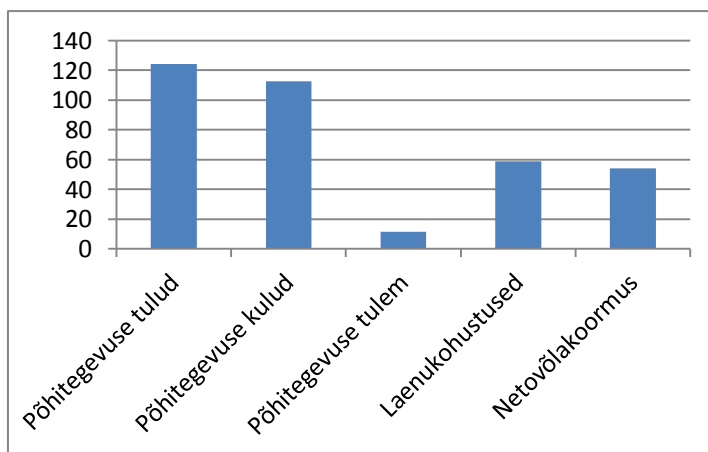
Konsolideerimisgrupi bilansi maht on varasematel aastatel kasvanud valdavalt seoses idapoolse ringtee ehitusega kaasnenud põhivara suurenemisega. Viimastel aastatel on bilanss püsinud 1%-lise kõikumisega stabiilsena. Laenukohustised on viimastel aastatel stabiilselt 3-4 mln euro võrra suurenenud. Laenukohustisi võetakse vaid olemasolevate laenude tasumiseks ning investeeringuteks.

Likviidsus (-kordaja) näitab võimet maksta lühiajalisi kohustisi. Likviidsus on hea, kui kordaja on >0,9 ja nõrk kui <0,3. Tartu likviidsuskordaja on viimase viie aastaga vähehaaval paranenud 0,3-lt kuni 0,6-ni. Lühiajaline maksevõime ehk lühiajaliste võlgnevuste kattekordaja näitab võimet katta lühiajalisi kohustisi käibevaraga ning annab infot, kui palju on käibevara lühiajaliste kohustiste ühe rahaühiku kohta. Lühiajaline maksevõime on hea, kui suhtarv >1,6 ja nõrk kui <1,1. Tartu vastav näitaja on olnud pidevalt nõrk, ent viimase viie aastaga vähehaaval paranenud 0,72-lt kuni 1,04-ni.

Alljärgnevalt on esitatud finantsdistsipliini meetmete täidetuse analüüsimiseks olulised finantsnäitajad. Vastavalt KOFS § 32 lg-le 1 on kohaliku omavalitsuse üksuse finantsdistsipliini tagamise meetmeteks kinnipidamine kohaliku omavalitsuse üksuse ja kohaliku omavalitsuse üksuse arvestusüksuse põhitegevuse tulemi lubatavast väärtusest ning netovõlakoormuse ülemmäärast. KOFSi § 33 lg 2 alusel ei tohi põhitegevuse tulemi väärtus olla aruandeaasta lõpu seisuga väiksem kui null. KOFSi § 34 lg-de 3 ja 4 alusel võib netovõlakoormus olla kuuekordne põhitegevuse tulemi väärtus, kuid ühelt poolt mitte üle põhitegevuse tulude summa ning teiselt poolt on netovõlakoormuseks lubatud alati vähemalt 60% põhitegevuse tuludest.

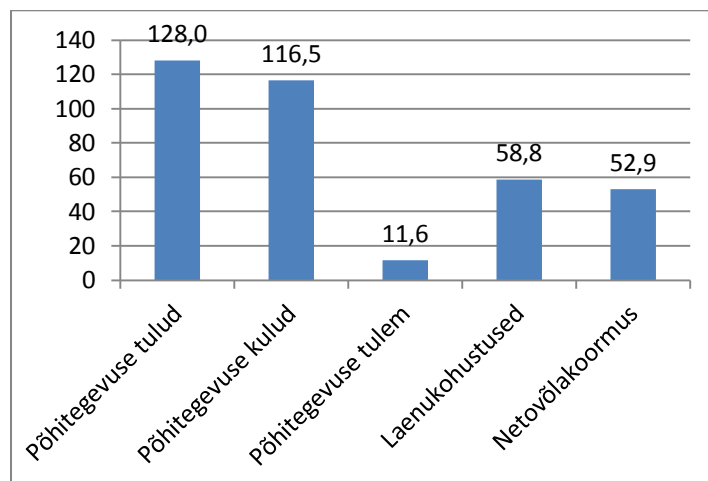
Kõrvaloleval joonisel on esitatud Tartu Linnavalitsuse finantsdistsipliini meetmete jaoks olulisemad konsolideerimata näitajad 2016. a seisuga *miljonites eurodes*.

Graafikult on näha, et nii põhitegevuse tulemi (11,5 mln eurot) kui ka netovõlakoormuse osakaal põhitegevuse tuludest (43%) on kindlalt KOFSi 6. peatükis sätestatud lubatud summa piires.

Järgneval joonisel on esitatud samad näitajad linna arvestusüksuse kohta. Arvestusüksusesse kuuluvad KOFS § 2 kohaselt kohaliku omavalitsuse üksus ja temast sõltuv üksus.¹

Graafikult on näha, et näitajad sarnanevad tugevalt linna konsolideerimata näitajatele ning püsivad kindlalt KOFSis sätestatu piires. Linnavalitsuse osakaalu suuruse tõttu ei oma sõltuvad üksused finantsnäitajatele olulist mõju.

¹ Sõltuv üksus on raamatupidamise seaduse mõistes kohaliku omavalitsuse üksuse otsese või kaudse valitseva mõju all olev üksus, kes on saanud kohaliku omavalitsuse üksuselt, riigilt, muult avalik-õiguslikult juriidiliselt isikult või eelnimetatud isikute valitseva mõju all olevatelt üksustelt üle poole tuludest või kes on saanud toetust ja renditulu kohaliku omavalitsuse üksustelt ja nende valitseva mõju all olevatelt üksustelt rohkem kui 10 protsenti vastava aasta põhitegevuse tuludest.

4.4. Eelarvestrateegia alused ja finantseesmärgid

Eelarvestrateegia aluseks on järgmised eeldused:

- SKP reaalkasv prognoosiperioodil on keskmiselt 2,8% aastas;
- Tarbija hinnaindeks (THI) on ligi 2,5%;
- Maksumaksjate arv püsib stabiilne järgides Eesti keskmist trendi;
- Keskmise palga nominaalkasv on 2017-2021. a vastavalt 5,9%, 5,0%, 5,3%, 5,3% ja 5,0%;
- Residendist füüsiliste isikute makstud tulumaksust laekub maksumaksja elukohajärgsele kohaliku omavalitsuse üksusele 11,6% (vt täpsemalt tulumaksu laekumise analüüsi peatükis „Tulud“);
- Maamaksumäär püsib Tartus 1% maa maksustamishinnast;
- Uusi kohalikke makse vaadeldaval perioodil ei kehtestata;
- Euroopa Liidu struktuuri- ja investeerimisfondidest saab Eesti 2014-2020 perioodil 4,4 miljardit eurot. Tartule laekuvad toetused saavad olema ligikaudu 2007-2013 perioodi mahu;
- Euroala liidrid ei muuda oluliselt praegust majanduspoliitilist kurssi;
- Ükski euroala riik ei lahku finantsprobleemide tõttu valuutapiirkonnast.

Üldised eesmärgid tulenevad arengustrateegiast „Tartu 2030“ ning on konkretiseeritud arengukava põhiosas. Perioodi põhieesmärgiks on Tartu elukeskkonna jätkuv parandamine tagades erinevate linnaelu valdkondade tasakaalustatud ja jätkusuutliku arengu. Prioriteetideks on investeringud haridusse (eelkõige koolihoonete rekonstrueerimine või renoveerimine) ja elumajandusse ning liiklemisvõimaluste parandamine. Lõuna-Eesti regionaalkeskusena on Tartul arvestatav intellektuaalne, majanduslik ja kultuuriline potentsiaal. Linna tegevus on suunatud selle potentsiaali rakendamisele ehk elluviimisele linna ja linlaste hüvanguks. Eelarvestrateegias on rõhuasetus eelkõige finantseesmärkidel.

Finantseesmärgid

Finantseesmärkide seadmisel tuleb leida sobiv tasakaal pakutavate avalike hüviste kvantiteedi ja kvaliteedi ning finantspositsiooni vahel. Perioodi finantseesmärgid on järgmised:

- ✓ Põhitegevuse tulemi kasv;
- ✓ Investeringute püsivalt kõrge osakaal kogukuludest;
- ✓ Arengukavas planeeritud eesmärkidest lähtuva investeerimistegevuse ellu viimiseks maksimaalses võimalikus mahu välisrahastuse kasutamine, tagades linnapoolse omafinantseerimise;
- ✓ Völakoormuse hoidmine mõõdukal tasemel;
- ✓ Linna finantsvõimekus püsimine vähemalt käesoleval tasemel;
- ✓ Vastutsükliline eelarvepoliitika.

Ülaltoodud näitajate abil saab ülevaate linna omafinantseerimisvõimekusest, arengusse orienteeritusest, olemasolevate laenukohustuste teenindamise ja uute võtmise vajadustest ning võimalustest. Finantseesmärkide seadmisel on oluline nende kooskõla reaalse ümbritseva majanduskeskkonnaga. Maailmamajandus on olnud majanduskriisis, mis on rängim pärast Suurt Depressiooni. Kriisi tõttu on vähenenud linna tulubaas ning seetõttu ka investeringud. Investeerimisvajadus on seega üha kasvanud, kusjuures eriti selge on koolihoonete korda tegemise vajadus. KOV üksuste finantsautonoomiat piirab juba palju aastaid subsidiaarsusprintsipi eirav keskvalitsuse poliitika (vt eespool käsitletud „Eesti majanduskeskkonna ülevaade“). Käesolevas eelarvestrateegias on püütud leida lähenemine, mis kõige paremini vastab reaalsele Tartu linna vajadustele.

Eelarvestrateegia perioodi finantsnäitajate analüüs

Olulisemad eelarvestrateegia näitajad on esitatud lisas 7. Alljärgnevalt analüüsitakse lähemalt ülalnimetatud linna finantseesmärgi lähtudes konkreetsetest eelarvestrateegiasse kavandatavatest summadest.

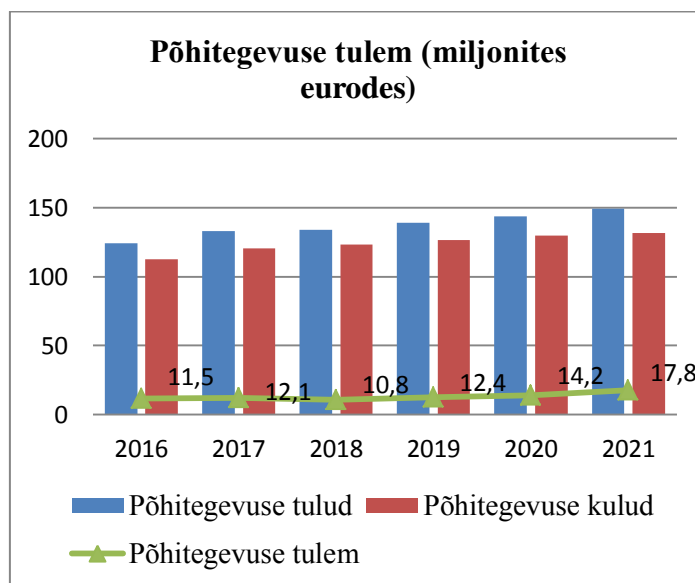
✓ Põhitegevuse tulemi kasv

Põhitegevuse tulemi on põhitegevuse tulude ja põhitegevuse kulude vahe. Vastavalt KOFSi § 33 lg-le 2 ei tohi põhitegevuse tulemi väärtus aruandeaasta lõpu seisuga olla väiksem kui null. KOFSi § 33 lg 3 lubab erandjuhuna põhitegevuse tulemi negatiivse väärtuse tingimisel, et eelnenud aasta põhitegevuse tulemi oli positiivne. Põhitegevuse tulemi on oluline finantsnäitaja. Kui põhitegevuse tulemi väärtus on negatiivne, siis see tähendab, et omavalitsus ei suuda katta jooksvate tulude arvelt jooksvaid kulusid. Sellisel juhul finantseeritakse näiteks põhitegevuse kulusid põhivara müügi ja reservide arvelt. Ühekordsete tulude arvelt põhitegevuse kulude finantseerimine pikema perioodil on riskantne ning nende tulude kehvema laekumise korral võib tekkida oht sattuda finantsraskustesse.

Tartu linna põhitegevuse tulemi on olnud varem ning on planeeritud ka kogu eelarvestrateegia perioodi kindlalt positiivne. Eesmärgiks ei ole mitte ainult KOFSi sätetest tulenev positiivne põhitegevuse tulemi, vaid täiendavalt ka selle tulemi kasv.

Põhitegevuse tulemi prognoositava perioodi jooksul kasvab tõustes 16,3 miljoni euroni. Seega kasvavad põhitegevuse tulud kiiremini kui põhitegevuse kulud. Tulude kasvu panustab põhilise osa füüsilise isiku tulumaksu laekumise kasv.

Põhitegevuse tulemi langus 2018. a tuleb 2016. ja 2017. a riigieelarvest laekunud erakorralistest tuludest (täpsemalt põhitegevuse tulud käsitlevas peatükis), mis suurendasid vastavate aastate tulemit.

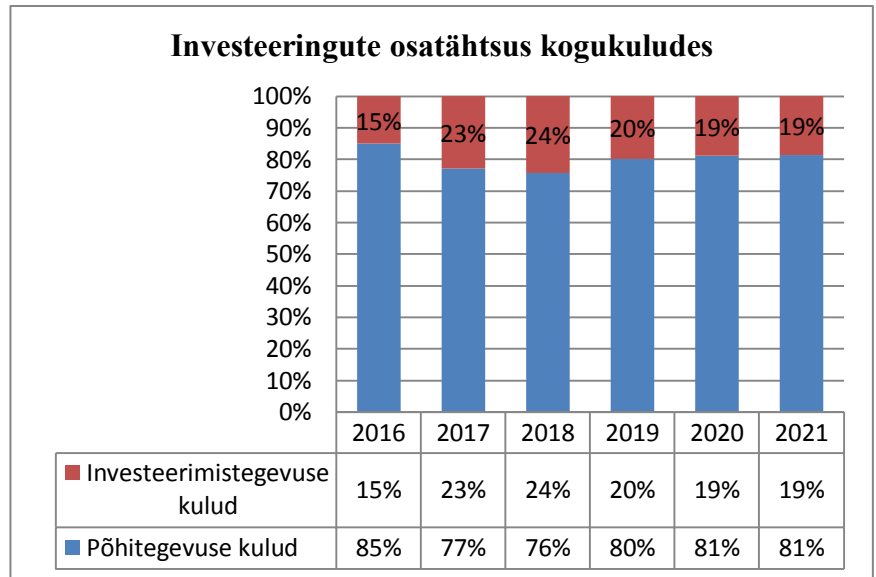

Põhitegevuse tulemi kasv võimaldab suunata enam vahendeid investeeringuteks. See aitab kaasa järgmise finantseesmärgi saavutamisele.

✓ Investeeringute püsivalt kõrge osakaal kogukuludest

Tartlaste elukeskkonna jätkuvaks parandamiseks ning arengukavas sätestatud eesmärkide täitmiseks soovib linn hoida investeeringute kõrget osakaalu kogukuludest. Tartu Linnavalitsuse linnavarade ja linnamajanduse osakond on koostanud põhjalikud analüüsid vajalikest investimisobjektidest.

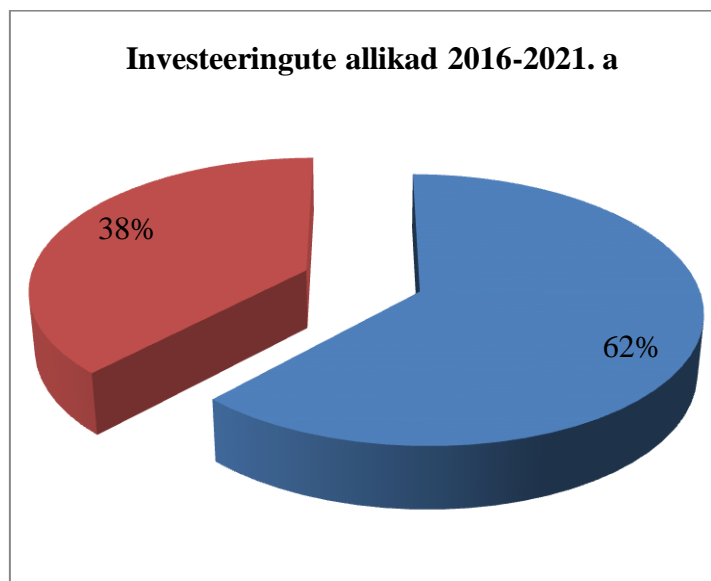
Kogu prognoosiperioodi moodustavad investeeringud ligi viiendiku kogukuludest. See on hea näitaja, paljudes OECD riikide omavalitsustes on see suhtarv madalam ning vahel tunduvalt madalam. Sellegipoolest ei võimalda eelarve katet kõigile investeeringuvajadustele. Prioriteediks on haridusasutused, linna teed ja tänavad ning elamumajandus.

Täpsem ülevaade linnavalitsuse poolt prioriteediks seatud objektidest on esitatud lisas 8. Linna strateegilised eesmärgid ning vastavad tegevused on toodud arengukava II („Visioon ja strateegilised eesmärgid“) ja III osas („Tegevused aastateks 2018-2025“).

- ✓ Edukas välisrahastuse kaasamine

Jätkuvalt on prioriteediks välisrahastuse kaasamine eelkõige Euroopa Liidu struktuurifondide toetuste näol. Kuna Eesti omavalitsuste finantssuutlikkus on kõrge fiskaalse tsentraliseerituse tõttu madal, ei ole vaid omavahenditest võimalik elukeskkonna tõstmiseks vajalike ning arengukavas planeeritud investeeringuid ellu viia. Püüdes samal ajal kahte vastandlikku eesmärki – vajalike investeeringute maksimeerimist ning võlakohustuste püsivust soovitud piires – püüab Tartu linn teostada suuremaid projekte läbi struktuurifondide toetuste tagades vajaliku linnapoolse omafinantseeringu.

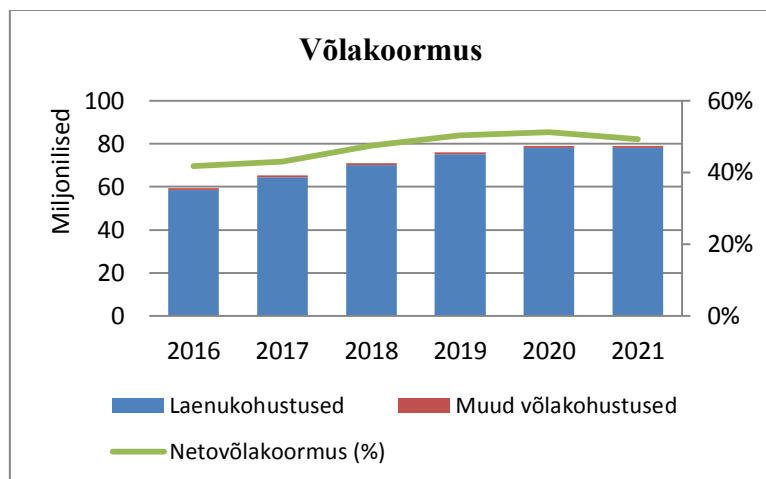
Ülemiselt graafikult on näha, et keskmiselt üle kolmandiku investeeringutest on eelarvestrateegia perioodi jooksul kavas teostada läbi toetuste. Täpne toetuste summa sõltub konkreetsete projektide ajastusest.

✓ Võlakoormuse hoidmine mõõdukal tasemel

Analüüsid ei kasutata siinkohal mitte lihtsalt laenukohustuste kogusummat, vaid nn netovõlakoormust nagu selle defineerib KOFs. Netovõlakoormus on võlakohustuste (võlakohustused sisaldavad kõiki laenukohustusi) suuruse ja likviidsete varade kogusumma vahe. Võlakoormuse arvestamisel on lähtutud netoarvestuse põhimõttest, et suuremas summas likviidsete vahendite olemasolul saaks omavalitsusüksustele võimaldada suuremas summas kohustuste võtmist. Netovõlakoormuse arvestus tagab adekvaatsema pildi tegelikust finantsseisust, sest mõõtmise hetkel arvestatakse sellega, kas kohustuste, mille täitmise tähtaeg saabub näiteks paar päeva hiljem, tasumiseks on omavalitsusüksusel vahendid kassas või hoiustel olemas. Lisaks võimaldab likviidsete vahendite arvesse võtmine tagada, et kriitilise piiri lähedal omavalitsusüksused ei kuluta laekunud raha koheselt ära, vaid piirangutest kinnipidamiseks jälgivad kulude tegemist, kassas ja hoiustel olevat raha hulka ning võlakohustuste seis.

Vastavalt KOFsi §-le 34 võib netovõlakoormus aruandeaasta lõpul ulatuda lõppenud aruandeaasta põhitegevuse tulude ja põhitegevuse kulude kuuekordse vaheni, kuid ei tohi ületada sama aruandeaasta põhitegevuse tulude kogusummat. Kui põhitegevuse tulude ja põhitegevuse kulude kuuekordne vahe on väiksem kui 60 protsenti vastava aruandeaasta põhitegevuse tuludest, võib netovõlakoormus ulatuda kuni 60 protsendini vastava aruandeaasta põhitegevuse tuludest.

Tartu linna laenukohustused eelarvestrateegia perioodil kasvavad, kuna linn kavatseb laenata keskmiselt ligi 4 miljonit eurot aastas vajalike investeeringute teostamiseks. Kuna laenukohustused kasvavad kiiremini kui põhitegevuse tulud, siis tõuseb ka netovõlakoormuse protsent. Tartu püsib siiski kindlalt KOFsis lubatud 60% piires.

Võlakoormuse analüüsimisel on oluline arvestada ümbritseva majanduskeskkonnaga. Majanduskriisi-
ga kaasneb alati võlakoormuse ja tulude suhte kasv (netovõlakoormuse protsendi kasv) viimaste lan-
guse tõttu. Paljude euroala riikide võlakoormus kasvas majanduskriisi mõjul üle Maastrichti kritee-
riumiga sätestatud lubatud maksimaalse 60%. Tartu linn on suutnud vältida võlakoormuse kiiret kas-
vu ning käesoleva kohaselt püsib võlakoormus mõõdukas ka lähitulevikus.

✓ Linna finantsvõimekuse püsimine vähemalt senisel tasemel

Tagamaks, et avalike hüviste pakkumise kasv ei hakkaks vähendama linna finantsvõimekust, võtab linn laenu ainult Euroopa Liidu struktuurifondide rahastatavate investeeringute omafinantseeringu katmiseks (lisaks juba olemasolevate laenukohustuste refinantseerimine). Kuna koos laenukohustus-
te kasvuga suurenevad seetõttu ka linna varad, tagab see tasakaalu bilansi aktiva ja passiva poole vahel. Tartu linnas on palju investeerimist ootavaid objekte ning samal ajal on laenuintressid käesole-
val hetkel ajalooliselt madalal tasemel. Seega võib eeldada, et investeeringutega loodav sotsiaalne lisandväärtus ületab laenuintresside kulusid.

Ülalkirjeldatud põhitegevuse tulemi kasv näitab, et linna omafinantseerimisvõimekus vaadeldaval perioodil paraneb – üha rohkem jääb põhitegevusest vahendeid investeerimiseks ning olemasolevate kohustuste tasumiseks. Põhitegevuse tulude ja kulude suhe tõuseb perioodi jooksul 1,10-lt 1,12-ni.

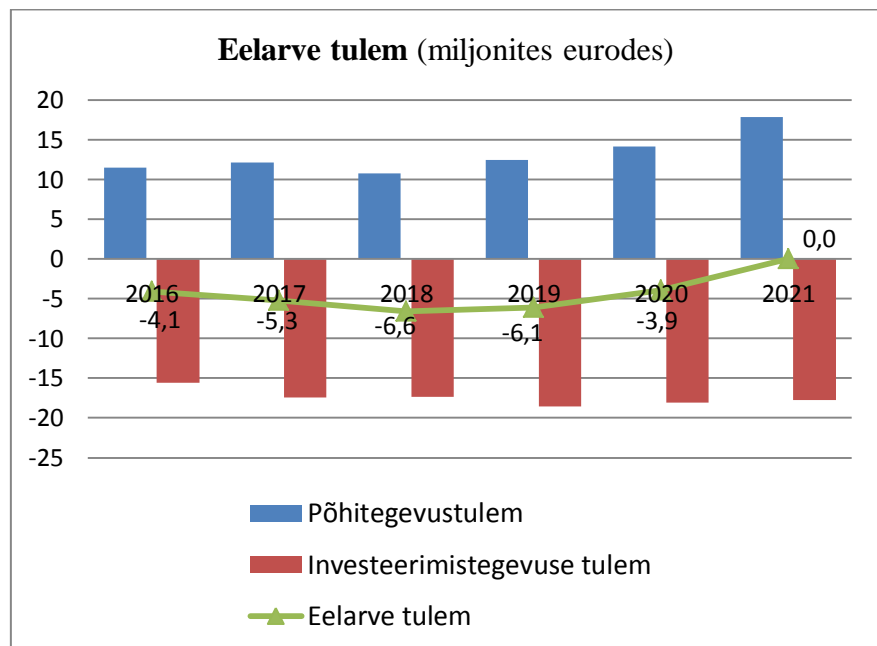
Laenukohustuste planeeritav aastane kasv toob praeguste laenuintresside korral kaasa täiendavalt ligi 40 tuhat eurot intressikulusid. See on 0,02% linna eelarve mahust. See tuleneb rekordmadalatest intressimääradest ning tegelikkuses kujuneb lisanduv intressikulu mõnevõrra suuremaks. Aastased intressimaksed kokku moodustavad ligi 0,5% eelarvest.

Eelneva põhjal võib järeldada, et käesolevas eelarvestrateegias planeeritud laenukohustuste kasv ei ole vastuolus linna finantsvõimekuse vähemalt endisel tasemel püsimise eesmärgiga. Netovõlakoorumus on kontrolli all ning intressikulude osatähtsus kogueelarves on väike.

✓ Vastutsükliline eelarvepoliitika

Vastavalt majandusteooria peavoolu suunale, on eesmärgiks eelarve struktuurne tasakaal. See tähendab, et pärast majandustsükli mõju elimineerimist, peaksid tulud ja kulud võrduma. See eeldab „headel aegadel“ ülejäägis eelarvet võimaldamaks „keerulistel aegadel“ defitsiitset kulutamist ehk teisisõnu vastutsüklilist eelarvepoliitikat. Struktuurselt tasakaalus eelarve toetab finantsilist jätkusuutlikkust paljudeks tulevasteks aastateks.

Kõrvaloleval graafikul on näha (graafikul näitab eelarve tulemit roheline joon), et eelarve tulem on keskmiselt ligi 4 miljoni euro ulatuses negatiivne. Põhitegevuse tulemi positiivne väärtus on väiksem investeerimistegevuse tulemi negatiivsest väärtusest. Kavas on rohkelt investeringuid õppehoonetesse ning linna teedesse ja tänavatesse, mis kasvatab eelarve kulud tuludest suuremaks. Perioodi lõpuks jõuab eelarve aga tulude kasvust tulenevalt tasakaalu.

Sellise eelarvetulemi planeerimine on põhjendatud mitmel põhjusel. Esiteks on Tartus palju investeerimist vajavaid objekte. Seetõttu võib eeldada, et nende investeringutega kaasneb oluline tartlaste heaolu kasv. Samal ajal on laenuintresside tase madal. Kokkuvõtvalt peaks investeringute läbimõeldud valik tooma linna kulusid ületava sotsiaalse kasu.

Teiseks on investeringud haridusse ja infrastruktuuri kooskõlas OECD värske soovitusena Eestile. OECD *Economic Outlook* (juuni 2015) soovib Eestil kõrge struktuurse ülejäägi asemel finantseerida keskpika perspektiiviga prioriteete.

Kolmandaks õigustavad struktuurse tasakaalu nominaalsele eelistamist mitmed majandusteoreetilised kontseptsioonid. Siinkohal neid põhjalikumalt ei käsitleta. Pikem analüüs on leitav tuntud majandusteoreetilistest allikatest.

Neljandaks tingib eelarvedefitsiidi eespool käsitletud KOVide madal finantsautonoomia. Kuna KOVide ülesanded ning nende täitmiseks laekuvad vahendid ei ole tasakaalus, tuleb paratamatult teha otsuseid avalike hüviste hulga ja kvaliteedi ning finantspositsiooni konkurentsivõime arengukavas sätestatud eesmärkide saavutamise nimel on eelarve esimestel aastatel defitsiidis (vt lisaks alapunkt „Eesti majanduskeskkonna ülevaade“ ning peatükk „Finantseerimise tegevus“).

Keskpikas perspektiivis peab Tartu eelarve (struktuurset) tasakaalu väga oluliseks. Kuna eelarvestraategia perioodi lõpuks on majanduskasv eelduslikult jõudnud oma pikaajalisele trendijoonale, on viimaseks aastaks kavandatud tasakaalus eelarve. See kinnitab vastutsüklilise eelarvepoliitika põhimõtete tunnustamist ning loob baasi linna finantspositsiooni paranemisele.

4.5. Tulud

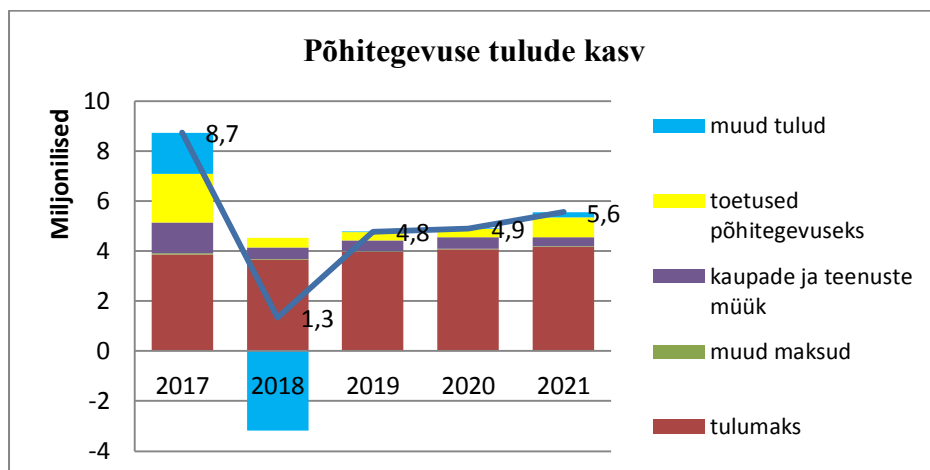
Tulud jagunevad KOFSi alusel põhi- ja investeerimistegevuse tuludeks. **Põhitegevuse tulud** on prognoositud makromajanduslike põhinäitajate alusel. Nende näitajate konkreetsete väärtused ning eel-
dused üldise majanduskeskkonna kohta põhinevad Maailmapanga, IMFi, OECD, Euroopa Komisjoni, EV Rahandusministeeriumi ja Eesti Panga prognoosidel ning on esitatud järgnevas tabelis.

	2017	2018	2019	2020	2021
SKP reaalkasv	2,4%	3,1%	2,8%	2,7%	2,7%
SKP nominaalkasv	5,9%	6,3%	6,0%	5,7%	5,4%
Tarbijahinnaindeks	3,3%	2,7%	2,5%	2,5%	2,0%
Hõive kasv	0,5%	0,2%	0,1%	0,0%	0,1%
Palga nominaalkasv	5,9%	5,0%	5,3%	5,3%	5,0%

Põhitegevuse tulude reaalsed prognoositavad väärtused on esitatud alljärgnevas tabelis.

	2018	2019	2020	2021
Põhitegevuse tulud kokku	134 180 000	138 949 000	143 859 000	149 414 000
Maksutulud	74 992 000	78 981 000	83 076 000	87 276 000
Tulumaks	72 901 000	76 855 000	80 915 000	85 086 000
Maamaks	700 000	700 000	700 000	700 000
Reklaamimaks	448 000	459 000	470 000	479 000
Teede ja tänavate sulgemise maks	184 000	189 000	194 000	198 000
Parkimistasu	759 000	778 000	797 000	813 000
Tulud kaupade ja teenuste müügist	17 534 000	17 969 000	18 416 000	18 782 000
Riigilõiv	100 000	100 000	100 000	100 000
Tulud majandustegevusest	14 560 000	14 923 000	15 296 000	15 601 000
<i>tulud haridusalasest tegevusest</i>	9 334 000	9 567 000	9 806 000	10 002 000
<i>tulud kultuuri- ja kunstialasest tegevusest</i>	214 000	219 000	224 000	228 000
<i>tulud spordi- ja puhkealasest tegevusest</i>	0	0	0	0
<i>tulud tervishoiu- ja sotsiaalalasest tegevusest</i>	1 000	1 000	1 000	1 000
<i>tulud sotsiaalalasest tegevusest</i>	1 138 000	1 166 000	1 195 000	1 219 000
<i>tulud keskkonnalasest tegevusest</i>	5 000	5 000	5 000	5 000
<i>tulud transpordialasest tegevusest</i>	3 847 000	3 943 000	4 042 000	4 123 000
<i>tulud üldvalitsemisest</i>	21 000	22 000	23 000	23 000
Üür ja rent	2 641 000	2 707 000	2 775 000	2 831 000
Õiguste müük	105 000	108 000	111 000	113 000
Muu toodete ja teenuste müük	128 000	131 000	134 000	137 000
Saadavad toetused	40 594 000	40 925 000	41 279 000	42 056 000
Tasandusfond (lg 1)	3 635 000	3 042 000	2 449 000	2 449 000
Toetusfond (lg 2)	24 756 000	25 375 000	26 009 000	26 529 000
Muud mittesihotstarbelised toetused	8 649 000	8 865 000	9 087 000	9 269 000
Sihotstarbelised toetused	3 554 000	3 643 000	3 734 000	3 809 000
Muud tegevustulud	1 060 000	1 074 000	1 088 000	1 300 000
Varude müük	27 000	27 000	27 000	27 000
Tasu vee erikasutusest	178 000	178 000	178 000	178 000
Trahvid	555 000	569 000	583 000	595 000
Saastetasud	0	0	0	0
Muud	300 000	300 000	300 000	500 000

Vaadeldava perioodi jooksul on põhitegevuse tulude kasvuks planeeritud keskmiselt 5 miljonit eurot aastas. Enamus kasvust tuleneb füüsilise isiku tulumaksu laekumise suurenemisest.

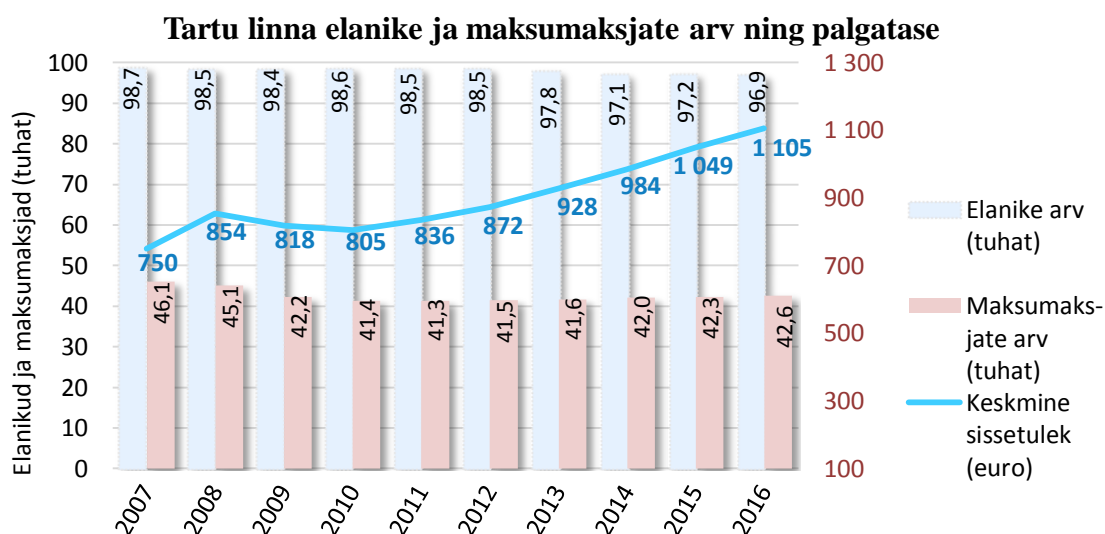
Muu tulu kasv on 2018. a negatiivne, kuna 2017. a laekus erakorralise tuluna ligi 3 mln eurot hariduslike erivajadustega laste koolide tegevuskulude hüvitamiseks. Sarnaselt laekus 2016. a 1,845 miljonit eurot haridus- ja teadusministeeriumilt Tartu linnale erakooliseaduse täitmisest tekkinud kulude kompenseerimiseks. Mõlemad on oma olemuselt riiklikud ülesanded, mida KOVid olid tegeliku vajaduse olemasolu tõttu täitnud, kuid mida riik ei soostunud kompenseerima. Siiski ütleb PS § 154 lg 2 teine lause üheselt, et seadusega kohalikele omavalitsustele pandud riiklike kohustustega seotud kulud kaetakse riigieelarvest. Seega mõistis kohus summad Tartu linna kasuks riigi käest välja. Kahjuks tõendavad need olukorrad varem kirjeldatud keskvalitsuse poolset KOVide finantsautonoomiat piiravat käitumist.

Füüsilise isiku tulumaks on selgelt suurima osakaaluga põhitegevuse tululiik. Kohalikele omavalitsustele eraldatavat tulumaksu arvutatakse nende inimeste tulust, kes on jooksva aasta alguse seisuga Maksu- ja Tolliameti registris vastava omavalistuse territooriumi oma elukohana määratlenud. Omavalitsuse tulumaksulaekumisi mõjutavad registreeritud maksumaksjate arv ja seadusega sätestatud tulude osa, mis omavalitsustele eraldatakse. Kuni 31.12.2003 laekus omavalitsustele 56% residendist füüsilise isiku poolt makstud tulumaksust. Alates 01.01.2004 muudeti tulumaksu eraldamise põhimõtteid ja eraldi seoti lahti füüsilise isiku poolt makstud tulumaksust ning seoti füüsilise isiku maksustatava tuluga. See liigutus oli vajalik, et mitte luua olukorda, kus riigi tasandil vastuvõetud makrotasandi otsused tulumaksu määra ja tulumaksuvaba miinimumi osas mõjutaks kohalike omavalitsuste finantsvõimekust. Kohalikele omavalitsustele erinevatel aegadel eraldatud maksustatava tulu osast (edaspidi nimetatud ka brutopalgaks, kuna see moodustab suure enamuse deklareeritud tuludest) annab ülevaate alljärgnev tabel.

Aasta	Eraldise määr	Eraldise osa kasvas kuni 2009. a, mil majanduskriisi ajal toimus selle kiire alandamine. Taas hakati omavalitsustele eraldatavat osa tõstma 2013. a (tõstmine on toimunud KOVidele lisatud kohustuste katteks, mitte vähendatud osakaalu taastamiseks) ning tänaseks oleme jõudnud eraldise suuruse osas 2005. a tasemele. Kriisi tõttu KOVide osakaalu vähendades lubas riik selle hiljem taastada, kuid tegelikkuses pole seda siiani tehtud. Eelarvestrateegias eeldatakse, et KOVide osa deklareeritud tulust tõuseb 11,61%-ni, kusjuures sajandikprotsendipunkti suurune tõus on keskvalitsuse poolt kavandatud asendama senist ujumisõpetuse toetust. Seega ei suurenda tulumaksu osakaalu tõus KOVide finantssuutlikkust.
01.01.2004	11,40%	
01.01.2005	11,60%	
01.01.2006	11,80%	
01.01.2007	11,90%	
01.01.2009	11,93%	
01.04.2009	11,40%	
01.01.2013	11,57%	
01.01.2014	11,60%	

Praktikas oleks kohalike omavalitsuste finantssuutlikkuse suurendamiseks omavalitsustele laekuva määra tõstmine hädavajalik. Eespool kirjeldatud subsidiaarsuspõhimõtte ning KOVide finantsgarantiiga kooskõlas oleks tõsta KOVidele laekuvat määra 2009. a vähenduse võrra ehk 0,53 protsendipunkti – seega 12,13%-ni. Selline variant on ka aruteluks olnud, kuid eelarvestrateegia koostamise hetkeks konkreetset otsust isegi väiksemas mahus KOVidele laekuva osa tõstmiseks tehtud ei ole.

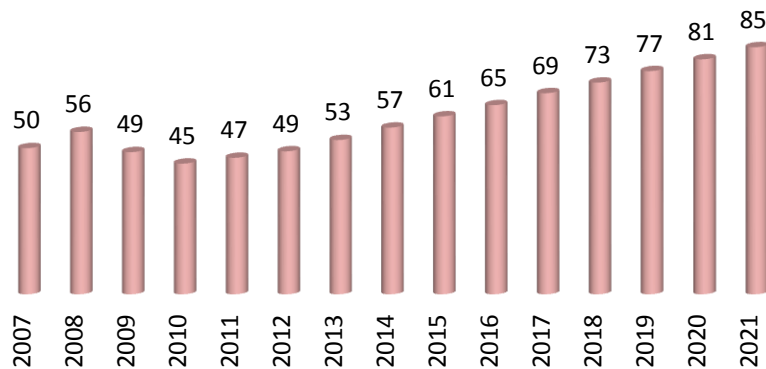
Teiseks oluliseks teguriks omavalitsustele eraldatavas tulumaksuosas on maksumaksjate arv ning kolmandaks palgatase. Maksumaksjate arv oli 31. detsember 2016. a seisuga 42 610. Keskmine sissetulek elaniku kohta oli 2016. a 1105 eurot kuus ületades Eesti keskmise sissetuleku 20 euro võrra.

Ülaltoodud joonisel on elanike ja maksumaksjate arv kuvatud vasakul teljel ning keskmine brutosissetulek paremal teljel. Tartu elanike arv on viimastel aastatel oluliselt vähenenud peamiselt inimeste lahkumise tõttu naaberomavalitsustesse ning Tallinna. Maksumaksjate arv kasvas viiendat aastat järjest, kuna tööpuudus ja muud majanduskriisi negatiivsed mõjud on muutunud järjest väiksemaks ning mõju avaldas kindlasti ka 2014. a 1. juulist jõustunud töötamise registreerimise korra muudatus. Maksumaksjate arvu kasv on aga olnud väga aeglane ning 2016. a näitaja jääb ligi 3450 maksumaksja võrra kriisieelsele tipule alla. Eelarvestrateegia perioodil eeldatakse, et maksumaksjate arvu ning palgataseme kasv järgivad prognoositavat Eesti keskmist trendi.

Alljärgneval joonisel on kuvatud tegelik tulumaksu laekumine (2007-2016) ning prognoos eelarvestrateegia perioodiks (2017-2021). Graafikult on näha järsk laekumise langus majanduskriisi ning riigipoolse tulumaksu jaotusmetoodika muutmise tõttu. Tulumaksu laekumine pöördus 2011. a uuesti tõusule ning alates 2013. a on kasv olnud stabiilne. Prognoosi põhistsenaariumi kohaselt püsib senine stabiilne kasv kogu eelarvestrateegia perioodi. Tulumaksu laekumise kasvuks on prognoositud ligi 5% aastas. Kasv tuleb läbi palgataseme tõusu. Majanduskriisist taastumise protsessis on palgakasvu Tartus vedanud põhiliselt erasektor, avalikus sektoris on palgakasv olnud aeglasem. Viimastel aastatel on aga ka avalik sektor hakanud üldisesse palgakasvu jõulisemalt panustama. Tartu kolm suurimat töoandjat on SA Tartu Ülikooli Kliinikum, Tartu Ülikool ning Tartu Linnavalitsus (oma töötajate palgatõusust laekub Tartu Linnavalitsusele 11,6% tulumaksuna otseselt tagasi), mistõttu avalikul sektoril on suur osakaal.

Tulumaksu laekumine (mln eurot)

Tulumaks on jaotatud maks – osa sellest laekub keskvalitsusele ning osa kohalikule omavalitsusele. Omavalitsustel puudub aga võimalus neile laekuva määra üle otsustada (võimalik on küll osaleda läbirääkimistel, kuid lõplik otsus tehakse riigitasandil). Seetõttu ei saa tulumaksu lugeda omavalitsuste omatuluks, vaid seda käsitletakse keskselt reguleeritud tuluna. Ülejäänud maksud on klassifitseeritavad omatuluna. Need vastavad Euroopa kohaliku omavalitsuse harta artikkel 9 lg-le 3, mille kohaselt peaks vähemalt osa kohalike võimuorganite rahalistest vahenditest tulema kohalikest maksudest ja koormistest, mille suuruse nad võivad seadusega lubatud piires ise määrata. Nendelt laekuvad tulud on väikesed ega suuda seetõttu omavalitsuste finantsautonoomiasse oluliselt panustada.

Maamaks on maa maksustamishinnast lähtuv riiklik maks, mis laekub maamaksuseaduse § 6 järgi täies ulatuses kohaliku omavalitsuse eelarvesse. Maa maksustamishind määratakse ja selle vaidlustamise kord kehtestatakse lähtudes maa hindamise seadusest. Maamaksuseaduse § 5 järgi võib maamaksumäära suuruseks olla 0,1-2,5% maa maksustamishinnast aastas ning maksumäära kehtestab kohaliku omavalitsusüksuse volikogu. Tartu linnas on alates 2002. a olnud kogu linna haldusterritooriumil ühtne maksumäär 1,0% maa maksustamishinnast. Strateegias eeldatakse, et maksumäär püsib 1% kogu perioodi jooksul. Aastast 2013 hakkas kogu Eestis kehtima maamaksuseaduse muudatus, mis vabastab maamaksust tiheasustusega aladel kuni 0,15 ha ja hajaasustusega aladel kuni 2,0 ha ulatuses, kui sellel maal asuvas hoones on maa omaniku või kasutaja rahvastikuregistrijärgne elukoht. Seetõttu vähenes Tartu linnale laekuv maamaks 17%. Kogu eelarvestrateegia perioodi jooksul on maamaksust laekuv tulu planeeritud käesoleva aasta eelarve tasemel.

Kohalike maksude prognoosimisel on eelduseks, et uusi kohalikke makse vaadeldaval perioodil ei kehtestata. Tulubaasi jäävad reklaamimaks, teede ja tänavate sulgemise maks ning parkimistasu. Kohalike maksude laekumise kasv on planeeritud THI alusel.

Kaupade ja teenuste müügist laekuvad tulud kasvavad üldise kaupade ja teenuste hindade kallinemise ehk THI tasemel. Põhiosa tuludest moodustavad haridus- ja transpordialasest tegevusest laekuvad tulud ning üüri- ja renditulud. Haridusala tegevuse tuludest on suurimad teistelt valdadelt laekuvad summad haridusasutuste tegevuskulude katmisel ja lapsevanemate osalus lasteaedade kohatasus, transpordialase tegevuse tulud moodustuvad bussipiletite müügitulust.

Toetused laekuvad põhiliselt riigieelarve tasandus- ja toetusfondist. Tasandusfondi eesmärk on ühtlustada omavalitsuste võimalusi avalike teenuste osutamisel. Konkreetsele omavalitsusele riigieelar-

vest kantav summa leitakse spetsiifilise valemi alusel, kusjuures eelkõige on olulisteks parameetriteks tulumaksu laekumine, arvestuslik maamaks, elanike arv eri vanusegruppide lõikes, hooldatavate arv ning teedepikkus. Eelarvestrateegia kohaselt Tartu linnale laekuv tasandusfondi eraldis stabiilselt kahaneb, kuna tulumaksu laekumise kasvu tõttu kasvavad linna arvestuslikud tulud, mistõttu vähe-
neb tasandusfondi jaotusvalemis kulu- ja tuluvajaduse vahe.

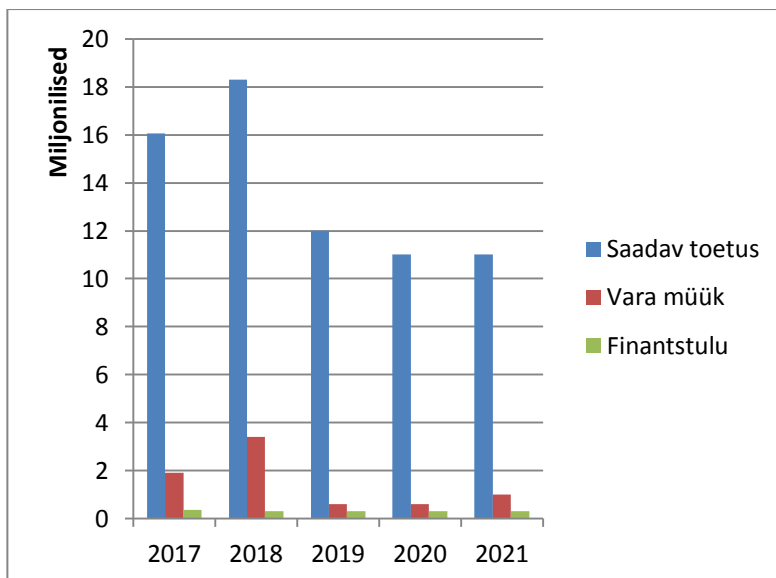
Toetusfond toetab kohalikke omavalitsusi konkreetsete ülesannete täitmisel. Suure enamuse toetusfondist moodustavad hariduskuludeks (põhiliselt õpetajate, direktorite ja õppealajuhatajate tööjõukuludeks, lisaks nimetatud koolipersonali täiendkoolituseks, õppevahenditeks, koolilõunaks ja investeeringuteks) antavad vahendid, lisaks on Tartu linnale planeeritud koolieelsete lasteasutuste toetus, raske ja sügava puudega laste hoiu teenuse toetus, huvitegevuse toetus, toimetulekutoetuse maksimise hüvitis, vajaduspõhise peretoetuse maksimise hüvitis, sotsiaaltoetuste ja –teenuste osutamise toetus, jäätmehoolduse arendamise toetus ning kohalike teede hoiu toetus. Toetusfondi kasv on planeeritud THI alusel.

Lisaks tasandus- ja toetusfondile laekuvad mittesihotstarbelise toetusena haridus- ja teadusministeeriumilt vahendid kutsehariduskeskuse põhitegevuseks ning mitmed sihtotstarbelised toetused. Viimasteks on eelkõige erinevad projektipõhised toetused.

Muude põhitegevuse tuludena laekuvad tasu vee erikasutusest, varude müügitulu, trahvid ning ühekordsed tulud. Nimetatud summad on reeglina väikesed ega oma olulist mõju linna tulubaasile.

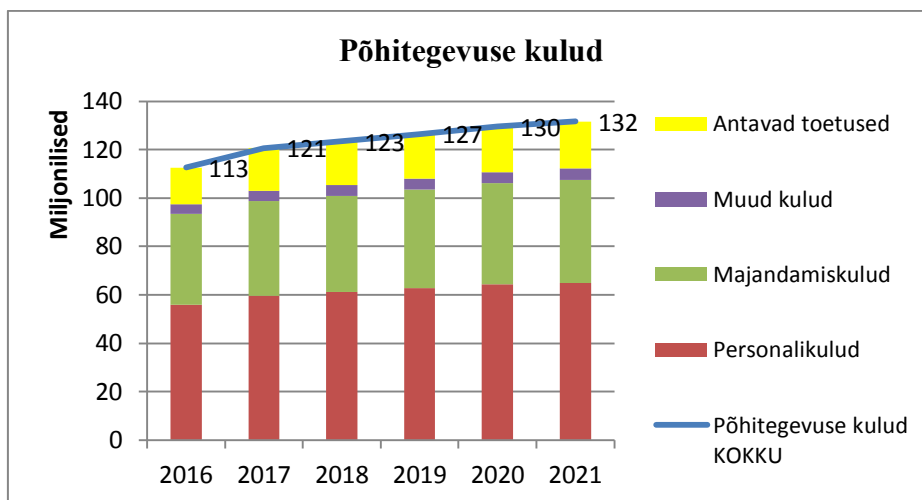
Lisaks ülaltoodud põhitegevuse tuludele laekuvad Tartu linna eelarvesse ka investeerimistegevuse tulud. Põhi- ja investeerimistegevuse eristamine annab selge ülevaate investeerimissuutlikkusest ja laenu võtmise võimekusest ning parandab eelarve läbipaistvust. Investeerimistegevuse eelarveosa kuuluvad põhivara müük, põhivara soetuseks saadav sihtfinantseerimine, osaluste ning muude aktsiate ja osade müük (eelarvestrateegia perioodiks pole kavandatud), finantstulud ning tagasilae-
kuvad laenud (eelarvestrateegia perioodiks pole kavandatud).

Suure enamuse kavandatavast investeerimistegevuse tulust moodustab põhivara soetuseks saadav sihtfinantseerimine. Teisisõnu on tegemist investeerimiseks saadud toetustega. Toetuste põhiallikaks on struktuuritoetuse meetmed „Linnapiirkondade jätkusuutlik areng“ ning „Koolivõrgu korrastamine“. Täpsemalt on meetmete sisu avatud „Investeerimistegevuse“ peatükis, kus on ka toodud põhilised kavandatu kohaselt toetust saavad objektid.

4.6. Põhitegevuse kulud

Põhitegevuse kulude kasv on reeglina planeeritud THI alusel ehk ligi 2,5% aastas. Teatud kululiigid on eelarve tasakaalu huvides kavandatud väiksema kasvuga. Arvestatud on ka sisemiste muudatustega.

Eesti keskmiseks palgakasvuks on vaadeldaval perioodil prognoositud keskmiselt üle 5% aastas. Tartu on kavandanud ligi 3% tööjõukulude kasvu. Linna tööjõukulust üle kolmveerandi moodustab haridusasutuste tööjõukulud. Riigi eelarvestrateegias on rõhutatud vajadust õpetaja positsiooni parandamiseks ning kavandatud on õpetajatele iga-aastane 2% palga kasv. Õpetajate palgaraha tuleb riigieelarvest, omavalitsused finantseerivad abipersonali ja lasteaedade õpetajate tööjõukulud.

Avaliku sektori palgakasv on alati aktuaalne teema. Tartu linn juhindub Euroopa kohaliku omavalitsuse harta põhimõtetest. Harta artikkel 6 sätestab: „Kohalike omavalitsuste töötajate töötingimused peavad olema tasemel, mis võimaldab palgata kõrge kvalifikatsiooniga personali isikuomaduste ja kompetentsuse alusel. Selleks tuleb tagada piisavad väljaõppevõimalused, palk ja ametialase edutamise väljavaated.“ Avaliku sektori palgakasv on oluline tagamaks töötajate kompetentsuse ning sellest lähtuvalt avalike teenuste efektiivsuse ja kõrge kvaliteedi.

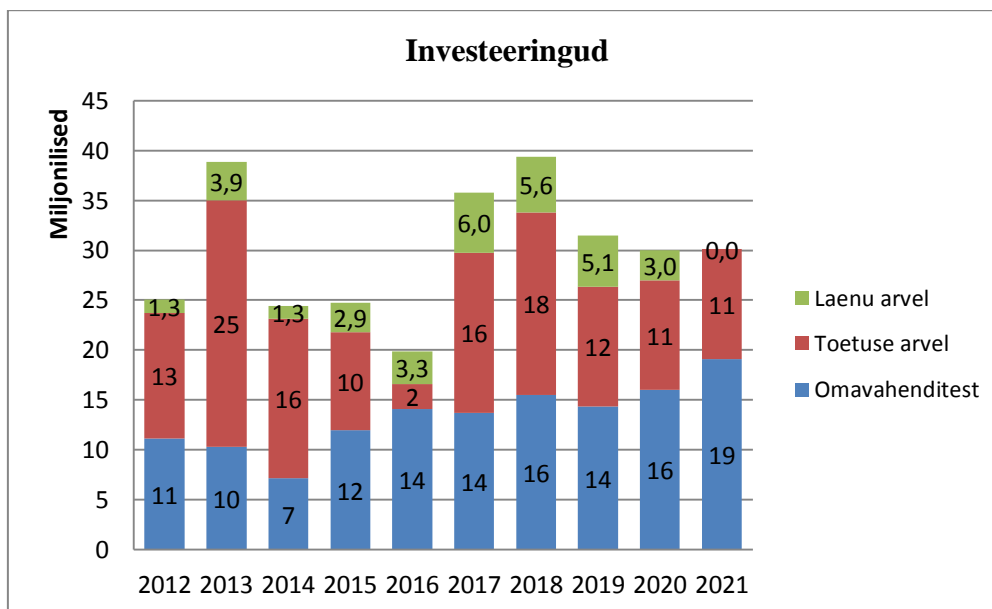
Majandamiskulude ning toetuste kasv on prognoositud THI alusel ehk ligikaudu 2,5% aastas (THI täpsed prognoosid on esitatud ülal põhitegevuse tulude peatükis). Teatud kululiigid on aga tõhususe ning eelarve tasakaalu eesmärgil 2018. a kavandatud 0% kasvuga, mille tulemusel on antavates toetustes saavutatud ligi 200 000 ning majandamiskuludes ligi 400 000 euro suurune kokkuhoid.

Vastavalt rahandusministeeriumi juhistele käesolevas eelarvestrateegias põhitegevuse kuludid enam valdkonnapõhiselt ei jaotata. Seega omavad põhitegevuse kulude jaotuses põhirolli arengukava I-III peatükis sätestatud põhimõtted. Valdkondlik jaotus tehakse iga-aastastes eelarvetes võttes aluseks arengukava II ja III osas sätestatud strateegilised eesmärgid koos neile vastavate tegevustega, arvestades seejuures arengukava I osas toodud oluliste väljakutsetega.

Põhitegevuse tulude ja põhitegevuse kulude vahe ehk põhitegevuse tulem on esitatud eespool finantseesmärke käsitavas alapunktis. Kuna põhitegevuse tulemi väärtus on tugevalt positiivne (igal aastal üle 10 mln euro) ning kasvab ajas, on linnal võimalik suunata see ülejääk investeerimistegevuseks.

4.7. Investeermistegevus

Ülemaailmse majanduskriisi tõttu vähenes Tartu linna tulubaas oluliselt. Lisaks on linna arengut juba kaua pidurdanud käesoleva eelarvestrateegia „Eesti majanduskeskkonna ülevaate“ alapunktis käsitletud olukord, kus KOVide rahalised vahendid ei ole vastavuses nende ülesannetega, mille tõttu on KOVide finantsautonoomia väike ning nende finantsgarantii ei toimi soovitud määral. Sellest tulenevalt ei ole reaalne investeerimisvõimekus olnud vajadustele vastav, mistõttu on kuhjunud suurel hulgal investeerimist ootavaid objekte. Käesolevaks eelarvestrateegiaks on eelkõige Tartu Linnavalitsuse linnavarade ja linnamajanduse osakonna poolt koostatud hoolikalt analüüsitud ja põhjalik investee-ringute kava (täpsemalt on tegemist varasemateks aastateks koostatud kava korrigeerimisega). 2017-2021. a on planeeritud üle 160 miljoni euro ulatuses investeeringuid (sh investeerimiseks antavad toetused ning finantskulud). Vajalike investeeringute võrdlemine reaalsete võimalustega ehk eelkõige põhitegevuse eelarve ülejäägiga on viinud linnavalitsuse seisukohale, et ilma laenuvahendeid kaasamata ei ole võimalik alainvesteermist vältida. Seetõttu on kavandatud investeeringute osaline katmine laenuga.

Ülaltoodud graafikult on näha, et suur enamus investeeringutest tehakse omavahenditest ning saadava toetuse arvel. Omavahenditeks on siinses kontekstis põhitegevuse tulemi ülejääk (vt „Eelarvestrateegia perioodi finantsnäitajate analüüsi“ alapunktist põhitegevuse tulemi kasvu analüüs) ning tulud varadelt. Graafikul on toodud andmed alates 2012. a, mis võimaldab näidata, et Tartu panustab eelarvestrateegia perioodil omavahenditest investeeringutesse oluliselt enam kui eelnevatel aastatel. Ühest küljest näitab see arengusse panustamist, kuid teisest küljest annab tunnistust ka investeerimisvajaduse tõusust. Viimane omakorda on paljus põhjustatud KOVide rahastamismudeli puudulikkusest, mistõttu KOVid pole suutnud varasematel aastatel vajalikus mahus investeerida. Selle tulemusel on investeerimisvajadus kumuleerunud tulevastesse aastatesse.

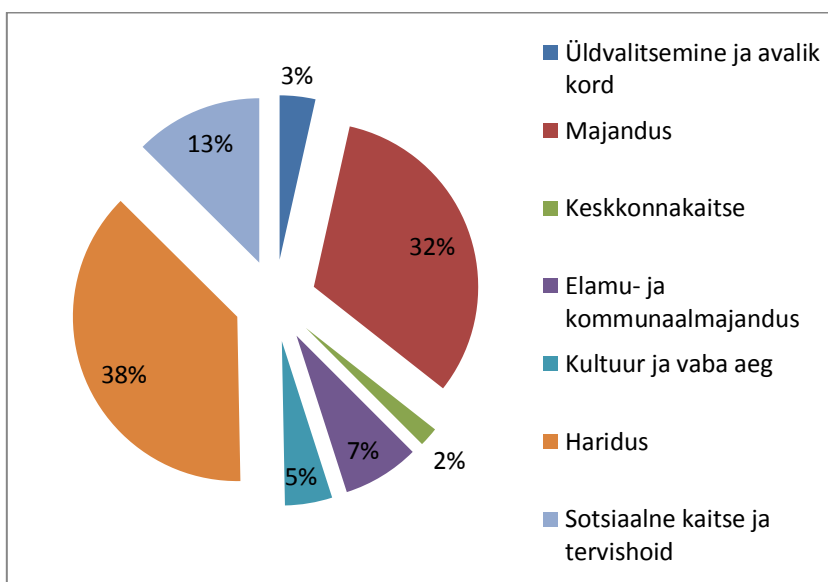
Toetuste põhiallikaks on struktuuritoetuse meetmed „Linnapiirkondade jätkusuutlik areng“, „Koolivõrgu korrastamine“ ning „Lasteaiahoonetes energiatõhususe ja taastuvenergia kasutuse edendamise toetuse kasutamise tingimused ja kord“. Linnapiirkondade jätkusuutlik arengu meetme tegevused

on säästva linnalise liikuvuse ning inim- ja keskkonnasõbraliku avaliku linnaruumi arendamine ning uue lapsehoiu ja alushariduse infrastruktuuri loomine. Säästva linnalise liikuvuse ja sellega seotud avaliku linnaruumi arendamiseks toetatakse jalgsi ja jalgrattaga liikumise võimaluste arendamist (sh kergliiklustaristu, nutikad lahendused), ühistranspordi säästvat korraldust (sh liikuvusuuringud ja -kavad, infosüsteemid), kergliikluse seisukohast oluliste linnalise liikuvuse sõlmpunktide arendamist (sh väljakud, rohealad, kaldapealsed). Lasteaia- ja -hoiukohtade piisavuse tagamiseks toetatakse uute lasteaiahoonete või hooneosade ehitamist ja olemasolevate muufunktsiooniliste hoonete või ruumide ümberkohandamist. Tartu linn on meetme abi kasutanud Kesklinna Lastekeskuse (Akadeemia 2) renoveerimiseks ning Pepleri 1a uue lasteaia ehitamiseks ning kavandab eelarvestrateegia perioodil kergliiklusteedele ligi 2,6 miljonit eurot toetusrahasid.

Koolivõrgu korrastamise meetme tegevused on koolivõrgu korrastamise käigus toimuv jätkusuutlike koolide kaasajastamine ning väikelahendused hariduslike erivajadustega (HEV) õpilaste integreerimiseks tavakoolidesse. Tartu kavandab meetme abil vähemalt kahe kooli (Raatuse Kool ja Variku Kool) hoonete rekonstrueerimist.

KIK koostöös Rahandusministeeriumiga on valmistamas ette meetme „Lasteaiahoonetes energiatõhususe ja taastuenergia kasutuse edendamise toetuse kasutamise tingimused ja kord“ avatud taotlusvooru. Tegemist on CO₂ heitkoguste ühikute enampakkumisel saadava tulu meetmega ehk EL HKS (Euroopa Liidu heitmekaubanduse kauplemissüsteem). Toetatakse väliskeskkonnast katuse ja teiste välispiiretega eraldatud siseruumiga ehitisse (edaspidi hoone) tarnitud energiat, hoone ülalpidamiskulusid, kasvuhoonegaaside heidet vähendavaid ning energiasäästu ja taastuenergia kasutuse edendamist suurendavaid rekonstrueerimistöid (energiatõhususe töid). Toetust antakse hoonele, mida kasutatakse munitsipaallasteaiana. Toetusmeetme töötas välja Rahandusministeerium, määrus nr 2, 13.01.2017.

Suur osa investeeringutest kavandatakse haridushoonetesse ning teedesse ja tänavatesse. Kõrvaloleval graafikul on kuvatud 2018. a investeeringute valdkondlikud osatähtsused. Haridus ja majandus moodustavad kokku 70% kõigist investeeringutest. See on kooskõlas OECD nõuannetega Eestile. Mäletatavasti oli OECD hinnangul eelarvepositsiooni arvel mõistlik teha investeeringuid haridusse ning infrastruktuuri (OECD *Economic Outlook* (juuni 2015)).

Investeeringute kavandamisel lähtutakse arengukava esimestes osades toodud strateegilistest eesmärkidest ning nendele vastavatest kavandatavatest tegevustest. Järgnevalt on esitatud prioriteet-

sed objektid linnaelu valdkondade (kooli- ja teadmuslinn, nutikas ettevõtluslinn, inspireeriva elukeskonnaga linn, hooliv linn ja loov linn) lõikes. Lisaks nimetatud valdkondadele on majanduspoliitiliste otsuste tegemiseks kasuliku statistika jaoks vajalik veel täiendav liigitus erinevate valitsemisfunktsioonide järgi. Iga-aastase eelarve koostamisel ei lähtuta mitte ülalnimetatud arengukavas kasutatavast liigitusest, vaid valitsemisfunktsioonide klassifikaatorist COFOG (Classification of the Function of Government). COFOG on rahvusvaheline valitsemisfunktsioonide klassifikaator, mis on välja arendatud Majandusliku Koostöö ja Arengu Organisatsioonis (OECD – Organisation for Economic Cooperation and Development) ning on kinnitatud standardina rahvamajanduse arvepidamises. COFOG-i järgi jaotatakse valitsemisfunktsioonid kümnesse osasse: 01 – üldised valitsemissektori teenused, 02 – riigikaitse (Tartus vastavad tegevused puuduvad), 03 – avalik kord ja julgeolek, 04 – majandus, 05 – keskkonnakaitse, 06 – elamu- ja kommunaalmajandus, 07 – tervishoid, 08 – vaba aeg, kultuur, religioon, 09 – haridus, 10 – sotsiaalne kaitse. Alljärgnevalt on iga arengukavas kasutatava linnaelu valdkonna juurde lisatud sellele *põhiliselt* vastav eelarves kasutatav COFOG-i valdkond.

Kooli- ja teadmuslinn (haridus). Valdkonna suund on olemasolevate lasteaedade ja koolihoonete ning nende mänguväljakute ja staadionite kaasajastamisele. Esmajärjekorras tuleb strateegia perioodil viia kõik linna haridusobjektid tervisekaitse- ja tuleohutusnõuetega vastavusse, tagada hoonetes riiklikule õppekavale vastav kaasaegne füüsiline õppekeskkond ning nõutavad olmetingimused.

Tartu linn kavandab kõigi koolihoonete korrastamise 12 aasta jooksul investeerides kuni aastani 2028 igal aastal sel otstarbel keskmiselt 6,6 miljonit eurot. Eelarvestrateegia perioodil kavandatakse vähemalt kahe kooli (Raatuse Kool ja Variku Kool) täielikku rekonstrueerimist koolivõrgu korrastamise riikliku meetme vahendite abil. Koolihoonete täielikul rekonstrueerimisel on prioriteetideks veel Annelinna Gümnaasium, Hansa Kool, Descartesi Kool ja Veeriku Kool. Paljudes koolides on kavas osalises mahus rekonstrueerimistööd ning koolistaadionite rekonstrueerimistööd vastavalt eelarvestrateegia lisale 6.

Lasteaedadest olid kuni 2017. a prioriteediks Kesklinna Lastekeskus (Akadeemia 2) ning Pepleri 1a uue lasteaia ehitamine. Uute objektidena on Maarjamõisa ning Pääsupesa lasteaia rekonstrueerimine kavandatud osaliselt toetuse abil Keskkonnainvesteeringute Keskuse (KIK) heitmekaubanduse kauplemissüsteemi raames. Teistes Tartu koolides ja lasteaedades kavandatakse strateegia perioodil hädavajalikke remonttöid vastavalt vajadusele ja linna eelarvelistele võimalustele. Eesmärgiks on lasteaja- ja -hoiukohtade tagamine kõigile soovijatele.

Nutikas ettevõtluslinn (majandus, kultuur). Kavas on jätkuvalt toetada SA Tartu Teaduspark taristu arendamist ning panustada Tartu Loomemajanduskeskuse hoonesse. Oluliseks objektiks on Lodjakoja sadam – juba käimasoleva projekti „Common Peipsi II“ eesmärk on rajada suurusjärgus 700 m² hall, mis mahutaks ajalooliste laevade ehitamise ala, töötubadeks vajalikud ruumid ning randa teenindava avaliku WC. 2017. a eelarves on M. Reiniku Kooli staadion, mille rajamiseks osaletakse projektis „Osirys“ - projekti eesmärk on välja töötada ja testida öko-innovatiivset ehituspaneeli.

Inspireeriva elukeskonnaga linn (majandus, keskkonnakaitse). Esmajärjekorras on kavas kaasrahastusega projektide realiseerimine, milleks on Idaringtee III etapi väljaehitamine, kergliiklusteede rajamine ja raudteejaama ümbrusse kergliiklusteede ning parkimisvõimaluste väljaehitamine.

Tartu idapoolne ringtee on paar aastat olnud suurim investeerimisobjekt mõjutades oluliselt linnaeelarve mahtu ning valdkondlikke osakaalusid. Põhimaanteed E263 Tallinn-Tartu-Luhamaa ja T3 Jõhvi-Tartu-Valga ühendava Tartu idapoolse ringtee kogupikkuseks on 11,8 km. Projekt on kavandatud

neljas etapis: I – Võru tn sõlm; II – Turu ja Lammi tänavate vaheline teelõik; III – Lammi tee ja Räpina maantee vaheline teelõik; IV – Räpina maantee ja Jõhvi-Tartu maantee vaheline lõik. Tartu idapoolne ringtee ehitatakse linnasiseseks ringmagistraaliks, mis ühendab põhimaanteid ja mille funktsiooniks on põhitänav projektkiirusega 80 km/h. Projekti peamiseks eesmärgiks on ligipääsetavuse ja liiklusohutuse parandamine. 2015. a valmis teine ehitusala. 2016-2018. a on kavandatud III etapp. Suurem osa ehitusrahast tuleb riigilt meetme „Transpordi infrastruktuuri arendamine“ raames. Eelarvestraategia perioodiks on kavandatud III etapi lõppmaksed 2018. a. IV etapp puudutab riigimaanteid, mistõttu seda Tartu linna eelarvest ei rahastata.

Tartu raudteejaama arendamine ja ligipääsetavuse suurendamine on kavas teostada meetmest „Investeeringud raudteepeatuste ühendamiseks erinevate liikumisviisidega“. Eesmärgiks on kujundada Tartu raudteejaamast esinduslik Tartu linna värav, luues tingimused reisijate hulga kasvuks jaama mugavuse ning turvalisuse suurendamise ning erinevate transpordiliikide parema integreerimise kaudu. Meetmest on saanud heakskiidu tegevused, mille tulemusena rajatakse Vaksali tänavale kergliiklusteed, kaks parklat, vaksalihoone esine väljak, tänavale ehitatakse sademevee kanalisatsioon ja uus kate. Samast meetmest rajatakse raudtee alune tunnel ja Riia tänavat ületav kergliikluse viadukt. Tegemist on töös oleva projektiga, mille planeeritud tegevused lõpevad 2018. a.

Kergliiklusteedele on eelarvestraategia perioodil kavandatud toetusrahasid ligi 2,6 miljonit eurot meetmest „Linnapiirkondade jätkusuutlik areng“ ning omafinantseeringut ligi 500 000 eurot aastas. Eelkõige on kavas Ihaste (Kasesalu - Mugasto - Pallase pst) kergliiklustee, Vaksali tn - EMÜ – Waldorfkool (Vaksali tn) jalgratta- ja jalgte, Tehase tänav (Kesk tn - Tähe tn) jalgratta- ja jalgte, F.R.Kreutzwaldi tn – Veski tn – Filosoofi tn – Aida tn - Turu tn jalgratta- ja jalgte ning Turu tn vasakpoolse kõnnitee rekonstrueerimine jalgratta- ja jalgteks (Riia tn - Tehase tn).

Planeeritud on vahendid Kaarsilla remondiks, Marja tn pikenduse kergliiklussilla ehitustöödeks, Ema-jõe kaldakindlustuse remondiks. Kavandatakse rattarendisüsteemi arendamist, taaskasutuskeskuse rajamist ning mitmeid projekte tänavavalgustuses (nt tänavavalgustite vahetust minnes üle energiasäästlikule LED valgustusele) ja linnatranspordis energiasäästlike lahenduste rakendamiseks. Kavas on igal aastal vähemalt ühe uue mänguväljaku rajamine ning vaba aja veetmise võimaluste avardamine. Jätkatakse tegevusi kalmistute keskkonna väärtustamiseks. Kavas on välja ehitada vee- ja kanalisatsiooniühendused tualettide rajamiseks. Taastatakse Vana-Jaani kalmistu värav. Kalmistud saavad hõlmatud geoinfosüsteemi ning valmivad interaktiivsed kalmistute plaanid.

Jätkatakse kaasava eelarve kasutamist. Tartu linn võttis kaasava eelarve kasutusele esimese Eesti omavalitsusena 2014. a. ning plaanib selleks eraldada iga-aastaselt 150 000 eurot.

Tähtsal kohal on ka loomasõbraliku keskkonna loomine. 2016. a avati linna esimene koerte jalutusväljak. Linnavalitsus kavatseb koerteparkide rajamist jätkata. Järgmine jalutusala on kavandatud Supi linna ning võimalik on ka lemmikloomade muude suhtluskohdade rajamine. Tartu oli ka suunanäitajaks loomatsirkuste linna mitte lubamisel. Lähiaastatel on plaanis loomade varjupaiga uue vastuvõtuhoone, selle kommunikatsioonide ja parkla rajamine.

Hooliv linn (sotsiaalne kaitse, tervishoid). Kavas on eelkõige linna munitsipaalmajade korrastamine KredEx'i abirahade toel, sotsiaalmaja rajamine, Nõlvaku 10 Vaimse Tervise Hooldekeskuse rajamine, SA Tartu Perekodu Käopesa rekonstrueerimine, Tammelinna-Veeriku sotsiaalkeskuse projekteerimine, laste turvakodu renoveerimine ning intellektipuudega ja kaasneva liikumispuudega isikute keskkuse rajamine. Viimatinimetatud projektis on kavandatud nelja peremaja projekteerimine ja ehitamine

ning ühe eramu ostmine ja rekonstrueerimine. Euroopa struktuurfondide abil osaletakse võimalusel Tartu linna puhke- ja spordirajatiste ligipääsetavaks muutmisel puuetega inimestele.

Tartu linn ei hooli ainult oma inimestest, vaid ka loomadest. Tartu heade mõtete linnana ei saa mööda vaadata Mahatma Gandhi heast mõttest, mille kohaselt: *“The greatness of a nation and its moral progress can be judged by the way its animals are treated.”* Loomasõbraliku keskkonna loomisega seonduvad tegevused on kajastatud „inspireeriva elukeskkonnaga linna“ valdkonnas.

Loov linn (kultuur). Eelkõige on kavas investeringud järgmistesse objektidesse: Kuperjanovi 9 hoone rekonstrueerimine kasutamiseks seltsidele ning pensionäride ühendusele Kodukodus, linnamuuseumi peamaja remonttööd, mänguasjamuuseumi remonttööd, linnaraamatukogu ruumide remonttööd ning majaesise parkla sissepääsu rekonstrueerimine, I Muusikakooli juurdeehitus, II Muusikakooli sissesõidutee ja parkla katendi rekonstrueerimine, Anne Noortekeskuse remont- ja rekonstrueerimistööd, Tamme staadioni harjutusväljaku kunstmurukatte vahetus koos aluse korrastustöödega, olmehoone siseruumide remont- ja viimistlustööd ning fassaadi soojustamine, Annemõisa kunstmuruväljakule PVC kattega kuppelhalli rajamine, A. Le Coq spordihoone uue saali juurdeehitus.

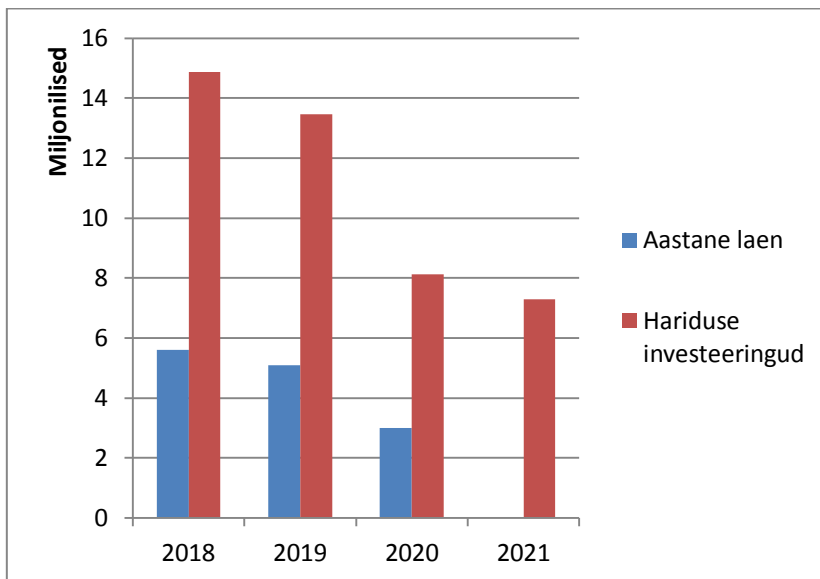
Prioriteetsed objektid koos neile kavandatavate summadega on toodud lisas 8. Lisas on esitatud ka investeerimiseks kavandatavad vahendid valdkondade lõikes, kusjuures vastavalt rahandusministeeriumi juhistele on lähtutud ülalkirjeldatud COFOG-i valdkondadest. Lisas on eristatud omavahenditest (lisas sisaldavad omavahendid nii tulusid, likviidseid varasid kui laenuraha) ja toetuste arvel tehtavad investeringud.

4.8. Finantseerimistegevus

Tartu linn järgib üldiselt põhimõtet, mille kohaselt tuleb kiire majanduskasvu perioodil hoida eelarvet vähemalt tasakaalus, kuid majanduskriisi tingimustes on mõistlik majandust toetav vastutsükliline ekspansiivne eelarvepoliitika. Lisaks majandusteooria põhimõtetele tuleb arvestada ka tegeliku investeerimisvajaduse ning sellele vastavate rahaliste vahendite vahekorda. Eelnevalt kirjeldatud KOVide rahastamissüsteemi puudulikkuse tõttu on Eesti KOVid oma ülesannete soovitud mahus ja kvaliteedis täitmisega raskustes. Eesti KOVide finantsautonoomia pole mitte lihtsalt madalam kui OECD riikides keskmiselt, vaid küsitav on, kas KOVide rahastamine on piisav Eesti Vabariigi Põhiseaduse (PS) ning Euroopa kohaliku omavalitsuse harta mõttes (vt täpsemalt peatüki „Majanduskeskkonna analüüs“ alapunkt „Eesti majanduskeskkonna ülevaade“). Eesti tunnustatumaid KOV eksperte, TÜ õigusteaduskonna haldusõiguse dotsent on leidnud, et ei ole². Analüüsides on isegi leitud, et rahastamissüsteemi puudulikkuse tõttu on KOVid raskustes täitma neile PS §-st 14 tulenevaid kohustusi. Nimetatud paragrahvi alusel on (isikute) õiguste ja vabaduste tagamine kõrvuti seadusandliku, täidesaatva ja kohtuvõimuga ka kohaliku omavalitsuse kohustus. Seetõttu on põhjendatud oma funktsioonide ja ülesannete täitmiseks kaasata täiendavaid vahendeid läbi laenamise. Tartu linn on lähiminevikus laenanud ning kavandab ka eelarvestrateegia perioodil laenata (emiteerides võlakirju) vaid investeerimiseks ja/või olemasolevate laenukohustuste refinantseerimiseks.

Vajadus finantseerimistegevuseks tuleneb eelkõige koolihoonete ulatusliku rekonstrueerimise kavast, mistõttu võib väita, et laen kasutatakse lisaks olemasolevate laenude refinantseerimisele just hädusse investeerimiseks.

2021. a eelarve on kavandatud tasakaalus, mistõttu täiendavat laenu pole planeeritud. Sellega on võetud suund vähemalt eelarve tasakaalule keskpikal perioodil, mis peaks tagama linna hea finantspositsiooni.

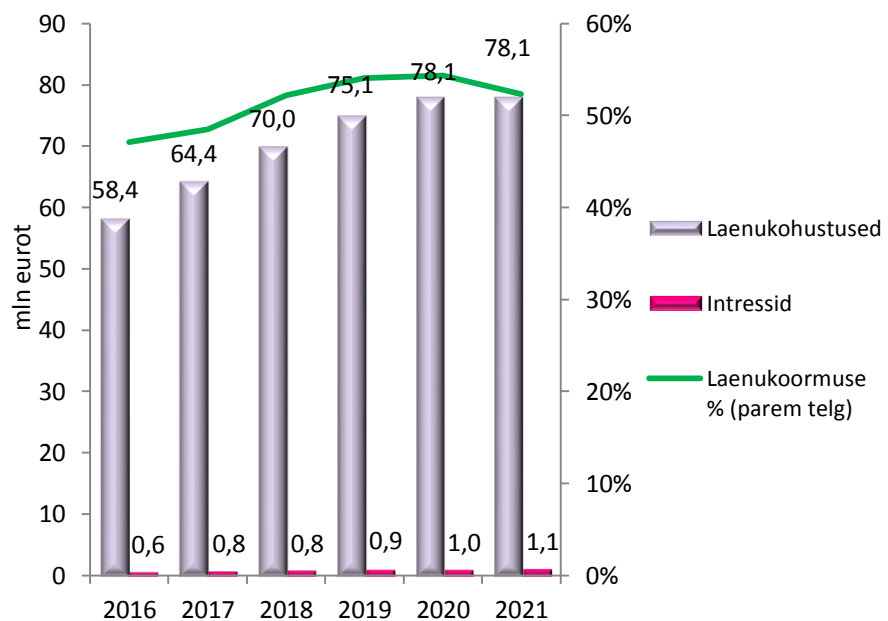

Alljärgnevas tabelis on ülevaade linna olemasolevatest laenudest, nende aastastest tagasimaksetest ning intressimääradest. Tabelile järgneval graafikul on kuvatud kavandatav laenukohustuste maht, laenukoormuse suhe põhitegevuse tuludesse ning intressimaksed.

² V. Olle. Arvamus omavalitsuskorralduse reformi seaduse eelnõu väljatöötamiskavatsuse põhiseaduspärasuse kohta. 2013, lk 8.

Kohustus	Intressid (Euribor + marginaal)	Võlakohustuse algne kogu- maht	Võlakohustuse jääk 31.12.2016	2017.a tasumisele kuuluv kohustus	Võlakohustuse jääk 31.12.2017
Swedbank 2014. a võlakiri	6 kuu Euribor + 0,94%	10 126 000	10 126 000	0	10 126 000
Danske Bank 2015. a võlakiri	6 kuu Euribor + 0,52%	10 885 000	9 796 500	1 088 500	8 708 000
Danske Bank 2013. a võlakiri	6 kuu Euribor + 1,02%	9 800 000	6 860 000	980 000	5 880 000
Danske Bank 2013. a võlakiri II	6 kuu Euribor + 0,99%	9 977 548	6 984 283	997 755	5 986 528
Nordea Pank 2011. a võlakiri	6 kuu Euribor + 0,86%	11 320 800	5 660 400	1 132 080	4 528 320
SEB Pank 2012. a võlakiri	6 kuu Euribor + 0,496%	7 398 846	1 479 769	1 479 769	0
Depfa Bank 2007. a võlakiri	6 kuu Euribor + 0,04%	9 586 747	958 675	958 675	0
Svensk Exportkredit AB 2007. a võlakiri	6 kuu Euribor + 0,095%	5 229 315	522 932	522 932	0
Danske Bank 2016. a võlakiri	6 kuu Euribor + 0,535%	11 687 000	11 687 000	0	11 687 000
Uus 2017. a võlakiri		13 490 947	0	0	13 490 947
Riigi Kinnisvara AS leping		6 538 481	4 413 145	328 331	4 084 814
Liisingud		82 398	2 905	2 905	0
KOKKU*		x	58 491 609	7 490 947	64 491 609

Eelarvestrateegia perioodil toimuvad laenuintresside tagasimaksed ning laenukohustuste kogusumma on kuvatud kõrvaloleva graafiku vasakul teljel. Paremal teljel on kuvatud laenukohustuste osakaal põhitegevuse tuludest.

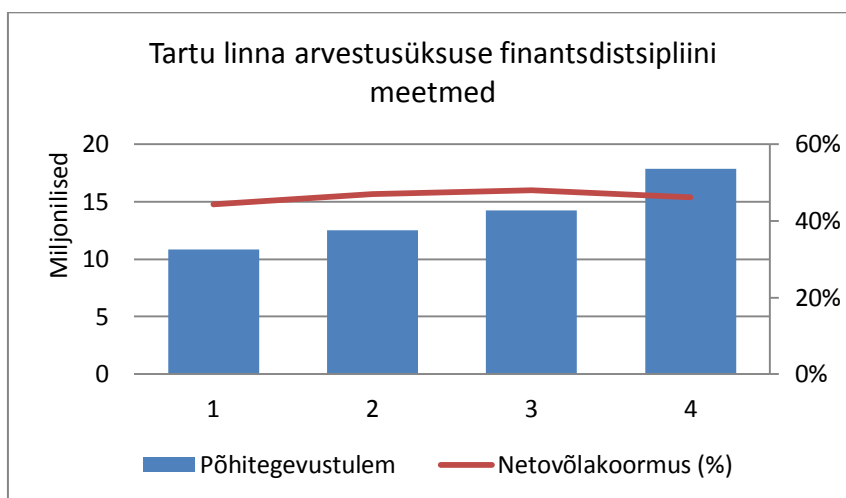
Laenukohustuste maht on kavandatud stabiilse kasvuga. Kuna see kasv on kiirem põhitegevuse tulude kasvust, kasvab ka laenukoormuse % põhitegevuse tuludes. Eelarvestrateegia kohaselt lõpeb laenukohustuste kasv 2021. a.

4.9. Finantsdistsipliini näitajad

Finantsdistsipliini tagamiseks sätestab KOFS finantsdistsipliini tagamise meetmed, milleks on kinnipidamine põhitegevuse tulemi lubatavast väärtusest ja kinnipidamine netovõlakoormuse ülemmäärast. Tartu linna kui KOV üksuse konsolideerimata põhitegevuse tulemit ning netovõlakoormust on eelnevalt juba analüüsitud linna finantseesmärke käsitlevas peatükis. Käesolev peatükk esitab nimetatud näitajad Tartu linna arvestusüksusele. Arvestusüksusesse kuuluvad KOFS § 2 kohaselt kohaliku omavalitsuse üksus ja temast sõltuv üksus. Sõltuva üksuse definitsioon on esitatud peatükis „Ülevaade 2016. a majandustulemustest“ joonealuse märkusena.

Linna arvestusüksusesse kuuluvad 31.12.2017. a seisuga SA Tartu Kultuurkapital, SA Tartu Vaimse Tervise Hooldekeskus, SA Tähtvere Puhkepark, SA Tartumaa Turism, SA Tartu Sport, SA Tartu Loomemajanduskeskus, SA Tartu Perekodu Käopesa, SA Tartu Keskkonnahariduse Keskus, SA Tartu Eluasemefond ja OÜ Anne Saun. OÜ Tartu Linna Polikliinik, AS Tartu Turg, AS Tartu Veevärk ja OÜ Tartu Veekeskus (Aura Veekeskus) kuuluvad küll Tartu LV konsolideerimisgruppi, kuid mitte arvestusüksusesse KOFSis toodud tähenduses.

Arvestusüksusele kehtivad täpselt samad põhitegevuse tulemi ning netovõlakoormuse nõuded nagu kohaliku omavalitsuse üksusele. Vastavalt KOFSi § 33 lg-le 2 ei tohi põhitegevuse tulemi väärtus aruandeaasta lõpu seisuga olla väiksem kui null. KOFSi § 33 lg 3 lubab erandjuhuna põhitegevuse tulemi negatiivse väärtuse tingimusel, et eelnenud aasta põhitegevuse tulem oli positiivne. Netovõlakoormuse³ maksimaalne lubatav näitaja 60%-100% põhitegevuse tuludest sõltuvalt omafinantseerimisvõimekusest⁴.

Nii põhitegevuse tulem (kuvatud vasakul teljel miljonites eurodes) kui netovõlakoormus (kuvatud paremal teljel protsendina põhitegevuse tuludest) on kindlalt lubatud piires (põhitegevuse tulem positiivne ning netovõlakoormus alla 60%). Üldjoontes on tulemused samad nagu Tartu linna konsolideerimata näitajate puhul.

³ Netovõlakoormus on võlakohustuste suuruse ja likviidsete varade kogusumma vahe.

⁴ Netovõlakoormus võib aruandeaasta lõpul ulatuda lõppenud aruandeaasta põhitegevuse tulude ja põhitegevuse kulude kuuekordse vaheni, kuid ei tohi ületada sama aruandeaasta põhitegevuse tulude kogusummat. Kui põhitegevuse tulude ja põhitegevuse kulude kuuekordne vahe on väiksem kui 60 protsenti vastava aruandeaasta põhitegevuse tuludest, võib netovõlakoormus ulatuda kuni 60 protsendini vastava aruandeaasta põhitegevuse tuludest.

4.10. Tundlikkusanalüüs ja riskistsenaariumid

Olulisim ning ka väliskeskkonna muutuste suhtes tundlik tuluallikas on füüsilise isiku tulumaks. Tulumaksuga seonduvast on täpsemalt kirjutatud eelnevalt põhitegevuse tulude alapunktis. Iga protsent Tartu linna registreeritud maksumaksjate deklareeritud tulu muutust toob linna jaoks kaasa ligi 700 000 euro suuruse muutuse tulumaksu laekumises. Muutus võib tuleneda palgatasemest, maksumaksjate arvust või nende koosmõjust. Lisaks deklareeritud tulule võib laekumist mõjutada KOVidele laekuv osa residendist füüsilise isiku maksustatavast tulust. Sajandikprotsendipunkti suurune muutus tooks tartu linnale kaasa laekumise muutuse ligi 60 000 euro ulatuses.

Riskistsenaariumis eeldatakse, et Tartu elanike palgatase ei kasva mitte põhiprognoosi kohaselt, vaid igal aastal üldise kallinemise ehk THI alusel. Eeldatakse kõigi muude tingimuste samaks jäämist. Kogu perioodi jooksul tooks see kaasa 9 miljoni euro ulatuses tulude vähenemise.

Sellise stsenaariumi korral põhitegevuse tulem erinevalt põhistsenaariumist ei kasvaks, vaid langeks aeglaselt. Omafinantseerimisvõimekus (põhitegevuse tulude ja põhitegevuse kulude suhe), mis põhistsenaariumis tõuseb 1,12-ni (seda võib hinnata üle keskmiseks näitajaks), langeb 1,06-ni (nõrk / alla keskmise näitaja). KOFS sätestab, et põhitegevuse tulem ei tohi olla negatiivne kahel järjestikusel eelarveaastal. Kuna Tartu linna põhitegevuse tulem püsib kindlalt positiivne ilma vähenemise tendentsita, siis võib järeldada, et riskistsenaarium ei kujutaks mingisugust ohtu nimetatud finantsdistsipliini tagamise meetmele.

Teine finantsdistsipliini tagamise meede – netovõlakoormus – satuks aga surve alla. Eelmises lõigus kirjeldatud omafinantseerimisvõimekuse nõrga taseme tõttu oleks Tartu linna maksimaalne lubatud netovõlakoormus kogu eelarvestrateegia perioodi jooksul 60% põhitegevuse tuludest. Riskistsenaariumis ületaks tegelik näitaja alates 2020. a (63%) lubatud. See tähendab, et lubatud 60% piirides püsimiseks oleks põhitegevuse kulude või investeringute kärpimine möödapääsmatu ning loomulikult kannataks oluliselt ka linna finantspainsus. Probleemid finantsdistsipliini täitmisega tekiks siiski alles eelarvestrateegia viimastel aastatel. 2018-2019. a läheneks netovõlakoormus küll lubatud piirile, kuid püsiks selle all.

Teises riskistsenaariumis eeldatakse majanduskriisi, mille tulemusel jääb tulumaksulaekumine kahel järjestikusel aastal (2018-2019. a) 0% kasvuga. Siin langeb põhitegevuse tulem alla 5 miljoni euro, kuid jääb siiski KOFSi kriteeriumi piiresse. Netovõlakoormus tõuseb *ceteris paribus* kiiresti ning ületab juba 2019. a KOFSis sätestatud miinimummäära. See tähendab ligi 5 mln euro suurust kulude kärpimise vajadust ainuüksi finantsdistsipliini meetmete täitmise minimaalseks tagamiseks.

Eeltoodu põhjal võib järeldada, et detailse kriisiplaani koostamine ei ole hetkel tarvilik. Tulumaksu laekumise kahanemine riskistsenaariumides vaadeldud tasemele ei ole küll ebarealistlik, kuid on siiski vähetõenäoline. Käesoleva eelarvestrateegia koostamiseks analüüsitud teiste institutsioonide (rahandusministeerium, Eesti Pank jm) prognoosid viitavad kõik tulumaksu laekumisele ligikaudu põhistsenaariumi mahus. Siiski mõjuvad riskistsenaariumid linna finantspositsioonile jõuliselt. See tähendab, et esimeste riskitunnuste ilmnemisel tõusetub kriisikava koostamise küsimus päevakorda.

4.11. Eelarvestrateegia kokkuvõte

Tartu linn seisab vastamisi mitmete väliskeskkonnast tulenevate probleemidega. Ülemaailmne majanduskriis ja valginnastumine on vähendanud oluliselt linna tulubaasi, mistõttu on Eestis esinevast kõrgest fiskaaltsentralismist tingitud omavalitsuste madal finantsautonoomia veelgi kannatanud. Eelarvestrateegia lähiaastate finantsplaanis on püütud leida optimaalne viis maksimeerida tartlaste elukeskkonna arengut lähtudes nimetatud probleemide poolt seatud eelarvekitsendustest.

Perioodi põhieesmärgiks on Tartu elukeskkonna jätkuv parandamine tagades erinevate linnaelu valdkondade tasakaalustatud ja jätkusuutliku arengu. Prioriteetideks on investeeringud haridusse (eelkõige koolihoonetesse) ja elamumajandusse ning liiklemisvõimaluste parandamine. Seetõttu on eelarvestrateegias kavandatud rohked investeeringud haridusse ja infrastruktuuri. Investeermist vajavate objektide hulk ületab tuntavalt rahalisi võimalusi. Oluline on efektiivne välisrahastuse kaasamine Euroopa Liidu struktuurifondide näol, milles Tartu on seni olnud edukas. Ülaltoodud väliskeskkonnast tulenevate probleemide kombinatsioon investeermist vajavate objektide rohkusega tingib vajaduse rahastada osa investeeringuid laenuvahenditest. Laenukoormuse kasv on hoitud mõõdukas ning see ei halvenda linna finantsvõimekust. Eelarvestrateegia prognoosi põhjal suudab Tartu säilitada rahuldava finantspositsiooni ning kõrge investeeringute osakaalu kogukulude suhtes. Investeeringute osakaal püsib ligi viiendikuna kogukuludest.

Põhitegevuse kulude kasv on hoitud minimaalne. See võimaldab põhitegevusest tekkivad vahendid suunata investeeringuteks. Põhitegevuse tulem kasvab perioodi jooksul oluliselt ning linna omafinantseermisvõimekus paraneb.

V ARENGUKAVA ELLUVIIMINE JA SEIRE

Arengukavas on kajastatud lähiaastate prioriteetsed tegevused ja investeeringud, mille elluviimist koordineerib linnavalitsus ning mis on osaliselt või täies mahus rahastatavad linna eelarvest. Eelarvestrateegia peatükis on konkreetselt kajastatud nelja eeloleva aasta rahastamisvõimalused, mis on omakorda aluseks iga-aastaste linnaeelarvete koostamisele.

Kavandatu elluviimisel on oluline tähtsus koostööl erinevate sidusgruppidega, et ühendada oma oskused, jõud ja võimalused ühishuvide elluviimiseks ning ressursside säästlikuks kasutamiseks.

Arengukava täitmist ja muutmisvajadust analüüsitakse kord aastas. Täitmise aruanne esitatakse linnavolikogule majandusaasta täitmise aruande koosseisus. Muutmise protsessis toimub igal aastal ühtlasi ka eelarvestrateegia pikendamine ühe aasta võrra.

Arengukavas kavandatud meetmete rakendamise mõju linna erinevate eluvaldkondade arengule analüüsitakse arengutaseme näitajate põhjal, mis koos soovitud sihtnäitudega aastani 2030 on esitatud linna üldisemas arengudokumendis – „Arengustrateegia Tartu 2030“.

Elanike rahulolu erinevate eluvaldkondade kohta uuritakse iga viie aasta tagant korraldatavate küsitlustega „Tartu ja tartlased“ (järgmised küsitlused toimuvad aastatel 2018 ja 2023) ning „Tartlane ja keskkond“ (järgmine küsitlus toimub aastal 2021).

LISAD

LISA 1. Ülevaade Tartu linna arengukava täitmisest aastatel 2013-2016

KOOLI JA TEADMUSLINN

Hariduse valdkonna tegevused olid suunatud arengustrateegia Tartu 2030 allvisiooni „Kooli ja teadmuslinn“ eesmärkide saavutamisele.

I VÕRDSETE VÕIMALUSTE LOOMINE ÕPPE- JA KASVATUSTÖÖKS KAASAEKSES JA TURVALISES ÕPPE-KESKKONNAS

[Tartus elavate ja lasteaiakohta soovivate laste kindlustamine lasteaiakoha või lastehoiuvõimalusega](#)
Täiendavate rühmaruumide rajamine olemasolevates lasteaedades - selleks, et tagada lasteaiakohad kõikidele soovijatele leevendati lasteaiakohtade nappust 2013. a peamiselt olemasolevate lasteasutuste baasil. Täiendavad rühmaruumid ehitati järgmistesse lasteaedadesse: LA Kannike, LA Maarjamõisa, LA Ristikhein, LA Tähtvere, LA Triinu ja Taavi, LA Kelluke, LA Piilupesa, LA Hellik. Tartu kaheksas munitsipaallasteais avati tänu õuepaviljonide kinniehitamisele kokku 13 rühma 196 lapsele. Eralasteaedade võrk laienes kolme uue teenusepakkuja võrra seitsme rühmaga 124 lapsele. Hariduslike erivajadustega lastele oli 2013. a lõpul 17 erirühma ja 14 sobitusrühma. Vene õppekeelega tava- ja erirühmi töötas kuues asutuses kokku 33. 2013. a lõpu seisuga tegutses Tartus 30 munitsipaallasteasutust ja 10 eralasteasutust, kus käis kokku 5535 last, neist munitsipaallasteaedades 5192 ja eralasteaedades 343 last.

Üüripindade kasutuselevõtt täiendavate lasteai- ja lapsehoiukohtade loomiseks - aastatel 2014-2015 loodi tegutsevate munitsipaallasteheidude juurde renoveeritud üüripindadele 5 uut munitsipaallasteheidu: Karoliine lastehoid ja -aed (114 kohta), Rukkilille lastehoid (110 kohta), Meelespea lastehoid (43 kohta), Midrimaa lastehoid (15 kohta), Lotte lastehoid (18 kohta).

Pepleri 1a lasteaija ehitamine ja sisustamine - aastatel 2014 - 2015 tehti ettevalmistusi lasteaija rajamiseks. Toimus arhitektuurikonkurss ning alustati projekteerimistöödega. Tehti mitmesuguseid eeltooteid (geoalus, arheoloogia eeluuring, eskiis, ekspertiisid). Lasteaija ehitus toimus aastatel 2016-2017 ning hoone valmib 2017. a septembriks.

Kesklinna Lastekeskuse (Akadeemia 2) renoveerimine ja sisustamine - 2015. a lõpetati vanema majasa remonstrueerimine. Otsustati olemasolev juurdeehitis lammutada ning rajada uus. Ehitustööd toimusid 2016-2017 ja lasteaija sisustamine lõpetatakse 2017. a septembriks.

Tartu Lasteaed Karoliine hoone (Kesk 6) juurdeehitus ja sisustamine - 2015. a toimus avatäidete projekteerimine ja osaline väljavahetamine.

[Erasektori toetamine lasteaiakohtade loomisel ja lapsehoiuteenuse pakkumisel](#)

Lapsehoiuteenuse ja eralasteaedade toetamine ja toetussüsteemi täiustamine

Tartu linn toetab lapsehoiuteenust alates 2007. a-st. 2013. a lõpus oli Tartus 73 lapsehoiuteenuse pakkujat, sh: 13 mittetulundusühingut, 15 füüsilisest isikust ettevõtjat, 41 osaühingut, kaks kohaliku omavalitsuse üksust, üks kutsehariduskeskus ja üks kogudus, kes pakkusid lapsehoiuteenust 1320 lapsele. Keskmiselt rahastati aastas 627 last. Võrreldes 2012. a-ga kasvas lastehoiuteenust saanud laste arv 143 lapse võrra. 2014. a uuendatud linna tasandi regulatsioonidega parandati lasteaija ja -hoiukohtade kättesaadavust (kohatasud ühtlustati nii munitsipaal- kui erasektoris) ja suurendati seeläbi vanemate valikuvõimalusi sobiva lasteaija või -hoiukoha valikul. (Tartu Linnavolikogu 26. juuni

2014. a määrus nr 25 „Eralasteaiale toetuse eraldamise kord“ ja määrus nr 26 „Tartu linna eelarvest lapsehoiuteenuse rahastamise kord“). Hariduse Tugiteenuste Keskus (HTK) on alates 2014/2015. õ/a-st pööranud kõrgendatud tähelepanu Tartu linnas tegutsevatele eralasteaedadele ja -hoidudele. Tõhusateks osutusid juhtumipõhine nõustamine, teemavestlusringide korraldamine, vaatlused rühmas ning teemapõhised konsultatsioonid.

Investeeringutoetuse maksmine eralasteaedades uute kohtade loomiseks

Eraldi investeeringutoetuse maksmine lõpetati 2014. a-st, mil hakati maksuma täiendavat toetust (vt eelnevat punkti).

Igale koolikohustuslikus eas Tartu lapsele õppekoha tagamine

Munitsipaalkoolivõrgu ümberkorraldamine põhikoolideks

Aastatel 2013-2015 toimus Tartus koolivõrgu ümberkorraldamine, mille aluseks oli Tartu Linnavolikogu 22.02.2012. a otsus nr 324. 2013. a lõpus oli Tartu linnas 19 päevase õppevormiga munitsipaal-kooli, sh 7 põhikooli, 12 gümnaasiumi, hariduslike erivajadustega laste kool (Maarja Kool) ja Täiskasvanute Gümnaasium. 2014. a korraldati põhikoolideks ümber Raatuse Gümnaasium, Forseliuse Gümnaasium, Karlova Gümnaasium, Kunstigümnaasium, Kommertsgümnaasium, Descartes'i Lütseum, Kivilinna Gümnaasium ja Vene Lütseum. Tartu Tamme Gümnaasium reorganiseeriti 2015. a, mil sellest sai riigigümnaasium tegutsemiskohaga Nooruse tn 9 ning 1. augustil alustas Tamme pst 24a renoveeritud ruumides põhikoolina tegevust Tartu Tamme Kool. Alates 2015. a septembrist on Tartus 21 munitsipaalüldhariduskooli, sh 14 põhiharidust andvat kooli, 4 põhi- ja üldkeskharidust andvat kooli ning 3 üldkeskharidust andvat kooli. Lisaks on põhiharidust võimalik omandada 5 erakoolis ja ühes riigikoolis, põhi- ja üldkeskharidust ühes erakoolis ja ühes riigikoolis ning üldkeskharidust ühes riigikoolis.

Hariduslike erivajadusega lastele uue koolihoone ehitamine (Kroonuaia Kool, Tartu Herbert Masingu Kool)

Vaatlusalusel perioodil remonditi Riia 10 hoones linnale kuuluvaid ruumide, et kohendada need rehabilitatsioonitoetuste läbiviimiseks H. Masingu Koolis. 2014. a alustati ka hariduslike erivajadusega lastele uue koolihoone (Kasarmu 3) eksiisi koostamisega, kuhu on tulevikus kavas koondada Kroonuaia Kool ja Herbert Masingu Kool.

Olemasolevates koolihoonetes uute õppekohtade loomine

Koolide ümberkorraldamise tulemusena mahutavad koolihooned põhikoolidena rohkem põhiharidust omandavaid õpilasi ja enamik neist saab õppida hommikuses vahetuses. Alates 2015/2016 õppeaastast tegutsevad kahes vahetuses Miina Härma Gümnaasium ja Herbert Masingu Kool. Lisaks ehitati Tartu Hansa Koolis projekti TULUKE raames avatud õpperuum ning Tartu Veeriku Koolis remonditi ja sisustati klassiruumid. Tartu Kesklinna Koolis hakati 2016. aastal planeerima uuema õppehoone katusealuse väljaehitamist, milleks on kavas alustada 2017. a.

Erakoolide tegevuse toetamine

Erakoole toetati vaatlusalusel perioodil tegevustoetusega ning täiendavalt oli neil võimalik osaleda õppekava toetavate projektide konkursil. 2016. a kehtestati erakoolide toetusmudel, mis rakendus 2017. a alguses.

Üldkeskhariduse omandamiseks vajadusele vastava gümnaasiumide võrgustiku loomine

Aastatel 2013-2015 toimus Tartus koolivõrgu ümberkorraldamine, mille aluseks oli Tartu Linnavolikogu 22. veebruari 2012. a otsus nr 324. Kivilinna Gümnaasiumi, Kommertsgümnaasiumi ja Descartes'i Lütseumi gümnaasiumiosade alusel loodi uus Tartu Kristjan Jaak Petersoni Gümnaasium, mis alustas tegevust 2014. a septembris. Annelinna Gümnaasiumi gümnaasiumiosa arendati välja vene keelt

emakeelena õppinud või vene õppekeelega põhikooli lõpetajatele üldkeskhariduse omandamise võimalusi pakkuvaks gümnaasiumiks. Koolide reorganiseerimisprotsess lõppes 2015. a Tartu Tamme Gümnaasiumi ümberkorraldamisega ja üleandmisega riigile. 1. septembril 2015 alustas Tamme Gümnaasium tegevust riigikoolina vastrenoveeritud ruumides Nooruse 9. Koolivõrgu ümberkorraldamise tulemusena oli Tartus 2015. a 1. septembri seisuga 20 põhiharidust andvat kooli (sh 14 munitsipaalkooli, 5 erakooli ja 1 riigikool), 6 põhi- ja üldkeskharidust andvat kooli (sh 4 munitsipaalkooli, 1 erakool ja 1 riigikool) ning 4 üldkeskharidust andvat kooli (sh 3 munitsipaalkooli ja 1 riigikool).

Turvalise füüsilise ja vaimse õppekeskkonna loomine õppeasutustes

Õppeasutuste õppekeskkonna nõuetele vastavuse hindamine ja arendamine

Vaatlusalusel perioodil toimus koolide ja lasteasutuste õppekeskkonna olukorra regulaarne analüüsimine ja arendamine.

Lasteaedade olme- ja õpikeskkonna parendamine

2013. a kolis Tartu Kesklinna Lastekeskus remondi ajaks uude asukohta Eerika tee 1. Tartu Lasteaed Päkapikk ja Tartu Lastesõim Mesipuu liideti ja sai nimeks Tartu Lasteaed Naerumaa. 2014. ja 2015. a tehti väiksemaid remonte erinevate lasteaedade siseruumides ning remonditi treppe, piirdeid ja korrastati territooriume. Uued köögiseadmed said lasteaiaid Piilupesa, Pääsupesa ja Helika.

Lasteaedade mänguväljakute renoveerimine ja täiustamine

2015. a rekonstrueeriti kolme lasteaia mänguväljakud, korrastati teid ja platse, tehti piirdeaedade remonte ning korrastati territooriumide välisvalgustusi.

Munitsipaalkoolide renoveerimine ja ümberkorraldatud koolides vajaliku õpikeskkonna loomine

2013. a toimusid remonttööd ja õpikeskkonna parandamine Annelinna Gümnaasiumis, Forseliuse Gümnaasiumis, Hugo Treffneri Gümnaasiumis, Kivilinna Gümnaasiumis, Karlova Gümnaasiumis, Kommertsgümnaasiumis, Miina Härma Gümnaasiumis, Tamme Gümnaasiumis, Vene Lütseumis, Herbert Masingu Koolis, Kesklinna Koolis, Raatuse Koolis ja Veeriku Koolis. Värskendati kabinette, klassiruumi, võimlat, garderoobi või sööklad, renoveeriti erinevaid kommunikatsioone, soojustati fassaadi ja remonditi treppe ning korrastati koolide ümbrust. Osades koolides uuendati ka mööblit ja arvutiparki. 2014. a toimusid remonttööd Descartes'i, Forseliuse, Karlova, Kivilinna, Mart Reiniku, Veeriku, Variku ja Hansa Koolis ning Miina Härma Gümnaasiumis. 2015. a paigaldati Tartu Kesklinna Kooli kaldtee ning Tartu Hansa Koolis loodi avatud õpperuum projekti TULUKE raames. Lisaks rekonstrueeriti mitmes koolis aulaid jt ruume ning rajati rattaparklaid. Koostatud on munitsipaalkoolide rekonstrueerimiskava 12ks a-ks, mis realiseerub suures ulatuses uue arengukava perioodil. 2016. a toimus Raatuse kooli projekteerimine hoone rekonstrueerimine on kavandatud aastateks 2017/2018.

Tartu Kutsehariduskeskuse õppeklasside ja töökodade uuendamine

2013. a lõpetati Tartu Kutsehariduskeskuses autoerialade õppetöökodade hoone (Põllu 11) ehitus. 2015. a kaasajastati ja arendati praktilise töö õpperuume, kasutusele võeti uued tehnoloogiad töökeskkonna parandamiseks, soetati uued seadmed ja kaitseriietused. 2016. a lõpetati Põllu t õpilaskodu I korruse renoveerimine ning paigaldati ka puuduv ventilatsioon. Põllu 11 territoorium sai uued parklad ning heakorrastati hoonete ümbrus. Algselt planeeritud Põllu 11 A korpuse sööklad ja kööki ei rekonstrueeritud vahendite puuduse tõttu. Sealset varisemisohklikku olukorda leevendatakse ajutiste tugevatega. 2016. a suurimad koostööprojektid olid suunatud IKT osakonna vajaduste rahuldamiseks. Õppetöö läbiviimiseks vajalike IT-lahenduste kasutuselevõtuks tehti koostööd Microsoft Eestiga, AzureVoucheritega, BRS Networks AS-iga. IKT osakonna toetamiseks on nõusoleku andnud Zone Media AS, andes oma vähekasutatud serverid IKT osakonna kasutusse.

Koolistaadionite ehitamine ja renoveerimine

2014. a renoveeriti Karlova Kooli spordiväljakut. Mitme kooli spordiväljakutele paigaldati uued võrk-pallikonstruktsioonid ning vahetati välja amortiseerunud ja paigaldati puuduolevad jalgpallivärvad. 2015. a rajati Tamme koolile lauatenniseväljak ning Tamme koolile, Hansa koolile ja K. J. Petersoni Gümnaasiumile paigaldati betoonist lauatenniselauad. 2016. a rajati Descartes'i ja Hansa kooli spordiväljakud ning renoveeriti Karlova kooli staadioni jalgpalliväljak.

Õppeasutuste varustamine kaasaegse infokommunikatsioonitehnoloogiaga

Toimub pidevalt, vastavalt eelarve võimalustele. 2016. a soetati haridusosakonna ja IT teenistuse projekti „Digipööre Tartu koolides“ raames Kivilinna ja Puškini koolile kokku kaks klassitäit tahvelarvuteid. WiFi-võrku uuendati Jaan Poska Gümnaasiumis ning Variku ja Kivilinna koolis ning Karlova ja Veeriku koolidele muretseti uued serverid.

Erinevate e- ja m-lahenduste arendamise toetamine

2014/2015. õ/a algusest võeti kasutusele digitaalne õpilaspilet. Jätkus M-klassijuhataja ja RIKS teenuse kasutamine kõigis Tartu koolides ning koostöö MTÜga Silmaring e-õppe materjalide kättesaadavaks tegemisel. 2015. a tegeleti Tartu haridusteenuste haldamise süsteemis Arno järgmiste arendustega: koolitoetuste väljamaksmise arenduse täiendamine; lasteaedade komplekteerimise viimine Arnosse, arendused taotluste esitamise ning laste arvestuse osas; kõikide koolide õpilaste arvestuse üleviimine Arnosse. Koolisööklatesse paigaldatavate lugerite süsteemi väljatöötamiseks telliti eelanalüüs, mille raames leiti parim lahendus, mis võimaldab hakata pidama toidupäevade arvestust õpilasepõhiselt. 2016. a jätkus e- keskkonna Arno arendus. Kõikidele munitsipaalkoolidele soetati söökla lugerid (va HEV koolid ja Täiskasvanute gümnaasium). Hoogustus m-klassijuhataja teenus, mille raames saatsid munitsipaalkoolid kokku 110 200 sõnumit.

Vaimse ja sotsiaalse õppekeskkonna arendamine

Üldhariduskoolides rahastati tugispetsialiste tegevust (psühholoog, sotsiaal- ja eripedagoog). Põhikoolides on 2,5 tugispetsialisti ametikohta ning gümnaasiumides üks ametikoht. Hariduse Tugiteenuste Keskuses töötavad kolm koordinaatorit, kes tegelevad pidevalt võrgustikutööga. Projekti TULUKE raames rakendati LP-mudelit viies Tartu koolis ja kolmes lasteaias. Mudel võimaldab arendada õppekeskkonda koolides pedagoogilise analüüsi abil.

Õppeasutuste turvalisuse tõstmine

Õppeasutuste turvalisuse kindlustamiseks täideti vaatlusalusel perioodil regulaarselt Pääste- ja terviseameti ning tööinspektsiooni ettekirjutusi. Hariduse Tugiteenuste Keskuses alustas tööd kriisinõustaja, kes toetab ja koolitab nii koole kui lasteaedasiid. Kriisilukordades toimetuleku tõstmiseks toimus 2016. a 23 praktilist rühmakonsultatsiooni kriisimeeskondadele, kus oli kokku ca 260 osalejat. Koostöös Päästeameti demineerimiskeskusega viidi läbi praktilised õppused kriisimeeskonnale ning koostöös Päästeameti ning Politsei- ja Piirivalveametiga koolitus lõhkeaineohu korral tegutsemisest. Kriisilukorras avalikkusega suhtlemiseks korraldati koolidele ja lasteaedadele kõneisikute koolitus. Koostöös koolide, lasteaedade, haridusosakonna ja Tartu Maavalitsusega korraldati Variku koolis kogemuspäev „Kiusamisest vabaks!“ Koolieelsete lasteasutuste seas viidi läbi turvalisust ohustavate olukordade teemaline küsitlus. Viidi läbi kohtumisi sõjapõgenikega toimetuleku toetamiseks. Koolide ja lasteaedade infomaterjal tõlgiti inglise, vene ja araabia keelde. Korraldati töökeskkonna teemaline päev, kus seoti kriisilukorrad spetsiifiliste riskidega kooli ja lasteaia töökeskkonnas (nt agressiivsus, lõhkeaineoht). Esineti lasteaedade ja koolide juhtide seminaridel kriisilukorrale valmisoleku teemal. Asutusi konsulteeriti 4 kriisilukorra raames. Juhiti Tartu Maavalitsuse poolt rahastatud projekti, mille raames korraldati koostöös Tartu Kiirabiga esmaabi teemalisi koolitusi. Koostöös Tartu Linnavalitsuse sotsiaal- ja tervishoiuosakonnaga korraldati kahe kooli õpilastele esmaabi koolitusi.

Üliõpilaste õppe- ja elukeskkonna parandamise toetamine ja edukate üliõpilaste ning teadustöötajate tunnustamine

Vaatlusalusel perioodil kaasrahastas linn edukate üliõpilaste ja teadustöötajate tunnustamist (Rae-fond, Joosep Tootsi Fond jms) ning osales kraadiõppes õppivate välisüliõpilaste toetussüsteemi välja-töötamisel ja rakendamisel. Eesti Maaülikooli (EMÜ) Joosep Tootsi Fondi eesmärgiks on väärtustada inseneriharidust. Sellega tunnustatakse EMÜ parimaid õppejõude ja teadustöötajaid ning Tartust pärit EMÜ üliõpilasi. Lisaks eraldas linn vahendeid Tartu Ülikooli Sihtasutusele ülikooli töötajate premeerimiseks teadussaavutuste ja õppetöö arendamise eest ning Tartu linna üliõpilaste premeerimiseks eduka õppetöö eest.

II ÕPPE- JA KASVATUSTÖÖ KONKURENTSIVÕIMELISUSE TÕSTMINE, MIS ARVESTAB LAPSE/ÕPPIJA INDIVIDUAALSUST, LOOB VALIKUVÕIMALUSED VÕIMETEKOHASEKS ÕPPIMISEKS JA EDUKAKS TOIME-TULEKUKS ÜHISKONNAS

Õppekavade, õppesuundade ning –metoodika arendamise toetamine

Lasteaedades uute õppemetoodikate rakendamise ning õppekava arendamise toetamine

Vaatlusalusel perioodil tegeleti sellega pidevalt. 2013. a toimusid kahe-suunalise keelekümb-lusprog-rammi TANDEM koolitused Tartu Lasteaiale Mõmmik. Kõik Tartu lasteaiad on liitunud „Kiusamisest vabaks“ programmiga ning jätkuvad täiendavate rühmade liitumised. Ühes lasteaias on alustatud tandem-metoodikal põhineva keelekümb-lusrühmaga.

Ühelt haridustasemelt teisele sujuva ülemineku toetamine

2014. a käivitati Arno arendus 1. klasside komplekteerimiseks. 2015. a töötati välja gümnaasiumide ühiskatsete põhimõtted ja kord. Gümnaasiumide ühiskatsed toimusid esmakordselt 2016. a. Koolide ja lasteaedade tugispetsialistidele korraldati Hariduse Tugiteenuste Keskuse poolt koostööseminare.

Õpihuvi ja õpioskuste arengut toetava õppekeskkonna väljakujundamine põhikoolides

2013. a toimusid koolijuhtide koolitused koolide arengusuundade osas, eesmärgiga arendada välja tugevad põhikoolid ja gümnaasiumid. Toimus IKT teenuste kasutamise laienemine (2013. a kasvas neljandiku võrra m-klassijuhataja projektis saadatud sõnumite arv võrreldes 2012. a-ga). M-klassijuhataja teenus on kasutusel kõikides Tartu munitsipaalkoolides. Tartu Kroonuaia Kooli õppe-keskkond kohandati laste vajadustele vastavaks, et luua õppimistingimused Tartu Lastekodu Käopesa lastele. 2014. a alustati projektiga TULUKE (Tõenduspõhine uus lähenemine – uus koolikultuur Ees-tis). Koostöös Tartu Ülikooli eetikakeskusega alustati algatusega „Hea kool heade mõtete linnas“, kus koolidele pakuti erinevaid koolitusi ja tegevusi, mille aluseks oli väärtuspõhine hea kooli mudel. 2015. a töötati välja põhikoolide kvaliteedikokkulepe ning jätkusid projekti TULUKE tegevused. 2016. a jät-kati põhikoolide kvaliteedikokkuleppe täitmist. Jätkus ka LP-mudeli rakendamine, avatud õpperuumi kasutus ja selles õppetöö korraldamine. Koolijuhtidele ja õppejuhtidele korraldati vaatlusalusel pe-rioodil regulaarseid nõupidamisi ning kevad- ja sügisseminare. Jätkus ka õppekava toetavate projek-tide läbiviimine koolide poolt.

Gümnaasiumide kujundamine õppesuundadel põhinevateks teadmuskeskusteks

Tegevust soodustati õppekava toetavate projektide kaudu.

Õppekava toetavate projektide konkursside korraldamine

Õppe- ja kasvatustöö mitmekesistamiseks taaskäivitati 2013. a õppekava toetavate projektide rahas-tamine. Õppekava toetavate projektide konkursid toimuvad iga-aastaselt. 2014/2015. õ/a valiti kon-kursi tulemusena rahastamiseks 37 kooliprojekti ja 8 lasteaiaprojekti. 2015/2016. õ/a toetati 45 kooli ning 13 lasteaia projekti. 2016/2017. õ/a toetati 16 lasteaia ning 43 kooliprojekti.

Õppe- ja kasvatustöö mitmekesistamine õppeasutustes Tartu varamute ja tööandjate toel ning koostöövõrgustiku väljatöötamine

2014. a korraldati koolide õppejuhtidele ja õpetajatele vastav infopäev. Lisaks analüüsiti kevadel toimunud aktiivõppe programmide tagasisidet. Koostöös MTÜga Silmaring arendati veebipõhist õpetamiskeskonda „Kogukonna õpiveeb“, kaasates arendusse nii õpetajaid kui õpilasi. Kuna aktiivõppeprogrammid loodusainetes lõppesid 2015. a kevadel, siis viidi läbi uus hange aktiivõppeprogrammide ostmiseks aastateks 2015-2017, lepingud on sõlmitud Tartu Keskkonnahariduse Keskuse (Loodusmaja), SA AHHA Teaduskeskuse ja Tartu Ülikooliga (sh eetikakeskusega). 2016. a jätkus aktiivõppeprogrammide rakendamine. Töötati välja Tartu Jaan Poska Gümnaasiumi ja H. Elleri nimelise Tartu Muusikakooli ühisõppekava (õppetöö algus 2017/2018).

Erinevatest kultuurikeskkondadest pärit laste/õpilaste õppe toetamine

Kahesuunalise keelekümblusprogrammiga TANDEM on liitus 2013. a Tartu Annelinna Gümnaasium ja Tartu Lasteaed Mõmmik. Erinevatest kultuurikeskkondadest pärit laste/õpilaste õppe toetamine toimus 2015. a lõpu seisuga viies Tartu koolis: Tartu Annelinna Gümnaasiumis, Tartu Aleksander Puškini Koolis, Miina Härma Gümnaasiumis, Tartu Hansa Koolis ja Tartu Raatuse Koolis. 2016. a toetati Tartu 9 koolis uusimmigrantide ja tagasipöördujate õpet.

IB-õppe arendamise toetamine

2014. a loodi IB-õppe arendamiseks põhikooli II astmes Miina Härma Gümnaasiumis 0,5 koordinaatori ametikohta. Miina Härma Gümnaasiumis toimub IB-õpe algklassides (PYP-õpe) ning gümnaasiumi teisel ja kolmandal aastal (DP-õpe). Alates septembrist 2015 alustati IB-õpet ka 5.-9. klassis (MYP-õpe). 2016. a toimus IB-õpe Miina Härma Gümnaasiumi kõikides klassides. Õpet toetab nii riik kui linn.

Vene keelt emakeelena õppivatele õpilastele parimate õppimisvõimaluste kujundamine

Hariduse Tugiteenuste Keskuses töötab vene emakeelega eripedagoog-logopeed, kes pakub koolivälist õppenõustamist. 2016. a avati Puškini koolis varajase keelekümbluse klass.

Kutseõppe võimaluste mitmekesistamine riikliku koolitustellimuse raames

Tartu Kutsehariduskeskuse riiklik koolitustellimus (edaspidi RKT) 2015. a oli 2 795 koolituskohta 13 õppekavarühmas. 2014. a-ga võrreldes vähenes RKT 5 õppekoha võrra. 2015. a töötati kooli poolt välja 39 uut õppekava, millest enamik on ka rakendunud. Enim uusi õppekavasid loodi autoremondi ning äridus- ja kaubandusosakonnas. Uueks võimaluseks on ka töökohapõhine õpe, millele kool taotles Euroopa Sotsiaalfondist toetust ja mille esimene õppegrupp alustas 2015. a. 2016 avati 6 õppegruppi töökohapõhise õppe vormis viies erinevas õppekavarühmas. Kokku õppis töökohapõhiselt aasta jooksul 80 õppijat 44-s ettevõttes või asutuses. Koostöös ettevõtetega ning erialaliitudega valmis kolm uut töökohapõhise õppe õppekava (turvasüsteemide tehnik, arhiivikorrastaja, pulbervärvi- ja), millest turvasüsteemide tehnika ning arhiivikorrastaja grupid alustasid õppetööd 2016. a sügissemestril. Lisaks alustati e-kaubanduse spetsialisti eriala õppekava koostamist koostöös Tallinna Tööstushariduskeskuse, erialaliidu ja ettevõtetega.

Elukestva õppe ja täiendkoolitusasutuste arengu toetamine

Toetati Täiskasvanute gümnaasiumi projekti „Teisel ringil targaks Tartumaal“ 2016-2018.

[Laste ja õpilaste arenguliste erivajaduste märkamiseks ja individuaalse arengu toetamiseks võimaluste loomine](#)

Esimese tasandi ja teise tasandi tugiteenuste kvaliteedi ja kättesaadavuse parendamine

Seoses Rajaleidja keskuste loomisega korraldati 2014. a ümber linna Hariduse Tugiteenuste Keskus (HTK), mis koordineerib lasteaias ja kooli tugispetsialistide tegevust, korraldab koolitusi, kvisiooni ja

superviseerimisele. HTK kui esimese ja teise tasandi tugiteenuste osutaja tegeleb pideva arenduse ja tegevuse analüüsiga. Lisaks juhtumipõhiste nõustamistele korraldas HTK lasteaedade ja koolide tugispetsialistidele erinevaid seminare, koolitusi, kohanemise, üritusi ja õppekäike, mille eesmärgiks oli parandada lasteaedade ja koolide tugiteenuste osutamise kvaliteeti.

Põhikoolides õpiabi süsteemi kujundamine ja täiustamine.

Stabiilselt ja süsteemselt toimus Hariduse Tugiteenuste Keskuse spetsialistide ja üldhariduskoolide hariduslike erivajadustega (HEV) õpilaste õppe koordinaatorite koostöö seminaride ja ümarlaudade vormis. Regulaarselt toimusid Tartu linna ja maakonna eripedagoogide, koolipsühholoogide ja sotsiaalpedagoogide nõupidamised ja kohanemise. 2015. a rahastas linn Tartu Forseliuse Koolis, Tartu Hansa Koolis ja Tartu Variku Koolis õpiabirühmade tegevust ja abiõpetajaid. Toetati HEV õpilaste klasside loomist Tartu Kroonuaia Koolis, Tartu Maarja Koolis ja Tartu Herbert Masingu Koolis. 2016. a jätkus õpiabirühmade tegevuse rahastamine põhikoolides.

Koolieelses eas lastele spetsialiseerunud psühholoogide, logopeedide ja eripedagoogide ametikohade loomine Hariduse Tugiteenuste Keskusesse

Koolieelses eas lastele on HTK-s spetsialiseerunud üks psühholoog ning 2015. a-st alates on üks keskuse eripedagoogidest spetsialiseerunud koolieelikute abistamisele. 2016. a oli koolieelses eas lastele teenuste pakkumiseks Hariduse Tugiteenuste keskuses 2,5 logopeedi, 1 eripedagoogi ja 2 psühholoogi ametikohta.

Hariduse Tugiteenuste Keskuse arendamine

Hariduse Tugiteenuste Keskus (HTK) pakub arendus-, õppe-, karjääri- ja käitumisalast nõustamisteenust Tartu linna ja maakonna lastele ja noortele, nende vanematele ning laste ja noortega tegelevatele spetsialistidele, eesmärgiga toetada laste ja noorte arengut ja ennetada haridusasutusest kõrvalejäämist või väljalangemist. Sihtgrupiks on lapsed ja noored (vanuses 3-26 aastat), lapsevanemad, haridusasutuste töötajad ning haridusametnikud. 2013. a oli HTK kaasatud ESF programmi „Õppenõustamissüsteemi arendamine“ ning alates 1. aprillist 2013 oli keskusel leping SA Innovega II tasandi õppenõustamise rahastamiseks. Karjääriteenuste arendamiseks oli keskuse partneriks SA Innovele ESF programmis „Karjääriteenuste süsteemi arendamine“. 2014. a vaadati üle HTK personali koosseis ja rakendati tööle teenuse juhid. Lasteaedade jaoks nähti ette suurem nõustamise maht. 2015. a alustati uue arengukava ja põhimääruse väljatöötamisega. Pidevalt on toimunud tihe koostöö HTK ja haridusosakonna vahel keskuse arendamiseks.

2016. a toimus eeltöö asutuse uue põhimääruse koostamiseks. Asutuse mainekujundusse on kaasatud sotsiaalmeedia võimalused (Facebook). Aineühenduste raames korraldati mitmeid koolitusi, mille vajadus oli kaardistatud koostöös tugispetsialistidega.

Kaasava hariduse põhimõtete rakendamise toetamine

Projekti TULUKE tegevuste raames alustati 2014. a LP-mudeli rakendamisega pilootkoolides (TAG, THK, TKK). Toimuvad regulaarsed koolitused Norra partneri kaasabil. 2015. a toetati hariduslike erivajadustega õpilaste klasside loomist kolmes koolis ning rakendati LP-mudelit viies Tartu koolis projekti TULUKE raames. 2016. a toimus HEV-õpilaste klasside toetamine vastavalt vajadusele. Tehti ka eeltööd kompetentsikeskuste rajamiseks (Herbert Masingu kool).

Õpilaste ülelinnaline tunnustamine

Õpilaste ülelinnaliseks tunnustamiseks anti välja stipendiumid kuld- ja hõbemedaliga gümnaasiumilõpetajatele ja kutsehariduse õppekava kiitusega lõpetajatele. Lisaks tunnustati aineolümpiaadide ja õpilasvõistluste parimaid.

Õpilasürituste korraldamise (aineolümpiaadid, võistlused jms) toetamine

Hariduse Tugiteenuste Keskus alustas 2015. a uue ülelinnalise võistluse korraldamisega, mille raames pööratakse tähelepanu põhikooli riiklikus õppekavas rõhutatud põhihariduse alusväärtustele: sotsiaalsetele oskustele.

Tartu Kutsehariduskeskuses vene keelt emakeelena õppinud õpilastele tugimeetmete võimaldamine

Perioodil 2012-2015 toimus eesti keele täiendav õpe eesti keelest erineva emakeelega kutseõppe õpilastele, mida finantseeriti MISA programmist „Keeleõppe arendamine 2011-2013”. Koostöös Annelinna Gümnaasiumiga korraldati kutseõpet 11. ja 12. klassi õpilastele abikoka erialal. 2016. a osaleti ESF/SA Innove poolt rahastatud projektides, mille sisuks oli keeleõppetegevused edukamaks toimetulekuks tööturul ja täiendav keeleõpe.

Waldorfkeskuse rajamise kaasfinantseerimine

Tartu Waldorfgümnaasium ostis 2014. a ära Eesti Maaülikooli endise peahoone aadressil Kreutzwaldi 64 ning kolis 2015. a seniselt Ploomi tn rendipinnalt päris oma hoonesse, kus õppetöök on pinda kolm korda rohkem võrreldes seni kasutada olnud pinnaga. Tartu linn toetas 2015. a Tartu Waldorfgümnaasiumi uue õppehoone piirdeaia ehitamist.

Karjääriplaneerimisalase tegevuse tõhustamine

Vajadus karjäärikoordinaatorite/nõustajate järgi koolides on olemas, kuid rahalised võimalused nende rakendamiseks napivad. Karjäärinõustamine toimub Rajaleidja keskuse kaudu. Gümnaasiumides rahastab linn tugispetsialisti 1,0 ametikohta, mida koolid saavad ise täita vastavalt vajadusele.

Laste ja õpilaste tervislike eluviiside ja tervise väärtustamine

Laste ja õpilaste terviseedenduse ja –kasvatuse toetamine, sh tervist edendavate õppeasutuste võrgustiku laiendamine

2016. a alguse seisuga kuulus 14 Tartu linna lasteaeda tervisedendavate lasteaedade võrgustikku ja 12 Tartu linna kooli tervisedendavate koolide võrgustikku. Tervishoiuosakond korraldas 2015. a Tartu linna koolide õpilastele elustamiskoolitusi, sõltuvushaiguste ennetuse tegevusi, noorte tervisekonverentsi ja „Kaitse end ja aita teist” laagri ohutuslaste teadmiste ja oskuste omandamiseks. Aastal 2016 korraldati Tartu linna koolide 9. klasside õpilastele elustamiskoolitusi, Tartu linna gümnaasiumiõpilastele sõltuvushaiguste ennetuse tegevusi, seksuaalterviseteemalisi tegevusi, hambatervise projekti, Noorte tervisekonverentsi ja põhikooli õpilastele KEAT laagri ohutuslaste teadmiste ja oskuste omandamiseks.

Algtasemel ujumis-, uisutamisõppe jms toetamine

Toimus uisutamise ja ujumise algõpetuse koordineerimine ja toetamine Tartu linna lasteaedades ja koolides. Ujumisõpetust viidi läbi koolide 2. klassi õpilastele (hankeleping aastateks 2014-2017). Uisutamisõppe leping on sõlmitud Lõunakeskuse jäähalliga. 2016. a käis uisutamas 291 gruppi.

Õppe- ja kasvatustegevuse vastavusse viimine laste/õpilaste ja ühiskonna muutuvate haridusvajadustega

Laste/õpilaste, lastevanemate ja pedagoogide rahulolu-uuringute süstemaatiline korraldamine ning tulemuste arvestamine arendustegevuses

2015. a korraldati pedagoogide rahulolu-uuring. Lisaks teostati järgnevaid uuringuid projekti TULUKE raames: õpilaste, õpetajate ja lapsevanemate uuring, õpilaste motivatsiooni-uuring. 2016. a korraldati lasteaiapedagoogide rahulolu-uuring.

Organisatsioonikultuuri arendamine õppeasutustes, sh väärtuskasvatuse ja väärtuspõhise õpetamise toetamine

Regulaarselt korraldatakse kooli- ja lasteaiajuhtide 2-päevaseid kevad- ja sügisseminare. Põhikoolide osas allkirjastati 2015. a kvaliteedikokkulepe. Rahastati projekti „Hea kool heade mõtete linnas“ mis viidi läbi koostöös Tartu Ülikooli eetikakeskusega. Projekti tegevus jätkus ka 2016. a.

Hoolekogude kaasamine ja koolitamine

Koolide hoolekogude ümarlaudu korraldati regulaarselt kaks korda aastas. Hoolekogude ja kogukonna liikmeid kaasati projekti „Hea kool heade mõtete linnas“. 2015. a korraldati hoolekogude liikmetele koolitus.

III HARIDUSTÖÖTAJATE PÄDEVUSE JA MOTIVEERITUSE TÕSTMINE NING KOOSTÖÖ ARENDAMINE

Pedagoogide pädevuse ja motiveerituse tõstmine

Pedagoogide tunnustussüsteemi arendamine

Tartu Linnavalitsuse ja Haridustöötajate Liidu vahel sõlmiti 2013. a kollektiivleping haridustöötajate töötasustamise kohta, millega tõsteti lasteaia pedagoogide alampalgamäärasid tavarühmades ca 5%, erirühmades ca 9% ning õpetaja abide alampalgamäärasid 9,6%. Lepinguga sätestati kooliõpetajate palga alammäärad ametijärkude lõikes. Pedagoogide töötasu kuualammäärad (bruto) 2013. a olid noorempedagoogidel 715 eurot, pedagoogidel 730 eurot, vanempedagoogidel 820 eurot ja pedagoog-metoodikutel 950 eurot. Pedagoogide tunnustamiseks esitati iga-aastaselt kandidaate erinevatesse tunnustamismeetmetesse. Korraldati tunnustusüritusi: *Eestimaa õpib ja tänab* Tartu linna voo-ru ja *Aasta õpetaja* ning anti välja õpetaja elutöö auhind (3 õpetajale kokku 15 tuhat eurot) ning õpetaja enesetäiendamise stipendiumid (10 õpetajale kokku 5 tuhat eurot). Õppeasutuste juhtide tööalase väljaõppe korraldamiseks viidi läbi infopäevi ja iga-aastaseid kevad- ja sügisseminare kooli- ja lasteaiajuhtidele. 2014. a toimus õppeekskursioon Soome vabariiki Oulu ülikooli harjutuskooli avatud õpperuumi metoodikaga tutvumiseks. 2015. a korraldati finantsjuhtimise koolitus. Ainesektsioonide tegevuse arendamiseks korraldati koostööseminare Tartu Maavalitsusega.

Ainesektsioonide tegevuse arendamine

Rahastati lasteaedade ainesektsioonide juhtide tööd. Loodud on haridustehnoloogide ja HEV koordinaatorite aineühendused.

Pedagoogide tugisüsteemi arendamine ja toetamine

Toimus pidev tegevus ja korraldati erinevaid üritusi. Kutsuti kokku kaasava hariduse ja HEV koolivõrgu arendamise töörühm.

Õppeasutuste juhtide tööalase väljaõppe korraldamine

Toimusid kevad- ja sügisseminarid ning koolitused õppeasutuste juhtidele ja õppejuhtidele.

Koostöö tihendamine haridusasutuste vahel

Õppeasutuste koostöö koordineerimine ja toetamine

Regulaarselt toimusid koolijuhtide nõupidamised ja infopäevad. 2015. a sõlmisid põhikoolid kvaliteedikokkuleppe ning gümnaasiumid leppisid kokku ühiskatsete korraldamise põhimõtted.

Koostöö ülikoolidega ühishuvide elluviimisel

Iga-aastaselt arutatakse Tartu Ülikooliga koostöövõimalusi ja allkirjastatakse koostööprotokoll edasiseks koostööks. 2015. a sõlmis haridusosakond koostöökokkuleppe Tartu Ülikooli eetikakeskusega projekti „Hea kool heade mõtete linnas“ teostamiseks. Sõlmiti lepingud Tartu Keskkonnahariduse Keskuse ja Tartu Ülikooliga loodusainetes ja täppisteadustes aktiivõppeprogrammide ostmiseks aastateks 2015-2017. 2016. a alustati koostööd Tartu Ülikooli haridusuuenduskeskusega õppimist ja õpetamist toetava tagasisidestamise rakendamise osas.

NUTIKAS ETTEVÕTLUSLINN

Ettevõtluse ja turismi valdkonna tegevused olid suunatud arengustrateegia Tartu 2030 allvisiooni „Nutikas ettevõtluslinn“ eesmärkide saavutamisele.

I ETTEVÕTLUSE ARENDAMINE

Ettevõtluse uuendus- ja kasvuvõime arendamine

Toimiva koostöövõrgustiku soodustamine ettevõtete, teadus- ja arendusasutuste ning avaliku sektori vahel

Tartu linna ettevõtluse osakond algatas tugistruktuuride ümarlaua, mida korraldatakse vähemalt kaks korda aastas ja kust võtavad osa ettevõtluse tugistruktuurid ja ülikoolid ning mille eesmärgiks on koostööpunktide leidmine, ühisplaanide tegemine ja projektide kavandamine. Ettevõtluse osakonna eestvedamisel on korraldatud tugistruktuuride õppepäevi ja -visiite. Nt on vaatlusalusel perioodil õppevisiite korraldatud nii Tallinna ja Ida-Virumaale kui Kopenhaagenisse (Taani), Lundi ja Malmösse (Rootsi) ning Gdańskisse ja Gdyniasse (Poola). Lisaks toetati nii sisulise panustamisega kui ka rahaliselt mitmeid ettevõtjate, ülikoolide ja avaliku sektori ühisprojekte, nt sTARTUpDay korraldamine, Tartu Ärinõuandla ja ülikoolide koostöös toimunud kontakt- ja infopäev „Laborist välja!“, info jagamine ADAPTERi kohta, ettevõtlusnädala korraldamine jt.

Teadus- ja arendusasutuste saavutuste ja võimaluste tutvustamine ettevõtetele

Tartu ettevõtlusnädala raames tutvustati iga-aastaselt teadus- ja arendusasutuste teenuseid ettevõtjatele. Koostöös ülikoolidega korraldati erinevaid üritusi: Tartu Ülikooli karjäärikohvik ja erinevad innovatsiooniga seotud töötoad, projektide tunnustamise konkurss „Ettevõtlik noor“, seminarid „Toodete ja teenuste kommersialiseerimine biotehnoloogias“, „Praktilised müügisuhtlemise näpunäited jaekaupmehele“, „Seenkahjustuste tõrje puitmajades ja selle efektiivsus“, „Neuroturundus ehk kuidas mõjutavad emotsioonid ostukäitumist ja kuidas seda suunata?“, Tallinna Tehnikaülikooli Tartu Kolledži seminar BIM tehnoloogiast. Lisaks korraldati mitmeid õppekäike: Polli teadmistepõhise tervise- ja loodustoodete kompetentsikeskusesse, Tartu Ülikooli ideelabori protokeskusesse, Tartu Ülikooli Eesti Geenivaramusse, Eesti Maaülikooli ehituskonstruksioonide, hüdraulika ja vesiehitiste laboritesse jne. 2016. a korraldati Tartu ettevõtlusnädalal eraldi ülikoolide päev, kus tutvustati ülikoolide pakutavaid võimalusi ettevõtjatele ning koostöös Tartu Ülikooli teadlastega korraldati seminaride sari ettevõtjatele.

Inkubatsioonikeskuste arendamine, et tagada alustavatele ettevõtetele soodne kasvukeskkond

Vaatlusalusel perioodil pakkusid alustavatele ettevõtjatele inkubatsiooniteenust Tartu Loomemajanduskeskus, Tartu Biotehnoloogia Park ja Tartu Teaduspark (ärikiirendi Buildit). Lisaks tegutses ka sotsiaalse ettevõtluse inkubaator SEIKU ja veel mõned teised algatused. Et inkubatsiooniteenuse arengule kaasa aidata on linn nende sihtasutuste tegevust iga-aastaselt rahaliselt toetanud ning kaasanud neid erinevatesse ühisprojektidesse. Vaatlusalusel perioodil valmis ka SPARK Demokeskus ning toetati Lõuna-Eesti nutika spetsialiseerumise strateegia elluviimist.

Kõrgkoolidest välja kasvanud firmade arengu toetamine

Tartu linn toetas rahaliselt Tartu inkubatsioonikeskuste tegevust ning äriideede konkursside „Ajujaht“ ja „Kaleidoskoop“ korraldamist. Samuti korraldati mitmeid üritusi koostöös ülikoolidega.

Pooltööstuslike katse- ja sertifitseerimislaborite ning sõltumatute ekspertiisikeskuste arendamine

Tartu Teaduspargis on linna abiga välja arendatud pooltööstuslikud katselaborid Protolab (peenmehaanika ja aparaadiehituse valdkonnas) ja Nanolab (nanotehnoloogia valdkonnas). Protolab anti 2015. a rendile. Lisaks tegutseb Tartu Teaduspargis linnavalitsuse osalusel asutatud Tartu Regiooni Energiaagentuur (TREA).

Tehnoloogia arenduskeskuste programmides aktiivne osalemine ja tehnoloogiaarenduskeskuste edasise arengu toetamine kaasates avalikke ressursse, ülikoole ja teadlasi

2004. a hakati Eestis looma tehnoloogia arenduskeskuseid (TAK). TAKid on ettevõtete ning Eesti ülikoolide koostöös loodud teadusasutused, mille peamiseks ülesandeks on uurimistöö läbiviimine osalevate ettevõtete tootearenduseks vajalikes valdkondades. Uurimistulemused võtavad ettevõtte kasutusele, et tuua turule uusi tooteid ja teenuseid. Ettevõtluse Arendamise Sihtasutus (EAS) eraldas 2009. a rahastuse kaheksale tehnoloogia arenduskeskusele. Tegemist oli Eesti ajaloo suurima toetusega ettevõtete arendustööks. 2016. a jätkas tööd kuus TAKi, millest kolm asuvad Tartu linnas: Tervisliku Piima Biotehnoloogiate Arenduskeskus, Tarkvara Tehnoloogia Arenduskeskus ja Tervisetehnoloogiate Arenduskeskus. Ka ülejäänud kolme tehnoloogia arenduskeskuse tegevuses osalevad mitmed Tartu ettevõtted ja teadusasutused.

Uute tehnoloogiate ja teadussaavutuste tutvustamine ning tehnosiirde toetamine

Innovatsiooniteadlikkuse tõstmiseks korraldati koostöös partneritega linnakodanikele mitmeid valdkonnaga seotud seminare ja koolitusi, sh MobileMonday seminarid „Let's meet the accelerators and accelerator veteran startups“ ja „From a Necessity to a Product“, seminarid „Toodete ja teenuste kommertsialiseerimine biotehnoloogias“, „Kuidas saavutada ettevõttes vähemaga rohkem – LEAN ja LEAN SixSigma põhimõtted ja head lahendused Eesti ettevõtetes“, „Neuroturundus ehk kuidas mõjutavad emotsioonid ostukäitumist ja kuidas seda suunata?“, konverents „Nutikas spetsialiseerumine – tervisetehnoloogiad. Kuidas teostada edukalt tehnosiiret? Senised kogemused ja soovitusel edaspidiseks“ jne. Lisaks korraldati Physicumi laborite külastusi, Tartu Biotehnoloogia Pargi mentorklubiõhtuid ja töötubasid.

Investorteeninduse arendamine

Alates maist 2015 on Tartu Ärinõuandla tegelenud lisaks tavateenustele Lõuna-Eestisse välisinvesteeringute toomisega, milleks korraldati potentsiaalsete investorite visiite. Täiendavalt tutvustati Lõuna-Eestit kui investeeringute sihtkohta Baltic-China äridelegatsioonile (kohtumiste tulemusena algatati kaks projekti). Tartu Ärinõuandla abil jõudis 2016. a Lõuna-Eestisse välisinvesteeringuid 3,1 miljoni euro ulatuses, millega kaasnes 25 uut töökohta.

Tootearenduse, disaini ja e-äri võimaluste tutvustamine

Disaini ja e-äri võimaluste tutvustamisse andis vaatlusalusel perioodil suure panuse Tartu Loomemajanduskeskus (LMK). Näiteks on LMK-s saanud traditsiooniks moeetendused, noorte kunsti oksjonid ja disainiturud, mida toimub aastas mitmeid. 2014. a avati LMK juures disainipood DISAIN, kus müüakse kohalike disainerite tooteid ning toimus Tartu ja Tallinna moekunstnike ekspansioon Prantsusmaale, mis andis hea võimaluse tutvustada Eestit kui kvaliteetset käsitööd ja konkurentsivõimelist moekunsti viljelevat riiki ja luua uusi kultuurisidemeid. Samuti korraldati näitusi ja konverents „Balt/Nord 3D & VFX Networking Forum“. 2015. a korraldati koostöös partneritega ettevõtjatele disainiseminar, digiturunduse töötuba, turundus- ja tootearendusseminar. 2016. A toimusid nii jõuluturg Kellawärk kui ka Antoniuse moeetendus. Täiendavalt korraldas ettevõtluse osakond koostöös partneritega ettevõtjatele mitmeid teemakohaseid seminare, nt „Disain tootearendusse!“, „Toote disain“.

Loomemajanduse arendamine

Tartu linn toetas vaatlusalusel perioodil nii Tartu Loomemajanduskeskuse (LMK) hoonete renoveerimist kui keskuse tegevust. LMKs toimus 2013. a kaks inkubatsioonikonkurssi, mille tulemusel võeti eelinkubatsiooni vastu 31 alustavat loomeettevõtjat. Äriplaani kaitses edukalt 27 ettevõtet. Uute ettevõtete tegevusvaldkonnad on väga erinevad: film ja video, fotograafia, moedisain, graafiline disain, sisekujundus, maastikuarhitektuur, kirjastamine jpm. LMK alustas uuringuid Tartu Filmifondi ja Filmipaviljoni tasuvuse ja teostatavuse analüüsiks. Antoniuse õues hakkasid 2013. a tegutsema mitmed uued käsitöömeistrid ja ettevõtted. Aasta lõpuks tegutses seal 16 ettevõtet, mille hulgas on ka Itaalia koda, mis avas ka väikese poe, kus pakutakse Itaalias toodetud toidukaupu. Antoniuse meistri-

te kojad on avatud külastajatele aastaringelt. 2014. a kaitses Tartu LMKs äriplaani 30 uut ettevõtjat, kellest parimatel oli võimalus asuda inkubatsiooni ning saada abi oma ettevõtte arendamisel. Aasta lõpuks oli LMK inkubatsioonis 43 ettevõtet. 2015. a kaitses Tartu LMKs äriplaani 15 uut ettevõtjat ja aasta lõpuks oli inkubatsioonis 27 ettevõtet. Lisaks linnavalitsuse toetusele sai LMK struktuurifondidest 300 000 eurot inkubatsioonitegevuste rahastamiseks. 2015. a lõi Tartu linn Tartu filmifondi, millest saavad toetust filmitegijad, kelle filmivõtted või järeltootmine toimub Tartus. Fondi eesmärgiks tuua Tartusse investeeringuid, luua töökohti, edendada turismi ja majandust ning turundada Tartut Eestis ja välismaal. 2016. a esilinastus üks Tartu Filmifondist toetuse saanud Mart Kivastiku film „Õnn tuleb magades“, mille võtted toimusid Tartus. 2016. a kaitses Tartu Loomemajanduskeskuses äriplaani 14 uut ettevõtjat ja aasta lõpuks oli inkubatsioonis 35 ettevõtet.

Erinevate majandusharude innovatsioonivõimekuse parandamiseks võimalike klasterite loomiseks soodsa keskkonna loomine

Tartu linn on toetanud mitmete klasteriiniitsiatiivide teket. Tartus alustas 2010. a EAS-i rahastuse saanud Eesti puitmajatootjaid koondav klaster, mis jätkab ka praegu edukalt oma tegevust. Aastal 2012 sai Tartu linna osalusega klasteriprojektina finantseeringu targa linna eluslabor (SCL), mille tegevust toetati ka aastatel 2013–2016. Vaatlusalusel perioodil tegeles SCL erinevate uuringute ja analüüside koostamisega ja võrgustumisüritustel, koolitustel ning konverentsidel osalemise korraldamisega. Testiti ka mitmeid uusi tooteid (nt m-Tartu mobiilirakendus, geoarhiivi kodanikelides, turisti mobiilirakendus, ühistranspordi mobiilirakenduse ja fotojagamisteenuse prototüübid, Tartu linna avalike teenuste kaardistamine ja ümberkorraldamine, avaandmete kasutuspotentsiaali uuring jne). Targa linna klasteriprojektis osaleb aktiivselt ka Tartu Teaduspark, mis on partneriks ka tervisetehnoloogiate klasteris ja puitmajaklasteris. Lisaks osalevad mitmed Tartu ettevõtted ja teadusasutused mujal Eestis asutatud klasterite töös: nt Nortal, Regio ja Tartu Ülikool Eesti IKT klasteris, Quattromed HTI Laborid, Eesti Spordimeditsiini klasteris, Tartu Ülikooli kaitse- ja julgeolekutehnoloogiate klasteris ja Finance Estonias, Tartu Biotehnoloogia Pargi looduskosmeetika klasteris jm.

Materjaliteaduse, biotehnoloogia, info- ja kommunikatsioonitehnoloogia, elektroonika- ning tervisetööstuse ja loomemajanduse klasterite loomine ja arendamine

Tartu Linnavalitsuse ja Tartu Teaduspargi eestvedamisel arendati vaatlusalusel perioodil terviseklasteri initsiatiivi, mille eesmärgiks on tugevdada koostööd ettevõtete, ülikoolide, haiglate ja hooldekodude vahel ning seeläbi soodustada Tartus kõrgemat lisandväärtust pakkuva tervise- ja heaolutööstuse arengut. Osaleti URBACT II programmi projektis „4D CITIES: Four drivers for cities: health, innovation, public-private cooperation&networking“, mille eesmärgiks on kogemuste vahetamine ja heade näidete jagamine, kuidas edukalt arendada innovatiivsust tervisetööstuses, mis aitaks kaasa linna majanduslikule ja sotsiaalsele arengule (paremad elutingimused, kõrgema lisandväärtusega töökohad jne). IKT valdkonnas toetati MobileMonday seminaride korraldamist, kus jagati ideid ja parimaid töövõtteid ning arutati globaalse mobiilturu ja -ühiskonna hetkeolukorda ning suundumusi. Ettevõtluse osakonna eestvedamisel toimusid 2016. a õppereisid metalli-, elektroonika- ja puiduettevõtetele. Küllastati Innovatiivsete Masinaehituslike Tootmissüsteemide TAK-i, Norcar-BSB Eestit, Estonian Celli ja Rakvere Targa Maja Kompetentsikeskust.

Kvaliteedisüsteemide ja erinevate standardite propageerimine

Teemakohase info jagamiseks korraldati vaatlusalusel perioodil mitmeid seminare, nt „Keskkonna- ja energiamärgised – ettevõtte konkurentsivõime tõstmise võimalus“, „Tööstusdisainilahenduste ja kaubamärkide kaitsmine“, „Mida on igal ettevõtjal vaja teada andmekaitsest?“, „Mida peab infoajastu ettevõtja teadma intellektuaalomandist?“ jne.

Koolituste korraldamine ja parimate praktikate tutvustamine ning tootlikkuse juhtimise meetodite tutvustamine ja rakendamisele suunatud projektide toetamine

Laiendamaks ettevõtjate teadlikkust tootlikkuse kasvatamise võimaluste valdkonnas korraldati ettevõtjatele mitmeid teemaga seotud seminare ja koolitusi. Parimate praktikate tutvustamise raames

(sh spetsiaalsed koolitused juhtidele töötajate motiveerimiseks ja tunnustamiseks) pöörati suurt tähelepanu heade näidete tutvustamisele ning panustati ettevõtete juhtide koolitamiselle. Koolitustel jagasid oma kogemusi mitmed tunnustatud juhid (nt Kuldar Leis, Alar Karis, Marek Helm).

Inimressurssi arendamine

Ettevõtlusega alustamise motiveerimine, alustavate ettevõtjate nõustamine

Ettevõtluse osakond osales mitmetes tegevustes, et suurendada Tartu linnas ettevõtlusaktiivsust. Oluliseks iga-aastaseks sündmuseks oli Tartu ettevõtlusnädala korraldamine, mille eesmärgiks oli propageerida ettevõtlust kui eluviisi, teadvustades ja tunnustades ettevõtja rolli linna arengus, julgustades inimesi tegutsema ettevõtlusega, soodustades linna ja ettevõtete vahelist koostööd ning tutvustades ettevõtlust noorte seas. Tartu linn oli iga-aastaselt toimuva äriideede konkursi „Ajujaht“ üheks toetajaks ja osales äriideede hindamisel ning premeeris rahaliselt kõige innovatiivsemat ja kõrgema rakendusväärtusega Tartust pärit ettevõtte ideed. Konkursi „Ajujaht“ eesmärgiks on julgustada Eesti noori ettevõtlikkusega alustama ja aidata neid oma ideede realiseerimisel ning ettevõtte loomisel kogenud ettevõtjatest mentorite toel. Lisaks andis Tartu Linn traditsiooniliselt välja eripreemia õppivate noorte projekti- ja äriideede konkursi „Kaleidoskoop“ finaaliveistlusele. Korraldati ka erinevaid ettevõtlusaktiivsuse suurendamisele suunatud koolitusi ja seminare ning toetati Tartu Äri-õuandla tegevust, kelle klientidest üle 70% moodustavad Tartu ettevõtjad.

Ettevõtlusseminaride, ühisürituste jne korraldamine

Vaatlusalusel perioodil toimusid ettevõtjatele koolitused, mis hõlmasid järgnevaid teemasid: avalik esinemine, läbirääkimiste pidamine, juhtimispsühholoogia, maksundus, pankrotiõigus, tootearendus, müügiarendus, intellektuaalomand, aastaaruande koostamine, riigihanked jne. Ettevõtjatele suunatud kursustel, infopäevadel, seminaridel, koolitustel ja konkurssidel osales keskmiselt 7000 inimest aastas. Toimusid sõpruslinnade rahvusköökeide päevad, kus tutvustati erinevate sõpruslinnade rahvuskööke. Ürituse raames korraldati galaõhtu ja viidi läbi teenindajate koolitus. Alates 2015. a -st korraldatakse linna eestvedamisel restoranide koostööprojekti „Maitsev Tartu“, et tutvustada siinset toidukultuuri ja pakkuda uusi maitseelamusi. 2015. a osales projektis 11 Tartu restorani ja 2016. a 14 restorani. Iga-aastaselt korraldati kolme laata: Kevadlaa, Maarjalaa ja Jõululaa. Laatel osales vaatlusalustel aastatel keskmiselt 1000 kauplejat ning hinnanguliselt küündis külastajate arv 70 000 - 80 000 inimeseni.

Ettevõtlusõppe arendamine koolides ja õpilasfirmade loomise soodustamine ning noorte ettevõtlikkuse stimuleerimine

Tartu Linnavalitsus toetas aastatel 2013-2016 tegevus- ja projektipõhiselt Tartu Äri-õuandlat, mis korraldas hulgaliselt noortele suunatud üritusi ja tegeles õpilasfirmade arendamisega Tartumaal. Koolinoortele korraldati mitmeid konverentse, laatasid Tartus ja Tallinnas, infopäevi ja muid üritusi. Noorte ettevõtlikkuse arendamiseks korraldati mitmeid üritusi ka Tartu ettevõtlusnädalal. 2013. a oli noorteprojektides osalejaid umbes 1500, kellest umbes 1200 olid Tartu linna noored ning Tartumaal tegutses 25 õpilasfirmat, millest 16 olid Tartu linnast. 2014. a osales noorteprojektides ca 900 noort. 2015. a oli erinevates noorteprojektides ja üritustel osalejaid kokku 1250. Lisaks korraldati õpilasfirmade mentorprogrammi. 2015. a loodi Tartus 54 õpilasfirmat. 2016. a osales noorteprojektides ja üritustel ca 1460 koolinoort.

Naiste ettevõtluse kaasamise toetamine

Kõikide korraldatavate ürituste ja muude initsiatiivide juures peetakse silmas, et ettevõtlusalane info jõuaks kõikide huvilisteni olenemata soost.

Üliõpilaste ettevõtlikkuse ja tööpraktika soodustamine

Tartu Ülikooli teaduskondade üliõpilaste ja personali ettevõtlusalase koolituse ja teadlikkuse arendamisega tegelevad Tartu Ülikooli ettevõtlus- ja innovatsioonikeskus, Ideelabor ning teadus- ja arendusosakond. Eesti Maaülikoolis tegeleb sellega teadus- ja arendusosakond. Tartu Linnavalitsus toe-

tab iga-aastaselt äriideede konkursi „Ajujaht“ korraldamist ja annab välja eripreemia konkursil „Kaleidoskoop“. Lisaks korraldati aastatel 2013-2016 mitmeid üliõpilaste ettevõtlikkuse arendamisele suunatud üritusi Tartu ettevõtlusnädala raames, nt koostöös Tartu Ülikooliga karjäärikohvik, seminar „3 küsimust ja 6 arvu – paneme ärimudelid rääkima“, töötuba „Kuidas lahendada probleeme nii, et see oleks lõbus ja tõhus?“ jt.

Tartu ettevõtlusega seotud üliõpilastööde tunnustamine

Linnavalitsuse osakondadelt ja ettevõtluse tugistruktuuridelt on regulaarselt kogutud ideid, mida tudengid võiksid Tartu kohta uurida. Teemad edastati Tartu Ülikoolile.

Kutseharidust pakkuvate koolide tehnilise baasi ja õppekavade arendamine ning kutseharidust pakkuvate koolide ja ettevõtjate koostöö arendamine

Tartu Kutsehariduskeskus (KHK) on Eesti suurim kutse- ja täiendõppekeskus. Koolis õpib tasemeõppes 3500 õppijat ja täiskasvanute koolituses 3000 õppijat. KHK kaasaegsed õppekorpused paiknevad Tartus kolmes erinevas asukohas: Kopli 1, Põllu 11 ja Struve 8. Samuti on koolil kaks kaasaegselt remonditud ja sisustatud õpilaskodu, mis paiknevad Kopli ja Põllu tänaval. Spordibaasid asuvad samuti Põllu ja Kopli tänava õppekorпустes. Linnaeelarve ja Euroopa kaasrahastusel on renoveeritud õppehooneid ja rajatud õppetöökodasid. Muuhulgas soosib KHK oma töötajate ja õpilaste osalemist erinevatel õppereisidel ja kutseoskuste võistlustel. Näiteks pälvisid 2013. a KHK õpilased III koha rahvusvahelisel ilufestivalil „Nevskie Berega“ (Peterburis) naistesoengute kategoorias ja pronksmedali Euroopa Hotelli- ja Turismikoolide Assotsiatsiooni kutsevõistlustel koka erialal. Välispraktika programmi raames käisid KHK õpilased kogemusi omandamas Soomes, Rootsis, Taanis, Saksamaal, Inglismaal, Hispaanias, Hollandis ja mujal. 2015. a stažeerisid KHK-s Gruusia kutseõpetajad. 2014. a sai vabariiklikul kutsevõistlusel „Noor Meister 2014“ auhinnalisi kohti 13 KHK noort 12 võistlusosal. 2015. a võideti Tallinna toidumessil tiitel „Aasta kondiiter 2015“, Eesti parimaks sõiduautotehnikuks kuulutati KHK õpilane, kooli meeskond võitis Pärnus Grillfesti raames peetud koolidevahelised meistrivõistlused grillimises ja vabariiklikel kutsemeistrivõistlustel saadi 10 medalit. 2016. a oldi edukad Londonis peetud Euroopa Hotelli- ja Turismikoolide võistlustel, kus KHK toitlustusteeninduse õpilane võitis hõbemedali restoraniteeninduses. Junior Achievement Eesti eestvedamisel on Eesti üldharidus- ja kutsekoolide õppijatel, kes läbivad õpilasfirmade programmi, võimalik programmi lõppedes sooritada Euroopa ettevõtluseksam ja saada sertifikaat. 2016. a sooritas Euroopa ettevõtluseksami rekordiliselt 29 Tartu Kutsehariduskeskuse raamatupidaja ja IT-süsteemide spetsialisti eriala õppurit.

Täiendõppevõimaluste ja enesearendamise propageerimine ning toetamine

Vaatlusalusel perioodil korraldati koostöös Tartu ettevõtluse arendamise tugistruktuuride ja teiste partneritega täiendõppevõimaluste alaseid seminare ja infopäevi. Ka Tartu Ärinõuandla korraldas koostöös linnavalitsusega erinevaid koolitusi ja seminare. Koolitusteemade seas olid turundus, õiguslikud küsimused, rahastamine, energiasääst, e-arvetele üleminek jne. 2015. a viidi läbi Prantsusmaa sihtturuseminar ja koostöös Tartu Töötukassaga töömess. 2016. a korraldati Soome, Rootsi ja Hollandi sihtturuseminarid ning mitmeid õppe- ja kontaktreise. 2013 – 2016 jätkas edukalt tegevust Tartu linna toel 2010. a alustanud Tartu ülikooli väärivate ülikool, mille raames pakutakse eakatele võimalusi elukestvaks õppeks ja toetatakse seeläbi nende toimetulekut. Väärivate ülikooli loengutel osales igal a üle 2000 õppuri vanuses 50+. 2015. a tunnustati Tartu ülikooli väärivate ülikooli aasta õpiteo tiitliga.

Kutsestandardite ja kutseeksamite sooritamise propageerimine

Kutsestandardite ja kutseeksamite propageerimisega tegeleb Tartu Kutsehariduskeskus, kellega koostöös on korraldatud mitmeid teemat tutvustavaid üritusi ka Tartu ettevõtlusnädalate raames.

Töötajate teenindusoskuste parendamine ning ettevõtjate ja spetsialistide vahetusprojektide toetamine

Klienditeeninduse parendamiseks, hea teeninduse põhimõtete propageerimiseks ning teenindaja ameti väärtustamiseks korraldati mitmeid koolitusi, infopäevi, messikülastusi. Jätkus aastal 2006 alguse saanud projekt „Hea Teenindusega Linn”, mille eesmärgiks oli suunata tähelepanu klienditeenindusele ja teenindajatele ning propageerida hea teeninduse põhimõtteid. Lisaks korraldati konkursi „Tartu parim teenindaja” ning 2007. a alguse saanud Tartu sõpruslinnade rahvuskööride päevad, kus Tartu partner- ja sõpruslinnade kokad tutvustasid oma maa rahvustoite. Ettevõtjatele tutvustati välisurges ja soodustati kontaktide loomist mitmete seminaride ja visiitide raames: nt toimus seminar äri võimalustest Gruusias, Taani ekspordiseminar, toidlustusettevõtjate õppereis Milanosse, visiit Tartu sõpruslinna Ningbosse, toidlustusettevõtjate osavõtt Gastro messist Helsingis, visiit rahvusvahelise delegatsiooni koosseisus Punesse ja Mumbaiisse, seminar Kagu-Aasia võimalustest, seminar ettevõtmistest Saksamaa messidel osalemiseks, biotehnoloogia ettevõtete osalemine õppereisil Brnosse, sihtturseminarid Soome, Rootsi ja Hollandi kohta jne.

Mentorluse toetamine

Aastal 2013 juhtis Tartu Ärinõuandla Tartu Linnavalitsuse toel Tartumaa mentorklubi projekti, kus osales 16 mentiidi (nõustatavat) ja 6 mentorit erinevatest valdkondadest. Projekti raames toimusid klubiõhtud, kus tutvustati mentorettevõtteid ja korraldati näitus ettevõtete toodetest. Lisaks toimusid nn mentoringid, mida juhtisid mentorid. 92% osalejaist hindas projekti kasulikuks. 2014. a toimus Tartu Ärinõuandla juhtimisel Tartumaa mentorklubi jätkuprojekt „Kogemusklubi 2014”. Mentorklubi raames toimusid klubiõhtud ja erinevad õpilasfirmadele mõeldud mentorklubi üritused. 2015. a korraldas Tartu Ärinõuandla taas mentorklubi alustavatele ettevõtjatele ja viis läbi õpilasfirmade mentorprogrammi, mille raames toimus kuus üritust, kus osales 127 noort. 2016. a toimus Tartu Ärinõuandla eestvedamisel samuti kuus üritust, kus osales 148 noort.

Ettevõtlust toetava tugisüsteemi ja infrastruktuuri arendamine

Kohalike ettevõtlust toetavate institutsioonide juhtimises osalemine ning nende tegevuse ja arengu toetamine

Tartu linn tegi vaatlusalusel perioodil ettevõtluslinna eesmärkide saavutamiseks koostööd kõikide Tartus tegutsevate ettevõtluse tugistruktuuride ja teiste huvirühmadega. Tartu Linnavalitsus on esindatud SA Tartu Ärinõuandla, SA Tartu Teaduspark, SA Tartumaa Turism ja MTÜ Tartu Konverentsibüroo nõukogudes.

Ettevõtjate teavitamine (EL-i abirahad, normid, ettevõtete alustamine)

Ettevõtjate teavitamine toimub peamiselt Tartu linna kodulehe ja ettevõtlusteemaliste meililistide vahendusel. Vastavalt ettevõtete tegevusaladele on võimalik ühineda viie meililistiga: kaubandus, tootmine, teenindus, turism, toidlustus. Infot jagatakse uutest seadustest ja normatiivaktidest (nii Tartu linna kui ka riiklikul tasandil), üritustest (kontaktüritused, infopäevad ja seminarid), toetusvõimalustest jm. Listides on liikmeid kokku umbes 3000. Meililistide käivitamine on muuhulgas andnud ka märkimisväärse rahalise kokkuhoiu, kuna ajalehes reklaamitakse nüüd ainult laatasid, sTARTUp Day ärifestivali ja toidufestivali.

Ettevõtete pidev nõustamine

SA Tartu Ärinõuandlat toetas Tartu Linnavalitsus aastatel 2013-2016 tegevus- ja projektipõhiselt keskmiselt 22 tuhande euro ulatuses aastas. Kokku nõustati 2013. a 595 ettevõtlusklienti ja 150 MTÜ klienti. Tartu linn moodustas kliendibaasist ca 65%. Hinnanguliselt loodi 2013. a Tartu Ärinõuandla nõustamis-, info- ja koolitustegevuse tulemusel 250 uut ettevõtet ja 40 uut MTÜd. 2014. a oli Ärinõuandla nõustamistel, koolitustel, seminaridel, kontaktreisidel osalenud kliente kokku 3600 ja infopäevadel osales 2190 klienti. 2015. a osales Ärinõuandla tegevustes 2700 ettevõtet, millest 74% olid Tartu linnas registreeritud ettevõtted. Positiivse vastuse starditoetuse taotlusele said 22 Tartu ettevõtet. 2016. a osales Ärinõuandla tegevustes 3030 klienti, kellest 75% olid Tartu ettevõtjad.

Ettevõtluse tugisorganisatsioonide infrastruktuuri arendamise toetamine

Linn eraldas vaatlusalusel perioodil Tartu Teaduspargile investeringutoetust keskmiselt 85 tuhat eurot aastas, et katta inkubatsioonihoone ja nanolabori ehituseks võetud laenusid ja intresse.

Ravila ja Ropka tööstusparkide arendamine ja turundamine

Tööstuspargid on rajatud ja valmis ettevõtteid vastu võtma. 2016. a lõpus tegutses tööstusparkides üle 10 ettevõtte. Vabade kruntide turundamine toimub põhiliselt Tartu linna kodulehe vahendusel.

Teadus- ja arendusasutuste ettevõtlusele suunatud infrastruktuuri arendamise toetamine

Tartu linn eraldas 2014. a Tartu Teaduspargile investeringutoetust, et katta nanotehnoloogia sektori arengu tugevdamiseks loodud Nanolabi rajamiseks tehtud kulutusi. 2015. a tegeles Tartu Linnavalit-sus võimaluste otsimisega, et toetada Tartu Ülikooli IT-maja loomist Tartu kesklinna. 2016 võõrandas linn ülikoolile IT-maja rajamiseks tasuta krundi Ülejõel asuva Oeconomicumi juurde.

Ettevõtluse rahvusvahelistumise toetamine

Ettevõtete osalemiste toetamine olulistel messidel, rahvusvaheliste ärikontaktpäevade ja konve-rentside ning sihtturge tutvustavate infopäevade korraldamine

Koos Tartu linna ettevõtjatega külastati olulisi rahvusvahelisi messe, õppe- ja kontaktreise ning semi-nare. 2013. a käidi toidumessil Istanbulis; korraldati ettevõtjate kontaktreis Pihkvasse, kus tutvustati ka Tartusse investeerimise võimalusi; toimusid infopäevad Venemaa, Rootsi ja Läti sihtturu tutvus-tamiseks. 2014. a toimus projekt DELBI raames Eesti-Läti ärikonverents; Tartu toitlustusettevõtjate õppereis Trondheimi; Ningbo linna (Hiina) delegatsiooni visiit Tartusse; Tartu restoranide kokkade stažeerimine Stockholmi ja Uppsala restoranide juures; ekspordiseminar „Suurbritannia sihtturu tut-vustamine“; pärasitlõunaseminar „Kvaliteetkaupadega Jaapani turule!“. Ka 2015. ja 2016. a tutvustati ettevõtjatele välisurget ja soodustati kontaktide loomist mitmete seminaride ja visiitide raames. Toit-lustusettevõtjad osalesid Gastro messil Helsingis, biotehnoloogia ettevõtjad osalesid õppereisil Brnosse, toimusid visiidid Punesse ja Mumbaisse. Korraldati ka mitmeid seminare: seminarid Kagu-Aasia võimalustest, ettevalmistustest Saksamaa messidel osalemiseks ning sihtturuseminarid Soome, Rootsi ja Hollandi kohta. Koostöös ettevõtluse tugistruktuuridega toetati rahvusvaheliste konverent-side korraldamist Tartus (sh ärifestival sTARTUp Day).

Ettevõtluse tugistruktuuride osalemine rahvusvahelistes ettevõtlusalastes projektides

Tartu Teaduspark viis ellu mitmeid Euroopa Liidu poolt finantseeritavaid projekte (*GRISI PLUS*, *BORDWIIS+*, *CCIC*, *Inno Fun*, *Baltic ICT Platform*, *Science Link*, *Open Eye* jt) ning koostas projektitaot-lusi erinevatesse rahastamisprogrammidesse (*BSR INTERREG*, *Central Baltic*, *INTERREG Europe* jt). Tartu Biotehnoloogia Park jätkas erinevate projektide elluviimist ja sai 2015. a positiivse otsuse kahe-le rahvusvahelisele projektitaotlusele. Projekti *Baltic Fracture Competence Centre* eesmärgiks oli luua kuue riigi (Taani, Eesti, Saksamaa, Leedu, Poola ja Rootsi) haiglate ühine luumurdude registreerimise ja innovaatilise käsitlemise platvorm. Projekti *CB Health Access* raames viidi Eesti, Soome, Rootsi ja Läti ettevõtted uutele turgudele (Lõuna-Korea, India, USA ja Uganda). Tartu Loomemajanduskeskuse töötajad osalesid üritustel ja konverentsidel erinevates riikides ning jagasid oma kogemusi loomein-kubaatori ja loomeettevõtete arendamisel. Ettevõtluse osakond toetas vajadusel ja võimalusel ette-võtluse tugistruktuuride osalemist rahvusvahelistes projektides. Tartu Linn on partneriks 2016. a kevadel alanud rahvusvahelises projektis *Emp Inno*. Lisaks said 2016. a positiivse rahastamisotsuse veel kolm projekti, millest ettevõtluse osakond osa võtab (*INTERREG Europe*).

Ettevõtjate kaasamine rahvusvahelistesse projektidesse

Rahvusvahelise koostöö edendamiseks osales ettevõtluse osakond vaatlusalusel perioodil mitmetes ettevõtlusvaldkonna välisprojektides:

Effective Technology Transfer in Biotechnology (ETTBio) – ETTBio raames sooviti leida häid näiteid tehnosiirdest biotehnoloogias, et selle alusel parendada kohalikke ja regionaalseid poliitikaid (biotehnoloogia klasterite arendamine, tehnosiirde toetamine, rahaliste ja mitterahaliste toetusmeetmete rakendamine, tehnoloogia hindamine ja intellektuaalse omandi kaitse).

Estonian-Latvian Joint Business Development Support for Increased Competitiveness of Northern-Latvia and Southern-Estonia (DELBI) – projekti eesmärgiks oli tõsta Eesti ja Läti ettevõtete konkurentsivõimet läbi parema ligipääsu naaberturule.

Funding Policies to bring Innovation to Finance/market/people (InnoFun) – projekti peamine eesmärk oli parendada regionaalseid innovatsiooni rahastamist puudutavaid poliitikameetmeid, et innovatsiooni toetamise protsess oleks võimalikult efektiivne.

4D CITIES – projekti eesmärk oli heade näidete jagamine, kuidas edukalt arendada poliitikameetmeid tervisetööstuse innovatiivsuse edendamiseks, mis aitaksid kaasa linna majanduslikule ja sotsiaalsele arengule (paremad elutingimused, kõrgema lisandväärtusega töökohad).

Business incubation operating practices in Nordic countries – projekti eesmärk oli Tartu ettevõtluse tugistruktuuride võimekuse suurendamine, ideede kogumine uute teenuste arendamiseks ettevõtjatele ja koostöö arendamine teiste sarnaste organisatsioonidega Põhjamaades. Projekti raames toimusid Tartu ettevõtluse tugistruktuuridele õppereisid Kopenhaagenisse, Lundi ja Malmösse, et arendada koostööd ja vahetada kogemusi.

Safe and Sustainable Citizen Society – projekti eesmärk oli tugevdada koostööd Põhja- ja Baltimaade vahel ning jagada parimaid praktikaid tarbijate teadlikkuse tõstmisel ohtlikest kemikaalidest tarbekaupades.

Ettevõtjate kaasamine linna delegatsioonide koosseisu

Tartu Linnavalitsuse delegatsioonide koosseisu kaasatakse võimalusel ettevõtjaid ja ettevõtete katusorganisatsioonide esindajaid vastavalt visiidi eripärale ja sihtkohale. 2013. a kaasati ettevõtjaid linna delegatsiooni koosseisu visiidil Gaziantepi ja reisil Upsalasse. 2015. a toimusid visiidid Tamperele ja Ningposse, kuhu olid kaasatud Tartu ettevõtjad. Rahvusvahelise koostöö edendamisse panustavad suurel määral ka Tartu inkubaatorid ja muud ettevõtluse tugistruktuurid.

Koostöö ettevõtjatega, et soodustada rahvusvahelistumist toetavate teenuste arendamist

Tartu Linnavalitsuse toel käivitasid Tartu Teaduspark ja Tartu Ärinõuandla 2015. a Tartu demokeskuse - SPARK DEMO – loomise, mis avati 2016. a. Keskuse eesmärk on muuhulgas ka ettevõtjate abistamine rahvusvahelistumist toetavate teenuste arendamisel.

Ettevõtluskeskkonna maine ja ettevõtluskultuuri edendamine

Tartu ettevõtlusvõimaluste tutvustamine investoritele

2013. a tutvustati Tartu ettevõtlusvõimalusi Peterburis ja Tampere. 2014 osaleti Varssavis rahvusvahelisel konverentsil „Entrepreneurial Cities“. 2015 toimusid potentsiaalsete investorite visiidid (6 visiiti) – meditsiini sektor, telefoni- ja tugikeskus, toiduainetööstus, IT ettevõtted. Korraldati erinevaid riigiesindajate visiite, nt ettevõtlusministri visiit Lõuna-Eesti puidutööstustesse. Nõustati Tartu ja Tartumaa välisosalustega ettevõtteid (30 ettevõtet) ning loodi ettevõtete juhtkondadega otsekontakte. Nõustati Tartu asuva metalliettevõtte laienemise plaane, mille tulemusena kindlustati 400 töökohta säilimine Tartus ja lisatöökohtade loomine 2016. a. Lisaks jagati vaatlusalusel perioodil informatsiooni Tartu ja Eesti ettevõtlusvõimaluste kohta rahvusvaheliste ettevõtlusalaste projektide raames ja messidel. Tartu Ärinõuandla abil jõudis 2016. a Lõuna-Eestisse välisinvesteeringuid 3,1 miljoni euro ulatuses, millega kaasnes 25 uut töökohta. Lisaks koostati koostöös erinevate osapooltega pakumised 22 investorpäringule.

Tartu virtuaalse infovärava „Toodetud Tartus“ loomine ja haldamine

Aastatel 2013-2014 käivitati projekti DELBI raames virtuaalne demokeskus, mille jaoks loodi ka esimeste Tartu ettevõtete toodete ja teenuste videotutvustused. 2015 algatasid Tartu Teaduspark ja Tartu Ärinõuandla linnavalitsuse toel Tartu demokeskuse loomise. Aasta lõpuks valmis esmane demokeskuse lahendus ning sõlmiti leping demokeskuse visuaalse identiteedi väljatöötamiseks. Lõuna-Eesti ettevõtete väljapanekutega täidetud demokeskus SPARK DEMO avati ametlikult 27. septembril 2016, kui toimusid avamispidustused koos SPARK maja, SPARK Makerlabi ja Ettevõtlusküla äritänavaga. Pärast avamist käis demokeskuses aasta lõpuni rohkem kui 2000 külastajat ja seal toimus üle 40 ürituse. Keskuse eesmärgiks on sütitada koostööd, uusi arenguid ja meelitada siia investeringuid. Demokeskus koondab Tartu ja Lõuna-Eesti edukad eksportöörid, mainekujundajad, tööandjad, sära- vad alustajad ja ettevõtluse tugiorganisatsioonid. Läbi DEMO võrgustiku on ettevõtjal võimalus olla kursis uute võimaluste ja ideedega ning luua kasulikke kontakte.

Interaktiivse Tartu ettevõtluse kodulehekülje arendamine

Tartu Linnavalitsuse ettevõtluse osakonna initsiatiivil on loodud nii eesti- kui ka ingliskeelne veebileht Tartu ettevõtluse ja investeerimisvõimaluste kohta, mida uuendatakse ja täiendatakse regulaarselt.

Tartu ettevõtlusnädala korraldamine

Tartu ettevõtlusnädala eesmärgiks on propageerida ettevõtlust kui eluviisi teadvustades ja tunnustades ettevõtja rolli linna arengus, julgustades inimesi tegutsema ettevõtlusega, soodustades linna ja ettevõtete vahelist koostööd ning tutvustades ettevõtlust noorte seas. 2013. a toimunud ettevõtlusnädala läbivaks teemaks oli „Paindlikkus ettevõtluses“. Nädala jooksul toimus 88 üritust, millel osales 4700 inimest. 2014. a oli ettevõtlusnädala läbivaks teemaks „Mõttele suurelt“ ning üritusi külastas kokku 3 400 inimest. 2015. a oli läbivaks teemaks „Tark ettevõtlus“. Nädala raames korraldati 80 üritust, kus osales ca 4000 inimest. 2016. a oli läbivaks teemaks „Iga algus on väike, mõttele suurelt“. Nädala raames korraldati 70 üritust, kus osales ca 3700 inimest.

Parimate ettevõtjate iga-aastane tunnustamine, ärietika propageerimine ja ühiskondlikult vastutustundlike ettevõtjate esiletõstmine

Ettevõtluskonkurssi korraldatakse alates 1998. a-st, selle eesmärgiks on parimate ettevõtjate tunnustamine. Alguses grupeeriti ettevõtjad töötajate arvu järgi kolme alagruppi: 1–9, 10–49 ja üle 50 töötajaga ettevõtjad ning tunnustamisel arvestati müügitulu kasvu, rentaablust, müügitulu ühe töötaja kohta ja investeringute suurust. Alates 1999. a-st märgiti ära ka suurimad investeerijad ja enim töökohti loonud ettevõtjad. 2014. a muudeti tunnustamise süsteemi ja majandusnäitajad võeti välja äriregistrist. Silmapaistvam saavutus selgitati välja esitatud ankeetide põhjal. Aastatel 2013 - 2016 toimunud konkurssidel tunnustati lisaks ülaltoodud kategooriatele ka järgnevaid kategooriate parimaid: suurim eksportija, silmapaistvaim saavutus, vastutustundlik ettevõtja, Tartu Kutsehariduskeskuse parim koostööpartner, aasta alustaja sihtasutuses Tartu Teaduspark, edukaim alustaja sihtasutuses Tartu Loomemajanduskeskus, edukaim meditsiini- ja eluteaduste valdkonna ettevõtja, laste- ja noortesõbralik ettevõtja, laste- ja noortesõbralik asutus või organisatsioon. 2016. a muudeti taas tunnustamise kriteeriume ning anti välja auhinnad järgmistes kategooriates: parim väikeettevõtja, enim töökohti loonud ettevõtja, suurim ekspordi kasvataja, suurim investeerija, aasta turismitegu, edukaim alustaja sihtasutuse Tartu Ärinõuandla toel, edukaim alustaja sihtasutuses Tartu Loomemajanduskeskus, Tartu Kutsehariduskeskuse parim koostööpartner, edukaim meditsiini ja eluteaduste valdkonna ettevõtja, Tartu Teaduspargi Aasta Ettevõtte.

Ettevõtete, erialaliitude, teadusasutuste ja kohalike omavalitsuste koostöö edendamine

Ettevõtluse osakond on algatanud tugistruktuuride ümarlaua, millest võtavad osa kõik ettevõtluse arendamise tugistruktuurid ja ülikoolid. Ümarlauad toimusid kõnealusel perioodil vähemalt kaks korda aastas ja nende eesmärgiks oli Tartu linna ja regiooni ettevõtluse arendamise tugiorganisatsioonide koostööpunktide leidmine, ühisplaanide tegemine ja projektide kavandamine.

2016. a korraldati koostöös Tartu Teaduspargiga täiendavalt kaks ümarlauda metalli valdkonna ettevõtete ja Tartu Kutsehariduskeskuse esindajatega ning kevadel toimus ajurünnak teemal: „Linna, lõbustusasutuste, turvaettevõtete ja politsei koostöö avalikus kohas käitumise nõuete tagamisel“.

II TURISMI ARENDAMINE

Tartu tuntuse suurendamine ja mainekujundus

Sihtkoha brändi loomine ja rakendamine

2013. a olulisemad tegevused olid seotud „Tartu pereturismi kampaania“ projektiga, mille raames valmis uus Tartu mainefilm eesti, vene, läti, inglise, soome ja saksa keeles. Samuti viidi läbi suunatud kampaaniad Läti ja Venemaa ning Soome ja Rootsi turul. Olulisemad mainekujundusega seonduvad tegevused hõlmasid erinevate mainekujundusürituste korraldamist (Eesti Vabariigi aastapäeva vastuvõtt, kuldpulmaliste vastuvõtt, Loodusmaja avamisüritus, Annelinna mänguväljaku avamisüritus). Siseturistile suunatud tegevustest oli olulisim „Näeme Tartus“ kampaania korraldamine ja kajastamine erinevates infokanalites (välimeedia, sotsiaalmeedia, Flashmob, postkaardid). 2014. a olulisemad tegevused on suunatud välisküllastajate arvu tõstmisele ja Tartu tutvustamisele. Selleks tehti teavitus tööd rahvusvahelistel messidel (Matka 2014 Helsinki; Balttour 2014 Riia; Tourest 2014 Tallinn; ITB 2014 Berliin; Maamess 2014 Tartu), hansapäevadel (Lübeck, Saksamaa) ja sõpruslinnades (Pihkva). Lisaks osaleti minimessidel ja suurüritusel (nt Klubi Tartu Maraton sündmused), kus esindati Tartut ja Tartumaad; SA Tartumaa Turism eestvedamisel osaleti neljal infoseminaril ning korraldati koos konverentsiüritustega mitmeid ümarlaudasid, infopäevi ja kultuurikorraldajate ning turismiettevõtjate koosolekuid. 2015 alustati Tartu turunduskontseptsiooni ning Tartu linna uue logo koostamisega. 2016. a valmis Tartu linna turundusstrateegia, millega said paika linna turundusfookused. 2014. a rakendati Tartu kui teaduslinna kontseptsiooni erinevates välitrukistes ja väliturgudel, viidates Tartu tehnoloogilisele ja innovaatilisele suutlikkusele. 2015. a tehti koostööd ülikoolide, teadusasutuste ja ettevõtjatega. Linn osales erinevates töörühmades, aruteludes ja konverentsidel ning ülikoolide ja teadusasutuste inimesi kaasati linna poolt korraldatud aruteludesse ja tegevustesse (100 000+ Tartu arutelud, arengustrateegia ja planeeringute arutelud jt). 2016. a jõuti järeldusele, et teaduslinna kontseptsioon ei ole uue turundusstrateegia põhjal üks eraldi fookus, vaid on kaasatud targa Tartu kontseptsiooni (nutikas ettevõtlus/tudengi ja teaduslinn). Töös on mitmed suuremad ja väiksemad koostööprojektid ülikoolidega. Innovaatiline ja infotehnoloogiline kuvand on samuti osa targa Tartu visioonist. 2016. a kaks suuremat antud kuvandit tugevdavat projekti olid *sTARTUp Day* ja *SmartEnCity*. Selleks, et innovatsiooniprojekte võimalikult efektiivselt koondada ja turundada, oleks tarvis targa linna visiooni, tegevuskava ja projektijuhti. 2016 keskenduti turismisektoris ühtse visuaali väljatöötamisele. Kuna aga turundussõnumid on väga sihtgrupi- ja sihtturuspetsiifilised, siis ei ole üksikute sõnumite eraldi väljatöötamine otstarbekas. Arengukavas nähti ette ka suveniirikonkursside korraldamist vähemalt iga viie aasta tagant, kuna aga senised tulemused pole olnud ootuspärased, siis suveniirikonkurssi pole korraldatud.

Sihtturgudel tuntuse suurendamine

Väliskülaliste huvi suurendamiseks ning reisikorraldajate ja turistide teadlikkuse tõstmiseks Tartu linnast osaleti 2013. a mitmetel rahvusvahelistel messidel (Matka 2013 Helsinki; Balttour 2013 Riia; Tourest 2013 Tallinn; ITB 2013 Berliin; Maamess 2013 Tartu; EIBTM 2013 Barcelona). Samuti osaleti erinevatel minimessidel ja sõpruslinnades Tartu esindatuse ja infomaterjalidega. 2014. a anti välja madal- ja kõrghooaja trükised Soome sihtturule, lisaks osteti reklaami ja reklaamartikleid väljaandes Baltic Guide. Venemaal tutvustati Tartut turismikorraldajatele ja ajakirjanikele suunatud infopäevadel. Uute turgudena võeti ette Poola ja Valgevene. Samuti saadeti info Tartu mainesündmustest erinevatele koostööpartneritele ja välisesindustele ning sõpruslinnadele ja koostööorganisatsioonidele, reklaamiti sündmuseid välismeedias ja anti välja elektrooniline infokiri. SA Tartumaa Turism andis välja mitmeid trükiseid ja infokandjaid Tartu linna majutusasutuste ja vaatamisväärsuste kohta ning uuendas olemasolevaid (nt loodus- ja matkarajad; kultuuripuhkus). Jooksvalt uuendati koos partneritega Tartu&South-Estonia inglisekeelset Facebook'i kontot ning anti välja rahvusvahelist uudiskirja. Samuti saadeti jooksvalt materjale EASI välisesindustesse ning Eesti saatkondadesse välismaal. 2015. a jooksul korraldati koostöös SA Tartumaa Turismiga (SATT) erinevaid pressi- ja tootetutvustusreise Soome, Venemaa ja Saksa sihtturgudele (Peipsimaa, pereturismi, loodusturismi, citybreak ja

Tour Press Club pressireisid, EDEN projekti pressi- ja tootetutvustusreisid koos EAS turismiarenduskeskusega), võõrustati Hispaania ja Rumeenia teleajakirjanikke ja Tartu Maratoni ürituste ajakirjanikke. Pressireiside tulemusel ilmus välismeedias mitmeid Tartut tutvustavaid artikleid ja telesaateid. 2015. A osaleti järgmistel üritustel: Matka 2015 (Helsinki, Soome); Balttour 2015 (Riia); Adventures (Vilnius); Tourest 2015 (Tallinn); Reisen 2015 (Hamburg); „Piirideta Puhkus 2015“ (Peterburg); Konverentsiturismi mess Convene 2015 (Vilnius); Kongressimessut 2015 (Helsinki); Mardilaat 2015 (Helsinki). Lisaks osaleti infoseminaridel Venemaal ja Valgevenes ning Hansapäevadel Viljandis. Reklaami osteti vastavalt vajadusele ja võimalusel kasutati reklaamimisel sotsiaalmeediat kui odavamalt ja levivamat teavitust.

2016. a korraldati koostöös EAS-iga läbi mitmeid tootetutvustus- ja pressireise, mis hõlmasid nii Tartu üldisemat tutvustust, Tartu toidumaastikku ja suures osas ERM-i. Võõrustati välisajakirjanikke Soomest, Lätist, Venemaalt, Suurbritanniast, Valgevenest, Itaaliast ja Prantsusmaalt. Tootetutvustusreise korraldati Soome ja Valgevene gruppidele ja Eesti Turismifirmade Liidu liikmetele. 2016. a osaleti Matka ja Mardilaada messidel Soomes, Balttouril Lätis, Convene'il Leedus ja Tourestil Tallinnas. Lisaks osaleti infopäevadel Peterburis ja Minskis. Välimeediat (linnaekraanid) ja online meediareklaami (Delfi, Postimees) osteti seoses Tartu linna ja maakonna suvekampaaniaga. Lisaks osaleti Tallinna TV Tourest'i eriväljaandes. Artikleid ilmus mitmel pool välismeedias, Postimehes ja Lux Expressi pardaajakirjas.

Info edastamise kanalite mitmekesistamine ja koostöö tõhustamine

Tartu on mitme rahvusvahelise organisatsiooni liige: ICLEI, Läänemere Linnade Liit (UBC), Läänemere Turismikomisjon (BTC), Põhjamaade Sõpruslinnade Ühendus, UNESCO loovlinnade võrgustik, Rahvusvaheline ühistranspordi assotsiatsioon, Euroopa sotsiaalhoolekande koostöövõrgustik, Rahvusvaheline linnavalgustuse assotsiatsioon, Kaasaegne Hansaliit ning osaleb aktiivselt kõigi töös. Tartul on 16 sõpruslinna ja kolm partnerlinna ning lisaks veel aktiivseid projektipõhiseid partnereid. Koostöö rahvusvaheliste organisatsioonide ja sõpruslinnadega toimub pidevalt. Tartu ja Lüneburg tähistasid 2013. a oma suhete 20. koostööaastat Lüneburgis. Jätkus koostöö Pihkvaga korteriühistute, keskkonaküsimuste, hansaliikumise, linnade turundamise ja kultuuriteemadel. Tartu infopunkt Tampere tähistas oma 10. aastapäeva. Tartu ja Uppsala tähistasid 25. koostööaastat. Põhjamaade võrgustiku linnad jagasid sotsiaalabialast kogemust ja rääkisid uutest koostöövõimalustest sõpruslinnas Hämeenlinnas. Tartu on rahvusvahelise linnavalgustuse assotsiatsiooni liige ja osales delegatsioonidega assotsiatsiooni töökohtumistel ettekannetega. Läänemere Linnade Liidu tervishoiu- ja sotsiaalkomisjoni sotsiaalteenuste alane seminar toimus seekord Tartus, kus ettekannetega esinesid nii Tartu, Eesti kui Läänemere riikide kohalike omavalitsuste esindajad. Tartu jagas oma e-valitsemise ja kodanike kaasamise kogemust Poznanis, Poolas ja Euroopa Nõukogu kohalike ja piirkondlike omavalitsuste kongressil Strasbourgis ning Ukraina KOV esindajatele Tartus. Tartu ettevõtlus- ja projekti-alast kogemust said Moldova ja Läti kohalike omavalitsuste esindajad. Täpsustati koostöövõimalusi Türki ühe edukama linna Gaziantepiga. 2016 toimus Eesti Turismifirmade Liidu tutvumisreis Tartusse, mis pälvis positiivse vastukaja ja tagasiside. Kontakt ETFL juhatusega on tihe ja Tartu on atraktiivse sihtkohana oma tuntust suurendanud. Tartu on osa Baltikumi ringreiside marsruudist nii Saksa kui Aasia gruppide jaoks. Rikas kultuuripärand ja Baltisaksa taust on turistidele atraktiivne, mistõttu külastavad ka läbisõitvad turistid Tartut palju.

Infokanalite ja sidusgruppide kaardistamine on valdavalt ära tehtud SA Tartumaa Turism poolt. Uudiseid, artikleid, pressiteateid ja videomaterjali edastati vaatlusalusel perioodil EAS turismiarenduskeskusele aastaringiselt. Uudised saadeti ka riiklikule veebilehele www.visitestonia.com ning EASi välisesindustele. Rahvusvahelist meediat teavitati vastavalt sellele, kas linnal oli uudiskünnist ületavaid sündmusi. Olulisematest sündmustest tehti ka võõrkeelsed pressiteated (peamiselt inglise ja vene keeles).

Turismiinfo kättesaadavuse suurendamine

Avalike suhete osakond jätkas sotsiaalmeedia (Facebook ja Twitter) kasutamist linlaste teavitamiseks ning 2013. a lõpuks oli Facebooki Tartu lehel üle 17 400 sõbra. Tartu Linnavalitsuse ja MobiSolutions OÜ koostöös valmis nutitelefonirakendus m-Tartu, mis sisaldab Tartu linna uudiseid, kultuurisündmusi ja olulisi kontaktandmeid. IT-teenistuse juhtimisel ja koostöös Smart City Lab'iga jätkus linnavalitsuse avalike teenuste kaardistamine ja uuendamine. Focus IT OÜ poolt läbiviidud esimese etapi (mai– juuni 2013) eesmärgiks oli välja töötada teenuste kaardistamise metoodika ning testida seda paari teenuse näitel. Järgmise etapi raames plaanitakse kaardistada arhitektuuri ja ehituse osakonna ning sotsiaallabi osakonna avalikud teenused ja viia läbi nende põhjalik analüüs.

Arengukavas kavandatud www.visittartu.com kodulehe arendus koostöös www.visitestonia.com-iga lõkkus aastasse 2016, kuna kodulehele planeeritakse mooduleid, mis on seotud arenduses oleva Tartu linna kodulehega. 2016. a lõpus alustati www.visittartu.com analüüsi, et ette valmistada hankedokument (hange on kavas korraldada 2017. a kevadel). Internetipõhiseid kampaaniaid korraldati seoses Tartu linna ja maakonna suveüritustega ja kaasava eelarve hääletustega.

SA Tartumaa Turism juhtimisel viidi lõpule Tartu Külustuskeskuse arendamise projekt, mille tulemusena paigutati Tartumaale 5 elektroonilist turismiinfokioskit ning uuendati Tartu Külustuskeskuse inventari ja elektroonilisi töövahendeid. Infokioskite tarkvara arendamine ei kuulu Tartu linna ega ka SA Tartumaa Turism pädevusse. Uuendused tehakse EAS turismiarenduskeskuse poolt ja kuna paljude infokioskite tarkvara on aegunud, siis põhjustavad uuendused probleeme, millele EAS peab lahenduse leidma.

Arengukavas nähti ette ürituste pikaajalist etteplaneerimist (vähemalt kaheks aastaks). 2015. a hakati koostama suursündmuste kalendrit aastateks 2016–2020, pidades silmas Eesti Vabariigi 100. aastapäeva ja sellega kaasnevaid suurüritusi, samas jõuti järeldusele, et tähtsündmuste kalendrit ei ole võimalik nii pikalt ette planeerida, kuna sündmuste korraldajad ei ole võimelised kuupäevi puudutavat infot nii varakult avaldama. 2016. a suudeti info kogumise tähtaeg tuua 30. septembrile, mis annab uue aasta ettevalmistusteks piisava ajavaru. Tähtsündmuste kalendrit levitati nii kohalikul tasandil kui messidel ja infopäevadel. Veebiversioon kalendrist (erinevates keeltes) on saadaval nii www.tartu.ee kui www.visittartu.com kodulehel.

Innovaatiliste it-lahenduste ja -teenuste rakendamiseks osales linn rahvusvahelises Urbact projektis. Tehakse koostööd Tartu erinevate idu- ja IT firmadega, et kasutusele võtta nutikaid lahendusi Tartu linnakeskkonnas. Linna peamised veebiplatvormid olid 2016. a -ks aegunud või töös ja seetõttu ei olnud otstarbekas turunduslikus kontekstis kasutusele võtta täiendavaid innovaatilisi veebilahendusi, mida põhifunktsiooni kandvad lehed ei toeta.

Turismitoodete mitmekesistamine ja kvaliteedi parandamine

Jaani kultuurikvartali kujundamine terviklikuks turismitooteks

Jaani kirik kui Tartu üks sümbolitest oli külalisteks aastaringselt avatud vähemalt 5 päeval nädalas s.h. ka talvekuudel. Kultuuriüritusi toimus seal juba väljakujunenud intensiivsusega: ligi 100 kontserti, näitust jm, üle 100 muusika veerandtunni ning ca 80 jumalateenistust ja talitust. Kiriku külalstatavus on viimastel aastatel stabiilselt ca 70 000 inimest aastas. Sihtasutuse peamised koostööpartnerid on erinevate kultuuriürituste korraldajad (Eesti Kontsert, Corelli Music, ERP jne) ning asutajatega seotud organisatsioonid: MTÜ Tartu Jaani Kiriku Kultuuriprojekt ja Luteeriuse Sõprade Ühing. Jaani kultuurikvartali ühisturundus ja koostöö osapoolte vahel (Antoniusse õu, mänguasjamuuseum ja Teatri Kodu, Jaani kirik, Tartu linnakodaniku muuseum) toimus. Ühisturundustegevusena kajastati kõiki osapooli Tartu trükistes ja väljaannetes, mida jagati sõpruslinnadele ja vastavateemalistele liikmesorganisatsioonidele. Jaani kultuurikvartal oli 2016. a -ks kujunenud terviklikuks turismitooteks ja on traditsiooniline osa grupireiside marsruutidest. Arengukavas nähti ette suveniiripoe ja kohviku avamist Antoniusse õues. 2014. a avati ajutine kohvik, mis tegutses vaid suveperioodil. Avati ka suveniiripood, kuid seoses huvi puudumise ja majandusliku ebaotstarbekusega see suleti. 2016. a avati aastaringselt töötav kohvik JOP Antonius.

Toomemäe kompleksi väljaarendamise eesmärgil paigaldati Toomemäele 2013. a turismiinfotahvliid Inglisilla ja Kuradisilla tähistamiseks seoses viimase 100 a juubeliüritustega.

Emajõe komplekse kasutussevõtmise eesmärgil toimus 2013. a jõeteemaline graffitilahendus Võidu silla all ning Lodjaparki arendati vastavalt rahalistele võimalustele.

Külastusmotivaatorite rajamine

Toetati Eesti Rahva Muuseumi rajamist. Rekonstrueeriti kesklinnast muuseumi juurde viiv Rooski tänav ning ehitati välja Muuseumi tee.

Turismiatraktsioonide atraktiivsuse suurendamine

Muuseumide ja botaanikaia ekspositsioonide ajakohastamise ja atraktiivsemaks muutmise eesmärgil paigutati 2013. a suvel Tartu kunstimuuseumi galerii ette Raekoja platsil Mare Mikofi pronksskulptuur „Maanaised“. Raekoja platsi Emajõe-poolsesse otsa paigaldati koostöös SA-ga Tartumaa Turism ja ajakirjaga National Geographic Magazine pöörlev NG tunnusreklaam - kollane raam. 2014 - 2016 toetati rahaliselt Vana Anatoomikumi renoveerimist ning uue atraktiivse ja kaasaegse ekspositsiooni loomist. Rahaliselt toetati ka Tartu toomkirikut, mille kohta valmis 2016. a koguteose käskkiri, inglise keelsed tõlked ja kujundusmakett. Tartu Ülikooli botaanikaaeda toetati samuti igal aastal rahaliselt, et võimaldada avamaakollektsioonide tasuta külastamist. Arengukavas nähti ette vaatlusalusel perioodil turistipileti „Tartu Card“ väljatöötamine ja rakendamine, kuid jõuti järeldusele, et Tartu Card'i kasutuselevõtmine nii väikse elanikkonna ja külastatavusega linnas ei ole otstarbekas. Tihedat koostööd tehti Tartu Giidide Ühingu ja peeti läbirääkimisi giidituuride traditsiooni taastamiseks kesklinnas. Linnavalitsuse ja ühingu koostöös on toimunud giidipäevikute ja giidiekskursioonide hindamine ning giidide atesteerimine. 2017. a alguses on plaanis uuendada Tartu giidide atesteerimise korda. Muuhulgas rakendatakse uue korraga ka teematuuride atesteerimine, mis võimaldab Tartut paremini ja erinevate tahkudena tutvustada.

Konverentsiturismi arendamine

Linn osaleb Eesti Konverentsibüroo (EKB) töös läbi SA Tartumaa Turismi juurde loodud Konverentsibüroo. Tartu Konverentsibüroo tegevust võib hinnata edukaks. Tartu konverentsisaadiku programmi raames on nimetatud uusi konverentsisaadikuid, jooksvalt on uuendatud andmebaase ja tegeletud kontaktide haldamisega ja konverentsikorraldajate nõustamisega. Turismi sesoonsuse vähendamise osas on loodud vastavad pakettid ja välja pakutud tegevused, mida madalhooajal Tartus teha saab. Samuti pöörati suuremat tähelepanu konverentsiturismi arendamisele, mis madalhooajal äri- ja konverentsituriste Tartusse juurde peaks tooma. Tartu kui atraktiivse konverentsisihthooga tuntuse suurendamise nimel toimub pidev koostöö teadusorganisatsioonide, ülikoolide ja EKBga. Koostöös EKBga osaleti Meet Estonia tootetutvustusüritusel, konverentsialasel õppereisil Viinis, korraldati konverentsisaadiku infoseminare, esitati nominente konkursile „Aasta Konverentsitegu“ ja korraldati tänuüritusi konverentsisaadikute tunnustamiseks. Neli korda aastas avaldati uudiskirju konverentsisaadikutele ja rahvusvahelistele konverentsikorraldajatele, nõustati konverentsisaadikuid ning avaldati Tartu Konverentsibürood tutvustavaid artikleid kõrgkoolide ajakirjades. 2016. a valmis Tartu linna kui konverentsisihthooga tutvustav video, infotrükk ja SA Tartumaa Turism alustas ärituristidele suunatud blogiga (<http://www.visittartu.com/blog/>). Loodud on andmebaas konverentsidest ning jätkub aktiivne välisturundus nii konverentside korraldajate kui ka võimalike osaliste huvi suurendamiseks. 2016. a alustati konverentsimeetme väljatöötamist, mis valmis 2017. a alguseks. Esimesed toetused meetmest peaksid tulema 2018. a alguses.

Tervise- ja raviturismi arendamine

Spaaturismi arendamine koostöös ettevõtjatega oli planeeritud 2016. a -sse, kui Tartus avas ukseid mitu uut hotelli ja spaad. 2016. a-l tegeleti aktiivselt aasta lõpus avatud V Spa võimaluste tutvustami-

sega nii sise- kui välisturgudel. Tartu kui meditsiinikeskuse kuvandi loomine ja tutvustamine kattub osaliselt targa Tartu kontseptsiooniga, kuid ei olnud 2016. a eraldi fookuses.

Pakettide koostamine turismitoodete mitmekülgsemaks ja atraktiivsemaks pakkumiseks

2016. a jõuti otsusele, et pakettide teostamine koordineerituna SA Tartumaa Turismi või linna poolt ei ole otstarbekas. Kuna paketipartnerite proportsioonid on tihti erinevad, siis leiavad osapooled endale partnerid ise. Suuremad atraktsioonid (AHHAA, Vanemuine, Aura) ja hotellid tegutsevad selles vallas aktiivselt. Kuna Tartu uus turundusstrateegia soosib elamusturismi, siis on edaspidi plaanis erinevate teematuuride atesteerimise väljatöötamine. Pre- ja post-tuuride osas nõustab Tartu Konverentsibüroo klientide vastavalt nende soovidele. Tartu Konverentsibüroo jagab konverentsisaadikutele jooksvalt infot erinevate kultuuri- ja spordiürituste toimumise kohta, et neid oleks võimalik paremini siduda ärikohtumiste korraldamisega. Muudel juhtudel tegeletakse täienduste pakkumisega päringute põhisealt. Seoses SA Tartumaa Turismi liikumisega Tartu linna turundusjuhi vastutusalasse käsitletakse Tartumaa objekte kui Tartu linnale lisaväärtust pakkuvaid atraktsioone ja kajastatakse neid võimalusel koos linna objektidega ja/või lisatakse Tartut külastavate gruppide programmi ka maakonna objektide külastusi.

Turismitoodete ja –teenuste pakkujate teeninduskvaliteedi tõstmine

SA Tartumaa Turism (SATT) viis turismiettevõtjatele läbi infopäevi vähemalt kaks korda aastas. Samuti korraldas SATT ettevõtlusnädalal eraldi turismipäeva, mille raames on turismiettevõtjatel ja õpilastel võimalik osaleda erinevatel seminaridel ja koolitustel. Anti välja ka linna, SA Tartumaa Turismi ja SA Lõuna-Eesti Turismi ühised infokirju. Lisaks teeb SA Tartumaa Turism regulaarselt ettepanekuid piirkonna objektide kohta EAS-i kvaliteedimärgiste programmidele. 2017. a giidide atesteerimise korra uuendamisel liigub atesteerimise vedaja roll SA Tartumaa Turismile.

Turismi toetava tugisüsteemi arendamine

Tugiteenuste kvaliteedi tõstmine

Turismisektori arengut toetavate organisatsioonide (SA Tartumaa Turism, SA Emajõe Jõeriik, MTÜ Eesti Konverentsibüroo, SA Lõuna-Eesti Turism) juhtimises osalemine ning nende tegevuse ja arengu toetamine – SA Tartumaa Turism töötajad paiknevad alates 2016. a avalike suhete osakonna ruumides Uppsala majas ning koostöö on tihenunud. Avalike suhete osakonna juhataja kuulub SATT nõukogusse, linna turundusjuht on SATT ja Eesti Konverentsibüroo juhatusel liige. SA Lõuna-Eesti Turismiga toimub tihe koostöö. SATT toetab sihtfinantseeringuga SA Lõuna-Eesti Turismi tegevust ja seetõttu on kõik koordineeritud ühiselt välja töötatud tegevuskavaga. Aastatel 2013-2015 viidi koos partneritega läbi infopäevad, ümarlaudasid ja konverentse turismisektori arendajatele ja tugisüsteemidele. 2016. a eraldi koolitusi ei korraldatud, kuid ettevõtlusnädala raames toimus turismipäev. Osaleti ka Ettevõtluse Arendamise Sihtasutuse aruteludel ja arvamuspäevadel.

Turismialase teabevahetuse ja koostöö edendamine

2013. a anti välja Soome sihtturule mõeldud madal- ja kõrghooaja trükised, lisaks osteti reklaami ja reklaamartikleid Baltic Guides. Venemaal tutvustati Tartut turismikorraldajatele ja ajakirjanikele suunatud EAS infopäeval. Reklaami ja artikleid osteti väljaannetes Russian Culture and Travel Industry. Rootsi sihtturul osteti reklaami ja artikleid Baltic Guide väljaandes. Lisaks ilmus kaks artiklit ajakirjas Majas Vezis ning valmis 8 telesaadet turismiattraktsioonidest, mida näidati Läti televisioonis. SA Tartumaa Turism andis välja mitmeid trükiseid ja infokandjaid Tartu linna majutusasutuste ja vaatamisväärsuste kohta ning uuendas olemasolevaid (loodus- ja matkarajad; kultuuripuhkus). Jooksvalt uuendati koos partneritega Tartu&South-Estonia inglisekeelset Facebook kontot ning anti välja rahvusvahelist uudiskirja. Samuti saadetakse jooksvalt materjale ka EASi välisesindustesse ning Eesti saatkondadesse välismaal. 2014. a toimus lennuliikluse arendamise osas dokumentatsiooni ettevalmistamine ülevaateks hetkeolukorrast ja läbirääkimisteks võimalike uute operaatoritega ning valmis-

tati ette lennukampaaniad, mis said alguse 2015. a. 2015. a anti koostöös SA Lõuna-Eesti Turismiga välja turismiarendajatele kvartaalset infokirja, mida levitati eesti, vene, inglise, soome, saksa ning läti keeles. Koostati statistilisi analüüse ja infomaterjale ning korraldati maine- ja turismiuuringuid. Tootetrukiseid koostati ja levitati eesti, vene, soome ja inglise keeles. Transpordiettevõtete, toitlustus- ja majutusasutuste kaasamine linna turundusvõrgustikku toimus projektipõhiselt. Eelinfo saadeti ettevõtetele laiali ja projektides osalemise otsustasid ettevõtted ise.

2016. a toimus kaks turismiinfo päeva, ümarlaud Tartu linna turundusstrateegia sisendite kogumiseks ja kaks infopäeva ning seminari konverentsisaadikutele. SATT annab SA Lõuna-Eesti turismile regulaarselt sisendit infokirja koostamiseks. Keelte valikul on jäädud eesti keele juurde, kuna muukeelsete kontaktide andmebaas on aegunud ja statistika näitab, et huvi uudiskirja vastu on vähene. Suurem rõhk on pandud jooksva info levitamisele sotsiaalmeedia kanalite kaudu. 2016. a tellis SATT mobiilpositsioneerimise uuringu Tartu linna turismistatistikaga, koondati ka igakuist statistikat majutuste kohta. Trükiste tootmine on valdavalt üle viidud Tartumaa Turismi, kuna dubleerimine ei ole otstarbekas. Transpordiettevõtete ning toitlustus- ja majutusasutustega tehti tihedalt koostööd. Tartu linn toetas kohvikualuste platside ja vajalike kommunikatsioonide rajamist Emajõe äärde Kraamituru kaldapealsele.

Linnakeskkonna atraktiivsuse tõstmine ja taristu arendamine

Linnakeskkonna visuaalse atraktiivsuse suurendamine

Iga-aastaselt on toimunud Kesklinna jõululahenduse edasiarendus ning Raekoja hoone kaunistamine. 2014 alustati vanalinna piirkonna tervikliku kaunistamiskontseptsiooni ja valguslahenduse väljatöötamist ning Võidu silla ja Kaarsilla dekoratiivvalgustuse projekte. Kapitaalremondiga taastati Võidu silla ajalooline ilme ning valmis Kaarsilla pealesõitude uuendamise projekt. 2015. a tegeleti linnas korraldatavate avalike ürituste ja kampaaniate visuaalse poole kooskõlastamise ja lahenduste kohaspetsiifilise kohandamisega ning määratleti kohvikute välialade paigaldustingimused Rüütli tänaval. 2016. a täiendati linna jõuluvalgustuse lahendust ning töötati välja Võidu silla valgustuslahendus.

Vaatlusalusel perioodil toimusid mitmed ideevõistlused, töötoad ja arhitektuurikonkursid avaliku ruumi kujundamiseks. 2014. a toimus visioonikonkurss „Annelinna avalik ja tegevusruum“ koos sellele järgnenud arutelude, näituste ja töötubadega. Lisaks osaleti järgmiste arhitektuurivõistluste tingimuste väljatöötamises ja korraldamises: Näituse 27, Hurda 34a äri- ja kortermajad; Pepleri 1a lasteaiahoone; Pärnivabriku kvartali planeeringulahendus; Ülikooli 2b ärihoone; Kvissentali põik 10 ja Aruküla tee 34 korter- ja üksikelamute kvartalid. 2015. a osales arhitektuuri ja ehituse osakond järgmiste arhitektuurivõistluste tingimuste väljatöötamises ja korraldamises: Lutsu 12 külaliskorteritega ärihoone; Vallikraavi 3/5a korterelamu-ärihoone; Pikk 47 korterelamu ja äripinnad. 2016. a viidi läbi Koidula ja Jannseni platsi ning Tähetorni platsi arhitektuurivõistlused.

Turismitaristu arendamine

Jooksvalt hooldatakse linna sissesõitudel olevaid lippe ja infotabloosid ning vajadusel täiendatakse turismiinfoviitasid. Bussijaama, vaksalit ja lennujaama täiendatakse pidevalt uute infomaterjalidega. 2015. a paigaldati bussijaama juurde, Tasku keskusesse ja raudteejaama elektrooniline infopunkt ning raudteejaamas on avatud ka mehitatud infopunkt. Turismiinfo on saadaval ka Tartu linnavalitsuse ja linnavolikogu infokeskuses ning linna kodulehel.

INSPIREERIVA ELUKESKKONNAGA LINN

Elukeskkonna kujundamisega seotud tegevused olid suunatud arengustrateegia Tartu 2030 allvisiooni „Inspireeriva elukeskkonnaga linn“ eesmärkide saavutamisele.

I MILJÖÖVÄÄRTUSLIKU, KOOSTOIMIVA JA TURVALISE LINNARUUMI KUJUNDAMINE

[Linnaruumi jätkusuutliku kasutamise tagamine planeerimisel](#)

Planeeringute koostamine

2013. a kehtestas linnavolikogu Tartu linna üldplaneeringu teemaplaneeringu "Tartu linna ülikoolide, rakenduskõrgkoolide ja TÜ Kliinikumi ruumiline areng". Planeeringu eesmärgiks oli Tartu kui ülikooli linna ruumiliste arengusuundade täpsustamine lähtuvalt kõrgharidusasutuste ruumilistest vajadustest ja võimalustest, sealhulgas kõrgkoolide poolt perspektiivis võõrandatavatele hoonetele ja maa-aladele otstarbekaima kasutusviisi leidmine. 2014. a kehtestati Tartu linna üldplaneeringu teemaplaneeringud "Supilinna linnaosa miljööväertusega hoonestusala kaitse- ja kasutamistingimuste ning linnaosa maa- ja veealade üldiste kasutamise- ja ehitustingimuste täpsustamine ning täiendamine" ja "Vabaplaneeringuga alade parkimispõhimõtted". Tehti koostööd Maanteeametiga Tartu Läänepoolse ümbersõidu projekti läbivaatamisel. 2015. a jätkati kesklinna üldplaneeringu ja Tartu linna üldplaneeringu koostamist. Viidi läbi uuring „Miljööväertuslikel hoonestusaladel asuvate ehitiste väärtushinnangu andmine“. Määratleti rohevõrgustiku ja puhkealade asukohad ning kasutustingimused linna üldplaneeringus. Koostööd tehti Tartu maakonnaplaneeringu koostamisel. Tegeleti Põik- Fortuuna-Narva mnt- Raatuse tänavaga piirneva kvartali hoonestuskava koostamisega. 2016. a kinnitati Kesklinna üldplaneering ning jätkati Tartu linna üldplaneeringu koostamist. I-Wateri projekti raames käsitleti Jaamamõisa linnaosa elamupiirkonna detailplaneeringu ala ning osaleti maakonnaplaneeringu koostamisel. Algatati Mõisavahe 34b ja Fortuuna-Põik-Raatuse-Narva mnt detailplaneering, mis näevad ette kahe tervisekeskuse rajamist Tartusse ning Magistri-Gildi-Vabaduse pst detailplaneering, mis annaks õiguse parkimismaja rajamiseks. Algatati Narva mnt 171 krundi osa detailplaneeringu koostamine, millega kavandatakse jalgpallikompleksi ning kehtestati Lina tn haiglakompleksi detailplaneering, mis annab võimaluse uute elamute ja ärihoonete püstitamiseks.

Tingimuste loomine linnaaianduse arenguks

2014. a selgitati välja linna omandis olevad maad, kus on võimalik linnakodanikel kasvatada mahejuurvilja ning sõlmiti tähtajalised lepingud maa tasuta kasutamiseks. 2015. a lõpuks oli mahejuurvilja-aedade tarbeks rendile antud 32 ha maad linnaäärsetel aladel Põhja pst ja Ida tn piirkonnas, Lehe tn piirkonnas ning Mõisavahe tn piirkonnas.

Harrastuskalapüügi võimaluste arendamine

2015. a toimus riigihange purrete paigaldamiseks Emajõe kallasrajale ning kehtestati Emajõe vasakkalda kaldarajatiste detailplaneering, mis annab ehitusõiguse purrete rajamiseks, parandades Emajõe kalda läbitavuse ja liikumise võimalusi. 2016. a rajati kolm purret ning 20 pinki Emajõe vasakkaldale Sõpruse silla ja Ihaste silla vahelisele alale. Kallasrada on 4 km ulatuses jalgsi läbitav.

Uuenduslike energiasäästlike planeerimise meetodite väljatöötamine ja rakendamine

Tuule- ja päikeseenergia ning maasoojusel põhinevate projektide läbivaatamisel jälgiti vastavust koostatud uuringutele. 2014. a koostati lähteülesanne üldplaneeringu sademevee teemaosale. 2015. ja 2016. a koostati üldplaneeringu jaoks taastuvate energiaallikate kasutamist käsitlev peatükk.

Vabaühenduste aktiivsem kaasamine planeeringute koostamise protsessi

Planeeringute koostamise protsessi kaasati vastavalt piirkonnale teadaolevad vabaühendused, liikumised, seltsid jt huvitatud grupid (Supilinna selts, Karlova selts, Ihaste selts, Karlova Roheline Liikumine jne).

Linna uue aluskaardi koostamine ja viimine andmebaasipõhisele platvormile, linna kõrgusvõrgu ja ortofoto uuendamine, Tartu linna kolmemõõtmelise digitaalse mudeli täiustamine

Geodeesia valdkonnas jätkusid 2013. aastal geoarhiivi arendustööd. M 1:2000 vektorkaardi aktuali-seerimine toimus jooksvalt geoarhiivi kaudu esitatud teostusmöödistuste alusel. Suuremat tähelepa-nu pöörati 2013. a Tartu linna hoonete 3D mudeli aktualiseerimisele. Alustati kohaliku kõrgusvõrgu rekonstrueerimise eeltöödega – telliti renoveerimise üldkava ning eskiisprojekt. AS Eesti Kaardikes-kus uuendas Tartu linna hoonete 3D mudeli mõõtkavas 1:2000. 3D mudel uuendati 2012. aastal Tartu linna ja lähiala aeropildistamise andmete ja ortofotode alusel. Ettevalmistusena Tartu linna kõrgus-võrgu rekonstrueerimiseks telliti TTÜ-lt kõrgusvõrgu rekonstrueerimise kava. 2014. a toimus Tartu linna vektorkaardi aktualiseerimine jooksvalt Geoarhiivi kaudu esitatud teostusmöödistuste ja ehitus-järgsete topo-geodeetiliste plaanide alusel. Suurema tööna aktualiseeriti vektorkaart Tartu linna lää-nepoolse ringtee 3. ja 4. ehitusala ja idapoolse ringtee 1. ehitusala piirkonnas. Koos Eesti Kaardikes-kus AS-i ja Eesti Maaülikooliga osaleti pilootprojektis, mille käigus valmis UAV-aeropildistamise tule-musena Tartu linna idapoolse ringtee 2. ehitusala piirkonnast ortofoto ja digitaalne pinnamudel. Saa-dud andmete alusel uuendati ortofotot Ihaste ja Annelinna piirkonnas. 2015. a uuendati Tartu linna aluskaarti jooksvalt möödistustööde alusel. Suuremad uuendused telliti Tartu lääne- ja idapoolse ümbersõidu aladele. Maa-ametil valmisid aeropildistamise tulemusena uued ortofotod Tartu linnast. 2016. a aktualiseeris AS Eesti Kaardikeskus hoonete 3D mudelit. Linna kõrgusvõrgu uuendamine lõkkus edasi 2017. a.

Geoinfosüsteemi arendamine

2014. a jätkusid Geoarhiivi arendustööd. Geoarhiivis on registreeritud kokku üle 18 000 geodeetilise töö, mida maamööstjad saavad kasutada uute geodeetiliste tööde lähtematerjalina.

Arengudokumentide haldamise elektroonilise süsteemi loomine ja rakendamine

Süsteemi loomine lõkkus Tartu linna kodulehe uuendustööde venimise tõttu edasi. Täiendavate IT rakendustega tegeletakse edaspidi vastavalt erinevate kodulehe allprojektide aktuaalsusele.

Linnaelanike rahulolu-uuringute regulaarne korraldamine

2013. a korraldati järjekordne ülelinnaline elanike küsitlus „Tartu ja tartlased“, et teada saada elanike arvamusi ja hinnanguid linnaelu erinevate valdkondade kohta. Küsitluse viis läbi ja tulemusi analüüsis OÜ Cumulus Consulting. 2016. a korraldati elanike rahulolu küsitlus „Tartlane ja keskkond 2016“, mille tulemused näitasid, et 81% tartlastest on linna elukeskkonna seisundiga rahu.

[Haljasalade arendamine](#)

Toomemäe pargi renoveerimine – 2014. a remonditi Toomemäel Pirogovi platsi ja Vallikraavi tänava vahel Tähetorni poolseid treppe. 2015. a alustati Pirogovi platsi nõlvade ja alumise platoo sadevete ärajuhtimise, avaliku välitualeti, treppide ja kõnniteede projekteerimist. 2016. a alustati Toomemäe nõlva (Pirogovi platsi nõlva) kindlustustöödega, mis jätkuvad 2017. a.

Anne kanali ja selle ümbruse korrastamine – 2013. rajati Anne kanali ja Emajõe vahelisele alale ca 800 m looduse õpperada, mis kajastab vee- ja kaldaelustikku ning ümbritsevat maastikku. Paigaldati 10 infotahvli. 2014 rajati paadisild, telliti uuring Anne kanali suplusvee seisundi väljaselgitamiseks ja edasise tegevuskava väljatöötamiseks. 2015 rajati multifunktsionaalne spordiväljak mitmete erinevat sportlikku tegevust pakkuvate vahenditega. Väikelaste mängualale paigaldati pesakiik. 2016 rajati Anne kanali ja Emajõe vahelisele alale Tartu esimene koerte jalutusplats.

Uueturu haljasala renoveerimine – Lõkkus edasi vahendite puudusel.

Raadi dendropargi korrastamine – 2013. a koostati Raadi dendropargi geodeetiline alusplaan ja puis-tu dendroloogiline hinnang. 2014. a telliti puude täpsustav hindamine ja raiete märkimine looduses, mille alusel likvideeriti sügisel kuivanud ja väheväärtuslikud puud. Selle tulemusena paranesid dendroloogiliste harulduste kasvutingimused ja park muutus kasutajatele ohutumaks. 2015. a valmis projekt Raadi dendropargi korrastamiseks, mis sisaldab valgustuse, kõnniteede, puhkealade ja puude ning põõsaste raieid ja istutusi. 2016. a freesiti kände, likvideeriti betoonelemendid ning istutati 30 okaspuud.

Kaubahoovi platsi renoveerimine – Lükkus edasi vahendite puudusel.

Vanemuise pargi korrastamine, sh ideekonkursi korraldamine - Vanemuise pargis pikendati 2014. a põõsasarandate hekki J. Hurda monumendist kuni tiigini. 2015. a puhastati tiik, rekonstrueeriti kõik pargiteed, tiigiümbruse betoonvöö ning vaateplatvormid, vahetati välja kogu amortiseerunud pargiinventar.

Tähtvere pargi kõnniteede korrastamine - Jalg- ja jalgrattateena rekonstrueeriti 2015. a uudsel meetodil Tähtvere pargi peatee Kreutzwaldi tn ääres, kuhu rajati haljastus ja uuendati pargiinventari.

Pirogovi platsi korrastamine – 2015. a toimus Pirogovi platsi nõlvade ja alumise platoo sadevete ärajuhtimise, avaliku välitualeti, treppide ja kõnniteede projekteerimine. 2016. a alustati Pirogovi platsi nõlva kindlustustöödega, mis jätkuvad 2017. a.

Vabaduse puiestiku renoveerimine, sh ideekonkursi korraldamine – 2014. a remonditi trepid.

Politseiplatsi korrastamine, sh ideekonkursi korraldamine – 2014. a täideti lillepeenra muruala mullaga ja külvati uus muru. 2015. a nimetati park Peeter Põllu pargiks, rekonstrueeriti kõik pargiteed, lillepeenrad ja hekid, täiendati haljastust, vahetati pargiinventar, rajati sadeveekanalisatsiooni trass ning paigaldati reservtorud tänavavalgustusele. 2016. a tehti ettevalmistusi tualeti paigaldamiseks.

Supilinna pargi rajamine – Vahendite puudusel tegevust ei toimunud.

Jaamamõisa pargi rajamine – Vahendite puudusel tegevust ei toimunud.

Mathieseni pargi rekonstrueerimine – 2014. a tehti projektijärgsed raied koos kändude likvideerimisega ja uute puude istutamisega.

Munitsipaalomandis olevate metsaparkide korrastamine – 2015. a alustati lhaste metsalagendiku (Wiiralti 2) grillmaja kapitaalremonti. 2016. a kaasajastati lhaste metsa välitreeninguala ja palliplats.

Looduskeskkonna jätkusuutlikkuse tagamine

2013. a korraldati kampaaniaid keskkonnateadlikkuse edendamiseks: viidi ellu projekt „Tartlased jäätmekäitlusest teadlikumaks“, mille raames korraldati infopäev, koostati jäätmete liigiti kogumise juhend ühistutele ja jäätmealane infovoldik tartlastele. Iseseisva väljapanekuga osaleti keskkonnamessil „Elukvaliteet 2013“, kus tutvustati jäätmekäitluse võimalusi ning lahendusi, taaskasutuse võimalusi ja säästva valgustuse lahendusi. Koostöös Tartu Korteriühistute Liiduga viidi ellu projekt „Hoolas Ühistu 2013“, mille raames veeti ära 1151 m³ suuremõõtmelisi jäätmeid. Projektis osales 109 korteriühistut. 2013. a alguses lõpetati jääkreostuskolde likvideerimine Aardlapalu prügilas. Tegemist oli nõukogude ajast pärineva naftareostusega, mis likvideeriti Aardlapalu prügila sulgemisprojekti raames.

2014. a toetati loodus- ja keskkonnateemaliste õpilaskonverentside ja konkursside läbiviimist ning vaegnägijatele suunatud projekti „Loodus- Ja keskkonnaõpe“, botaanikaaias toimunud projekti „Linna Linnu Laupäevak 2014“, eakatele suunatud projekti „Loodus ja liikumine eakate eluviis“ ning projekti „AWARE 2014 kevad Anne kanal puhtaks“ läbiviimist. Toetati taaskasutuskeskuste tegevust: edendati mööbli korduvkasutusse suunamist läbi Majaomanike Ühingu ka MTÜ Eko Tarest. Viidi ellu projekt „Hoolas Ühistu 2014“, mille raames veeti ära suuremõõtmelisi jäätmeid. Projektis osales 112 korteriühistut. Eesti Taaskasutusorganisatsioon MTÜ korraldas ümber pakendijäätmete kogumise, mille tulemusel lisandus Tartusse 16 uut kogumiskohta.

2015. a korraldas keskkonnateadlikkust edendavate projektide läbiviimist ning keskkonnateemalisi koolitusi SA Tartu Keskkonnahariduse Keskus. Õpilastele toimusid bioloogia-, geograafia- ja loodusteaduste olümpiaadid. Keskkonnainvesteeringute Keskuse (KIK) toel lammutati Raadi linnaosas amortiseerunud hooneid ning tehti ettevalmistusi Tartus asuvate sõjaväehoonete lammutamise projekti 5. etapi elluviimiseks. Keskkonnaministeeriumi tellimisel inventariseeriti Raadi jääkreostusobjektid. AS Kobras koostas Raadi lennuvälja jääkreostuse ohutustamise eelprojekti.

2016. a korraldas SA Tartu Keskkonnahariduse Keskus loodus- ja keskkonnateemalisi õpilaskonverentse, arutelusarja „Rohelise Tee Õhtu“ ning projekti „Üleujutus linnas“. Toimusid loodusainete ja täppisteaduste aktiivõppeprogrammid koolides ning korraldati bioloogia-, geograafia- ja loodusteaduste olümpiaade. Täiskasvanute koolitamiseks on Tartu Keskkonnahariduse Keskusel registreeritud 13 õppekava, sh 9 õppekava tööalase koolituse läbiviimiseks. Linna toetusel toimus 2016. a täiskasvanutele 21 koolitust, kus osales kokku 425 inimest. KIKi toel lammutati Raadi linnaosas amortiseerunud hooneid. Alates 1998. a on igal kevadel organiseeritud linnaelanike abiga talgukorras munitsipaal- ja reformimata riigimaadel omavoliliste prügi mahapanekukohtade likvideerimist ja alade heakorrastamist. 19. heakorralgutel 2016. a osales üle 1200 inimese ja 84 objektilt koristati 622 m³ prügi ja jäätmeid.

Linnavara kvaliteedi tõstmine

Staadioni 48 hoone renoveerimine multifunktsionaalseks keskuseks – Vahendite puudusel jäi hoone renoveerimata, kavas on hoone müüa.

Vaksali 14 hoone renoveerimine sotsiaalabikeskuseks – 2014. a tehti projekteerimistööd katuse ja akende rekonstruktsioon ning rekonstrueeriti hoone katus. 2015. a vahetati hoone aknad.

Aleksandri 41 hoone renoveerimise toetamine säästva renoveerimise koolitus- ja infokeskuseks - Vahendite puudusel jäi hoone renoveerimata, kavas on hoone lammutada.

Pepleri 27 hoone renoveerimine – Vahendite puudusel lükkus hoone renoveerimine edasi.

Kesklinna polikliiniku hoone (Gildi 8) renoveerimine – Vahendite puudusel jäi hoone renoveerimata. Kuna Fortuuna tn on plaanis ehitada uus perearstikeskus, siis Gildi tn hoone võõrandatakse või leitakse sellele uus funktsioon.

Linnavalitsuse haldushoonete renoveerimine energiatõhususe tõstmiseks – 2014. a remonditi Kүүni 3 linnavarade osakonna ehitusteenistuse ruume ning tehti Kүүni 3/5 sokli osalised remonttööd. 2015. a rekonstrueeriti Kүүni 5 II korruse ettevõtλουςosakonna ruumid.

Linnale kuuluvate amortiseerunud hoonete lammutamine ja territooriumide heakorrastamine - 2012. a sai SA Keskkonnainvesteeringute Keskuse heakskiidu projekt „Tartu Linnas asuvate Nõukogude Liidu aegsete sõjaväelennujaama hoonete lammutamine.“ 2013. a lammutati 15 Raadil asuvat vana sõjaväehoonet. Projekti lõplikuks maksumuseks kujunes 88 tuhat eurot, millest toetus moodustab 90%. 2013. a sai heakskiidu sama projekti 2. etapp, mille käigus lammutatakse 17 endist sõjaväe-

hoonet ja rajatist Raadi linnaosas. 2014. a lammutati Jaamamõisa, Kasarmu ja Roosi tänavate vahelselt alalt 15 endist sõjaväele kuulunud hoonet. 2015. a lammutati Kasarmu tänava piirkonnas 9 amortiseerunud hoonet. Lisaks lammutati Narva mnt 101 kuur-ladu, Jaamamõisa 36 kuur ja Jänese 23 juurdeehitis. 2016. a lammutati KIK-ist saadud toetuse abil Roosi ja Kasarmu tänavalt 4 hoonet, Puistee 114 alalt varemed ning linna vahenditega lammutati veel Puistee 114 alal asuv hoone.

Miljööväärtust tõstvate tegevuste toetamine

Pühakodade ja nende ümbruse renoveerimisprojektides osalemine

Vaatlusalusel perioodil toetati mitmete kirikute rekonstrueerimist, sh Pauluse, Peetri, Maarja, Salemi, Uspenski kirikut.

Restaureerimistoetuste ehitiste kultuuriväärtuse säilitamiseks

Jätkati restaureerimistoetuste andmist miljööväärtusega piirkondade ehitiste arhitektuursete originaaldetailide restaureerimiseks ja taastamiseks (aknaraamid, välisüksed, luugid, varikatused, verandad, rõdud, trepid, fassaadikujunduse elemendid, katusetornid, erkerid, piirdeaiad jms). 2013. a toetati 19 objekti kokku 14,2 tuhande euroga; 2014. a toetati 18 objekti kokku 22,5 tuhande euroga; 2015. a 36 objekti kokku 32 tuhande euroga ja 2016. a toetati 28 objekti kokku 30 tuhande euroga.

Miljööväärtuslike piirkondade arhitektuuri- ja asustusalooliste uuringute korraldamine ning ehitiste ehitustehniliste ekspertiiside tellimine

2014. a telliti järgmised tööd: Toometaguse miljööväärtusega hoonestusala arhitektuurilis-ajalooline õiend; Raadi kalmistu hauatähiste inventeerimine; Lina 4 ja 6 hoonete ehitustehniline ekspertiis; arheoloogilised uuringud Kivi tänaval, Raatuse tänava piirkonnas, Lille tänaval, kaubamaja ehitussüvendis, Ülikooli 14 objektil, Jakobi 25 objektil, tehnovõrkude ehitussüvendites jm; koostati Vanalinna, Supilinna, Peetri-Ujula, Jaama-Puistee, Filosoofi, Kastani ja Toometaguse miljöölade hoonete paraaduste tüpoloogiline uuring. 2015. a telliti Aleksandri tn miljööväärtusega hoonestusala arhitektuurilis-ajalooline õiend. Lisaks toetati Tõnu Raidi Tartu ajalooliste linnaplaanide raamatu koostamist ning telliti Tammelinna ja Tähtvere miljöölade hoonete paraaduste tüpoloogiline uuring. 2016. a telliti ajaloolised õiendid Toometaguse miljööala ning Tartu Garnisoni kalmistu kujunemise kohta; korraldati Raadi kalmistu rongiõnnetuses hukkunute monumendi restaureerimist ning telliti Raadi Idamaise kabeli maalingutega krohvi uuring.

Kultuuriväärtustega asjade ja mälestiste registri täiendamine ja kaasajastamine

Kultuuriväärtusega asjade ja mälestiste registrit kaasajastatakse pidevalt. Nt. 2014. a täiendati kultuuriväärtusega asjade ja mälestiste registrit 60 arhitektuuriväärtusliku hoonega Peetri ja Ujula tänavate ning Jaama ja Puistee tänavate miljööladelt.

Turvalise linnaruumi tagamine

Elanike teadlikkuse tõstmine kuritegevuse riskidest ja võimalustest ohtude vältimiseks ja ennetamiseks koostöös vabäühendustega

Vastavalt võimalustele toimus teavitustegevus ja elanikkonna informeerimine sõltuvalt tegevuste iseloomust kogu aruandeperioodi jooksul. 2014. a toetati MTÜ Naabusvalve Keskusust 11 tuh euroga Tartu linna avaliku korra ning kogukondade turvalisuse tagamiseks. Politsei- ja Piirivalveameti Lõuna Prefektuuri toetati 28 tuh euroga Tartu linnas avaliku korra kaitsel töötavate abipolitseinike tasustamiseks, väljaõppe ja eriettevalmistuse korraldamise kuludeks ning kesklinnas paigaldatud videovalve hoolduseks. Avalike suhete osakond on esitanud linnasekretärile ettepanekud Tartu turvalisemaks muutmise kava koostamiseks. Linna eelarvest toetati 2016. a 11 tuh euroga naabusvalve liikumise arendamist ja naabusvalves osalejate koolitamist.

Koostöö politsei, päästeameti ja vabäühendustega

2014. a tehti koostööd patrullteenistuse organiseerimiseks suvekohvikute õistel lahtiolekuaegadel Rüütli tänaval ning toetati Tartu Priitahtlike Pritsimeeste Seltsi tuletõrjetehnika korrashoidmisel. 2016. a toimus koostöö politseiga täiendava järelevalve vajadustee selgitamisel ning korraldati helkurite jagamise kampaania ülekäiguraja õigel ületamisel. Osaleti Tartumaa liikluskomisjoni ja Tartu linna liiklusnõukogu töös ning rahastati G4S turvateenust kesklinnas.

Tartu linna kriisireguleerimise plaani koostamine ja iga-aastane täiendamine ning kriisireguleerimise plaani alusel elanike teavitamine võimalikest ohtudest

Tartu linna kriisireguleerimise plaan koostati hädaolukorraks valmistumise seaduse nõuetest tulenevalt. Kuna hädaolukorraks valmistumise seadus tunnistati 2009. a kehtetuks, siis hakkas kehtima hädaolukorra seadus, mis ei näe enam ette omavalitsustel kriisireguleerimise plaanide koostamist ning sellest tulenevalt linna kriisireguleerimise plaani enam ei täiendatud. 2014. a täiendati linna evakuaatsioonivarusid: osteti toiduainete transportimiseks mõeldud termoskaste, termoseid ja evakuatsiooni-korraldajate eristamiseks eraldusveste.

II SÄÄSTVA ELAMUMAJANDUSE JA ENERGIATÕHUSUSE PÕHIMÕTETE RAKENDAMINE

Elamupiirkondade korrastamise toetamine

Korteriühistute, majaomanike ja ühenduste teadlikkuse tõstmine ja toetamine elamupiirkondade heakorrastamisel ja elukeskkonna arendamisel

Kõikidel aastatel jagati eramajaomanikele, kelle krundil kasvas puid ja põõsaid, tasuta 100liitri mahutavusega kilekotte mahalangenud lehtede paigutamiseks ja veeti lehed linna kulul ära. Täiendavalt korraldati lehtede äravedu ka Tartu Korteriühistu Liidu kaudu.

Alates 2013. a-st toetab linn korteriühistuid jäätmemajade ja sügavkogumismahutite rajamisel. Toetust said taotleda vähemalt 10 korteriomandiga ühistud ja toetuse maksimaalne suurus oli 3000 eurot. Hüvitati maksimaalselt 75% tööde maksumusest. 2013. a anti toetust 10-le korteriühistule 9 sügavkogumismahuti paigaldamiseks ja ühe jäätmemaja ehitamiseks. 2014. a eraldati toetust 6 sügavkogumismahuti paigaldamiseks, 2015. a 8 sügavkogumismahuti paigaldamiseks ja ühe jäätmemaja ehitamiseks. 2016. a eraldati jäätmete liigiti kogumise edendamiseks 10 korteriühistule toetust sügavkogumismahutite paigaldamiseks ja kolmele ühistule jäätmemaja ehitamiseks. Lisaks kaasfinantseeriti 2015. a 5 korteriühistut elamute ümbruse asfalteerimisel. Korteriühistutes, kus asuvad linnale kuuluvad pinnad, toetati rekonstrueerimistöid. 2015. a. toetati KÜ Riia 11 keskküttesüsteemi rekonstrueerimist. 2016. a kevadel veeti Tartu linna korteriühistute kinnistutel asuvatesse liivakastidesse liiva(68 kinnistule veeti kokku 133 m³ liiva). Linn toetas korteriühistuid projekti „Hoolas Ühistu 2016“ elluviimisel ning kaasfinantseeris viit korteriühistut hoonete ümbruse asfalteerimisel. Talvel toetas linn kõikidel aastatel nii Tartu Majaomanike Ühingu kui ka Tartu Korteriühistute Liitu kõnniteede libedusetõrjeks soolaliivaveo ja graniitliivaveo korraldamisel.

Heakorrakampaaniate korraldamine

Vaatlusalusel perioodil jätkus korruselamute värvipasside koostamine arhitektuuriteenistuse poolt ning elanike nõustamine värvide valimisel ja lahenduste leidmisel.

Eeskujulikult renoveeritud hoonete esiletõstmine ja premeerimissüsteemi väljatöötamine ja rakendamine

Igal aastal selgitati välja aasta parimad ehitised ning 2014. a viidi läbi konkurss "Nutikas energialahendus". Töötati välja „Aasta parim ehitis 2014“ eraldi kategooriad rekonstrueeritud korterelamutele ja muudele hoonetele ning rekonstrueeritud miljööväärtuslikele elamutele ja mälestistele. Aasta jooksul kasutusloa saanud hoonetest tunnustati võitjaid järgmistes alagruppides: uued kortermajad, ümberehitatud ja laiendatud korterelamud, ümberehitatud ja laiendatud ajaloolised puitelamud, uued üksikelamud, ümberehitatud ja laiendatud muud hooned ning ajaloolises piirkonnas ehitatud uued korterelamud.

[Elamufondi heakorra parandamine](#)

Riikliku ehitisregistri (www.ehr.ee) andmetel oli 2013. a lõpu seisuga Tartu linnas ühe korteriga elamuid 7024, mille eluruumide pind oli 932 307 m² ning kahe ja mitme korteriga elamuid 2089, mille eluruumide pind oli 1 828 438 m².

Tartu munitsipaalalamufondi kvaliteedi tõstmine (sh ahiküttega korterite elamistingimuste parandamine)

2015. a. tehti linnale kuuluvates korterites kokku 43 mitmesugust remonti (sh ka kütteseadmed). 2016. a tehti linnale kuuluvates elamutes ja korterites remonttöid 332 tuhande euro ulatuses.

Vähekindlustatud eluasemeomanike kaasamine elamufondi parendamisse koostöös sihtasutusega Tartu Eluasemefond ja korteriühistute liitudega

Linn osales nõustamises, kuid tegevustoetusi ei eraldatud.

Koostöö korteriomanike ühenduste, erasektori esindajate ja ekspertidega korterelamute renoveerimist puudutava teabe süstematiseerimiseks, vastava andmebaasi koostamiseks ja kättesaadavaks muutmiseks

2014. ja 2015. a tegi MTÜ Tartu Regiooni Energiaagentuuri (TREA) energia kasutamise monitooringuid linna hoonetes ning töötas välja vastava andmebaasi.

Korterelamute renoveerimisele suunatud energiasäästlike meetmete väljatöötamine

2014. a tehti TREA poolt energia kasutamise monitooringuid, mille tulemusena töötati välja vastavaid meetmeid. Töid tehakse tegevustoetuse kaudu.

SA Tartu Eluasemefond pakutava laenu abil väiksemate kortermajade renoveerimine

2014. a osales linn nõustamises, kuid tegevustoetusi ei eraldatud.

SA Kredex pakutavate korterelamute renoveerimismeetmete vahendamine Tartus

2014. a osales linn osales nõustamises, kuid teenuseid ei vahendanud.

Säästva renoveerimise vajalikkust ja võimalusi tutvustavate teavituskampaaniate korraldamine

2015. a osaleti Tartu Säästva Renoveerimise Infokeskuse ajalooliste hoonete soojustamise teemalise koolituse korraldamisel. Lisaks toetati Tartu Säästva Renoveerimise Infokeskuse restaureerimiskeskuse avamist Tartus. Aastal 2016 korraldati teavituskampaania restaureerimistoetuste andmise projekti raames (artiklid ajalehes, suuline teavitustöö).

[Eluaseme kättesaadavuse parandamine](#)

Munitsipaalalamufondi vastavusse viimine tegeliku vajadusega

2014. a remonditi linnale kuuluvaid elurume 53 tuh euro väärtuses ja elamuid 100 tuh euro väärtuses. 2015. a tehti linna elamutes kokku 29 erinevat remonti 91 tuhande euro ulatuses.

Kõrgkoolidega dialoogi algatamine säästvate lahenduste kasutamise osas ühiselamukohtade ehitamisel ja renoveerimisel, et ärgitada kõrgkoole võõrandada kavatsetavaid hooneid võimaluse korral ümber ehitama ühiselamuiks

2016. a määratleti ühiselamute asukohad linna üldplaneeringus.

Jätkatakse SA Tartu Eluasemefond kaudu eluasemelaenude andmist noortele peredele ning mada- la sissetulekuga peredele

2014. a osales Tartu linn osales nõustamises, kuid vahendeid laenude andmiseks ei eraldatud.

Koostöö Tartu Regiooni Energiaagentuuriga (TREA)

Vaatlusalusel perioodil toetati TREA tegevust 34 tuh euroga aastas. TREA tegi linna hoonetes mitmeid monitooringuid ja koostas analüüse ning andis nõu hoonete säästlikumaks muutmiseks.

Koostöö arendamine kinnisvara haldavate organisatsioonidega

Linn toetas erinevate organisatsioonide poolt korraldatud koostööüritusi. Nt 2015. a sai MTÜ Tartu Korterühistute Liit toetust koolituste läbiviimiseks ning korteriühistute ja korteriomanike tasuta juuridiliseks nõustamiseks. MTÜ Eesti Korterühistute Liidu Tartu büroo sai toetust Lõuna-Eesti korteriühistute XIII foorumi läbiviimiseks. Eesti Kinnisvara Haldajate ja Hooldajate Liit (EKHHL) sai toetust EKHHL-i Lõuna-Eesti ümarlaua, õppepäeva ja foorumi läbiviimiseks.

III KOMMUNAALTEENUSTE ÕKONOOMSUSE, KESKKONNA- JA TARBIJASÕBRALIKKUSE TAGAMINE

Energiasäästlikkuse propageerimine

Taastuvenergia kasutusprintsipiide väljatöötamine

2016. a koostati taastuvate energiaallikate kasutamist käsitlev peatükk Tartu linna üldplaneeringusse.

Biogaasi tootmise arendamine reoveemuda, suletud Aardlapalu prügila ning linnast kogutavate orgaaniliste jäätmete baasil

2013. a toimus riigihange Aardlapalu prügilagaasi taaskasutamiseks. Hankeleping kestvusega 10 aastat sõlmiti Doranova Baltic OÜ-ga. Esimesel aastal tegi ettevõtte ettevalmistusi prügilagaasist elektri tootmiseks. 2014. a jätkati Aardlapalu prügila järelhooldusega ning koguti prügilas tekkivat biogaasi. OÜ Doranova Baltic alustas biogaasist elektri tootmist. Valmis ka Aardlapalu koostootmisjaam. 2015. a jätkati Aardlapalu prügila järelhooldusega ning tehti pinna-, põhjavee ja puhastatud nõrgvee seiret. Koguti 1 355 000 m³ biogaasi, millest OÜ Doranova Baltic tootis elektrit. 2016. a koguti Aardlapalus 1 223 000 m³ biogaasi, millest toodeti elektrienergiat. Tartu Veevärk AS alustas reoveemuda baasil biogaasi tootmist, mida kasutatakse elektri- ja soojusenergia tootmiseks.

Kaugküttepiirkonna korraldamise (sh tänavakütte kasutamise võimaluste) ülevaatamine soojusettevõtjate arengukavadest lähtuvalt

2014. a Kaarsilla panduste rekonstrueerimise projekti raames tehtud analüüsist selgus, et tänavakütte kasutamine ei ole majanduslikult otstarbekas. 2015. a esitasid kaugkütteettevõtja oma ettepaneku kaugküttepiirkonna piiride muutmiseks, vastavad lahendused kajastuvad Tartu linna uues üldplaneeringus.

IV ELANIKE LIIKUMISVAJADUSTEST LÄHTUV TRANSPORDISÜSTEEMI PLANEERIMINE

Transpordi ja linnaruumi integreeritud planeerimine

2016. a analüüsiti transpordikorraldust põhjalikult ja kaasaegse teedevõrgu arendamise ettepanekud kajastuvad uues linna üldplaneeringus.

Planeerimisalase koostöö tõhustamine lähivaldade ja Maanteeametiga

2013. a sõlmiti Luunja vallaga leping linnaliini nr 17 pikendamiseks Luunja valda. Reisijate paremaks teavitamiseks trükiti kaart sõidugraafikuga. Kõik bussiootepaviljonid varustati Tartu linna avalike bussiliinide kaartidega. 2015. a septembris avati bussiliin Tartu valda, mis teenindab ka Vahi tn elanikke. 2016. a tehti kergliiklusteede (Hipodroomi tn, Muuseumi tee, Idaringtee III etapp, Ilmatsalu tn, Kreutzwaldi tn) planeerimisel ja rajamisel koostööd nii lähimavalitsustega, kui Maanteeametiga.

Säästvat liikumiskäitumist soodustava parkimiskorralduse kujundamine

Elamualadel parkimise parandamiseks kaasfinantseeriti vaatlusalusel perioodil korteriühistute ümbruse asfalteerimistöid. 2013. a toetati 7 korteriühistut 67 tuh euro ulatuses. 2014. a kaasfinantseeriti elamualadel parkimise parandamiseks 5 korteriühistu ümbruse asfalteerimistöid 34 tuh euroga. Vaksali-Tiigi ristmikule rajati parkla ning Vaksali tn pikendusele parkla ehitamisel tehti mullatöid. 2015. a anti toetust 5 korteriühistule kokku 61 tuhande euro eest. Kesk- ja vanalinna piiratud parkimisressursiga alal liikluse paremaks korraldamiseks kehtestati tasuline parkimisala. Kontrolli parkimise üle teostab alates 01.09.2015 linnakantselei menetlusteenistus. 2016. a korraldati ümber linna tasuline parkimiskorraldus, millega reorganiseeriti tasuliste alade piirid, et vähendada liikluskoormust kesklinna piirkonnas. „Pargi ja kõnni“ süsteemi juurutamiseks rajati tasuta parklad kesklinna lähipiirkonnas (Pikk tn, Riia tn). Rajamisel on parkla Vaksali tänaval. Toetati ka elamuühistuid parkimiskorralduse parandamisel.

Liiklemise sujuvuse tagamine tervikliku liikluskorraldusega

Liiklusteabe- ja reguleerimisvahendite paigaldamiseks, liiklusmärkide ja teekattermärgistuse uuendamiseks ning foorisüsteemide kaasajastamiseks on sõlmitud pikaajalised lepingud. Kokku tagati aruandeperioodil ca 10 100 liiklusmärgi, 2400 m jalakäijate piirde, 841 jalakäijate sumмери, 135 bussiinfotoru korrasolek. 2013. a projekteeriti Jakobi-Lai ristmik, liikluse rahustamiseks elamualadel paigaldati 7 künnist ja Karlova piirkonnas kehtestati liikluspiirang 30 km/h. 2014. a projekteeriti Aardla-Jalaka ja Soinaste-Aardla-Raudtee ristmikud ning Ehitati Vaksali-Riia reguleerimata ülekäigurada. 2015. a rekonstrueeriti Aardla-Raudtee-Soinaste ristmik koos tänavavalgustuse ehitamisega; Riia-Pepleri-Väike Tähe tänavate ristmikul remonditi foorid. 2016. a renoveeriti Kroonuaia-Emajõe fooristmik ning kaasajastati foorisüsteeme (LED lampide vahetus). Kalda tee-Luha, Kalda tee-Kaunase pst ja Narva mnt-Vahi ristmikul paigaldati automaatsed andurid liikluse sujuvuse parandamiseks. Jooksvalt uuendati teekattermärgistust ja asendati liiklusmärke. Aasta jooksul taastati 11,9 km ulatuses tänavate teekatet (suuremad objektid olid Riia tn ja Turu tn) ja paigaldati tolmuva kate 3,9 kilomeetri ulatuses.

Liiklusalaste uuringute korraldamine

2013. a korraldati liiklusuuringud Narva-Puiestee tn, Tähe-Teguri tn ja Vabaduse pst-Uueturu tn ristmikel, et parandada ristmike läbilaskvust ja liiklusohutust.

2014. a telliti järgmised uuringud: Liiklusuuring jalgrattasõidu marsruutide kaardistamine ja analüüs; Inimkannatanutega lõppenud liiklusõnnetuste analüüs 2010-2013; Raua-Sõbra ristmiku liikluskorralduse analüüs ja eskiislahenduste koostamine; Riia tn jalgratta- ja jalgte liikluskorralduse inspekteerimine; Pargi-Tähe-Lootuse ristmiku liikluskorralduse inspekteerimine; Liikluskoormuse uuring „Tartu liiklus 2014.a“.

2015. a korraldati mitmeid uuringuid: rakendusuuring „Elektribusside tundlikkusanalüüs“; liiklusuuring Tartu linnas tähistatud reguleerimata ülekäiguradade liiklusohutusliku riski hindamine; liiklusuuring raudteejaama bussipeatustesse saabuvate ja lahkuvate bussireisijate loendamine; koostati jalgrattaraja ja/või jalgratta- ja jalgte liikluskorraldusliku eskiislahendus lõigule Herne tänavast kuni Vabaduse pst tähistatud jalgratta- ja jalgte alguseni; analüüsiti jalgrattasõidu marsruutide kaardistamise tulemusi ja jalgrattaliikluse arenguskeemi. Eskiisidest korraldati liikluskorralduse eskiislahendused ülekäiguradade tähistamiseks Tähe-Vaba, Tähe-Sõbra ja J.Hurda-Fr.R.Kreutzwaldi ristmikel; jalgrattaraja liikluskorralduslikud eskiislahendused lõigul Veski-Näituse ristmik-Fr.R.Kreutzwaldi kergliiklustee; Aida ja Lootuse tn jalgratta- ja jalgte liikluslahendus; Ihaste tee eraldussaares pikendamise liikluskorralduslik eskiislahendus; Sõpruse-Raua ristmiku liikluskorralduslik eskiislahendus; ekspertarvamus Lina tn liikluskorralduse kohta; Riia-N.Lunini-Suur kaar ja Riia-Ravila-Soinaste ristmike liikluskorralduslikud eskiislahendused; Võru tn jalgrattaraja liikluskorralduse eskiislahendus.

2016. a viidi läbi iga-aastane liikluskoormuse uuring ning korraldati liikluskoormuse analüüs põhitänavatel. Jooksvalt inspekteeriti liikluskorraldusvahendeid ja korrigeeriti lähtuvalt olukorrast foori-

programme. Uutele kergliiklusteedele (Baeri-Ilmatsalu) paigaldati liiklejate loendurid ning uuriti vi-deolahenduse kasutamist erinevate liiklejagruppide loendamiseks.

Tingimuste loomine laste liiklusalase õppe korraldamiseks

Liiklusohutuse programmi raames korraldati 2015. a koos Keskkonnahariduse Keskusega jalgratta-kool, kus osales 94 last ja 21 täiskasvanut. Autovabal päeval rajati lastele „Suur Seikluslinnak“, kus sai õppida rattaga liiklemist. 2016 toimus koolitusreis Intertraffic 2016 Amsterdami.

Vabatahtliku initsiatiivi toetamine

Vaatlusalusel perioodil kaasati huvigruppe ja kodanikeühendusi (erivajadustega inimeste ühendused, piirkondlikud seltsid jt.) nii üldplaneeringute koostamise kui ka kohalike liikluskorralduslahenduste (nt Karlova linnaosa) väljatöötamise protsessidesse.

V ERINEVATE TRANSPORDILIIKIDE ARENDAMINE

Ühistransporditeenuse kvaliteedi ja kasutatavuse tõstmine

Ühistranspordi aastaseks läbisõiduks Tartu avalikul liiniveol oli vaatlusalusel perioodil keskmiselt 3660 tuh km. 2013. a optimeeriti liinivõrku kahel korral (kevadell ja sügisel) ning telliti uuring liinivõr-kude ümberkorraldamiseks Wuppertali Ülikooli teadlastelt. Arendati avaliku liiniveo busside reaajas jälgimise infosüsteemi, mille tulemusel paigaldati 59 bussile jälgimise seadmed, sõitjatele informat-siooni edastatavad tablood, 10 bussile sõitjate loendamise seadmed ja bussipeatustesse busside saabumise infot edastatavad tablood.

2014. a hinnati vastavalt SEBE AS ja Tartu linna vahelisele lepingule liiniveo kvaliteeti ning jätkati bus-side reaajas jälgimise infosüsteemi arendamist. Infosüsteemi seadmed olid paigaldatud 61 bussile, 10 bussil olid sõitjate loendamise seadmed ning 44 bussipeatuses olid busside saabumise infot edas-tavad tablood. Aasta lõpul sõlmiti leping AS Ridangoga Tartu linnale avaliku bussiliiniveo elektroonili-se tasukogumise kesksüsteemi tarkvara, seadmete ja märgiste ostmiseks. Bussireisijate paremaks teavitamiseks telliti 2014. a 8 000 trükist linnaliinide sõidugraafikutega.

2015. a paigaldati bussidesse reaallaja infosüsteem ja reisijate loenduseks vajalikud seadmed. Korras-tati bussipeatusi ja paigaldati bussipaviljone. Elektroonilise tasukogumise süsteemi rakendamiseks paigaldati bussi piletituvastid, bussijuhtidele piletimüügi seadmed ja töötati välja tasukogumissüs-teemi toimimiseks vajalik tarkvara. 2015. a augustis alustati eakatele bussikaartide väljastamist. Töö-le rakendati bussiinfot kajastav mobiiliäpp. Korraldati „Elektribusside tundlikkusanalüüs“, mille tule-mused näitasid, et tänastes tingimustes elektribussid veel diisel- või gaasibussidega konkureerida ei suuda, kõige tasuvamaks osutus gaasibuss.

Alates 2016. aprillist rakendati töösse RFID piletisüsteem ja tegeleti Jiffi kontaktivaba maksesüsteemi juurutamisega, mis on kavas kasutusele võtta 2017. a. 2016 allkirjastati Ühiste Kavatsuste Memoran-dum, millele andsid allkirjad Tartu Linnavalitsus, Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium, Pan-galiit, Maanteeamet, Tallinna Transpordiamet, Harjumaa Ühistranspordikeskus, MTÜ Pärnumaa ühis-transpordikeskus, AS Eesti Liinirongid, Ridango AS ja T grupp AS, et luua rahvusvahelistele standardi-tele vastava kontaktivabade maksete (pangakaardi) vastuvõtmise võimekus ühistranspordis. 2016. a lõpuks valmis kolm dokumenti, mis käsitlesid nõudeid transiitsüsteemidele. Juhul kui Tartu linn otsus-tab, et Tartu linnas võiks ühistranspordis saada kasutada lisaks bussikaardile, kleebisele ja õpilaspile-titele ka pangakaarti, planeeritakse algatada vastav hange 2017. a lõpus või 2018. a alguses. 2016. a algatati ka busside liinivõrgu analüüsi ja uue liinivõrgu mudeldamise uuring. Töö üheks osaks on ühis-transpordi kvaliteeditasemete määratlemine ja kehtestamine. Jooksvalt tegeleti olemasoleva busside liinivõrgu optimeerimisega ja bussigraafikute kohandamisega. Algatati riigihange uue liiniveo operaa-tori leidmiseks perioodiks 2019-2029. Busside tehnilistesse nõuetesse lisati uusi tingimusi, mis aval-davad positiivset keskkonnamõju ja parandavad reisijate ohutust ning mugavust (nt kliimaseadmed bussides). Algatati diskussioon kiirete transpordiühenduste üle (Annelinn-Maarjamõisa) ning trammi

võimalikkusest ja vajalikkusest Tartu ühistranspordis. Korraldati uuring elektribusside tasuvuse väljaselgitamiseks ning riigihange bussiootepaviljonide uuendamiseks. Kahe aasta jooksul on kavas välja vahetada 30 paviljoni. Algatati pilootprojekt e-ink tehnoloogial põhinevate elektrooniliste infotabloode paigaldamiseks bussipeatustesse. Esimesed kaks peatust saavad tablood 2017. a.

Alates 29.07.2016 kuulub Tartu rahvusvahelisse ühistranspordi ühendusse UITP (International Association of Public Transport). UITP on rahvusvaheline võrgustik, mis ühendab omavalitsusi ja transpordivaldkonna ettevõtteid ning spetsialiste. Ühenduse eesmärk on parandada elukvaliteeti ja majanduslikku heaolu, toetades ja edendades säästvat linnatransporti kogu maailmas.

[Kergliiklust propageerivate kampaaniate, koolituste ja ürituste korraldamine](#)

Vaatlusalustel aastatel on kergliikluse ja ühistranspordi propageerimiseks ning liiklusohutusele tähelepanu juhtimiseks korraldatud regulaarselt autovabu päevi ning tähistatud jalgrattahooaja avamist. Korraldati koolidevahelist viktoriini „Ohutu ratas“, koolieelikutele toimus jalgratta vigursõit. Lasteaialapsed said osaleda joonistusvõistlustel „Unistuste jalgratas“ ja „Unistuste jalgrattatee“, toimusid fotokonkursid „Kõige rattasõbralikum asutus Tartus“. Autovaba päeva raames valmistati helkurehteid, toimus jalgrataste laat ning esinesid trikijalgratturid. 2014. a koostati ka jalgrattateede voldik. Tartu võtab osa üleeuroopalisest jalgrattamarsruutide kaardistamise võistlusest, 2014. a kogusid 248 Tartu ratturit mobiilirakenduse Endomondo andmeil 14 573 km. Koostöös ettevõttega Comodule valmis 2016. a Tartu rattaringluse innovaatiline prototüüp. Jätkati jalgrattakooli tegevust, 2016. a osales kursustel 103 last ja 28 täiskasvanut. Jalgratturi eksami kvaliteedi tagamiseks lisati eksami koosseisu ka linnasõit ja kaasati politseiametnikud. Toetati elamuühistuid jalgrattaparklate rajamisel ja valmis nutikate lahendustega näidisjalgrattamaja.

[Jalakäijate ja jalgratturite liikumistingimuste parandamine](#)

2013. a rekonstrueeriti järgmisi kõnniteid: Jaama 10–12 esine, Fr. R. Kreutzwaldi tn, Ilmatsalu tn, Kannikese tn, Anne kiir. Valmis idapoolse ringteel 6,2 km jalg- ja jalgrattateid ning Veski tn märgiti maha jalgrattarada. Valgustati Jaama-Roosi ristmiku ja Anne kooli esine ülekäigurada.

2014. a valgustati Raua-Sõbra ristmiku ülekäigurada; ehitati Vaksali-Riia reguleerimata ülekäigurada; remonditi Lubja tn trepp; remonditi Pirogovi platsi ja Vallikraavi tn vahelised Tähetorni poolsed trepid ning Vabaduse puiestiku trepid. 2015. a valgustati Vaba-Tähe ja Sõbra-Tähe ristmike ülekäigurajad; tähistati uued reguleerimata ülekäigurajad, remonditi kõnniteid, korrigeeriti kõnniteede ja sõiduteede ristumistel äärekivide kõrgust kokku 35 tänaval; uue valgustuse said Mäe tn trepid. Tähistati liiklusemärgide ja teekattemärgistusega jalgratta- ja jalgteid. 2015. a ehitati järgmised jalg- ja jalgrattateed: Rõõmu tn kõnnitee, Suur kaare tn kõnnitee, Politseiplatsi kõnnitee. Regionaalarengu fondi kaasfinantseerimisel ehitati Riia tn kergliiklustee, Turu tn kergliiklustee, Hipodroomi tn kergliiklustee, Kreutzwaldi tn kergliiklustee. 2016. a kooskõlastati kergliiklusteede rajamise põhiprintsiibid (ühendus ümbritsevate omavalitsustega, erinevate teede sidusus) ning algatati diskussioon Tartu jalgrattastrateegia loomiseks.

[Raudteetranspordi kasutamise elavdamine](#)

2016. a algatati raudteejaama esise ala ja sinna kulgevate ühendusteede rekonstrueerimise projekt, mille eesmärgiks on kergliiklejate tingimuste ja liiklemisvõimaluste parandamine. Tööd toimuvad peamiselt aastatel 2017-2018. Sõlmiti ka hankeleping Vaksali tn väljaku, parkla ja kergliiklusteede ehitamiseks AS-iga TREF. Tööde valmimise tähtaeg on 2017. a kevad. Tööd rahastatakse Euroopa Ühekuuluvusfondi projektist „Tartu raudteejaama arendamine ja ligipääsetavuse suurendamine“.

[Võimaluste loomine jõetranspordi arenguks](#)

2015. a valmis Karlova paadisadam.

[Elektromobiilsuse arendamiseks](#) koostati 2016. a töödokumendina elektromobiilsuse tegevuskava. Koostöös Mõnus Minek OÜ-ga korraldati elektromobiilsuse infopäev. Pilootprojektina rajati linnavalitsuse töötajatele elektrirataste laadimisvõimalusega jalgrattamaja.

VI TÄNAVAVÕRGU KVALITEEDI JA JUURDEPÄÄSETAVUSE TAGAMINE

2013. a lõpu seisuga oli teeregistri andmetel Tartu linnas 9 silda ja Tartu linna teede kogupikkus oli 341,3 km. Nendest oli asfaltkattega tänavaid 285,7 km, kruusateid 29,5 km, muid teid 26,1 km.

Jalakäimist ja jalgrattakasutust soodustava taristu rajamine ning korrastamine

2013. a lisandus seoses Idaringtee 1. ehitusala valmimisega 6,2 km jalg- ja jalgrattateid.

2014. a rajati kergliiklustee Eesti Maaülikooli juurest Supilinna ning rekonstrueeriti Teguri, Kastani, Kuperjanovi ja Tähe tn ning Narva mnt kõnniteed. Ehitati Lai-Jakobi tn ülekäigurada ja Tähtvere sportipargi rullirajal uuendati asfaltkatet. 2015. a lisandus seoses Idaringtee ehitamisega ca 10 km jalg- ja jalgrattateid. Valgustati Vaba-Tähe ja Sõbra-Tähe ristmike ülekäigurajad; tähistati uued reguleerimata ülekäigurajad, remonditi kõnniteid ning korrigeeriti kõnni- ja sõiduteede ristumistel äärekivide kõrgust kokku 35 tänaval; uue valgustuse said Mäe tn trepid. 2015. a ehitati Rõõmu ja Suur kaare tn ning Politseiplatsi kõnniteed. Regionaalarengu fondi kaasfinantseerimisel ehitati kergliiklusteed Riia, Turu, Hipodroomi ja Kreutzwaldi tänavatele. 2016. a paigaldati avalikku linnaruumi 90 uut jalgrataste hoiukohta ning jätkati kõnniteede äärekivide allalaskmist kergliiklejate liikumistingimuste parandamiseks. Alustati Riia tänavale raudteeviadukti juurde kergliiklejate tunneli ja Riia tänavat ületava jalakäijate silla projekteerimist. Toimusid riigihanked K. E. von Baeri-Näituse-Ilmatsalu, Kesklinn-Mõisavahe ning Aruküla tee kergliiklusteede ehitamiseks. Eelnimetatud kergliiklusteed valmivad 2017. a. Lisaks ehitati 3780 m kergliiklusteed Võru tn (lõigus Väike-Tähe-Vaba tn 940 m), Võidu sillale (turuhoone poolsele otsale 170 m), Tamme pst (970m), Sepa tn (Turu-Tähe, 460m), Pallase pst (koostöös Luunja valla-ga, kokku 500m), Tiigi tn (100m), Turu tn (Purde-Rebase 640m). Varajase talve tõttu jäi lõpetamata Lootuse tn ja Tähe tn kõnnitee ehitus.

Sildade, põhi- ja jaotustänavate ehitamine ja renoveerimine

2013. a valmis Idaringtee 1. ehitusalal 2,8 km 4 sõidurajaga tänavat, 0,6 km ühe sõidurajaga tänavat, üks eritasapinnaga ristmik, üks ringliiklusega ristmik, kaks foorristmikku ja 6,2 km jalg-ja jalgrattateid. Avalike suhete osakond andis välja Idaringtee ehitust tutvustava voldiku, mis saadeti otsepostitusena enam kui 19 000 tartlasele, kes elasid ehituse vahetus läheduses asuvates linnaosades. Koostati ka idaringtee ehitust kajastav kodulehe alaleht ning visualiseerimiseks telliti Idaringtee 3D-mudeli põhjal video, milles sai näha kogu Idaringteed niisugusena, nagu see valminult välja nägema hakkaks. Lisaks remonditi Võidu silda ning väiksemaid remonttöid tehti Kaarsillal ja Inglisillal. Kuradisillal vahetati olemasolevad valgustid LED-ide vastu. 2013. a tehti ülekatteid 2600 m sõiduteel, 2355 m kõnniteel. Pindamised toimusid 2500 m sõiduteel ning 1250 m kruusatänavale ehitati tolmuva kate. Valmis Emajõe kaldaäär lõigus Kaarsild-Vabadussild. Tööde käigus rekonstrueeriti kaldakindlustus, ehitati vaateplatvorm, korrastati jõeäärsed pargiteed ning uuendati valgustus ja pargiinventar. Lisaks tehti remonttöid K. E. von Baeri tn ja Toomemäe tenniseväljakute treppidele ning uuendati tänavavalgustust – uued LED valgustid ja Sihi ja Turu tn uued metallist tänavavalgustuse postid.

2014. a lõpetati Idaringtee 2. ehitusala ehitustööd koos Ihaste silla ehitusega, valmis 2 900 m põhitänavat, 3,2km kergliiklusteed, sild üle Emajõe, Ihaste tee ristesild, kergliiklustunnel ja Ihaste tee tunnel. Rekonstrueeriti Võidu sild; lõpetati Savi tn ehitus; alustati Pargi tn ehitusega; valmisid Roosi tn ja Muuseumi tee rekonstrueerimise projektid; projekteeriti Nooruse-Sanatooriumi tn rekonstrueerimine, Aardla-Jalaka ja Soinaste-Aardla-Raudtee ristmikud; remonditi Rahu ja Kruusamäe tänavad, jätkati Kaar- ja Inglisilla remonti; tehti ülekatteid ja pindamisi 9 140 m, tolmuva kate 778 m; parandati 30 827 m² sõidutee asfaldiauke; remonditi Lubja tn trepp.

2015. a valmis seoses Idapoolse ringtee ehitamisega eritasandiline riste. Nooruse, Sanatooriumi, W. Ostwaldi tn piirkonnas ning Kesk kaare tänaval rekonstrueeriti ja ehitati sõidu- ja kõnniteid ning paigaldati valgusteid. Rekonstrueeriti Pargi tn ja Pargi-Tähe-Lootuse tn ristmik. Seoses uue kaubamaja ehitusega tehti koostöös Kaarsilla Kinnisvaraga, ASiga Tartu Keskkatlamaja, ASiga Vesi ja TTK Inves-teeringute OÜga töid Turu, Soola tn ja Kalevi tn sõiduteede ja kõnniteede asfalteerimisel ning valgus-tite paigaldamisel. 2015. a toimusid järgmistel tänavatel ülekatted ja pindamised: Kaunase pst, Lam-mi tn, Roopa tn, Ropka tee, Sõpruse silla peale- ja mahasõidud, Vabriku tn, Võru tn, Turu tn, Möisa-vahe tn ja Riia tn. Tolmuvabad katted ehitati järgmistele tänavatele: Ujula (Liiva-Lubja-lodjakoda), Elulõnga tn ja Koidutähe tn (Männimetsa-Pääsusilma lõigus), Lunini tn tupik. 2016. a sõlmiti leping Tartu idapoolse ringtee 3. etapi ehitamiseks. Tööd lõpetatakse 2018. a, töid rahastatakse 85% ulatuses Ühtekuuluvusfondi vahenditest. Tehti ka Turusilla hooldustöid: pingutati vante, parandati vuugid, värviti püloon jne.

Juurdepääsutänavate ja tehnovõrkude ehitamine ning renoveerimine

Koostöös võrguarendajatega rekonstrueeriti 2015. a torustikud ja remonditi sõidu-ja kõnniteid järg-mistele tänavatel: Ehitaja tn, Jaama tn, Kabeli tn, Lunini tn, Vikerkaare ja Õnne tn. Sademeveekanali-satsiooni ärajuhtimiseks sõlmiti liitumislepingud Väike-Turu, Soola, Turu, Aardla-Ringtee, Tamme pst. 2015. a alustati ka Roosi tn rekonstrueerimist, tööd lõpetati 2016. a. Roosi tn rekonstrueeriti tööde käigus 1,8 km sõiduteed ja ehitati 3,4 km kõnniteid. Muusemi teel ehitati 740 m sõiduteed ja 785 m kõnniteid. Pärast trassiehitustöid rekonstrueeriti Kastani tn (Riia-Tiigi) ja Tiigi tn (Kastani-Vaksali). Kastani tn rekonstrueeriti 420 m sõiduteed, Tiigi tn tööd jäid lõpetamata ebasoodsate ilmastikutin-gimustel tõttu. 2016. a telliti Adra, Künni ja Vao tn rekonstrueerimisprojekt ja korraldati riigihange ehitamiseks. Tööd lõpetatakse 2017. a. W. Struve tn rekonstrueerimise käigus eemaldati tänava gra-niitkivikate ning asfalteeriti 205 m sõiduteed. 2016. a korraldati riigihanked ja sõlmiti lepingud järg-miste tänavate ülekateteks ja pindamisteks: asfalteeriti Riia tn (Pepleri-Ravila) lõigus 1400 m pikku-selt, Turu tn (Riia-Jõe, Tehase-sadamaraudtee-Ropka tee) 2140 m pikkuselt, Aruküla tee 940 m pikku-selt, Tiigi tn 372 m pikkuselt. Pindamistöid tehti 2,3 km ulatuses järgmistel tänavatel: N.Lunini, N.Lunini põik, Väike kaar, Side, Meloni, Kartuli, Mäe, Peetri, Kasarmu, Laane ja Side tn. Tolmuvabad katted ehitati järgmistele tänavatele: Rukkilille (150 m), Lubja (115 m), Nõmmeliiva (191 m), Pääsu-silma (140 m), Raudtee (150 m), A. Starkopfi (600 m), Vaarika (90 m), Tervishoiu (131 m), Laseri (260 m), Kulli (85 m), A.Vardi (225 m), Kesa (m), Saekoja (160 m), Odra (85 m), Purde (151 m), Koidutähe (602m), E. Kitse (85 m), Kodukolde tn (381 m), Kesa põik (64 m), Vindi tn (135 m). Kokku ehitati tol-muvabu katteid 3,9 km. Koostöös võrguarendajatega remonditi sõidu-ja kõnniteid järgmistele täna-vatel: Kuu tn (sõiduteed 90 m, kõnniteid 70 m), Vaba tn (1040 m sõiduteed, 950 m kõnniteid). Võidu sillale paigaldati kujundusvalgustus koos toitekaablite ja juhtimiskilbiga. Hipodroomi 12A ringtee sai tänavavalgustuse. Renoveeriti Kitsa tn treppide valgustus.

VII NEGATIIVSE MÕJU VÄHENDAMINE KESKKONNALE

Keskkonnasõbralike sõidukite kasutuselevõtu soodustamine

Tartu linna avalikul liiniveol oli 2013. a kasutuses 5 gaasibussi. Osaleti erinevatel seminaridel ja kok-kusaamistel gaasibusside positiivseid kasutuskogemusi tutvustavate ettekannetega. Samuti osaleti aastatel 2013 ja 2014 jätkuprojektis More Baltic Biogas Bus. 2014. a osaleti projekti meeskonna koosolekul Varssavis, Stockholmis, Kaunases ja Krakovis. Bergenis toimus biogaasi kasutamist ning uue põlvkonna gaasi hübriidbusse tutvustav ringkäik. Analüüsiti erinevaid hübriidbusse ja säästva sõidustiili lahendusi ning koostati võrdlusuuring. 2015. a jäätmeveo riigihangetel nõuti pakkujatelt keskkonnasäästlike veokite kasutamist. Valmistati ette ka uut liiniveo hanget, mis näeb ette ka üle-mineku vähem müra tekitavatele keskkonnasõbralikele gaasibussidele. Alates juulist 2019. a saab 100% Tartu linnaliinibussidest olema metaangaasibussid või alternatiivset diislist keskkonnasõbrali-kumat kütust tarbivad bussid. Projekti SmartEnCity raames algatati 5 elektriautode kiiralaadija paigal-

damine Tartu kesklinna. Laadijad peavad saama töösse 2017. a jooksul. Samuti projekti SmartEnCity raames algatati 4 elektrisõidukite rendipunkti rajamine Tartu kesklinna piirkonda. Igasse rendipunkti on planeeritud kaks elektriautot ja neli elektrijalgratast.

Transpordi keskkonnamõju seire

2013. aastal teostas SA KIK saastetaseme piirnormide kindlakstegemist Tartu linnas 16 kohas. Igal aastal mõõdetakse difusioonitorudega NO₂ sisaldust. 2013. aastal lubatud piirnormi ületamisi ei olnud. Karlova linnaosas asuvas seirejaamas tuvastati peentolmu kontsentratsiooni ületamisi 3 korral. Koostati Tartu linna müra vähendamise tegevuskava. Maanteeamet ehitas müratõkke kahe raudtee vahele jäävate elamute kaitseks. 2014. a seirati koos OÜga Tartu Keskkonnauuringud lämmastikdioksiidi kontsentratsiooni välisõhus. Kontsentratsiooni lubatud piirväärtused ületati kolmes kohas: Riia-Vabaduse pst ristmikul, Riia-Kastani ristmikul ja Narva mnt-Puiestee ristmikul. Liigkõrgeid kontsentratsioone fikseeriti veel II kvartalis Kroonuaia-Jakobi ja Lai-Vabaduse ristmikel, III kvartalis Lai-Vabaduse ristmikul. 2015. a määrati taas lämmastikdioksiidi kontsentratsiooni linna välisõhus. 2015. a ületasid lubatud kalendriaasta keskmist piirväärtust Võru-Aardla ristmik, Narva mnt - Puiestee ristmik, Riia-Vabaduse ristmik, Riia-Kastani ristmik ja Kroonuaia-Jakobi ristmik. Liigkõrge kontsentratsioon fikseeriti veel I kvartalis Maaliinide bussijaamas. Lisaks mõõdeti Kalevi tn asuvas seirejaamas pidevalt CO, NO₂, tahkete osakeste, SO₂ ja O₃ kontsentratsioone. 2016. a algatati linna strateegilise mürakaardi uuendamine. Töö valmis 2017. a kevadel. OÜ-ga Tartu Lämmastikdioksiidi kontsentratsiooni määramisel linna välisõhus selgus, et lubatud kalendriaasta keskmist piirväärtust ületasid näitajad Narva mnt-Puiestee, Riia-Vabaduse ja Riia-Kastani ristmikul. Kalevi tn asuvas seirejaamas mõõdeti pidevalt CO, NO₂, tahkete osakeste, SO₂ ja O₃ kontsentratsioone. Tulemused kuvatakse reaalajas veebilehel <http://www.ohuseire.ee/>.

Keskkonnateadlikkuse edendamine

Keskkonnateadlikkust edendavate projektide läbiviimist ning õpetajate ja teiste täiskasvanute koolitamist korraldas SA Tartu Keskkonnahariduse Keskus. Liiklusohutuse programmi raames korraldati 2015. a jalgrattakooli õppetöö koostöös Tartu Keskkonnahariduse Keskusega. Kaardistati jalgrattasõidu marsruute ja koostati analüüs ning inspekteeriti liikluskorraldust.

VIII LIIKLUSOHUTUSE TAGAMINE

Igal aastal kevadel ja sügisel esitab politsei Tartu liiklusnõukogule inimvigastustega liiklusõnnetustest analüüsi ja toob välja peamised põhjused. Järelevalve tõhustamiseks tehti pidevalt koostööd politseiga. Probleemkohtadele juhitakse tähelepanu, et paremini planeerida täiendavat järelevalvet. Tartu linn osales aastatel 2013 ja 2014 Eesti-Läti-Vene rahvusvahelises liiklusohutusosalases projektis Traffic. 2013. a kevadel korraldati Tähtveres jalgrattavõistlus „Ohutu ratas“, mille läbiviimisse olid kaasatud ka politsei esindajad, kes teostasid rataste tehnokontrolli. Sügisel toimus Autovaba päev - valmistati helkureid, tuuniti jalgrattaid, lahendati liiklusteste, oli avatud liikluslinnak. Liiklusnõukogus käsitletakse pidevalt liiklusohutusega seonduvaid probleeme ja politsei teeb kokkuvõtteid. Järelevalveks liiklusrikkumiste üle on Tartu linnas paigaldatud kiirust mõõtvad tablood: Riia tn, Narva mnt, Puiestee ja Aruküla tee lõigus, Ringtee tn. 2014. a korraldati liiklusohutuse programmi raames jalgrattakooli õppetöö Tartu KHKs, millest võttis osa 100 õpilast; kaardistati jalgrattasõidu marsruute ja koostati analüüs, inspekteeriti liikluskorraldust; taastati jalgratta- ja jalgteede ning ülekäiguradade märgistust, paigaldati liikluskünniseid. 2015. a toimus liiklusohutusega seotud teemade teavitamiseks autovaba päev, jalgrattahooaja avamise üritus ja jalgrattakool koostöös SA Tartu Keskkonnahariduse Keskusega. Korraldati liiklusuuring tähistatud reguleerimata ülekäiguradade liiklusohutusliku riski hindamiseks Tartu linnas ning mitmeid uuringuid jalgrattaradade ja/või jalgratta- ja jalgteede liikluskorraldusliku eskiislahenduste koostamiseks. 2016. a täiendati info kättesaadavuse parendamiseks regulaarselt Tartu linna kodulehel informatsiooni liikluspiirangute, tasulise parkimise ja tasuta parklate kohta.

Jalgrattakooli õppetööd korraldas Tartu Keskkonnahariduse Keskus, 18. mail toimus jalgrattahooaja avamine, korraldati konkurss „Kõige rattasõbralikum asutus Tartus“ (auhinnaks jalgrattamatka korraldamine) ning korraldati mitmeid liiklusuuringuid.

HOOLIV LINN

Sotsiaalhoolekande ja tervishoiu valdkonna tegevused olid suunatud arengustrateegia Tartu 2030 allvisiooni „Hooliv linn“ eesmärkide saavutamisele:

II SOTSIAALPROBLEEMIDE ENNETAMINE

Lastega perede sotsiaalprobleemide ennetamine

Asutushooldust ennetavate teenuste arendamine

Perekülastusteenuse sihtrühmaks on pered, kellel ebapiisavad vanemlikud oskused või sotsiaalsed majanduslikud raskused. Teenuse eesmärgiks on õpetada peret toime tulema väikelapse eest hoolitsemisel ja lapse arengu tagamisel ning vähendada hoolekandeesutustesse paigutatavate laste arvu. Aastatel 2013-2016 osutas teenust MTÜ Hea Algus ja OÜ Koduhooldus. Teenusel oli 2013. aastal 63 peret (kus oli kokku 103 last), 2014. aastal 60 peret (101 lapsega), 2015. aastal 67 peret (122 lapsega) ja 2016. aastal 56 peret (114 lapsega).

Laste päevakeskuse teenus vähekindlustatud perede lastele on mõeldud vähendamaks sotsiaalsetest probleemidest tulenevat koolikohustuse mittetäitmist ning halba suhtumist eakaaslastesse ja õppimisse. Päevakeskus pakub vähekindlustatud pere lapsele võimalust tegeleda õppetööga ja saada vajadusel õpiabi. Lisaks saab laps sooja toitu ning võimaluse enda ja oma riiete pesemiseks. Aastatel 2013-2016 osutasid teenust MTÜ Tartu Kristlik Kodu (22 kohta), MTÜ Öökull (33 kohta), MTÜ Carpe Diem (20 kohta) ning Tartu Laste Turvakodu. Teenust kasutas keskmiselt 90 last aastas.

Väärkoheldud laste ja nende pereliikmete nõustamisteenust osutas MTÜ Tartu Laste Tugikeskus. Teenuse raames pakuti psühholoogilist, sotsiaalset ja meditsiinilist nõustamist ning psühhoteeraapiat ja kriisiabi. 2013. a suurendati võrreldes 2012. a-ga teenuse mahtu 1270-lt tunnilt 1680-le tunnile, mis on praegu teenuse vajaduse katmiseks piisav. 2016. a osutati nõustamisteenust 1574 tundi.

Tugiisiku teenust raske ja sügava puudega lastele osutas OÜ Sverresson. 2014. a suurendati teenuse mahtu 3300 tunni ehk 39% võrra. 2014. a osutati teenust 54le lapsele 11 770 tunni ulatuses. 2015. a oli teenusel keskmiselt 30 last kuus ja 2016. a sai teenust kokku 83 last.

Tartu maakonna alaealiste asjade komisjon töötab Tartu Maavalitsuse juures, kuid linn finantseerib osaliselt selle tööd, sh mõjutusvahendite kohaldamist ja koolituste läbiviimist. Keskmiselt 70% komisjonis arutatud asjadest moodustasid Tartu linna laste õigusrikkumised. 2013. aastal tegeles komisjon 192, 2014. aastal 153, 2015. aastal 124 ja 2016. aastal 187 Tartu linna alaealise õigusrikkumisega.

Vanemlust toetavate programmide arendamine ja toetamine

2013. a korraldas MTÜ Laste ja Noorte Kriisiprogramm leinalaagreid, mille eesmärgiks oli lähedase pereliikme kaotanud laste ja noorte toetamine. Leinalaagris osales 7 Tartu last.

Leinanõustamise eesmärgiks oli leinareaktsioonide normaliseerimine, traumaatilise sündmuse mõju leevendamine, eneseteadlikkuse ja enesehinnangu parandamine ning tervete ja toetavate suhete tekke soodustamine eakaaslastega. Leinanõustamist sai 2013. aastal 8 last ja 6 täiskasvanut, 2014. aastal 11 last ja 9 lapsevanemat, 2015. aastal 16 last ja 9 lapsevanemat ja 2016. aastal 20 last ja 16 lapsevanemat.

Aastatel 2014 ja 2015 korraldas Tartu linn vanemlusprogrammi „Incredible Years“ koolitusi. Eesmärgiks oli vanemate käitumise muutmise kaudu saavutada positiivne muutus laste käitumises.

Laste ja perede toimetuleku hindamisel rakendatakse sotsiaalministeeriumi poolt koostatud juhendit.

Võrgustiku- ja kogukonnatöö arendamine probleemide varajaseks märkamiseks

Aktiivselt tehti koostööd koolide, lasteaedade, politsei ja erinevate mittetulundusühendustega.

Tööeliste elanike sotsiaalprobleemide ennetamine

Juhtumikorraldusest lähtuva tugiisikuteenuse arendamine

Sotsiaaleluasemeteenuse saajatele osutati tugiisiku teenust, mille eesmärgiks on iseseisva toimetuleku parandamine, võlgade likvideerimine, makseraskustesse sattumise vältimine, kulude planeerimise õpetamine ja tööjõuturul osalemise motiveerimine. Teenust osutasid OÜ Koduhooldus ja OÜ ESTE. Teenusele eraldatud vahendeid suurendati perioodi jooksul 17 tuhandelt eurolt 25 tuhande euroni ja ka teenuse saajate arv on aastatega kasvanud. 2013. aastal sai teenust 77 peret (sh 46 üksi elavat isikut), 2014. aastal kasutas teenust 86 peret (sh 56 üksi elavat isikut), 2015. aastal 103 peret (sh 61 üksi elavat isikut) ja 2016. aastal 101 peret (sh 75 üksi elavat isikut). Täiendavalt tuli eraturult teenusele 2014. aastal 13, 2015. aastal 30 ja 2016. aastal 27 peret või üksikisikut.

Nõustamisteenuste arendamine toimetulekuraskuste ennetamiseks

Teenuse raames on võimalik vähekindlustatud elanikel ja riskirühmadel saada psühholoogilist nõustamist, usaldustelefoni teenust ja kriisinõustamist. Teenust osutas aastatel 2013-2016 MTÜ Tartu Nõustamis- ja Kriisiabikeskus. Aastatel 2013-2016 kasutati kõige rohkem usaldustelefoni teenust, mida osutati keskmiselt 70le inimesele kuus.

Naiste ja laste varjupaiga teenust osutas aastatel 2014-2016 MTÜ Tähtvere Avatud Naistekeskus ja MTÜ Naiste Varjupaik. Varjupaigateenust osutati 2016. a 11 naisele ja 6 lapsele. Naiste Varjupaiga poole pöördus kokku 183 naist, kellel oli kokku 188 alaealist last. Naistele osutati sotsiaalnõustamist ja juriidilist nõustamist ning lastele osutati psühholoogilist nõustamist.

Eakate ja puuetega isikute sotsiaalprobleemide ennetamine

Isikut tema tavapärasel elukeskkonnas toetavate teenuste arendamine

Tugiisikuteenust intellektipuudega isikule osutati alates 2014. a teisest poolaastast. Peamiseks sihtgrupiks on puudega noored, kes kasutasid teenust oma õpingute ajal. Teenust osutas MTÜ Tartu Maarja Tugikeskus. 2014. a osutati teenust keskmiselt 11 inimesele kuus, 2014. a kasutas teenust 14 inimest ja 2016. a 16 inimest. Teenust vajasisid kõige enam autismispektri häirega inimesed ja nende pered ning liitpuudega inimesed.

Hooldusvajadust ennetavate ja hoolduskoormust vähendavate teenuste arendamine

Sooja toidu kojuveo teenusega toetatakse eakate ja puuetega inimeste toimetulekut kodus keskkonnas. Linna eelarvest kaetakse transpordikulud. Teenust osutas OÜ Talder. 2013. a hakkas teenust pakkuma ka SA Tartu Vaimse Tervise Hooldekeskus. Keskmiselt teenindati arengukava perioodil igakuiselt 40-50 klienti.

Isikliku abistaja teenus on mõeldud sügava liikumis- ja nägemispuudega inimestele, et abistada neid liikumisel ja tegevustel, millega nad iseseisvalt toime ei tule. Lisaks paremale toimetulekule kergendab teenus lähedaste hoolduskoormust ning on alternatiiviks hooldajatoetuse maksmisele. Teenust osutas OÜ Koduhooldus. Teenust kasutas 2013. a 39 inimest, 2014. ja 2015. a 41 inimest ja 2016. a 41 inimest. 2016. a suurenes teenuse maht teenuspäevade arvu tõusuna inimese kohta.

Psüühiliste erivajadustega eakate koduhooldusteenuse maht kasvas vaatlusalusel perioodil 3610-lt tunnilt 5635 tunnini. Teenuse kasutajate arv jäi aastate lõikes samaks – ca 50 inimest.

Psüühiliste erivajadustega eakate päevahooldusel oli 2013. ja 2014. a 50 inimest, 2015. a 56 inimest ja 2016. a 49 inimest. 2016. a suurenes teenuse maht teenuspäevade arvu tõusuna inimese kohta. Teenuse hind võrreldes varasema perioodiga ei muutunud.

Kogemusnõustamise teenust pakutakse psühhosotsiaalselt keerulises olukorras olevatele liikumis- ja/või nägemispuudega inimestele ja nende lähedastele. 2014. ja 2015. a on vajas teenust 20 inimest. Tartu linn on toetab abivajajatele häirenupu rentimist, et toetada eakate kodust toimetulekut. Häirenupu kasutust tutvustati klientide kodudes, haiglas ja pensionäride organisatsioonis Kodukodus.

Invataksko teenus on mõeldud puuetega lastele ning sügava ja raske puudega täiskasvanutele. Teenust osutas OÜ Tartaline. Invataksko kasutajate nimekirjas oli vaatlusalusel perioodil ca 900 isikut.

Kodus keskkonnas toimetuleku toetamiseks ja asutushoolduse ennetamiseks toetab linn puuetega inimesi korterite kohandamisel. Kohandused on seotud peamiselt eluruumi sissepääsu, ruumis liikumiseks vajalike ümberkorralduste tegemise ja pesemisruumide kohandamisega. Maksimaalne toetussumma kohanduse kohta on vaatlusalusel perioodil tõusnud 1600 eurolt 1800 euronile ja inimese omaosalus on vähenenud 25%-lt 15%-le. Toetust sai 2013. aastal 8, 2014. aastal 11, 2015. aastal 9 ja 2016. aastal 11 isikut.

Hoolekandesüsteemi arendamine

Sotsiaalhoolekande arenguseire

Hoolekandesüsteemi arendamiseks analüüsiti 2013. a linna poolt pakutavaid teenuseid ja toetusi ning personali vastavust täidetavate ülesannete hulgale. Tehti ettepanek lastekaitseteenistuse ja sotsiaaltöö teenistuse koosseisu suurendamiseks kokku 5 ametikoha võrra, mis realiseerus 2014. a sügisest. Analüüsiti ka pakutavaid nõustamisteenuseid ning kaasajastati täiendavate sotsiaaltoetuste ja puuetega laste hooldajatoetuse maksmise korda. 2015. a muudeti vältimatu sotsiaalabi ehk toiduabi saamise lepingu tingimusi. Ilma sotsiaaltöötaja suunamiseta on nüüd isikut tõendava dokumendi alusel võimalik saada senise 3 päeva asemel 7 päeva toiduabi.

Uuringute ning analüüside tegemine teenuste ja toetuste planeerimiseks

Vaatlusalusel perioodil on korraldatud mitmeid uuringuid erinevate teenuste vajaduse väljaselgitamiseks. Uuringute raportid on saadaval linna kodulehel uurimistööde registris.

2014. a korraldati uuring sõltlaste rehabilitatsioonikeskuse loomise või täiendavate teenuste pakumise vajaduse väljaselgitamiseks. Uuringu tulemused näitasid, et sõltlastega tuleb tegeleda komplekselt ja alustada tuleks riiklikult tasandilt. Samuti selgus, et Tartu vajaks senisest enam sõltlastele pakutavaid teenuseid. Puuetega laste koduse toimetuleku uuringu tulemusena toodi välja probleemid puuetega inimeste igapäevaelus ning ettepanekud nende leevendamiseks.

2015. a korraldati intellekti- ja/või liitpuudega täiskasvanud Tartu linna elanike teenuste arendamise uuring, mille tulemusena selgus, et intellektipuudega inimesi on 2-3% elanikkonnast ning teenusena on oluline arendada tugiisikuteenust.

2016. a uuriti nõustamisteenuste kättesaadavust Tartu linnas, mille käigus kaardistati Tartu linnas tegutsevate psühholoogiliste nõustamisteenuste ja teraapiate osutajad erinevate sihtrühmade lõikes. Ühtlasi selgitati, millised teenused ja millistele sihtrühmadele ei ole kättesaadavad. Hinnati ka Tartu linna puuetega inimeste sportimise, puhkamise ja vaba aja veetmise võimalusi ning arendamisvajadusi Lõuna-Eestis. Uuringu eesmärk oli puudega inimestele sportimiseks, puhkamiseks ja vaba aja veetmiseks sobivate asutuste kaardistamine Tartus ja Lõuna-Eestis, hoonetele ligipääsetavuse ja hoonetes sees liikumisvõimaluste kaardistamine ning puuetega inimeste ootuste ja soovide väljaselgitamine puhkamisvõimalustele.

Teenuste ja toetuste eesmärgipärasuse hindamine

2013. a auditeeriti nõustamisteenuse osutamist Tartu linna vähekindlustatud elanikele ja riskirühmadele. Eesmärgiks oli selgitada, milline on teenusel viibivate isikute sotsiaalabi vajadus. Kontrolli tulemusel rikkumisi ei tuvastatud.

2014. a auditeeriti invataksotteenuse osutamist Tartu linna liikumis- ja nägemispuudega isikutele. Analüüsi tulemusel jõuti otsusele, et teenuse kasutamine tuleb muuta läbipaistvamaks.

2015. a toimus eeltöö suuremaid muudatusi vajavate teenuste osas (tugiisikuteenus ja psühholoogiline nõustamine). Sotsiaaltranspordi vajaduse hindamiseks koostati uus hindamisinstrument ning täpsustati teenuse saajatele esitatud nõudeid.

Jaamamõisa 38 rehabilitatsioonikeskuse kavandamisega seonduvalt hinnati rajatava hoone funktsioone. Hindamise tulemusena selgus, et maja funktsiooniks peaks olema sotsiaalmaja koos teenustega multiprobleemsetele isikutele (sh sõltuvus- ja riskikäitumisega peredele ning psühhikahäiretega lapsevanematele), kes ei saa või ei vaja toetatud elamise teenust.

2016. a auditeeriti isikliku abistaja teenuse osutamist. Auditi tulemusena ei ilmnenud ühtki teenusepakkujat poolset rikkumist. Hinnati täiskasvanute tugiisikuteenust ja kuna teenuse vajadus oli suurenenud, siis loodi kaks uut ametikohta allasutuse koosseisus.

Teenuste standardiseerimine

2014. a koostati isikliku abistaja teenuse kord ning uuendati puuetega inimestele eluruumi kohandamiseks toetuse määramise korda. Uue korra alusel vähendati isiku omaosalus 15%le seniselt 25%lt. Uuendati ka puudega lapse perele sotsiaalteenuste osutamise tingimusi ja korda.

2015. a muudeti ja kaasajastati sotsiaaltranspordi korda. Teenuse kasutamise limiit tõsteti 32 eurolt 50 euroni kvartalis ning teenuse määramise protsess lihtsustus.

2016. a oli kavandatud puuetega inimeste organisatsioonidele tegevustoetuse andmise korra ülevaatamine. Toimused kohtumised ja läbirääkimised erinevate osapooltega, mille tulemusena leiti, et korra muutmine ei ole vajalik. Lisaks algatati aasta lõpus mitmete teiste kordade muutmine. Aastal 2016 tegeleti ka puuetega laste teenuste korruga, mis jõustub 2017. a. Samuti tegeleti päevakeskuse teenuse kirjeldusega koostöös haridus- ja kultuuriosakondadega.

Hoolekandeteenuste kättesaadavuse suurendamine

Tasuliste teenuste arendamine

2013. a töötati välja ja rakendati Päevakeskus Kalda tasulise koduhooldusteenuse osutamise kord, et pakkuda koduteenust klientidele, kelle ülalpidamiskohustusega lähedased elavad Tartu linnas. Tasulisi teenuseid pakkusid vaatlusalusel perioodil ka Tartu Hooldekodu ja päevakeskused. Tartu Hooldekodu pakkus hooldusteenust, saunateenust ning pesupesemise ja juuksuri teenust. Päevakeskused pakkusid tasuliste teenustena massaaži ja pesupesemise teenust.

Erinevate sektorite koostöö hoolekandes

Võrgustikutöö probleemide varajaseks märkamiseks ja sekkumisvõimaluste loomiseks

Igapäevatöö käigus tehti koostööd erinevate organisatsioonide, ühingute ja allasutustega. Koostöö kaudu osutatavad teenused on võlanõustamine, psühholoogiline nõustamine ja tugiisikuteenus. 2015. a osales projektis 133 Tartu linna klienti. 2016. a tehti koostööd järgmiste projektide raames: Sotsiaalkindlustusameti projekt „Integreeritud teenuste osutamine toimetulekuraskustes isikutele“; MAPPA- Politsei- ja Piirivalveameti projekt; Tugila- Mittehõivatud noorte aktiveerimine, mille raames tegelesime lisaks klientide suunamisele ka klientide nõustamisega; NEET- Noored, kes ei õpi ega tööta seireprojekt, kus olime pilootprojekti partnerid Sotsiaalministeeriumile; MDFT- käitumisprobleemsete noorte pereteraapia, mida rahastab ja juhib Sotsiaalkindlustusamet.

Projektide rakendamine ja toetamine sotsiaalsete probleemide ennetamiseks ja lahendamiseks

Tartu linn toetas aastatel 2013-2016 sotsiaalhoolekandele projektide konkursi tulemusel alljärgnevaid projekte:

MTÜ Tartu Laste Tugikeskus projekti „Riskigrupi lapse vabatahtlik tugiisik“. Projekti käigus tegeleti 75 Tartu linna lapsega, neist 26 lastekodulast ja 49 kodus elavat last. Tugiisikud tegelesid laste arengu abistamisega läbi sõbrasuhte täiskasvanud tugiisikuga, et aidata kaasa lapse isiksuse kujunemisele ja parandada toimetulekut erinevate sotsiaalsete probleemidega.

MTÜ Psüühikahäiretega Inimeste Toetajate Ühendus projekti „Ühtsuses peitub jõud“. Projekti tulemusena loodi Tartusse MTÜ Eesti Omastehooldajad Tartu osakond ning pakuti tuge ja teavet Tartu omastehooldajatele.

MTÜ Tartu Lastekaitse Ühing projekti „Õiguskaualekas laps õpetatud vanemate toel“. Projekti eesmärgiks oli läbi vanemahariduse ja peredele pakutavate tugiteenuste vähendada laste õigusrikkumisi. Projekti käigus pakuti peredele tugiteenuseid ning vanemaharidust. Projektis osales Tartust 20 peret (24 last).

MTÜ Noorte Abistamiskeskus Carpe Diem projekti „Oskuslik lapsevanem“. Grupinõustamine toimus 20 inimesele.

MTÜ Tartu Laste Tugikeskus projekti „Lastevanemate koolitus- lapse maailm kui õpik“. Projektis osales 28 väikelast koos vanemaga ning 24 kooliealise lapse vanemat.

MTÜ Johannes Mihkelsoni Keskuse projekti „Tugigrupp ja tugiisikuteenus väheste oskustega lastevanematele“. Tugiisikuteenust sai kokku 18 klienti ja projektis oli hõivatud 5 tugiisikut. Toimus kaks tugigruppi väheste oskusega lastevanematele.

MTÜ Abistu projekti „Puhke ja tegevuslaager kroonilise psüühikahäirega isikutele“. Projektis osales 13 raske puudega psüühikahäirega inimest vanuses 18-35 aastat.

SA Tartu Vaimse Tervise Hooldekeskuse projekti „Tervist ja taastumist toetav töö- ja puhkelaager Palamusel“. Sihtrühmaks oli 10 Tartu psüühikahäirega inimest vanuses 35+.

SA Tartu Vaimse Tervise Hooldekeskuse projekti „Kõrge abivajadusega tartlaste ööpäevaringne abistamine hooldustoimingutes, igapäevaelutoimingutes ja järelevalve“. Sihtrühmaks oli 10 igapäevatoimingutes ja eneseteenindamises pidevat abistamist, sooritamist, juhendamist või järelvalvet vajavat tartlast.

MTÜ Hea Alguse projekti „Perenõustamine alaealistele vanematele“. Projektis osales 75 noort.

MTÜ Noorte Abistamiskeskus Carpe Diem projekti „Psüühilise erivajadusega lapsevanema toetamine“. Sihtgrupiks oli psüühilise erivajadusega lapsevanemad, kes vajasisid nõustamist enda ja lapse arenguliste vajaduste toetamiseks.

MTÜ Maarja Tugikeskuse projekti „Tugiisiku teenus intellekti- ja/või liitpuudega täiskasvanule“.

Lisaks kaasfinantseeriti erinevaid eakate ja lastekaitsega tegelevate ühingute projekte ja tegevusi:

MTÜ Johannes Mihkelsoni Keskuse projekti „Tugiisikuteenus ning teised toetavad teenused erikoolist või vanglast vabanenud noortele“.

MTÜ Noorte Abistamiskeskus Carpe Diem projekti „Perelepitusteenuse käivitamine ja arendamine Tartu- Jõgeva- ja Raplamaal“.

MTÜ Valguskiir projekti „MTÜ Valguskiir tegevusvõimekuse kasv“, mille eesmärk oli vaegnägijate kaasamine ühiskonnaellu.

Osakond koostas ja esitas Siseministeeriumile 2016. a projekti „Tartu Linnavalitsuse sotsiaal- ja tervishoiuosakonna teabevahetus avalikest teenustest“ ja sai rahastuse ilma linna kaasfinantseeringu vajaduseta. Projekti eesmärk on Tartu Linnavalitsuse võimekuse tõstmine kolmandate riikide kodanikele sh pagulastele teenuste pakkumisel ja teabe vahendamisel. Projekti raames tõlgiti infomaterjale inglise, araabia ja vene keelde ning osteti trükiteenust materjalide trükiks. Perioodi jooksul kolmekordistusid MTÜ Iseseisva Elu Toidupangategevusteks vajalike laoruumide rendi- ja kommunaalkulude ning kaupade transportimise kulude katmiseks eraldatud summad (3000lt eurolt 2013. aastal 9900 euroni 2016. aastal).

Rahvusvaheline koostöö hoolekande arendamiseks ja ühisprojektide rakendamiseks

Tartu linn astus 2013. a üleeuroopalise sotsiaälvõrgustiku European Social Network (ESN) liikmeks. ESN liikmelisus annab võimaluse paremaks koostööks oma tasandi organisatsioonidega 30 Euroopa riigis, võtta osa võrgustiku temaatiliste gruppide tööst ning konverentsidest, osaleda võrgustiku poolt algatatud ja Euroopa Komisjoni rahastatud projektides, mõjutada võrgustiku kaudu Brüsselis kujundatavaid otsuseid. Tartus toimus 2013. a kevadel Läänemere äärsete linnade liidu UBC sotsiaal- ja tervishoiu nõukogu kohtumine omastehoolduse teemadel. 2014. a korraldati koostöökohtumine Leedu kolleegidega, kuhu kaasati partnerid Tartu Maakohtust ja politseist. Eesmärk oli selgitada välja ühised huvid ning võimalik partnerlus projektis, mis hõlmas lastesõbralikku kohtupidamist. 2015. a osaleti Tartu Liikumispuuetega Inimeste Ühingu eestvedamisel õppereisil Soome Vabariiki Mikkelis ja lisaks käidi projekti „Social Welfare in Sweden“ raames Rootsi sotsiaalhoolekandega tutvumas.

2016. a käis linnavalitsuse delegatsioon Soomes tutvumas pagulaste teemaga ning Rootsis sotsiaalhoolekande korraldusega. MTÜga Johannes Mihkelsoni Keskus arendati koostöövõrgustikku uussisse-rändajatele tegevuste planeerimiseks.

Sotsiaalhoolekande sihtgruppide toimetuleku toetamisele suunatud vabatahtliku tegevuse arendamine

Tartu Hooldekodu ja Tartu Laste Turvakodu erinevatesse tegevustesse kaasati ka vabatahtlikke.

Koostöö korraldamine kõrgkoolide, teadusasutuste ja erialaühingutega sotsiaalprobleemide tekkepõhjuste uurimisel ja ennetamisel ning lahenduste valikul

2013. a osaleti Tallinnas sotsiaaltöö kongressil, kus arutati sotsiaaltöö tänuväärse teemadel. 2014. a korraldati Tartus koostöös Tallinna Sotsiaaltöö Keskusega sotsiaalhoolekande aastakonverents, kuhu olid kaasatud lektoritena ka ülikooli õppejõud. Tartu Ülikooliga tehti tihedat koostööd seoses uuringutega. Sotsiaalabi osakond ja allasutused olid praktikabaasiks sotsiaaltöö üliõpilastele. Osaleti erinevates sotsiaalteemasid käsitlevates uuringutes, andes teavet Tartu hoolekandesüsteemi kohta. Uue algatusena tegid 2016. a USA tudengid (2) Walla Walla ülikoolist oma praktika Tartus sotsiaal- ja tervishoiuosakonnas. Praktika raames andsime neile ülevaate meie asutusest ja sotsiaaltööst Eestis. Samuti toimus praktika erinevate allasutuste ja koostööpartnerite juures. Loodame, et uuest algatusest kujuneb traditsioon.

Sotsiaalhoolekandetöötajate professionaalsuse arendamine

Erialase täiendkoolituse ja supervisiooni tagamine sotsiaal-, hooldus- ja lastekaitsetöötajatele
Vaatlusalusel perioodil tutvuti hoolekande korraldusega ja erinevate hoolekandeesutuste tööga Eestis, Soomes, Norras ja Poolas. Osakonna ja hoolekandeesutuste töötajad osalesid mitmetel ametialaseid oskusi ja teadmisi tõstvatel seminaridel.

Meeskonnatöö ja erialase koostöö arendamine

2013. a toimus eakate ja puuetega inimeste hoolekandeteenistuse töötajate õppereis Valgamaa hoolekandeesutustesse. Tutvuti Valga Linnavalitsuse, Valga Puuetega Inimeste Koja ja SA Taheva Sanatooriumi tööga. Lastekaitseteenistuse erialane õppekäik toimus Jõhvi Noorte Ravi- ja Rehabilitatsioonikeskusesse. 2014. a toimus lastekaitseteenistuse erialane õppekäik Võrumaale õpilaskoduga kooli. Eakate ja puuetega inimeste hoolekandeteenistuse töötajad käisid õppereisil Pärnumaal, kus tutvuti Pärnu Linnavalitsuse, SA Pärnu Haigla Psühhiaatriakliiniku päevakeskuse ja Tammiste Hooldekodu tööga. Koostööd tehti ka Tartus sotsiaalhoolekande aastakonverentsi „Eestkoste- väljakutsed ja võimalused“ korraldamisel. 2015. a toimusid sotsiaalabi osakonnas meeskonnatöö tõhustamise ja motivatsioonikoolitused. Toimusid õppereisid Tallinnasse ja Haapsallu ning osaleti sotsiaalhoolekande aastakonverentsil „Iga töö nõuab oma aega“ Tallinnas. 2016. a toimusid nii osakonna kui ka erinevate teenistuste meeskonnatöö koolitused. Osaleti sotsiaalhoolekande aastakonverentsil „Teeme koostööd- kes võtab vastutuse“ Pärnus.

Sotsiaal-, hooldus ja lastekaitsetöötajate palgatingimuste parandamine

Vaatlusalusel perioodil tõusis kõikide Tartu sotsiaalhoolekandetöötajate palk 5-10% võrra, sh allasutustes: Päevakeskus Kalda, Päevakeskus Tähtvere, Tartu Laste Turvakodu, Varjupaik ja Tartu Hooldekodu. Aastal 2017 on plaanis töökohtade arvu suurendamine lastekaitseteenistuses ja hoolekandeteenistuses.

II AVAHOOLDUSE ARENDAMINE

Avahooldusteenuste pakkumine hoolekandeesutuste poolt

Teenuste pakkumine kodus elavatele abivajajatele ja kogukonnakesksete teenuste arendamine

Teenusteid kodus elavatele abivajajatele pakutakse asutuste põhitöö raames. Kogukonnakesksete teenuste arendamine toimub allasutuste kaudu ja läbi erinevate kogukonnale pakutavate ürituste.

Suure hoolduskoormusega puudega laste peredele toetavate teenuste arendamine

Lapse hooldamist kergendavate teenuste arendamine

Hoideteenust intellektipuudega lastele osutajas MTÜ Tartu Maarja Tugikeskus. Teenust osutati 2013. a 4376 tunni ulatuses.

Tugiisikuteenust raske ja sügava puudega lastele osutas OÜ Sverresson. Kokku osutati 2013. a 8461 teenustundi, teenust kasutas kokku 51 last, keskmiselt 37 last kuus. Vanemate soov tugiisiku teenuse kasutamiseks on suurenenud, kuid teenuse maht võimaldas sooviva valdusi rahuldada vaid 1/3 ulatuses. MTÜ Anni Mängumaa sai 2013. a linnalt toetust raske ja sügava puudega laste tugiisikute koolituseks. Projekti käigus koolitati 25 tugiisikut.

Lapsehoiuteenust osutati kuni 18-aastastele raske või sügava puudega lastele, et toetada kõrgendatud hoolduskoormusega laste vanemate töötamist. 2014. a sõlmiti riikliku lapsehoiuteenuse leping kokku 127 lapse ning 2015. ja 2016. a 130 lapse kohta. Täiendavas mahus lapsehoiuteenuse osutamiseks sõlmiti 2014. a 91 lepingut ja 2015. a 79 lepingut. Kulu teenusele on vähenenud, kuna Sotsiaalkindlustusamet pakub samuti teenust.

Puudega laste transporditeenust kooli ja lasteaeda osutas vaatlusalusel perioodil OÜ Tartaline. Teenust kasutas kokku 90 last, igakuiselt keskmiselt 49 last. Teenustundide maht aastas on vaatlusalusel perioodil olnud keskmiselt 2500 tundi.

Lühiajalise asutushoolduse võimaluste väljaarendamine ning rakendamine

Planeeriti projektipõhist intervallhooldust SA Tartu Perekodu Käopesa juures, mis ei osutunud teostatavaks. Lühiajaline asutushooldus toimub Maarja Tugikeskuses mitte intervallina. Jõuti järeldusele, et see arengukavuline ülesanne ei ole enam aktuaalne.

Tööle saamise toetamine

Tööle saamist toetavate hoolekandemeetmete arendamine

Vaatlusalusel perioodil toimusid mitmed töölesaamist toetavad projektid, sh MTÜ Johannes Mihkelsoni Keskuse projektid:

Projekti "Tartu ja Tartumaa noored ja vanemaealised edukalt tööle" raames toimus töötute ja mitteaktiivsete hõivesse toomine, teenusevajaduse hindamine, individuaalse tegevuskava koostamine ja selle täitmise jälgimine. Toimus psühholoogiline nõustamine, võlanõustamine ja karjäärinõustamine ning korraldati tööotsingukoolitusi. Projektis osales 157 töötut, kellest 72 läks tööle, 42 õppima.

Projekti "Tartu ja Tartumaa pikaajaliste töötajate konkurentsivõime tõstmine läbi aktiivsete meetmete" eesmärgiks oli eelkõige töötute ja mitteaktiivsete hõivesse toomine. Projektis osales 150 isikut, kellest tööle asus 70 ja õppima 30 isikut.

„Lapsevanemad ja noored tööellu“ projekti eesmärgiks oli kvalifitseeritud tööjõu pakkumise suurendamine läbi aktiivsete tööturumeetmete, parandades seejuures tööturuteenuste kättesaadavust ja kvaliteeti. Sihtrühmaks olid noored 16-24-aastased, lapsega kodus viibinud töötud lapsevanemad. Projektis osales 2013. aastal 24 inimest ning 2014. aastal 123 inimest (sh 58 noort ja 65 lapsevanemat). Tööle sai projekti jooksul 62 ja õppima asus 27 osalejat.

Projekti „Väärikas töö noortele“ raames tegeleti riskirühma töötutega, kelleks on 16-29 aastased põhi-, kesk- või kutseharidusega noored. Eelkõige toimus töötute ja mitteaktiivsete noorte hõivesse toomine. Grupi liikmete tagasiside on olnud väga positiivne.

„Töö tänab tegijat“ projekti eesmärgiks on toetada pikka aega tööturult eemal olnud inimeste tööle asumist ja tööturul püsimist läbi aktiivsete tööturumeetmete pakkumise. Eelkõige toimub pikaajaliste töötute (vähemalt aasta tööturult eemal olnud) ja mitteaktiivsete hõivesse toomine. Projekti on kokku kavas võtta 132 osalejat, 4 koolitusgruppi toimub 2017 a.

MTÜ Iseseisev Elu projekt "Motiveeriva tugiisiku toel siirdumine tööturule" oli suunatud 15-64 aasta-sele inimesele, kes vajasis abi puude, haiguse või olukorra tõttu, mis oluliselt raskendas nende igapäevast toimetulekut. Samuti toimus kinnipidamiskohast vabanenule tugiisikuteenuse pakkumine. Projektis osales 111 inimest Tartu linnast või lähiümbrusest. Tööle on läks neist 38.

Koostöö arendamine tööturuteenuste aktiivseks rakendamiseks töötutele ning ajutiste töökohtade loomisele kaasaaitamine toimus koostöös erinevate asutustega (Töötukassa, linna sihtasutused ja allasutused).

Tööharjumust taastavate tegevuste pakkumine koostöös linna- ja riigiasutustega ning erasektoriga Avalik töö on töötuna arvel olevatele isikutele suunatud ajutine erialaseid- ning ametialaseid oskuseid mitterõudev tasustatud ja peamiselt hooajaline töö nagu lumekoristus ja puulehtede riisumine ning muu abitöö. Tööd pakkusid Tartu Linnavalitsuse allasutused ja linna osalusega sihtasutused – Päevakeskus Kalda, Kalmistu, SA Tartu Sport, SA Tähtvere Spordi- ja Puhkepark. Peamiselt tehti heakorratöid. Huvi avalike tööde vastu on väike, kuna Töötukassa kasutab töötute mõjutamiseks motiveerivamaid teenuseid. Avalikke töid tehti vaatlusalusel perioodil keskmiselt 1100 tundi aastas ning neil osales keskmiselt 20-30 töötut aastas. Huvi avalike tööde vastu on endiselt väike, kuna töötukassa kasutab inimeste tööharjumuse taastamiseks motiveerivamaid teenuseid nagu näiteks tööharjutus.

Sotsiaalselt abitusse olukorda sattunute toetamine

Sotsiaalmajutusteenuse saajatele tugiteenuste arendamine

Võlanõustamise teenust kasutavad erinevad inimesed sh ka sotsiaalmajutusteenuse saajad. Aastatel 2013 ja 2014 pakuti esmast võlanõustamist sotsiaaltöötajate poolt osakonnas ja varjupaigas. Tartu linn kasutas võimalust pakkuda võlanõustamist ja teisi tugiteenuseid Sotsiaalkindlustusameti juhitava ESF projekti toel „Multiprobleemidega inimestele vajaduspõhiste teenuste pakkumine juhtumipõhise võrgustikutöö piloteerimise kaudu“. Alates 01.01.2015 osutab võlanõustamisteenust sotsiaalabi osakonna võlanõustaja. Esmakordselt pöördus 2015. a võlanõustaja poole 119 abivajajat. Vahetu nõustamine toimus 207 korral, kokku 221 tunni ulatuses. 2016. a pöördus esmakordselt võlanõustaja poole 138 abivajajat. Vahetu nõustamine toimus 239 korral, kokku 250,5 tundi, millele lisandub juhtumipõhine töö.

Sotsiaalset rehabilitatsiooni toetavate ja tööharjumust taastavate tegevuste korraldamine päeva- ja tööharjutuskeskuses. Varjupaigas (Lubja 7) toimusid iga-aastaselt Töötukassa poolt rahastatud tööharjutused.

Sotsiaalmajutusteenuse võimaluste loomine toimetulekuraskustes ja eluasemeprobleemidega isikutele. 2016. aastal tehti peremajutusteenuse loomise eeltöö. Korraldati küsitlus sihtrühma suuruse kaardistamiseks ning analüüsiti ruumide sobivust. Tegevus jätkub.

Eakate ja puuetega inimeste avahoolduse laiendamine

Hooldajate tööturule siirdumise toetamine

2013 jätkus Euroopa Sotsiaalfondist rahastatav Tartu Linnavalitsuse koostööprojekt Tartu ja Luunja vallaga „Päevaste ja ööpäevaringsete hooldusteenuste abil tööle“. Projektis pakuti sügava puudega inimestele ja dementsetele ööpäevaringset või koduhooldust, et võimaldada hoolduskoormusega isiku tööturule sisenemist või ennetada majanduslike toimetulekuprobleemidega hooldaja tööturult väljalangemist. Projekti tulemusena rakendus tööle 32 inimest. Hooldusteenust sai kokku 49 inimest. SA Tartu Vaimse Tervise Hooldekeskus viis läbi projekti „Hooldustugi – Hoolduskoormusega inimeste toetamine töö säilitamisel või tööle rakendumisel nende hooldatavatele hooldusteenuste pakkumise kaudu Tartumaal“. Projekt oli suunatud inimestele, kes on kaotanud töö või kelle töökoht on kadu-

misohus seoses eakate, dementsusega või puudega inimeste hooldamisega. Koduhooldusteenust sai kokku 36 isikut. Hoolduskoormusega isikutest 35 säilitas töökoha.

Omastehooldajate ühistegevuse toetamine ja omastehooldajate toetamine koolituste ja hoolduse võimaluste arendamisega

Omastehooldusele oli pühendatud UBC sotsiaal- ja tervishoiunõukogu seminar Tartus. Tartu linn toetas omastehooldajate ühistegevust MTÜ Psüühikahäiretega Inimeste Toetajate Ühenduse projekti „Ühtsuses peitub jõud“ kaudu. Toimused loengud ja seminarid ning korraldati koolitussari „Krooniline haigus - oht lähisuhtele“, millel osales 12 omastehooldajat. Puuetega inimeste organisatsioonid korraldasid omastehooldajatele erinevaid infopäevi ja koolitusi.

Eakate eluasemeteenuste arendamise vajaduse väljaselgitamine

Eluasemeteenuste arendamise väljaselgitamiseks kavandati 2014. aastaks vastav uuring. Uuringu planeerimise käigus muutus uuringu fookus eakatelt puuetega inimestele vanuses 15-65 - „Puuetega tartlaste kodune toimetulek“. Uuringu tulemused on kättesaadavad Tartu kodulehel.

Sotsiaaltranspordi arendamine

Tegeleti sotsiaaltranspordi teenuse kasutajate (ca 1000 inimest) ümberhindamisega. Lahendusena on uude bussihankesse kirjutatud valjuhääldi olemasolu busside küljes, mis teavitab saabunud bussi numbrist (peaks rakenduma 2019. a).

Puuetega inimeste sportimise, puhkamise ja vaba aja veetmise võimaluste arendamine

Uuring Tartu puuetega inimeste sportimise, puhkamise ja vaba aja veetmise võimaluste ja arendamisvajaduste hindamiseks toimus 2016. a. Hinnati ligipääsetavust 33le spordi-, puhke- ja vaba aja asutusele, mis asusid Tartus või Tartumaal. Selgus, et suurem osa asutustest püüab pakkuda ligipääsetavat keskkonda liikumispuudega inimestele, kuid vähesed neist teevad seda ka nägemispuudega või muude erivajadustega inimeste jaoks. Samas oli asutustepoolne valmisolek ja soov selleks olemas.

Sotsiaal- ja rehabilitatsioonikeskuste rajamine

Annelinna sotsiaalkeskuse rajamine - 2015. a rekonstrueeriti sotsiaalkeskusele kaasaegsed ruumid Anne sauna hoones.

Tammelinna-Veeriku sotsiaalkeskuse (perekeskuse) rajamine, sh keskuse funktsioonide määratlemine koostöös asjast huvitatud isikute ja ühingutega (2015–2017) ning keskuse rajamine - Koostatud on detailplaneering, kuid keskuse rajamiseks eeldatakse struktuurfondide vahendite kasutamise võimalust, mida lähiaastateks ette näha ei ole.

Sotsiaal-maja rajamine (Jaamamõisa 38) koos sotsiaalmajutusteenuse ja sotsiaaleluruumidega - Sotsiaal-maja rajamiseks eeldatakse struktuurfondide vahendite kasutamist 75% ulatuses koguvajadusest.

III ASUTUSHOOLDUSE ARENDAMINE

Rehabilitatsiooniteenuste pakkumine sõltlastele

Teenuse arendamise vajaduse väljaselgitamine ja rehabilitatsioonikeskuse või teenuste arendamise kontseptsiooni väljatöötamine

2014. a kuulutati välja konkurss uuringu korraldamiseks. Uuringu viis läbi Tartu Ülikool ja selle lõpp-raportiga on võimalik tutvuda Tartu linna kodulehel. 2015. a korraldas sotsiaalabi osakond koostööseminari „Alko- ja narkosõltlaste abistamine Tartu linnas“, kus keskenduti täisealistele sõltlastele. Seminaril osalesid sõltlastega ja sõltuvuse teemadega kokkupuutuvad asutused. Osakonna töötajad

käisid ka Viljandis õppekäigul, kus antud teenused toimivad. Keskuse loomise vajadust kokkuvõtteks ei ilmnud. 2016. a algas koostöö Tervise Arengu Instituudiga, kelle eestvedamisel toimib alates 2016. a-st Tartus programmi „Kainem ja tervem Eesti“ raames alkoholi tarvitamise häire raviteenus, mida pakutakse koostöös TÜ kliinikumi psühhiaatriakliinikuga. Programmi raames pakutakse raviteenuseid inimestele, kelle alkoholitarvitamise harjumused kahjustavad nende tervist ja elukvaliteeti.

Laste asenduskodude ja varjupaiga olmetingimuste parendamine

Tartu Laste Turvakodu hoone (Tiigi 55) renoveerimine - Vahendite ebapiisavuse tõttu pole turvakodu täieliku renoveerimiseni ei jõutud. Vaatlusalusel perioodil paigaldati tuletõkke uksi, korrastati turvakodu õueala, sh püstitati varjualune kärudele ja ratastele ning remonditi osaliselt piirdeaeda.

Väikelastekodu Käopesa peremajade sisustamine - 2013 valmis Tartus asendushooldusel olevatele lastele kolm peremaja. Moodustati SA Tartu Perekodu Käopesa, mis võttis üle uued hooned ja senise riikliku väikelastekodu Käopesa tegevuse. Asenduskodus on 57 last, kellest 42 on pärit Tartust.

Väikelastekodu Käopesa hoone (Jaama 72) renoveerimine - 2014. a telliti hoone kommunikatsioonide ekspertiis ja rekonstrueerimise projekt. 2015. a täideti Päästeameti ettekirjutust ja paigaldati trepikodade eraldamiseks tuletõkkeuksed. Hoone renoveerimine lõkkus vahendite nappusel edasi.

Intellektipuudega ja kaasuva liitpuudega isikute keskuse rajamine

Pere hoolduskoormust kergendava ööpäevaringse hooldusteenuse arendamine (2015–2020)

2016. a esitas linnavalitsus projekti Euroopa Regionaalarengu Fondi raames Sotsiaalministeeriumile Maarja peremajade loomiseks intellektipuudega isikutele Tartu linna ja sai selleks ka rahastuse.

IV TERVISHOIU VALDKONNA ARENGU TOETAMINE

Esmatasandi tervishoiuteenuste kättesaadavuse ja kvaliteedi parandamine

Laste ja noorte tervisteenuste toetamine

2013-2016 jätkati noorsportlaste tervisekontrollide eest tasumist ja laste vältimatu abi visiitide tasumist. Korraldati ka sugulisel teel levivate haiguste (HIV, hepatiidid) testimist Tartu kõrgkoolides.

Perearstiabi toetamine, sh esmatasandi tervisekeskuste arendamine

Perearstidele anti toetust tervist edendavateks tegevusteks, mis oli ette nähtud 0-8 aastaste laste ning 65. aastaste ja vanemate elanike aktiivseks tervisekontrolliks. Tänu toetusele on statsionaarse õendusabi osakonda suunamiseks tehtav perearsti koduviit eakale patsiendile jätkuvalt tasuta. 2017. a muutub toetuse andmise kord, mis võimaldab aktiivsest tervisekontrollist osa saada kõigil sihtrühma kuuluvatel tartlastel olenemata perearsti teeninduspiirkonnast.

Statsionaarse hooldusravi ja hosiitteenuse kättesaadavuse, mahu ja kvaliteedi tõstmine

Vaatlusalusel perioodil doteeris linn Tartu elanike hooldusravi voodipäevi SA TÜK Spordimeditiini- ja taastusravi kliinikus. Aastatel 2015 ja 2016 tõusis statsionaarse õendusabi ravipäeva maksumus. 2015. a lõpus võeti kasutusele uued ruumid SA TÜK Spordimeditiini ja taastusravi kliiniku statsionaarse õendusabi osakonnas, millega suurenes alates 2016. a-st ka ravimaht. 2017. a on oodata ravimahu suurenemist seoses integreeritud hooldus-põetusabiteenuse osutamisega Kliinikumis. Teenus on tartlastele tasuta ning seda rahastab Tartu linn.

Koduse õendushooldusteenuse toetamine

Koduse õendushooldusteenuse toetamiseks eraldati igal aastal toetust neljale Tartu linnas koduõendusteenust osutavale asutusele, tänu millele on teenus tartlastele jätkuvalt omaosaluseta.

Kodustele voodihaigetele hooldus- ja põetusvahendite kättesaadavuse parandamine

Toetust hooldus- ja põetusvahendite ostmiseks eraldati neljale koduõendusteenust osutavale asutusele, kes ostsid ja jaotasid vahendid kodustele voodihaigetele.

Ravikindlustuseta tartlastele vajaliku arstabi kättesaadavuse toetamine

Aastatel 2013-2016 oli ravikindlustuseta tartlastel jätkuvalt võimalus saada tasuta esmatasandi tervishoiuteenuseid (perearsti külastused, esmased uuringud). Ravikindlustuseta isikute tervishoiuteenuste eest tasuti Tartu LV tervishoiuosakonnale esitatud arvete alusel.

Tervist väärtustava eluhoiaku kujundamine ja elanike terviseteadlikkuse tõstmine

Tervist edendavate tegevuste toetamine

Vaatlusalusel perioodil toetati järgmiste valdkondade tegevusi: elanike terviseteavitus, seksuaalsel teel levivate haiguste ennetus, sõltuvushaiguste ennetus, südame- ja veresoonkonnahaiguste ennetus, vigastuste ennetus ning vaimse tervise ennetus.

Korraldati erinevaid terviseedenduslikke üritusi, neist suuremad olid iga-aastased konverentsid („Tervishoid Tartus”, „Terve Tartu”), tervisekampaania „Jalgsi tervise nimel, tervisekonverents „Noorte tervis ja noored tervisest”, Tartu linna tervisepäevad ning Eakate terviseolümpiad.

Tervist edendavate asutuste võrgustike arendamine

2013. a toimus tervist edendavate võrgustike (koolide, lasteaedade ja töökohtade) arendamine ja korraldati koostööseminare. Vigastuste ennetamiseks, esmaabi ja ohutuse õpetamiseks soetati tervishoiuosakonnale elustamisnuku juurde kuuluv elustamise treeningaparaat. Tervise Arengu Instituudis korraldati Tartu linna toetusel südame- ja veresoonkonnahaiguste ennetuseks (teemad: liikumine, toitumine, tubaka tarvitamise ennetamine) kõikidele eärühmadele erinevaid üritusi, teabepäevi, tervisekontrolle ja konkursse. Eesti Haigekassa korraldas Tartu linna toetusel traumade ja vigastuste ennetamiseks üritusi, konkursse ja koolitusi erinevatele sihtrühmadele: traumade ja vigastuste teabepäevad koolijuhtidele ja lasteaedade juhatajatele, esmaabi koolitus koolitervishoiu- ja noorsootöötajatele, koolinoorte ja üliõpilaste traumade ja vigastuste ennetusele suunatud üritused, sotsiaalpedagoogide koolitusi, noorte omaloomingu konkursse jt. 2014. a sõlmiti 13 lepingut tervist edendavatele tegevustele järgmistes valdkondades: elanike terviseteavitus, seksuaalsel teel levivate haiguste ennetus, sõltuvushaiguste ennetus, südame- ja veresoonkonnahaiguste ennetus, vigastuste ennetus ning vaimse tervise haiguste ennetustegevused.

2015. ja 2016. a korraldati koolitusi esmatasandi tervishoiutöötajatele (koolitervishoiutöötajad, perearstid).

LOOV LINN

Loov linn – täitmise koond 2013-2016

Kultuuri, spordi ja noorsootöö valdkondade tegevused olid suunatud arengustrateegia Tartu 2030 allvisiooni „Loov linn“ eesmärkide saavutamisele:

I KULTUURIVALDKONNA ARENDAMINE

Arendavate ja ajakohaste tingimuste loomine kultuuritööks ja loominguks

Tartu linna loovusstrateegia väljatöötamine loovus- ja huvihariduse ning huvitegevuse arendamiseks

2014. a toimus toetusliikide analüüs ning algas projektitoetuste korra uuenduste väljatöötamine. Toimused ka erahuvikoolide esindajate ümarlauad. Algatati laste- ja noortekirjanduse preemia väljaandmine alates 2015. a.

2015. a võeti kasutusele 3-astmeline, laste ja noorte huvisid ning andeid paindlikumalt arvestav õppekava Tartu Lastekunstikoolis - senisele põhiõppele lisati lühendatud õpe, mis võimaldab lastel tegeleda mitme huvialaga korraga ja meistriklasse, mis keskendub andekate õpilaste tugevaima ande fookuseeritud edasiarendamisele. Munitsipaalhuvikoolides arendati kaasaegset õpikeskkonda ning viidi läbi õpiprogrammid õpetajatele hariduslike erivajadustega laste kaasamiseks ja juhendamiseks. Järgepidevalt kaasajastati ja täiendati pilliparki. 2015. a tõsteti huvitegevuse korraldamiseks antava toetuse arvestuslikku ühikut 15 euro võrra; muusika ja balleti erialal 35 euro võrra ning muudel erialadel 24 euro võrra.

2016. a arutati koostöös haridus- ning sotsiaal- ja tervishoiuosakonnaga võimalusi huvihariduse riikliku rahastamise süsteemi rakendamiseks Tartus, töö jätkub 2017. a. Soetati 10 tuhande euro väärtuses pille Tartu linna neljale kooliorkestrile pillipargi uuendamiseks ja täiendamiseks. Huvitegevuse korraldamise toetamiseks oli 2016. a arvestuslikuks ühikuks ehk nn pearahaks 85 eurot. Erarahastatud huvitegevuse korraldamiseks toetatakse muusika- ja balletiõpet 175 euroga õpilase kohta aastas ning teisi õppekavalisi tegevusi 140 euroga aastas.

Kultuurivaldkonna toetusmeetmete arendamine

2015. a tegeleti kultuuriprojektide uue toetuskorra väljatöötamisega. Jätkus 2013. a asutatud Tartu muuseumitöötajate arendusstipendiumi väljaandmine, 2015. a eraldati 6 stipendiumi á 500 eurot. Jätkus ka 2011. a rajatud Tartu residentuurikeskuse tegevuse toetamine. 2016. a alustati kultuuriprojektide rahastamise korra uuendamist. Uute meetmetena käivitatakse arendustoetus, mobiilsustoe- tus ning tegevustoetus. Kultuuriprojektide uus kord valmib 2017. a suveks. 2016. a anti taas välja muuseumitöötaja arendusstipendiumi. Lisaks toetati aruandeaastal kultuuriprojekte kokku 632 tuhande euroga, sh aastaringse programmi loomisel, ürituste ja sarjade korraldamisel ning residentuuri ja mobiilsusprojektide ja –programmide läbiviimisel.

Tartu Kultuurkapitali toetuste menetlemise põhialuste ning toetusmeetmete täiendamine

2015. a alustati Tartu linna poolt rahastatud poolaasta stipendiumide ning ürituste toetamise korra muutmise protsessi ning muudeti kunsti- ja kirjandusvaldkonna aastapreemiate statuute ja võrdsustati preemiasummad (á 2500 eurot). 2016. a jätkus toetussüsteemi uuendamine ning uuendatud süsteemi tutvustati kultuurkapitali nõukogule 2017. a alguses.

Rahvusvahelistele mainesündmustele pikaajaliste toetuste tagamine

Kultuuriprojektide toetamisel arvestati vajadusega säilitada kultuuriline mitmekesisus, aastaringne järjepidev ning kvaliteetne kultuuriprogramm, kindlustada kultuuriloojate ja –korraldajate järelkasv ning toetada osaluskuultuuri. Mainekamad suurfestivalid olid Klaaspärlimäng, XVIII Festival ORIENT et OCCIDENT, Tartu Hansapäevad, rahvusvaheline puhkpillifestival Mürtsub Pill. Filmisündmustest olid

olulisemad Tartu armastusfilmide festival Tartuff ning Maailmafilmi festival. Kirjandusvaldkonnas oli suurim festival Prima Vista ning kunstifestivalidest kaasaegse kunsti festival ART IST KUKU NU UT.

Omaavalitsuse huvikooli kõrgharidusega õpetaja palgataseme võrdsustamine üldhariduskoolide õpetajate palgatasemega ning omaavalitsuse kõrgharidusega raamatukogu- ja muuseumitöötaja palgataseme võrdsustamine riigimuuseumide- ja raamatukogude töötajate palgatasemega

2015. a tõusid täistööajaga töötamisel huvikoolide õpetajate keskmised palgad 691 eurolt 790 eurole (muutus aastas 14,4 %). Muuseumide töötajate palgad suurenesid 690kuni 864 euronni kuus (muutus aastas 6,2 - 6,8 %). Linnaraamatukogu töötajate palgad jäid vahemikku 486 kuni 934 eurot kuus (muutus aastas 8,7 -9 %). 2016. a tõusid täistööajaga töötamisel huvikoolide õpetajate keskmised palgad 756 eurolt 830 eurole. Seega palgamuutus aastas ligi 75 eurot ehk 10%. Muuseumide töötajate palgad suurenesid 4-6%, ulatudes 732 eurost kuni 1104 euronni kuus. Linnaraamatukogu töötajate keskmine palgamuutus oli 7%, ulatudes 558 eurost kuni 990 euronni.

Kunstiteoste tellimise seaduse põhimõtete rakendamine kohalikul tasandil

Kunstiteoste tellimist avalikku ruumi analüüsitakse avaliku ruumi kunstistrateegia raames.

Kultuuritöötajate valdkondliku pädevuse arendamine

Kultuuriasutuste juhtide strateegilise juhtimise võimekuse arendamine koolituste, koostööprojektide jmt abil

2013. a korraldati 8 stipendiumikonkurssi ja üks konkurss koostöös kultuuriosakonnaga „kultuurikandjate laureaadi“. Stipendiumeid ja toetusi loomingulise tegevuse toetuseks ning kultuuri- ja spordiprojektide läbiviimiseks said taotleda nii füüsilised kui ka juriidilised isikud. Laekus kokku 532 taotlust. Saabunud taotluste alusel määras stipendiumid selleks nimetatud komisjon, lõppotsuse tegi kultuurkapitali nõukogu.

2014. a korraldati Tiigi Seltsimajas rahvakultuuri valdkonnas koorimuusika-, rahvatantsu-, pärimuskultuuri- ja teatrilaseid koolitusi, seminare ja õppepäevi pärimuskultuuri jätkusuutlikkuse tagamiseks. Toimus 4 õppepäeva sarjast „Pärimuskultuur linnaruumis“, üks õpituba harrastusteatri juhtidele ja näitlejatele ning 4 seminari rahvatantsujuhtidele. Kultuurikorraldajate suunatud koolitustsükleid korraldavad järjepidevalt ka Tartu LMK ning SA Tartu Rahvaülikool. Asutustesiseselt toimub pidev spetsialistide koolitus.

2015. a toimus Tartu muuseumide ühisturunduse raamprogrammi osana kahepäevane koolitus „Teenusedisain“ Tartu muuseumijuhtidele ning jätkus kultuuriasutuste juhtide koolitamine.

Kultuuriasutustetöötajatekoolitamine ning kodanikualgatuse initsiatiivide korraldatavate projektide põhist koolitustsükli teostamine

2013. a maksti esmakordselt Tartu muuseumitöötajatele stipendiumeid kokku summas 2279 eurot. Tartu Linnavalikogu kinnitas "Tartu muuseumitöötaja stipendium" statuudi. Uue stipendiumi eesmärgiks on toetada Tartu linna muuseumide töötajate võimalusi erialasel enesetäiendamisel, akadeemilise, tehnilise ja kutsealase pädevuse arendamisel, kogemuste ja teadmiste omandamisel ja vahetamisel ning rahvusvahelise suhtluse ja kontaktide laiendamisel. Nii 2013. kui 2014. a anti välja 5 stipendiumi. 2014 ja 2015 toimus õpetajate valdkondliku pädevuse arendamine erialaste, pedagoogilis-psühholoogiliste ning üldkultuuriliste enesetäienduskoolituste abil. Tiigi Seltsimaja töötajad osalesid järjepidevalt pärimuskultuurialastel erialakoolitustel ning valdkonna teabepäevadel. Munitsipaalmuuseumide töötajad osalesid järjepidevalt erinevatel teemakoolitustel erialase pädevuse tõstmiseks. Kultuuriosakond korraldas erinevaid koolitusi muuseumitöötajatele ja raamatukoguhoidjatele: stipendiumiprogramm muuseumide töötajatele erialaseks enesetäienduseks, teenusedisaini koolitus, teenindus-, meeskonnatöö- ja juhtimiskoolitused, IT koolitused, kirjandus- ja lugemiskoolitused, turunduskoolitused. Toetati ka kultuuriühingute osalemist rahvusvahelistel konkurssifestivalidel ning erialaseid reise valdkonna võrgustikukohtumistele.

2016. a osalesid lastekunstikooli õpetajad Nordplus Junior projekti raames Lätis, Salduse Kunstikoolis toimunud rahvusvahelises õpitubades; muusikaõpetajate täiendamised toimusid Eesti Muusika ja Teatriakadeemias, H. Elleri nim Tartu Muusikakoolis, Tartu Ülikoolis; osaleti koolitustel, mis on seotud HEV-lastega: „Autistliku lapse mõistmine ja toetamine“, „Erivajadustega laps“; korraldati suve-, sügis- ja talvekoole, kus teadmisi ja praktilisi kogemusi omandatakse koos õpilastega. Kultuuriteenistuse eestvedamisel toimus koolitussari muuseumiturunduse teemal „Tartu muuseumide juhtide koolituspäev strateegilistest valikutest turunduses ja turundamine väheste ressurssidega“ ning muuseumipedagoogide ja -kuraatorite koolituspäev haridusprogrammide disainimisest ja turundamisest. Lisaks toetati Tartus toimunud õpitubade ja meistriklasse korraldamist.

Kultuuriptsesside juhtimise muutmine teadmistepõhiseks

Kultuurivaldkonna statistiliste meetodite väljatöötamine ning statistika süstemaatiline kogumine ja analüüs

Vaatlusalusel perioodil tegeleti pidevalt valdkonna arenguid iseloomustava statistika koondamisega ja analüüsiga. Huvikoolid täiendavad andmebaasi EHIS uue infoga aastaringelt.

Kultuurivaldkonna arengustrateegia väljatöötamine

2013. aastal viidi läbi Tartu Hansapäevade publiku-uuring. Küsitluse eesmärgiks oli saada tagasisidet rahvalt üldise rahulolu ja kultuuriliste programmide kohta. Kontseptsiooni osas leidis kiitvatele sõnadele ka karmi kriitikat, näiteks hansapäevade idee on jäänud unarusse ning toimunut saab nimetada vaid linnapäevadeks. Puudust tunti ka tasuta sündmustest, mida oli vastajate sõnul vähem kui varasematel aastatel. Eriti oodati kontserte Raekoja platsile. Rohkem soovitakse näha tegevust jõe läheduses, samuti tunti puudust lõputseremooniast. Korraldati Hansapäevade projektijuhi konkurss eesmärgiga anda sündmusele uus formaat. 2013. aastal toimus koostööplatvormi Uusnurk arendamine koostöös arhitektuuri ja ehituse osakonnaga ja partner-organisatsioonidega. Taaskäivitati erinevaid koostööpartnereid kaasav protsess Tartu viimiseks Unesco loovlinnade võrgustikku (koordinaator linna partnerina Eesti Kirjanduse Selts). 2014. aastal osaleti linna arengustrateegia „Tartu 2030“ töögrupis.

Avaliku ruumi kunstistrateegia väljatöötamine

2014 alustati ja 2015 jätkati arutelusid avaliku ruumiga tegeleva komisjoni loomiseks, millel oleks pädevus ja volitus kunstistrateegia kui ka laiemalt avaliku ruumi kujundamise strateegiate välja töötamine. 2016 viidi läbi töötuba inspireeriva elukeskkonna teemal, mille eesmärgiks oli liikuda kaasava linnakujunduse poole.

Kultuurivaldkonna kvaliteetuuringute regulaarne korraldamine

2015. a viidi Eesti Disainikeskuse juhtimisel läbi Tartu muuseumide teenusedisainialane audit, mis hindas Tartu muuseumide ning nende teenuste nähtavust külastajate vaatest. Koorikonverentsi raames toimus koorimuusikaalase uuringu I etapp, mille viis läbi TÜ akadeemiline naiskoor.

Koostöö arendamine loomeliitudega

Aruandlusperioodil toimus järjepidev koostöö kultuuriosakonna ning huvikoolide poolt valdkonna arenguid suunavate erialaühenduste, katusorganisatsioonidega ja haridusasutustega.

2015. a moodustati UNESCO kirjanduslinna tiitli taotlemiseks valdkonna organisatsioone koondav, taotluse sisulist ettevalmistamist juhtiv komisjon; Tartu koorimuusika konverentsi ettevalmistamiseks toimusid aastaringelt töörühmade koosolekud; jätkus huvikoolide koostöö valdkonna eestkosteoranisatsioonide, haridusasutuste ning erialaühendustega; loovlinnade võrgustikku liitumise protsessi käigus algatati üldhariduskoolide ning valdkonna organisatsioonide koostööd arendav programm „Kirjanik kooli“.

2016. a sõlmiti Eesti Kirjanduse Seltsiga aastane koostööleping Tartu kui UNESCO kirjanduslinna tegevuste koordineerimiseks. UNESCO kirjanduslinna ühe tegevusena jätkus üldhariduskoolide ja valdkonna organisatsioonide koostööprogramm „Kirjanik kooli“.

Kaasaegse tehnoloogia võimaluste laialdasem kasutamine

Veebipõhise kultuuriprojektide ja tegevustoetuste taotlemise keskkonna arendamine ning Kultuuriaknast mitmefunktsionaalse kultuuriportaali arendamine

2013. a korraldas kultuuriteenistus Tartu kultuurikonverentside sarjas rahvusvahelise konverentsi digirevolutsiooni mõjust (väärt)filmilevile; koostöös erinevate partneritega rajati hariduslik-kultuurilise sisuga veebileht www.uusnurk.ee; korraldati filmilevi- ja kinoteemaline foorum teemal, kuidas tagada toimiv kvaliteetprogrammi pakkuvate kinode võrgustik ka väljaspool Tallinna. Levivõimalused Eesti filmitoodangule ja maailma autorikinole on Eestis olukorras, kus toimub vääramatu üleminek digitehnikale ning filmileviks on vajalik esitlustehnika vaid kommertskinodel ning riiklikust eelarvest toetatud Tallinna kinodel.

2014. a realiseeriti idee "Investeering Kultuurikvartali esitlustehnikasse". Kultuurikvartalis tegutsevatele asutustele hangiti 140 tuh euro väärtuses esitlustehnikat: Genialistide klubile helitehnikat; Uue Teatrile (Lai 37) heli-, valgus- ja lavatehnikat; Tartu Elektriteatrile (Lai 37) kino- ja helitehnikat ning Uuele Õuele (Magasini 5) helitehnikat.

Kultuuriaknast mitmefunktsionaalse kultuuriportaali arendamiseks telliti 2015. a lähteülesande aruanne PwC-lt, mis sai aluseks 2016. a algavale täielikule portaali uuendusele; suurendati ja kaasajastati „Koha“ ja „tegija“ ankeetide mahtu.

2016. a viidi läbi elektroonilise taotlussüsteemi SPOKU kasutatavuse analüüs ja tulemuste põhjal muudeti disaini ning parendati kasutamismugavust. Kultuuriakna veebikeskkonna arenduseks viidi 2016. a suvel läbi hanked ning sügisel alustati arendustöödega. Uus keskkond valmib lõplikult 2017. a suvel.

Kultuuripärandi digiteerimine ning uute e-teenuste arendamine digiteeritud materjalide baasil

Vaatlusalusel perioodil jätkus mälu-asutuste kogude (museaalide) ning kirjandusteoste järjepidev digiteerimine ning uute veebirakenduste loomine kultuuriasutuste poolt. Linnamuuseumis jätkus aktiivne museaalide sisestamine andmebaasi ja 2014. a lõpuks on veebipõhises infosüsteemis MuIS-i kättesaadav 92 956 museaali kirjed. 2015. a jätkus muuseumikogude sisestamine MuIS-i. Koos Tartu linnamuuseumi ja Eesti Spordimuuseumiga töötati välja MuIS-i andmebaasile kohaldatav prototüüp, mis võimaldab kogutud andmete taaskasutamist seotud rakendustes. Andmevahetusliidese abil võimaldab rakendus vahendada museaalidega kaasnevaid lugusid. Linnamuuseumi Üle Jõe projekti raames kogutud intervjuude põhjal valmis 2016. a interaktiivne kaardirakendus „Ülejõe paigad ja lood“ ning valmis ka linnamuuseumi uus veebilehekülg. Linnaraamatukogu olulisim arendus oli Tartu ühtse õpilaspileti kasutamine lugejapiletina. Perioodi lõpul kasutas ca neljandik lastest lugejad õpilaspiletit lugejapiletina (1880 last 7800-st).

E-raamatute laialdasem kasutuselevõtt

2013. a lisandus Tartu Linnaraamatukogu laenutusse neli puutetundlikku „Sony“ lugerit (2 juurde ostetud ja 2 Kultuuriministeeriumi poolt kingitud). Paraku muutus varasemalt kasutuses olnud kuuest „Elonex“ lugerist aasta jooksul neli kasutuskõlbmatuks (e-tint ekraanide kahjustuste tõttu). Võttes arvesse lugerite üliintensiivset kasutust, tuleb seda pidada ilmselt paratamatuks ja arvestada ka edaspidi, et lugerite prognoositav kasutusaeg jääb 3-5 aasta vahemikku. 2013. aasta seisuga laenutati lugejatele 6 e-lugeri. Lugejatelt saadud tagasiside kohaselt on huvi selle teenuse vastu endiselt suur. Valdavalt laenutati lugereid laenujärjekorra alusel. 2014. a jätkus Linnaraamatukogus e-lugeri laenutamine tehnikakirjanduse osakonnas. Valminud e-raamatuid pakutakse ka tasuta allalaadimiseks raamatukogu veebilehe kaudu. Otsustati laiendada e-lugeri laenutust ka laste- ja noorteosakonda

ning harukogudesse. 2014. a digiteeriti ja vormistati e-raamatuks 2 uut Eesti kirjandusklassikasse kuuluvat teost.

Multikultuursuse arengu soodustamine

Rahvusvähemuste kultuurilise identiteedi toetamine ja lõimumisprotsesside suunamine

Vaatlusalusel perioodil toetas linn erinevaid rahvusvähemuste kultuuriprojekte ning huvitegevuse korraldamist vene, ukraina, ingerisoomi ning mari pühapäevakoolis. 2014. a toimus rahvusvähemuste festival, millel osales 400 inimest. Kohaliku venekeelse elanikkonna jaoks on olulise tähtsusega kirjandusfestival Prima Vista programm ning linnaraamatukogu vene kirjanduse ja kultuuri nädal. Alustati mitmete, peamiselt venekeelsele kultuuritarbijale suunatud festivalidega (autorilaulufestival Lehesaju muusika, vene poeetika festival jpt). 2015. a toetati rahvusvähemuste kogukonnale suunatud kultuuriürituste korraldamist ning rahvusvähemuste rühmade pärimuskultuuri hoidmisele suunatud huviringide tegevuse korraldamist. Tiigi Seltsimajas toimus III Tartu rahvusvähemuste festival. Linnaraamatukogu kodulehele lisati vene- ja ingliskeelne osa ning olulise arendussuunana jätkas linnaraamatukogu mitmekeelse kogu ja mitmekeelse teenindusvõime arendamist. Linnaraamatukogu ürituste sarjas on saanud püsiva koha vene kirjanduse nädal ning Põhjamaade kirjanduse nädal.

Rahvusvaheliste koostööprojektide toetamine

2014. a toetati Tartu Artists in Residence programmi jätkuvat arendustegevust rahvusvahelise loomeresidentuuri ülesehitamiseks. 2015. a toetati kultuurialaseid mobiilsusprojekte ning rahvusvahelist kultuurikoostööd edendavate suurürituste korraldamist (sh eelkõige linna mainefestivalid). 2016. a toetati jätkuvalt rahvusvahelist kultuurikoostööd edendavate suurürituste korraldamist (eelkõige linna mainefestivalid). Kultuuriosakonna allasutused osalesid rahvusvahelistel konkurssidel (nt rahvusvaheline metsasarvekonkurss Erglis), väliskontsertidel (nt Pappilanniemis ja Hämeenlinnas) ning korraldasid koostöös välispartneritega kontserte Eestis.

Rahvusvahelise koostöö tihendamine kultuuritöölaliste kogemuste vahetamiseks

2014. a võttis Tartu linn vastu otsuse liituda Euroopa teaduskultuurilinnade (European Cities of Scientific Culture) võrgustikuga. Projekti raames loodi võrgustik erinevatest linnadest, kel on võimalus jagada ideid, kuidas kasutada teadust linna arengus. Samuti loodi kaubamärk "Euroopa teaduskultuurilinnad", mis aitab võrgustikku kuuluvat linna tutvustada end rahvusvahelisel tasandil ning linna ja selle asutusi ühiselt brändida.

Kultuurikorraldajate teabevahetuse ja koostöö arendamine

Koostöös Arhitektuuri ja ehituse osakonnaga ja välispartneritega arendati 2013. a koostööplatvormi Uusnurk, mis ühendab erinevaid erialasid (disain, arhitektuur, kujutav kunst jm) eesmärgiga jõuda eri meetodeid, vahendeid ja tehnoloogiaid kombineerides uue ja värske vormikeeleni, mis rikastaks linnaruumi. Oluline märksõna on kaasamine: kõik ettevõtmised ja projektid on suunatud laiemale avalikkusele. Avati veebileht, korraldati näitus, välkloeng, töötoad ning installatsioon. Olulisel kohal on ka Tartu Emajõe Kooli nägemispuudega õpilaste (hariduslike erivajadustega laste) muusikaalane koolitamine. Plaanis on käivitada projekt, mis hõlmaks pimedate laste õpetajate täiendkoolitust ja koostööd välismaa sama ala spetsialistidega. 2015. a toimus muuseumide ja festivalide koostöövõrgustiku arendamisel koostöö linna tähtsündmuste ja mainefestivalide raames (Tartu linna päev, Hantsapäevad, jõulufestival, Teadlaste Öö). 2015. a võeti Tartu vastu UNESCO loovlinnade võrgustiku liikmeks kirjanduslinna kategoorias. 2016 jätkus UNESCO kirjanduslinna projekti tegevustega seotud huvirühmade koostöö. Uue tegevusena käivitati nädala kultuüriündmuste uudiskiri, mis ilmub linna kodulehel iga nädala alguses. Toimusid õppereisid ja koostööprojektide koosolekud välisriikides, mille raames tugevdati senist koostööd ning loodi uusi kontakte. Muusikakoolide õpilased osalesid rahvusvahelises orkestrilaagris Soomes, Pappilanniemis ning Archimedese arenguprogrammi „Kunstikool kui

lävepakk maailma” raames toimus kunstikoolide rahvusvaheline kogemuste vahetamine. Alustati ka aastaks 2024 Euroopa kultuuripealinnaks kandideerimise protsessiga.

Kultuurivaldkondade tõhusam turundamine

Jätkus Kultuuriakna portaali arendused, toimus koostöö ja partnerluse korraldamine kultuurturismi arendusprojekti Via Hanseatica arendajatega. 2013. a anti välja välismessidel levitamiseks suunatud linna mainefestivalide trükis, alustati Tartu muuseumide tutvustava ühistrükise koostamist. 2015. a toimus teenusedisaini koolitus Tartu muuseumidele ja valmis muuseumide turundusteemaline audit Eesti Disainikeskuse juhtimisel. Teenuste ja toodete kaardistamise ja sihtgruppide analüüsiga tegeletakse valdkonnapõhiselt. 2015. a sügisest juurutati Tartu linnamuuseumis perekaart lasterikastele peredele. 2016. a valminud uue turundusstrateegia fookuses on Tartu kui mitmekülgne kultuurilinn. 2016. a alustati linna peamise sündmusturunduse tööriista - Kultuuriakna uuendamisega. Muid turunduskanaleid valitakse vastavalt konkreetsele teemale ja sihtgrupile. Linnamuuseum käivitas koostöös lodjakoja ning Vanemuise teatriga õpilasgruppidele projekti „Kevadine koolipäev Tartus“.

Elanike kultuuriteadlikkuse tõstmine

2013. a alustati Tartu kultuurielu arenguid analüüsiva aastaraamatu koostamist. Tartu Linnaraamatu-kogul jätkus koostöö Eesti teiste raamatukogudega ELNET Konsortsiumi ühiskataloogides (ESTER) ja -andmebaasides (ISE). Algasid ettevalmistustööd Eesti raamatukogude Tallinna ja Tartu infosüsteemide ESTER liitmiseks. Raamatukogu kodulehest valmis mobiilne versioon „mluts“ nutitelefonide jaoks. Tartu Linnaraamatukogus toimus 2-nädalane kultuuriprogramm tartlastele Eesti tippesinejatega (A. Turovski, M. Juur, J. Kaplinski, V. Mikita, R. Strider jpt), lisaks saksa lastekirjanik Paul Maar. Toimused kõnekoosolekud „Internetist kloostrini“. Tartu Linnaraamatukogu 100. juubeliaasta kajastus „Müürilehes“ ja „Sirbis“. Toimus kirjandusfestival Prima Vista, mille üheks peakorraldajaks on linnaraamatukogu. Prima Vista sai juba kümne aastaseks.

2015. a algatati kultuurhariduslik programm „Kirjanik kooli“. Toetati kaunite kunstide alaste haridusprogrammide läbiviimist ning loomeliitide koostöö arendamist üldhariduskoolide ja koolieelsete asutustega (Tartu Kunstnike Liidu kunstiharidusprogramm). Eesti Trükimuuseumi juhtimisel koostati projekti „Kirjanduskäik“, mille raames tutvustati Tartu kirjanduslikku pärandit. Loodusainete ja täppisteaduste aktiivõppeprogramme pakkusid koolidele TÜ erinevad muuseumid, Teaduskeskus AH-HAA ja Tartu Keskkonnahariduse Keskus. Tartu mänguasjamuuseumi ning Tartu linnaraamatukogu koostöös hakati 2015. a välja andma Tartu lastekirjanduse auhinda. UNESCO võrgustikku liitumisel prioriteetse tegevussuuna lugemisharjumuse edendamise raames toimus Tartu lasteaiaõpetajate koolituspäev ja jätkus lugemiskoorte programm linnaraamatukogus. Aktiivõppe meetodite arendamiseks toimus Tartu Linnamuuseumi ja Eesti Rahva Muuseumi ühine pilootprojekt ajarännu meetodit kasutav „Dorpat 1399“. Linnamuuseum koostas programmi „Muuseum kohvis“, mille eesmärgiks oli välja töötada Eesti keskaega tutvustav sari. 2015. a toetati kultuurilehe Müürileht väljaandmist, kogukonnaraadio Generaadio eetrisseandmist.

2016. a koostati kirjanduslinna Tartu kaart, mis saadeti ka kõigile Tartu emakeeleõpetajatele; muusikakoolid korraldasid kontserte üldhariduskoolides ja lasteaedades; lastekunstikool korraldas näitusi Jakobi galeriis ja koolihoonetes. Kirjanduslinna tegevuste raames toimus lasteaiaõpetajate koolituspäev; jätkuvalt anti välja Tartu lastekirjanduse auhinda (2016 - Andrus Kivirähk „Oskar ja asjad“). Huvikoolide vaba- ja meistri- klassides pakutakse erinevas eas täiskasvanutele pilli- ja kunstiõpet. Loodusainete ja täppisteaduste aktiivõppeprogramme pakuvad koolidele TÜ erinevad muuseumid, observatoorium, Teaduskeskus AH-HAA ja Tartu Keskkonnahariduse Keskus. Viiakse läbi ka erinevaid õppekava toetavaid projekte. Keskkonnainvesteeringute Keskus finantseeris 2016. a keskkonnanalaseid projekte lasteaedades 5 tuhande euro eest ja koolides 52 tuhande euro eest. Haridusasutusi toetatakse UNESCO kirjanduslinna programmi tegevuste raames, 2016. a oli toetus 4 tuhat eurot (sh koolid 2 tuhat eurot, lasteaiaid 2 tuhat eurot).

Rahvusvahelise konkurentsivõimega loomemajanduse arendamine

Tartu Loomemajanduskeskus koordineerib katuseorganisatsioonina loomemajandust Tartus, toimides inkubaatori ja piirkondliku arenduskeskusena. Loomemajanduskeskuses toimus aasta jooksul kaks inkubatsioonikonkurssi. Äriplaani kaitses edukalt 26 ettevõtet. 2013. a lõpu seisuga tegutses keskuses kokku 42 loovettevõtet, millest 42 olid alustavad ettevõtted, kus töötas 41 inimest. Loomemajanduskeskus korraldas 2013. aastal mitmeid suurüritusi ja projekte. Traditsiooniliselt toimus kaks Tartu Noore Kunsti oksjonit, keskus osales ettevõtlusnädala üritustel ning Tartu Kaubamaja ja Tasku keskuse müügiüritustel oma ettevõtetega. Jõulude ajal toimus disaini- ja kunstiturg "Kellawärk". Antoniuse õuel jätkus suvemuusika kontsertsari ning toimusid avalikkusele suunatud vabaõhuüritused. Juuni alguses korraldas Tartu Loomemajanduskeskus Tartu linnaruumis disaininädalat, mille peaürituseks ja atraktiivseks publikumagnetiks oli Antoniuse moeetendus. Oktoobris kogunesid loomemajanduskeskusesse Eesti ja Põhja- ning Baltimaade filmitegijad ning toimus konverents filmi järeltöötajatele ja visuaalsete efektide loojatele. 2013. a käivitus ka Raadi kultuurilinnaku arendusprotsess. 2014. a septembris toimus LMK eestvedamisel rahvusvaheline 3D ja visuaalefektide konverents „Balt/Nord 3D & VFX Networking Forum“. Konverentsi eesmärgiks on tõsta siinsete ettevõtete taset ja koostöövalmidust, et tulevikus jõuaksid Eestisse suuremahulised rahvusvahelised projektid. Konverentsile lisandus koolitus filmi järeltootmisprotsessist. Koostöös linnavalitsusega toimus Tartu Filmifondi arendamine, mille eesmärk on rahvusvaheliste filmigruppide Tartusse meelitamise kaudu pakkuda senisest rohkem tööd siinsetele filmi- ning dekoratsiooniettevõtetele.

Perekesksete kultuuri väärtustavate harjumuste kujundamise toetamine

Linnaruumi kujundamine kaasaegseks vaba aja veetmiseks ning kogukondlikku tegevust võimaldavate multifunktsionaalsete keskuste arendamine linnaosades

Tartu 2014. a kaasava eelarve üks võiduideede oli piirete uuendamine Emajõe kaldapealsel, mis realiseerus 2015. a lõpus. Paigaldatud piire on osa laiemast linnakujunduslike väikevormide kontseptsioonist, mille alusel uuendatakse erinevate projektide raames kesklinna ja miljöopiirkondade tänavainventari. Aasta jooksul jätkati tööd parima tänavakujunduslahenduse leidmiseks Kaarsillast kuni Muuseumi teeni. Jätkus ka vaksalihoone esise väljaku projekteerimine. Ühtlase valmis Pauluse kalmistu Vabadussõja monumendi II etapp ning valmistati ette Koidula ja Jannseni monumendi ideevõistlust. 2015. a toimusid Roosi tänava ja Raadi piirkonna ning Elleri kooli vabaõhu kontsertala ja kultuuritehase Apraaditehas arendused. Kultuuriprojektidena toetati kultuurikvartali programmi, sh Uue Õue suvise väliprogrammi tootmist. Uue kultuuriürituste paigana võeti kasutusele Karlova paadisadama ala ning korrastati Saaretiigi parki (Anne 63). Vana Anatoomikumi esine ala määrati avalikuks vabaõhudauditooriumi ja muude avalike sündmuste alaks.

2016. a algatati Narva mnt 171 krundi osa detailplaneeringu koostamine, millega kavandati jalgpallikompleksi rajamist Raadi-Kruusamäe linnaossa. Ihaste kergliiklustee äärde paigaldati 10 istumisree-lingut ning erinevatele haljasaladele kiikpinke (Emajõe tn alleele, Emajõe randadesse, Peetrituru tiigi äärde). Emajõeäärsete kohvikute rajamist toetati nii elektriliitumiste näol kui ka aluste valmistamisel. Valmis ka Roosi tänava ning Raadi piirkonna arendus. Kaasava eelarve raames toetati Kultuuritehase Apraaditehas arendust. Kultuuriürituste paigana võeti kasutusele Karlova paadisadama ala.

Erinevatele eagruppidele samaaegset tegevust pakkuvate kultuuriürituste ja -teenuste arendamine

Huvikoolide eesmärgiks ja tähtsamaks ülesandeks on andekate ja võimekate õpilaste suunamine muusika ja kunstiga seotud elukutse valikule. I Muusikakool tegi koostööd noortekeskusega „Öökull“, et tuua probleemsed lapsed positiivsesse keskkonda ja näidata neile koolis õppimisvõimalusi. Tiigi Seltsimaja tegevuse eesmärgiks on rahvakultuuri edendamine ja tutvustamine ning võimaluste loomine huvilistele rahvakultuuriga tegelemiseks. Tartlastele pakutakse mitmekesiseid võimalusi vaba

aja kultuuriliseks veetmiseks, korraldades erinevaid üritusi ja üürides ruume isetegevuskollektiivide tegevuste läbiviimiseks.

Iga-aastaselt toimuvad erinevad sündmused Tartu linna päeval 29. juunil. Nt 2013. a järgnes traditsioonilisele hommikukohvile linnapeaga hulk kontserte Raekoja platsil, toimus rahvusvaheline väntorelifestival, avati partnerlinnade rosaarium, toimusid ringkäigud giidide juhendamisel, malesimulatsioon "Laupäeval isaga", maalimine kunstnik Enn Tegova juhendamisel, lauatenise turniir Kaubamaja kõrval, Tartu linna medalite kätteandmine ja konkursi „Kaunis Eesti kodu“ parimate austamine. Tartu linna päeva lõpetas meeleolukas ja rahvarohke popkooripidu Tartu lauluväljakul.

Emajõe festivali korraldati 2013. a teist korda uues paigas jõe paremkaldal Kaarsilla ja Võidu silla vahelisel alal, kus toimus kümneid erinevaid tegevusi: IV Emajõe karikas avaveejumises, kahe silla sprint, humoorikas "Lauluahing" ansambli Estradiraadio ja perekonna Mõtsmees vahel. Avatud oli rannarestoran. Jõululinn Tartu keskseks teemaks oli 2013. aastal uudne Raekoja platsi kujundus. Tiigi Seltsimaja korraldas seekordset üritust koostöös Paberimuuseumiga. Raekoja platsile paigaldatud skulptuur koos heli- ja valgusinstallatsiooniga tekitas vastakaid arvamusi, kuid oli kahtlemata meeldejääv ja silmapaistev ettevõtmine. Läbi üritustesarja "Tubane adventikalender" said tartlased ja linna külalised tutvuda erinevate linna asutustega. Üritustesarja lõpetas Vene jõuluturg uue aasta alguses Tasku keskuses.

2015. a arendati kogukonda ühendava ja sotsiaalse ja kaasava muuseumi formaati. Linnamuuseumis korraldati kogukonda kaasavaid projekte nagu Ülejõe programm, Oskar Lutsu majamuuseumi projektid, laulupeomuuseumi projektid ja ERM-i aladel Raadil toimuvaid kogukonnaüritusi (jaanipäev, kontserdid). Toetati ka eraõiguslike avatud kultuurikeskustena tegutsevaid kultuuriasutusi. Linna eelarvest rahastati laiapõhjalisele sihtrühmale suunatud linnafestivalide (Tartu linna päev, Hansapäevad, Emajõe festival) ja kogukondlikku ühistegevust arendavaid projekte (linnaosapäevad).

2016. a toimusid linnamuuseumis järgmised kogukonda kaasavad projektid: Ülejõe programm, Oskar Lutsu majamuuseumi projektid ja laulupeomuuseumi projektid. Toetati ERM-i aladel Raadil toimuvaid üritusi (jaanipäev ja erinevad kontserdid). Linna eelarvest anti programmitoetusi klubidele, galeriidele ja etendusasutustele. Lisaks jagati toetusi klasteri põhimõttel koondunud kultuuriasutuste tegevustele (kultuurikvartali asutused, Apraaditehase kultuuriasutused). 2016. a rahastati linna eelarvest jätkuvalt traditsioonilisi linnafestivalide (Tartu linna päev, Hansapäevad, jõulufestival, Emajõe festival). Kultuuriprojektide eelarvest toetati kogukondlikku ühistegevust arendavaid projekte (linnaosapäevad). Huvitegevuse võimaluste tutvustamiseks Tartus anti välja kultuuri-, spordi- ja noorsootöölalaste huviringide infot koondav 3-keelne trükk.

Laulupeoliikumise jätkumise tagamine, sh Tartu laulupidude traditsiooni jätkamine, rahvakultuuri-alase huvitegevuse toetusmeetme täiendamine, puhkpillikeskuse rajamine

2013. a toimus 26. rahvusvaheline folkloorifestival Baltica avapidu, mille teemaks oli "Igal linnul oma laul". Lisaks toimus erinevaid kontserte Tartu kesklinnas ja kontserdipaikades – lastepesa, pillipesa, tantsupesa, noortepesa, meeste laulupesa, naiste laulupesa, india tantsude õpituba, vene rahvalaulupäev. Lisaks pikkade traditsioonidega mees- ja naiskooride laulupäevadele toimus ka segakooride laulupäev. Kuna 2012. a algatatud rahvarõivapäevad pälvisid suurt huvi, siis jätkas Tiigi Seltsimaja nende korraldamist ka 2013. a. Tiigi Seltsimaja poolt alustati 2014. aasta Tartu laulupeo ettevalmistavate tegevustega, moodustati laulupeo peakomisjon, valiti peo kunstilise juht, koostati ürituste programm ja kava ning telliti uusi laule eesti heliloojatelt. Ka järgnevatel aastatel on laulupeoliikumise jätkumise tagamine Tiigi Seltsimaja tegevuse prioriteediks.

2014. a olulisimaks tegevuseks oli Tartu laulupeo ettevalmistamine ning Tartu linna osaluse korraldamine üldlaulu- ja tantsupeol. Tartu laulupidu 2014 „Enne ja Nüüd” toimus Tartu laululaval 7. juunil, millele eelnes laiaulatusliku programmiga laulupeo muusikanädal. Laulupeost võttis osa ligi 8 200 esinejat ja ca 900 pillimängijat. Viimased osalesid ka samal ajal toimunud rahvusvahelisel puhkpillimuusikafestivalil „Mürtsupill”, kus oli esinejaid ka viiest välisriigist.

Tiigi Seltsimaja korraldas regulaarselt laulupäevi, mis hoiavad alal koorikultuuri laulupidudevahelisel perioodil. 2015. a osales laulupäevadel 1630 inimest. Linn toetas ka vaimuliku laulupeo ning rahvusvahelise poistekooride festivali korraldamist Tartus. Samuti toetati kooride, tantsuansamblite ja puhkpilliorkestrite osalust rahvusvahelistel konkurssfestivalidel ning esinduskollektiivide kontserttegevust Eestis.

2016. a toetati Tartumaa Rahvatantsujuhtide Liidu korraldatud Tartu linna ja Tartu maakonna tant-supidu ning kooride, tantsuansamblite ja puhkpilliorkestrite osalust rahvusvahelistel konkurssfestivalidel ning esinduskollektiivide kontserttegevust Eestis. Rahvakultuurialase huvitegevuse korraldamiseks toetati 62 huviringi tegevust. Muusikakoolides jätkus järelkasvu koolitamine puhkpilliorkestritele ning alustas tegevust kooristuudio. Teemamuuseumina koordineeris rahvakultuuri valdkonnas tegevusi Tartu linnamuuseumi filiaal laulupeomuseum, korraldades näituseid ja haridusprogramme.

Kultuuriobjektide ehitamine ja renoveerimine

Tartu Uue Teatri ja harrastusteatri ruumiprobleemi lahendamine - Linn toetab pidevalt Tartu Uue Teatri arendusi. 2015. a toetati ka Emajõe Suveteatri ja Karlova Teatri rekonstrueerimistöid. Programmitoetust anti avatud kultuurikeskuse põhimõttel tegutsevale multikultuurimajale Genialistide Klubi, mis tagab ruumid etendusasutustele Must Kast, Tartu Üliõpilasteater ja vajadusel ka teistele. 2016 toimusid ehitus- ja renoveerimistööd Tartu Uue Teatri majas (Lai 37), mille käigus laiendati publiku ala ning remonditi vaheseinu ja treppe.

Puhkpillikeskuse arendamiseks toetati 2015. a kooliorkestrite pillipargi täiendamist summas 10 tuhat eurot.

Toomemäe kompleksi väljaarendamine koostöös Tartu Ülikooliga - Koostöös Tartu Ülikooliga osteti 2015. a uusi pinke ning parandati sadevete ärajuhtimist ja kaldtee olukorda TÜ Ajaloomuuseumi juures ning 2016. a kevadel paigaldati „Heade mõtete“ pingid Toomemäele Ajaloomuuseumi ette. Tegevused jätkuvad.

II Muusikakooli (MK) hoone renoveerimine - 2014. a oli planeeritud rekonstrueerida II MK keskküttesüsteem, kuid kõik pakkumised lükati tagasi eeldatust oluliselt suurema hinna tõttu. Tehti keldris veemagistraali ja kanalisatsiooni väljaviikude rekonstrueerimised ning paigaldati evakuatsiooni tagavarapääsule uus uks. 2015. a rekonstrueeriti hoone keskküttesüsteem ning hoonesine kõnnitee. 2016. a rekonstrueeriti hoone evakuatsioonitrepp ja otsasein ning remonditi saali. Tegevused jätkuvad.

Linnaraamatukogu harukogude rajamine Veerikule, Ülejõe ja Ihastesse - Linnaraamatukogu lasteosakonnas ja Annelinna haruraamatukogus vahetati 2014. a amortiseerunud valgustid. 2015. a remonditi tehnikaosakonna lugemisala laiendust. 2016. a vahetati osaliselt välja linnaraamatukogu peamaja aknad. Tegevused jätkuvad.

Linnamuuseumi peahoone renoveerimine linnaajalookeskuseks - 2014. a remonditi ära peahoone (Narva 23) kliimaseade. Tegevused jätkuvad.

Tiigi Seltsimaja renoveerimine - 2014. a remonditi ära soklikorruse tualettruumid. 2015. a teostati hoone II korrusel evakuatsiooni avariiväljapääs. 2016. a remonditi tualettruume ning parandati asfaltkatet hoone ümbruses. Tegevused jätkuvad.

Loomemajanduskeskuse hoone (Kalevi13) ja pargialarekonstrueerimine - Kalevi 13 hoones rekonstrueeriti 2014. a katusekatte, remonditi trepp ja osaliselt fassaad, 2015. a lõpetati fassaadi renoveerimine. Tegevused jätkuvad.

Uute vabaõhu-esinemiskohtade loomine - 2016. a valmis Apraaditehase õueala välilava.

II SPORDI VALDKONNA ARENDAMINE

Spordiorganisatsioonide ja institutsioonide tegevuseks arendavate tingimuste loomine

Spordiprojektide ja tegevustoetuste süsteemi täiustamine ja rakendamine

2013. a kinnitati linnavolikogu määrusega uus olümpialootuste stipendiumi statuut. Esindusmeeskond TÜ/Rock ja Tartu LV vahel sõlmiti uus 3-aastane koostööleping. Noortespordi huvitegevuse õigusaktidest kaotati mõiste „eelisarendatavad spordialad“, mis tähendab, et alates 2014. a-st on toetuste määramisel kõigil noortespordi toetust saavatel spordialadel võrdsed võimalused baastoetuse suurusel. Varasemalt oli eelisarendatavate spordialade pearaha 30% võrra kõrgem. 2015. a alustati spordiprojektide toetuste andmise uute aluste loomist, mis käivitus 2016. a suvest.

Treeneritöö suurem väärtustamine tulemusliku töö ja kutsekvalifikatsiooni kaudu noortespordi rahastamisel

2014. a tõusis Tartu linna treenerite kutsekvalifikatsiooni taseme ligemale 6% võrra, mis läbi suurenes linna toetus noortespordiklubidele. 2015. a käivitus riiklik treenerite tasustamise süsteem, millele linn omalt poolt kaasa aitas. Noortespordi rahastamisel arvestatakse treenerite kutsekvalifikatsiooni taset ja klubide spordimeisterlikkust.

Spordi valdkonna juhtimise muutmine teadmistepõhiseks

Koostöös Eesti Spordiregistriga toimus spordivaldkonna statistiliste andmete iga-aastane uuendamine ja analüüs.

Koostöövõrgustike ja kaasamisprotsesside arendamine

Noorte ja noorsootööühingute vabatahtlikena kaasamine suuremate spordiürituste läbiviimisel

Vaatlusalusel perioodil tehti koostööd Klubi Tartu Maraton üritustel: kaasati noored vabatahtlikud, Tartu Kutsehariduskeskus, Kodutütarde ja Noorkotkaste jt organisatsioonidega.

Spordikonverentside, arutelude ja ümarlaudade korraldamine

Vaatlusalusel perioodil olid Tartu Spordiliidu ja suuremate spordiklubide esindajad kaasatud noortespordi huvitegevuse toetuste määramise õigusakti muudatuste tegemisse. Samuti kaasati neid andekate noorsportlaste lisatoetuste määramise, olümpialootuse stipendiumide määramise ning aasta parimate sportlaste selgitamise komisjonidesse. 2013. a korraldati Tartu spordi kevadseminar ning toimus mainesündmuste korraldajate ümarlaud. Koostöös tervishoiuosakonnaga toimus 2013. a „Terve Tartu“ logo väljatöötamine ning tervist ja tervisesporti edendavate tegevuste käivitamine. 2014. a korraldati tervisekonverents „Terve Tartu terveks“. Valdkonnaülesed ühisprojektid 2015. a olid ITU Triatlon koos Emajõe festivaliga ja Toidufestivaliga, Auto 24 Rally Estonia koos kontsertidega Tartu Laululaval ja Elva Lauluväljakul. Korraldati Tartu spordinõukogu ümarlauad, Tartu Spordiliidu ümarlauad ja kevadine infopäev spordiklubidele. 2016. a viidi läbi spordiklubide kevadseminar koostöös Tartu Spordiliiduga ja kaks spordiklubide ümarlauda spordi valdkonna toetuste uue korra loomisel.

Üldhariduskoolide spordialase õppesuuna arendamine

2013. a toimus Tartu Spordiakadeemia (edaspidi TSA) idee käivitamine, tegevuse aluste väljatöötamine, konsultatsioonid EOK, alaliitude ja Tartu üldhariduslike koolidega. Koostöös Tartu Linnavalitsuse, Eesti Olümpiakomitee ja Tartu Spordiliiduga käivitati TSA 2014/15 õppeaastal. TSA on katusorganisatsioon, kus õpilased jätkavad oma igapäevaseid õpinguid Tartu linna gümnaasiumis või kõrgkooli

bakalaureuse õppes ning saavad võimaluse tegeleda vähemalt kahel korral nädalas lisatreeningutega hommikustel aegadel. 2014/15 õppeaastal oli TSA nimekirjas 20, 2015/16 õppeaastal 25 ning 2016/17 õppeaastal 20 noorsportlast. 2015. a kaasati koostöösse ka Tartu Veekeskus. 2015. a raken-
dati Tartu Kristjan Jaak Petersoni Gümnaasiumis koostöös Tartu Ülikooliga spordimoodul. 2016. a
tegevuse raames tehti eeltööd TÜ Liikumislaboriga projekti „Tartu liikuma kutsuvate koolide võrgus-
tik“ (nn projekt Tartu Vunk) elluviimiseks.

Rahvusvahelise koostöö tihendamine kogemuste vahetamiseks spordivaldkonnas

2013. a sügisel kohtus Tartu spordidelegatsioon Pihkva Administratsiooni spordi valdkonna delegat-
siooniga Pihkvas. Kohtumise eesmärgiks oli kogemuste ja koostöövõimaluste vahetamine eelkõige
spordiüritustel osalemisel, klubide vaheline koostöö ja võimalikud ühisprojektid EU fondidest. 2015. a
nõustati Pihkva linna delegatsiooni spordirajatiste renoveerimisel Tartu linna näitel ja korraldati koh-
tumine Tampere spordidelegatsiooniga. 2016. a külastasid Tartu spordidelegatsioonid sõpruslinnasid
Pihkvat, Tampere, Vezpremi, Kaunast ja Turut.

Spordiürituste tõhusam turundamine

Sporditurismi arendamiseks ristturunduse kaudu tehti vaatlusalusel perioodil tihedamat koostööd
Aura Keskuse ja AHHA keskusega. Klubi Tartu Maraton kuubiku sarja koostöös osalesid ka Aura Kes-
kus ja Lõuna Jää. Suuremates spordirajatistes on loodud tingimused ligipääsuks erivajadustega ini-
mestele, TÜ spordihallis korvpallimeeskonna mängudel on ratastooli ala mängude jälgimiseks.

2013. a toimus ITU European Triathlon Cup üritus koostöö Tartu Hansapäevadega; Tartu Maraton
koostöö Aura Keskuse ja Lõunakeskusega. 9 spordiala (suusatamine, korvpall, kergejõustik, võimle-
mine, triatlon, jalgrattasport, rulluisutamine, judo, võrkpall) Tartus korraldatavad üritused kajastuvad
erinevates rahvusvahelistes spordikalendrites. Toetati erivajadustega noorte huvitegevust (vaegnägi-
jad ja –kuuljad).

Klubi Tartu Maraton töötas 2014. a välja oma sariürituste koondarvestuse paremuse selgitamiseks
sarja Tartu Kuubik (varem Neliküritus). Uus sari aitab paremini turundada Tartu Maraton osaüritusi.
Lisaeelarvest toetati Auto 24 Rally Estonia ERC etapi ja Tartu linna turundamist Eurospordi telekana-
lil.

2015. a korraldati ühisprojekt ITU Triatlon ja Emajõe festival ning koostöös eraettevõtetega jätkusid
Tartu Maratoni üritused. Tartu linna spordi maineüritused (10) kajastuvad erinevates rahvusvahelis-
tes spordikalendrites, näiteks Tartus toimunud Euroopa MV maanteeõidus U23 ja juuniorid, Tartu
tänavasõit (UCI kalender), Tartu Maraton (Worldloppet kalender) ja Miss Valentine (Rahvusvaheline
Võimlemisliidu kalender).

2016. a toimus 11 spordi maineüritust, mida linn toetas ning toetati ka 3 linna esindusvõistkonda.
Lisaks toetati Tartu Kurtide Spordiselts „Kaar“ ja Tartu Liikumispuudega Inimeste Ühingu spordivõist-
luste korraldamisel ja osalemisel.

Noortespordi arendamine

**Noortespordi toetussüsteemi jätkusuutlikkuse tagamine, selle analüüs ja täiustamine. Toetust saa-
vate noorte vanusepiiri tõstmine 23. eluaastani.**

Toetussüsteemi arendamisel arvestati noorte arvu muutusega (kui 2011. a oli põhikoolis käivaid lapsi
7972, siis 2020. a -ks prognoositakse 12 160 last). Noortele jagatav maksimaalne pearaha suurus oli
2013. aastal 223 eurot. Toetust jagati 59 spordiklubile ning 34 erinevale spordialale. Toetati 5398
tartlasest lapse ja noore spordialast tegevust vanuses 7-19 eluaastat (võimlemises ka 5-6 aastased),
mis oli 330 lapse ja noore võrra enam kui 2012. a. Noortele tegevustoetuseks ja andekate noorsport-
laste lisatoetuseks jagatav maksimaalne pearaha suurus 2014. a oli 236 eurot, mis võrreldes 2013.a
suurem (223 eurot). Toetust jagati 58 spordiklubile ja –koolile, 33 erineval spordialal. Toetati 5482
tartlasest lapse ja noore spordialast tegevust vanuses 7-19 eluaastat (võimlemises ka 5-6 aastased),
mis on 84 lapse ja noore võrra enam kui 2013. a. Populaarsemad spordialad olid ujumine, jalgpall ja

võimlemine. Toetust saavate noorte arv oli 2015. a suurem kui aasta tagasi - 5676. Linna maksimaalne pearaha suurus on 237 eurot (2014. a 236 eurot). 2016. a-ks toetussüsteemi muudatusi ei planeeritud. Noortesporti jätkusuutlikkuse tagamiseks suurendati osalejate kasvu võrra (206 noort enam kui 2015. a) ka linna toetussummat.

Andeka noorsportlase lisatoetuse kriteeriumide täpsustamine

Toetuste suuruse määramisel võttis komisjon 2014. a aluseks eelmisel hooajal saavutatud noorsportlase tulemused rahvusvahelisel ja vabariiklikul tasandil. Toetus kantakse noorsportlaste koduklubile ja klubid tohivad antud toetust kasutada vaid toetust saanud noorsportlase edasiseks sportlikuks arenguks (treeninglaagrid, võistlussõidud, varustus, lisatreeningud jms).

Üldhariduskoolides sportlike eluviiside propageerimine koolidevaheliste spordiürituste ja õppekasvatustööd toetavate tegevuste abil

Koolisportiüritustest jagati 2014. a toetusi 35 projektile kogusummas 8,5 tuhat eurot. Koolidevaheliste spordivõistluste põhieesmärk on tutvustada erinevaid spordialasid ning haarata õpilasi aktiivsesse liikumisse ning spordiharrastusse. 2015. a jagati toetusi 36 projektile ja osaleti vabariiklikel koolisportiüritustel (10 olümpiastarti piirkondlikud sarjad, vabariiklik sõudeergomeetrite võistlus jms). 2016. a toetati 36 koolidevahelist spordiprojekti ning Koostöös TÜ Liikumislaboriga alustati projektiga „Liikuma panev kool“

Õpilaste sportlikku aktiivsust motiveerivad tegevused

Linn sõlmis OÜ Lõuna Jää uue Lõunakeskuse siseliuvälja kasutamise lepingu, mille alusel toetab linn liuvälja tegevust igal aastal 110 tuhat euroga ning selle eest saavad lasteaiad ja üldhariduslikud koolid tasuta uisutunde – 2014. a uisutati 310 tunni ulatuses. Uisutada sai 7 155 last ja noort, kokku 24 lasteaiast ja 14 koolist. Spordiklubidest said soodushindadega aegu spordiklubi „Kajakas“ (jäähoki), iluuisutamisklubid Tartu ja Staar, kokku 1 272 h ulatuses. 2015. a toetati koolidevahelisi spordivõistlusi, käivitus Tartu Maratoni laste minikuubiku sari ning lastele ja noortele mõeldud 6-etapiline sari. Koostöös TÜ Liikumislaboriga alustati 2016. a projektiga „Liikuma panev kool“.

Tervisespordi arendamine

Tervislike eluviiside propageerimine

2013. a toimus 11 tervisespordi sarja (Orienteerumiseljapäevakud, Lemeks suusaneljapäevak, Aura Avatud Rada, Tartu Linnasprint, JO-TE, Mehed Liikuma, Paarissuled, Suvesulgpall, Tartu Suusatalv, Tartu Maraton neliküritus, Tartumaa karikas korvpallis 4 erinevat liigat). „Terve Tartu“ projekti raames toimusid erinevad üritused. „Terve Tartu“ kontseptsioon seisneb idees koondada ühise nimetaja alla Tartus toimuvad tervise edendamiseks seotud tegevused ja propageerida Tartut aktiivse linnana. Kontseptsioon hõlmab sportlikku ja liikuvat eluviisi, tervise eest hooli kandmist ja tervet suhtumist endasse, kaaslastesse ja keskkonda. „Terve Tartu“ tegevuste läbiviijateks võivad lisaks Tartu Linnavalitsusele olla ka kõik Tartus tervist edendavad ja propageerivad organisatsioonid, äri- ja mittetulundusühingud ning muud asjast huvitatud isikud, kes saavad linnavalitsuselt vastava nõusoleku. 2013. a toimusid nt „Terve Tartu“ logo all järgmised üritused: Tartu linna eakate terviseolümpia, "Sinu käed päästavad elu", "Tervislik neljapäev" ning Klubi Tartu Maraton üritustesarjad. Korraldati mitmeid avalikkusele suunatud liikumisüritusi „Mehed liikuma“ projekti raames, mille eesmärgiks on muuta meeste terviseks seotud hoiakuid ja aidata seeläbi kaasa meie kõigi tervelt elatud aastate arvu tõusule. 2014. a suurimad tervisespordiüritused olid Klubi Tartu Maraton üritused (6). Lisaks toetati ka muid tervisespordi üritusi (13) ning Tartu Maratoni raja aastaringset hooldust. Suuremad tervisespordiüritused võtsid Tartut reklaamiva logona kasutusele „Terve Tartu“ uue logo, mis logo paigutati ka Lõunakeskuse Liuvälja portele. Varasematele traditsioonilistele tervisespordiüritustele lisandus 2016. a 5 uut tervisespordiüritust, mida linn rahaliselt toetas.

Tervisespordi harrastamiseks soodsate tingimuste loomine

2013 toimus Raja pargi terviseraja korrastamine puiduhakkega, Dendropargi terviseraja osaline kiu- vendamine (truubi vahetus), rajati dendropargi discgolfi rada, paigaldati Toome tenniseväljakute valgustus, hooldati suusaradasid Tähtvere spordipargis, dendropargis, Anne kanali ümbruses, Ihastes ja Forseliuse kooli territooriumil. Inimestele olid kasutada looduslikud uisuväljad Tamme staadionil, Annemõisa uisuväli, Laululaval, Kaubamaja uisuväli ja Forseliuse uisuväli.

2014. a kaeti u 300 m lõik Luunja metsa spordialal hakkepuiduga paremate liikumistingimuste loomi- seks. Liikumisaasta raames koostöös EOK koostööpartneritega kingiti Tartule välilauatenniselaud, mis paigutati Tamme staadionile. Tartlaste sportimisvõimaluste parandamiseks Vooremäe Terviseradadel kaasfinantseeris linn rajatraktori soetamist ning radade hooldust; Dendropargi rullirada sai uue as- faltkatte.

2015. a sai Tähtvere Spordipargi jooksurada 4 m laiuse kruusakatte. Anne kanali ääres valmis mitme- otstarbeline tervisekompleks eri tüüpi spordivahenditega. Jaamamõisa linnaosas avati spordi- ja mänguväljak. Dendropargi terviseradadel valmis 1. etapp. Supilinna Spordipargis valmisid suusaõppe- rajad ja ÜKE linnak ning avati kunstlume suusarada. Raja pargi ja Ihaste parkmetsa terviserajal tehti hakkepuidu parendusi. Raadi kruusakarjääris avati eraettevõtluse toel talispordikeskus (tuubirajad, kelgunõlvad).

2016. a uuendati Ihaste Parkmetsa Tervisespordiväljakut, erakapitali toel avati Raadi Lumepark ning renoveeriti Skatepark. Ihaste metsas (Wiiralti 2) kaasajastati välitreeninguala ja palliplatsi (korrastati treeninguala ja palliplats, asendati amortiseerunud spordivahendid, paigaldati mänguvahendeid); Emajõe Vabaujulasse ja Linnaujulasse paigaldati kiikpinke ja hulgaliselt eri tüüpi spordivahendeid; Ihaste kergliiklustee äärde paigaldati istumisreelingud. Korda tehti ka Peetrituru tiigi ümbrus, tiik puhastati ja rajati kaldakindlustus ning tiigi äärde paigaldati kiikpingid. Erakapitali toel avati Raadi Lumepark. Lisaks tegeleti Dendropargi kunstlume tootmise süsteemi ehitusprojekti koostamisega. Emajõe ja kaldapealseid kasutati järgmistel üritustel: Tartu Mill triatlon, Tartu avaveeujumine, Ema- jõe maraton, Tartu Kevadjooks. Dendropargis toimusid Tartu Suusatalv, LEMEKS suusasari, Tartu discgolf, Tartu Maraton lasteüritused. Rohealadel korraldati Tartu Jooksusari, Tartu Öhtujooks, JO-TE sari, Orienteerumiskolmapäevakud, Tartu tervisepäev, Alma paarisorienteerumine jt. Jätkus tervise- spordiürituste ja -sarjade regulaarne korraldamine, nt „Terve Tartu“, „Mehed liikuma“ jt. 2015. ja 2016. a korraldas tervishoiuosakond liikumise „Terve Tartu“ raames taas kampaania „Jalgsi tervise nimel“, kus mõlemal aastal osales ca 50 inimest vanuses 40-65 aastat. Tervisespordile on suunatud 10 erinevat sarja: Tartu Maraton kuubik, Tartu suusatalv, LEMEKS suusasari, orienteerumiskolma- päevakud, -neljapäevakud, Alma paarisorienteerumine, Tartu jooksusari, JO-TE sari, Tartumaa meist- rivõistlused korvpallis, Suve Sulgpall. 2016. a toimus avalikus linnaruumis 13 tervisespordiüritust ja 7 tervisespordisarja (suusatamine, tervisejooks, kepikõnd, orienteerumine, tänavakorvpall, pikamaa- ujumine, aerutamine-sõudmine). Lisaks toimus Klubi Tartu Maraton üritustesari (6 osaüritust).

Tippspordi arendamine

Tippspordiprogrammide elluviimine

Vaatlusalusel perioodil maksti tartlastest olümpialootuse stipendiumi, nt 2014. a määrati stipendium 12le tartlastest saavutussportlasele. 2015. a käivitus koostöös Klubiga Tartu Maraton Tartu Maratoni Kuubiku sari, kus ühtsesse võistlussarja on koondatud kõik Tartu Maratoni kuus osaüritust. Tippspor- diprogrammide elluviimisega tegeles Tartu Spordiakadeemia koostöös Eesti Olümpiakomiteega.

Tippspordi maineürituste ja suurvõistluste korraldamise toetamine

Spordiürituste ja –projektide toetuste jagamine toimus vaatlusalusel perioodil järgnevate prioriteeti- de alusel:

Tartu linna spordi maineüritused;

Tartu linna traditsioonilised üritused:

- laia kandepinda ja eelkõige rahvusvahelist mainet omavad üritused;

- suure osavõtjaskonnaga rahvaspordiüritused;
Linna esindusvõistkonnad;
Tartu linna meistrivõistlused.

2013. a toetati spordiürituste eelarvest 131 projekti. Suuremad toetustesaajad olid Klubi Tartu Maraton üritused, Tartu Grand Prix /Tour of Estonia tänavasõidus, Iluvõimlemise MK etapp/Miss Valentine ilu- ja rühmvõimlemises, Tallinn-Tartu GP maanteeõidus ja Gustav Sule memoriaal kergejõustikus. 2015. ja 2016. a toetati 11 linna maineürituse korraldamist ning lisaks toetati Euroopa Meistrivõistluste korraldamist jalgrattaspordi maanteeõidus.

Esindusmeeskondade toetamise põhimõtete ja kriteeriumite täiustamine

Tartu linna ja Tartu Ülikooli Akadeemilise Spordiklubi vahel hakkas kehtima 3-aastane koostööleping (2014-2016. a) Tartu Ülikool/Rock korvpallimeeskonna toetamisel. Leping näeb ette iga-aastase baastoetuse summaks 92 tuhat eurot, millele lisandub preemiatoetus, kui võistkond on hästi esinenud möödunud hooajal vabariiklikes, regionaalsetes ja rahvusvahelistes liigades. 2015. a alustati spordiprojektidele toetuste andmise uue korra väljatöötamist. Kord kinnitati 2016. a kevadel ja seal on sätestatud ka esindusvõistkondadele toetuste andmise põhimõtted ja toetuse suuruse kriteeriumid.

Saavutusspordi süsteemne toetamine: andekate noorsportlaste ja olümpiakandidaatide toetused, vabariiklikeljarahvusvahelisteltiitlivõistlustelosalemisetoetamine

2013. aastal sai andeka noorsportlaste toetust 72 noort vanuses 14-23 aastat. Toetuse suurus jäi vahemikku 250 – 1000 eurot. Toetuste suuruse määramisel võttis komisjon aluseks eelmisel hooajal saavutatud tulemused. Toetus kantakse noorsportlaste koduklubile ja klubid tohivad toetust kasutada vaid toetust saanud sportlaste edasiseks sportlikuks arenguks (treeninglaagrid, võistlussõidud, varustus, lisatreeningud jms). Toetati ka Tartu esindusvõistkondi: Tartu Ülikool/Rock korvpallimeeskonda, Bigbank Tartu võrkpallimeeskonda, Tartu Tammeka jalgpallimeeskonda ja Tartu Kalev/Välk jäähokimeeskonda. Olümpiakandidaatide toetusfondist toetati 9 tartlasest saavutussportlast. Neist kahele määrati stipendiumi suuruseks 2000 eurot ja seitsmele 1000 eurot.

2014. aastal kaasfinantseeris linn viimase tehnoloogia abil valmistatud kahe batuudi soetust SK-le Biomechanics Group, kes on batuudihüpete arendamisel olnud edukas viimased 8 aastat, omades parimaid hüppajaid ja kohtunikke Eestis. Tartu Kalevi vee-motoklubi toetati uue võistluspaadi ehitamisel. Klubi sportlased on saavutanud viimastel aastatel just enda ehitatud paatidel sõites hulgaliselt rahvusvaheliste tiitlivõistluste medaleid.

2015. a anti andeka noorsportlaste toetust 75 sportlasele. Toetuse suurus ühele sportlasele oli 200 - 1500 eurot. Tartlasest olümpialootuse fondi toetust sai 16 sportlast. Toetuse suurus oli 1000 -1500 eurot. Mobiilsusprojekti toetust jagati 55 projektile ning premeeriti tippsportlaste häid saavutusi.

2016. a sai olümpialootuse toetust 15 saavutussportlast. Toetuse suurus oli 1000-2200 eurot. Andeka noorsportlaste toetust sai 70 noorsportlast, toetused olid vahemikus 250-1000 eurot. Lisaks toetati 52 noore rahvusvahelises spordiprojektis (võistlustel) osalemist.

Spordihoonete ning -rajatiste ehitamine ja renoveerimine

Veski spordibaasi renoveerimine - Linn toetas iga-aastaselt sihtasutust Tartu Sport, kes haldab Tartu linnale kuuluvaid spordibaase. 2014. a tehti Veski spordibaasis administratiivhoone tulekahjujärgseid taastamistöid ja korrastati pallimänguplats ning 2015. a remonditi söökla- ja majutushoone katuseid. Tegevused jätkuvad.

Sõudmis- ja aerutamiskeskuse „Tartu“ väljaehitamine ja territooriumi korrastamine - MTÜ Sõudmise ja Aerutamise klubi „Tartu“ haldab rendilepingu alusel linnale kuuluvat sõudmise ja aerutamise keskust. Linna toetusel soetati sõudmise ja aerutamise keskusele 2013. aastal invaspordi tarbeks

sõudeadapter. 2015. a korrastati elektripaigaldist ning remonditi ujuvsilda ja 2016. a remonditi paadikuure. Tegevused jätkuvad.

Tamme staadioni renoveerimine - 2016 taastati staadioni tartaankatted ning rekonstrueeriti olmehoone peajaotuskiilp. Tegevused jätkuvad.

Turu tn spordihoone renoveerimine - 2015. a rekonstrueeriti Turu tn spordihoones veetorustikke. Tegevused jätkuvad.

Annelinna spordikeskuse (sh jäähalli) rajamine - 2015. a rekonstrueeriti Annelinna kunstmurukattega spordiväljak. 2016 rekonstrueeriti Annemõisa 6 olmehoone katus ning telliti fassaadi rekonstrueerimise projekt. Tegevused jätkuvad.

Aura Veekeskuse laiendamine – 2016. a renoveeriti Aura veekeskuse ventilatsiooni. Veekeskuse laiendus on edasi lükkunud vahendite nappuse tõttu.

Raadi Halli rajamise vajaduse ja võimaluste uurimine – 2016. a telliti Tartu Arena tasuvusanalüüs ning 2015. a kaasava eelarve üks võiduideo realiseerus 2017. a alguseks, mil valmisid multifunktsionaalse spordi- ja kultuurihalli eskiisprojektid. Tegevused jätkuvad.

Sepa tänava staadioni kujundamine tervisespordikeskuseks - 2014. a rekonstrueeriti Sepa staadioni ning selle kasutusse andmise osas peeti läbirääkimisi JPK Tammekaga. 2015. a anti Sepa staadion pikaajalisele rendile JPK Tammekale, kohustusega välja arendada jalgpallikeskus, mille esimese etapp valmib 2016. a suvel. Jalgpallikeskus avati 2016. a suvel ja selle haldaja on OÜ Sepa Jalgpallikeskus. Keskuses on kunstmurukattega ja murukattega jalgpalliväljak.

Avalike mänguväljakute rajamine - Tartu on püstitanud eesmärgi rajada linna igal aastal vähemalt üks uus mänguväljak.

2013. a Rajati Annekesse mänguväljak koos juurdepääsuteede ja valgustusega. Paigaldati lauatenнисe laud, liumägi, pesakiik, tavakiik, karusell, ronila ja liivakast. Mänguvahendite alla paigaldati turvakatendid. Lisaks toetati Tähtvere dendropargi taldrikugolfiraja rajamist, paigaldati korvid ja tii-alad koos tähistustega.

2014. a rajati Kaunase pst 58a krundile valgustatud spordi- ja mänguväljak, kuhu paigaldati välitrenažöör, korvpallilaud, lauatenнисelaud ning rula ja tõukeratta trikitamise atribuutika. Lisaks tehti avalikel mänguväljakutel järgmisi töid: Nõva 17 asuvale mänguväljakule paigaldati mängulaev; Mõisavahe 62a krundile ja Toomemäe väikelaste mänguväljak sai pesakiiged; Kaubahoovi platsi mänguväljakule paigaldati interaktiivne kineetiliselt energial töötav mänguväljakuseade; Annelinna mänguväljakul ja Ravila 42 asuvatele mänguvahenditele loodi turvaalad; rekonstrueeriti Variku Kooli ja Mõisavahe 27a asuvat väikelaste mänguväljakud, uuendati Tähtvere Puhkepargi võimlemislinnakut ja remonditi BMX rada.

2015. a rajati Saaretiigi parki mänguala suurematele lastele ning Jaamamõisa 9b rajati spordi- ja mänguväljak. Lisaks uuendati Marja tänava mänguväljakul vananenud atraktsioon ning rajati turvaalad ja toetati Õpetaja tn mänguväljaku „Joona“ remonti.

2016. a rajati Jalaka 48a mängu- ja spordiväljak, mille raames rajati teed, välisvalgustus, turvaalad ning paigaldati erinevaid mänguvahendeid. Lisaks tehti linna mänguväljakutel järgnevad tööd: Kaunaste pst 35a kinnistule paigaldati mängulinnak; Jaamamõisa mänguväljakule rajati turvaala ja paigaldati sinna pesakiik ja pikendatud talale kinnituva tavaistmega kiik; Anne tn 75a mänguväljakule paigaldati ronila ja kiiged; rekonstrueeriti Kaunase pst 58a mänguväljakut ning Vanemuise parki paigaldati betoonist lauatenнисelaud „Multikulti“.

Raadi-Kruusamäe linnaosas ratsutamise ja vabaaja keskuse väljaarendamise toetamine – Arendamisega tegeleb haldaja - Tartu Ratsakool. Keskuse väljaarendamiseks võimaldati kõrvalterritooriumile paigaldada kergkonstruktsiooniga hall ratsutamise sisetingimuste parendamiseks.

III NOORSOOTÖÖ ARENDAMINE

Noorsootööks arendavate ja ajakohaste tingimuste loomine

Noorsootöövaldkonna toetusmeetmete arendamine

2013. a sai huvitegevuseks linnapoolset toetust 40 noorte huvitegevuse ühingut, toetatud noorte arv oli 1820. Huviklubis käiva ühe harrastaja pearaha arvestuslikuks määraks oli 76 eurot, lisaks sai 16 ühingut saavutustoetust. Linna poolt toetati 6 noorteühingu tegevust. Ühingutesse kuulub 730 noort, kuid tegevustesse kaasati ka ühingutesse mittekuuluvaid noori. Noorsootöö projektide eelarvest toetati 42 projekti, millest ulatuslikumad olid: 13. rahvusvaheline tänavatantsufestival "Battle of EST", lastekaitsepäeva üritus "Üle läve", tarkusepäeva üritus "Targaks Tartus" ja Tartu võimlemispidu. Lille Maja üheks olulisemaks tegevuseks oli programmi "Innustavad teod kooliraskustes noortele" läbiviimine koostöös koolidega. Eesmärgiks oli arendada noorte sotsiaalseid oskusi noortekeskuses tehtavate tegevuste kaudu. Programmis osales kaks kooli: Tartu Herbert Masingu Kool ja Tartu Keslinna Kool. Huvikeskuste poolt korraldati ülelinnalisi sündmusi: Lastekaitsepäev, Tarkusepäev, Subkultuuride seminar, Improfestival, Moeke, laager Maalinn, Suvetelk. Lisaks korraldati erinevaid matku ning koolitusi seiklusvaldkonnas, koordineeriti avatud noortetoa tegevusi. Osaleti PRAXISE uuringus kodanikeühenduste rahastamise teemal. Valmistati ette ja alustati mobiilse kontaktnoorsootöö teenuse pilootprojektiga (koordineerib MTÜ Tähe noorteklubi) ning valmistati ette pilootprojekti hariduslike erivajadustega noorte kaasamiseks huvitegevusesse.

2014. a oli Tartu noorsootöö üheks fookusvaldkonnaks mobiilse noorsootöö käivitamine Tähe Noortekeskuse eestvedamisel. Teiseks olulisemaks sihiseadeks oli vähemate võimalustega noorte kaasatuse parandamine, millele aitas kaasa projekt "HUKK-AP e Huvikoolide Kaasamise ja Arengu Programm". 2014. a korraldati ümber noortelaagrite rahastamine ning kinnitati uus noortelaagri korraldamise toetamise kord, mille eesmärgiks on suunata senisest enam vahendeid vähemate võimalustega, erivajadustega ja teistesse riskigruppidesse kuuluvate noorte toetamiseks. Hanke tulemusena volitati noortekeskuse teenust osutama Tähe noorteklubi ja Spordiklubi AK Rahinge.

2015. a töötati välja uus noorsootöö valdkonna programmi- ja projektitoetuste eraldamise kord, mis rakendus täies mahus 2016. a. Mobiilset noorsootööd hakati toetama neljal erineval töösuunal (tänav-, juhtumi-, grupi- ja kogukonnatöö). Käivitati 24-kuuline projekt Huvikoolide Kaasamise ja Arengu Programm (HUKK-AP) erivajadustega noorte huvitegevusse kaasamiseks.

2016. a toetati 37 projekti ja programmi ning aastaringsete projektide toetamise komisjon otsustas toetada 48 projekti. Suurematest sündmustest toetati Tartu võimlemispidu ja 16. Rahvusvahelist Tänavatantsufestivali BATTLE OF EST 2016; Anne Noortekeskus korraldas ülelinnalise tarkusenädala ja Lille Maja ülelinnalise lastekaitsepäeva sündmused. MTÜ Tähe Noorteklubi mobiilse noorsootöö teenuse raames jõuti tänavatöös 10 940 kontaktini, juhtumitööd tehti 106 noorega, kogukonnatöös oli 478 ning grupitöös 1890 osaluskorda.

Noorsootöötajate palgataseme ja puhkuse võrdsustamine sarnaste ametikohtade, kutsestandardi süsteemi sidumine palgatasemega

Tartu Linnavalitsuse poolt kinnitati munitsipaalnoortekeskuste puhkuse ja palga mõningane tõus alates 2014. a. Puhkus pikenes 28 päevalt 35 päevani, ent probleemiks jäi palgataseme sidumine sarnaste ametikohtade, näiteks õpetaja tasemega riigisektoris. 2015. a algatati kutsetunnistuste taotlemine linna noorsootöö allasutustes ning soodustati info levitamist kutsetunnistuse taotlemist mittetulundusühingutes. Aasta jooksul Eestis välja antud 30 noorsootöötaja kutsetunnistusest (v.a. osakutsed) omistati 12 Tartu noorsootöötajatele. Hankelepingu alusel tegutsevate mittetulunduslike noortekeskuste töötajate palgataseme seoti munitsipaalnoortekeskuste töötajate palgatasemega.

2016. a jooksul jätkus noorsootöötaja kutse omandamine, mille tulemusena töötasid aasta lõpuks Lille Majas ainult kutsega noorsootöötajad.

Linnaruumi kujundamine vaba aja veetmise alaks, arvestades põlvkondadevahelise suhtlemise ja koostegutsemise võimalustega

2014. a toimus visioonikonkurss "Annelinna avalik ja tegevusruum", millega sooviti mõtestada Annelinna majadevahelist ruumi, pakkudes elanikele erinevaid väli- ja vabaajategevusi, keskendudes peamiselt jalakäigukaarele ja piirkonda läbivatele jalgteekiirtele ning nende lähiümbrusele. Arhitektuuri-osakonna eestvedamisel toimus arhitektuurse ja linnakujundusliku lahenduse leidmine Roosi tänava-le. 2015. a koostatud Paju 1a krundi detailplaneeringuga anti Anne kanali juurde ärihoone ehitamise võimalus, mille alumise korruse ruumid peavad olema ranna tegevust toetavad avalikkusele suuna-tud toitlustus-, kaubandus- vm teeninduse otstarbega. 2016 jätkus osakondade koostöö uute män-guväljakute ja koerte jalutusplatside kujundamisel ning planeerimisel. SA Tartu Puhkepark rajas välis-ekstreemspordiväljaku. Algatati ka Narva mnt 171 krundi osa detailplaneeringu koostamine, millega kavandatakse jalgpallikompleksi rajamist Raadi-Kruusamäe linnaossa.

Noorsootöötajate valdkondliku pädevuse arendamine

Anne Noortekeskuses aktiveeritakse rahvusvahelist koostööd nii noorsootöötajate (stažeerimised, multimeediaalased koostööprojektid ja koolitused) kui ka noortega. Vaatlusalusel perioodil osaleti ENTK poolt korraldatud arendusprogrammis „Noorsootöö strateegiline juhtimine“. Toimused regu-laarsed võrgustiku kohtumised, nt statistika ja töökorralduslike reeglite teemal. Tartu Linnavalitsuse noorsootöö teenistus osales ENEB arendusprogrammis "Innustavad teod kooliraskustes noorte toe-tamiseks kohalikele omavalitsustele“. Osaleti Eesti noorsootöötajate koolitustegevuste planeerimisel ja kaks korda aastas viidi läbi supervisioone. Lisaks vahendati infot üle-eestiliste koolituste kohta. Korraldati noorsootöötajatele koolitus soolisest võrdõigusslikkusest ja soostereotüüpide vältimisest töös noortega. 2016. a alustas Lille Maja rahvusvahelise noorsootöö eestvedamist Tartus ja osaleti neljal rahvusvahelisel koostöövõrgustiku koolitusel. Aasta jooksul uuendati ka Tartu noorsootöö aas-ta aunimetuste reglement.

Noorsootöö juhtimise muutmine teadmistepõhiseks

Korraldati kohtumisi noortekeskuste statistiliste näitajate väljatöötamiseks. 2014. a valmis ühine statistika sisestamise ja analüüsimise keskkond. Alustati projektlaagri ja töömaleva teenuse analüüsi-ga, sh uute toetamispõhimõtete väljatöötamisega. Konsulteeriti TÜ esindajatega noorsootöö teenus-tega rahulolu ja nende mõju uurimise teemal. Lille Maja juhtis 2014. a projekti "Innustavad teod koo-liraskustes noortele", mille käigus kogutakse andmeid, analüüsitakse neid ja mõõdetakse töö tule-must. Info ja uuringute valdkonnas olid olulisemad tegevused teatmiku „Noorte vaba aja võimalused Tartus 2014/2015“ koostamine ja väljaandmine, voldiku „Arendavad programmid ja huviringid hari-duslike erivajadustega noortele Tartus 2014“ koostamine, uuringu „Rahulolu noorte vaba aja võima-lustega Tartus“ ettevalmistamine ning Sotsiaalministeeriumi poolt koordineeritud uuringus „Euroopa Noored 2014“ osalemine. Noorte vaba aja uuring toimus 2015. a. 2016. a võeti täies mahus kasutuse-le üleriigiline internetipõhine noortekeskuste logiraamat. Noortekeskuste töö kvaliteedi toetamiseks rakendati esmakordselt noortekeskuste kvaliteedihindamist muutuste märkamise meetodil, mis too-di Tartusse aastatel 2016-2018 toimuva 5 riiki hõlmava rahvusvahelise projekti „Noorsootöö mõju arendamine ja kommunikeerimine Euroopas“ (DCI YWE) raames. Toimus rahvusvahelise noorte sõl-tuvusainete tarvitamise uuringu andmete kogumine. Osaleti üleriigilises uuringus „Noorsootöös osa-levate noorte rahulolu noorsootööga“, millest selgus, et Tartus on Eesti kõrgeim rahulolu noorsoo-tööga - 93% vastanuist on rahul või väga rahul.

Kaasaegse tehnoloogia võimaluste laialdasem kasutamine noorsootöös

2013. a viidi Anne Noortekeskuse multimeedialaboris läbi multimeedia-alaseid tegevusi (sh foto ja filmi õpitoad, valdkonnaga seotud koolitused jm). Erinevate multimeediaga seotud tegevuste pakkumisel on Anne Noortekeskus multimeedia alase teadmise ja tehnika ressursikeskuseks Tartus, pidades koostööd koolide, Annelinna elanike ja korteriühistutega ning pürgides omamoodi kogukonnakeskuseks. Anne Noortekeskusesse osteti ka tekstiiltrükkimasin. Lisaks korraldati koolitus „Internet, kus sind ei jälgita“. Noorsootööprojektide ja tegevustoetuste taotlemine ning aruandlus viidi üle veebipõhisele platvormile. 2014. a käivitati Tartu noorsootöö kogukond sotsiaalvõrgustikus Facebook. 2014. a toimus senisest rohkem multimeedia-alaseid tegevusi, osaleti mitmetel linna noorte- ja kultuurisündmustel, kus korraldati töötubasid. Multimeedialabor korraldas 4 korda aastas avatud fotostuudiod ning 5 tarkusepäeval läbi *camera obscura* töötoa. Korraldati Vimka Videojaht, kus videokaamerana kasutati telefone. 2015. a täiendati veebipõhist toetuste taotlemise keskkonda noorsootöö projekti- ja programmitoetuste hindamise mooduliga. Huvitegevuses hõivatuse statistikat hakkas koguma riik Eesti Hariduse Infosüsteemis. Toetati noortekeskuse teenust osutava MTÜ Spordiklubi AK Rahinge tehnoloogia uuendust. 2016 arendati noorsootöö projekti- ja programmitoetuste taotlemise lihtsustamiseks blogi (<http://projektidprogrammid.blogspot.com.ee/>) ning toimus noortekeskuste väliskommunikatsiooni, sh kodulehtede arendamise koolitus. Munitsipaalnoortekeskused said hanke kaudu rendiarvutid. Lille Maja ostis Eesti Noorsootöö Keskuse rahastatud projekti raames kuus tahvelarvutit ning Anne Noortekeskuses soetati robotikaringile vajalikud seadmed ja tahvelarvutid.

Koostöövõrgustike ja kaasamisprotsesside arendamine

2013. a korraldati ja osaleti valdkonnaülestel kohtumistel mobiilse kontaktnoorsootöö pilootprojekti, programmi „Innustavad teod kooliraskustega noorte toetamiseks“, terviseennetuse, võrdsete võimaluste jt teemade raames. Projekti „Youth Democracy – learning and doing! Volume II“ raames arendati Tartu Noortevolikogu struktuuri ja tööpõhimõtteid; noortekeskuste poolt viidi läbi meeskonnakoolitusi õpilasesindustele. Anti välja infomaterjal „Tartu noortekeskuste toetavad programmid koolidele 2013/2014“; arendati koostööd koolidega ja haridusosakonnaga seoses noortealgatusprojektide toetusega ja programmiga „Innustavad teod kooliraskustega noortele“; samuti TÜ Eetikakeskusega; tihendati noortekeskuste ja haridus- ja kultuuriasutuste vahelist koostööd suursündmuste korraldamise raames; alustati noorsootöö ja haridusvaldkonda lõimiva rahvusvahelise projekti „C.A.M.P: Volume II“ kontseptsiooni väljatöötamisega. Korraldati vabatahtlike tegevust noortekeskustes, sh võeti vastu välisvabatahtlikke, koolitati vabatahtlikke, ning võimaldati neil korraldada erinevaid üritusi; osaleti rahvusvahelistel noortevahetustel; osaleti MTÜ Eesti Avatud Noortekeskuste Ühenduse projektis „NEET noortele töökogemuse pakkumine läbi vabatahtliku tegevuse“. 2014. a osaleti formaalse ja mitteformaalse hariduse integreerimisvõimaluste tutvustamiseks projektis "C.A.M.P. – Creative Actions – Meaningful Performances", mille eesmärk oli näidata õpilastele matemaatika elulisust ja olulisust läbi mitteformaalsete meetodite, tuues nad harjumuspärasest õpikeskkonnast välja. 2014. a laste- ja noortesõbraliku teo laureaadiks Tartus valiti Jalgpalliklubi FC Tartu perekaardi süsteem, mis toetab paljulapseliste perede ja erivajadustega noorte heaolu. Sama eesmärki silmas pidades korraldati ümber noortelaagrite rahastamise skeem, seades fookuse vähemate võimalustega laste laagritele.

2015. a toimus noorsootöö õpetavate kõrgkoolide ümarlaud, kus täpsustati vastastikused ootused ning pandi alus edasisele koostööle. Noortekeskused tegid üldhariduskoolidega koostööd Haridusnädala raames, pakkudes temaatilisi töötube. Tartu Linnavalitsuse esindus osales Põhjamaade sõpruslinnade koostöökohtumisel ning Läänemere Linnade Liidu noorsootöö komitee kohtumisel. Tartu noorsootöö organisatsioonid osalesid Euroopa Vabatahtliku Teenistuse projektides, integreerides rahvusvahelisi vabatahtlikke Tartu noorsootöö igapäevaellu.

2016. a korraldati esimene Tartu noorte tööhõivevalmiduse teemaline ümarlaud, kus osalesid partnerid Töötukassast, Rajaleidjast, Tartu noortekeskustest jm. Noorsootööd õppivatel tudengitel on võimaldatud sooritada praktikat linnavalitsuses ja noortekeskustes. Noortekeskused alustasid koos-

tööd TÜ Narva Kolledžiga, võttes vastu vene emakeelega praktikante. Kinnitati Tartu noorte ja noorsootöö teemaliste üliõpilastööde auhindade reglement. Lille Maja korraldas koolide õpilasesindustele ja noorteühingute juhtidele meeskonnatöö koolitusi. Anne Noortekeskus arendas projekti „Noorte Tugila” raames koostööd sotsiaalabi piirkonnakeskustega, Johannes Mihkelsoni keskuse ja koolidega. Lille Majas pakuti sotsiaalsete oskuste arendamise programme ning koolid osalesid foorumteatri etendustel, et vähendada koolikiusamist. 2016. arendati välja rahvusvahelise projekti „Terviseedendus sõltuvusainete tarvitamise ennetamiseks - mis töötab?” idee, kohtudes nii Saksa, Läti kui Leedu kohalike omavalitsuste esindustega. Osaleti ka Läänemere Linnade Liidu noortekomisjoni töös ning üleriigilise huvihariduse ja huvitegevuse toetuskeemi rakendamise aruteludes. Lille Maja osaleb alates 2016. a rahvusvahelise koostöö arendusprojektis „Suurenda oma võimalusi - noortekeskused noorte liikuvuse ja kultuuridevahelise õppe edendamiseks”. Lille Maja võõrustas seitsmendat aastat Euroopa Vabatahtliku Teenistuse rahvusvahelist vabatahtlikku. Lisaks toetati nii rahaliselt kui regulaarsete nõuandvate kohtumistega Tartu Noortevolikogu tööd.

Noorsootööteenuste tõhusam turundamine

Noorsootöö ühise kuvandi kujundamiseks ning laiemal avalikkuse teavitamiseks mitteformaalse õppimise väärtuslikkusest, vahendati infot temaatiliste koolituste kohta (sh Facebook'i abil). Facebooki leheküljel *Tartu noorsootöö* vahendatakse ka Tartu mittetulundusühenduste noorsootöö alaseid tegevusi. Oluliste avaliku ruumi üritustena toimusid vaatlusalusel perioodil lastekaitsepäeva ning tarkusepäeva sündmused. Aasta kõige lapsesõbralikuma teo valimiseks korraldati avalik veebihääletus. Toimusid ka iga-aastased noorsootöö tänu- ja tunnustussündmused. Koostöös Lastekaitse Liidu ning Tartu lastekaitseteenistusega korraldati 2016. a noorsootöö- ja lastekaitsetöötajate koolitus „Eetiliselt valikud laste teemade kajastamisel ajakirjanduses”. Munitsipaalnoortekeskused korraldasid iga-aastaseid avalikkusele suunatud suursündmusi: tarkusenädalat (Anne Noortekeskus) ja lastekaitsepäeva (Lille Maja). Teatmik „Noorte vaba aja võimalused Tartus 2016/2017” anti välja nii paberkandjal kui veebiversioonis esmakordselt kolmekeelsena (eesti, vene, inglise). Esmakordselt valmis ka teatmikku tutvustav promovideo Tartu Lõunakeskuse ekraanidel ning kinokeskuses „Cinamon” laste- ja noortefilmide eel näitamiseks.

Noortes tolerantsuse ja ettevõtlikkuse toetamine

Eri rahvusest noorte omaalgatuslike projektide toetamine

Arendati noortealgatuslike projektide süsteemi, nt mentorite panka, koostööd koolidega, et omaalgatusprojektide taotlusvooru võimalust saaksid kasutada õpilased loov- ja praktiliste tööde teostamiseks; noortekeskuste poolt ettevõtlikkuse programmide pakkumine noortele jne. 2015. a toetati 40 noorte omaalgatusprojekti 200-euroste stipendiumitega. Üleriigilise noortekohtumiste programmi raames käivitati Tartu ja Narva noorte koostöö. 2016. a muudeti noorte omaalgatusprojektide toetamine aastaringseks (varem taotlusvoorude põhine).

Erivajadusega ja teiste väiksemate võimalustega noorte suurem kaasamine noorsootöösse

Tartu II Muusikakoolis toimub hariduslike erivajadustega laste muusikaalane koolitamine. Koostöös ollakse Tartu Emajõe Kooli ning nüüdseks ka Tallinna Vanalinna Hariduskolleegiumi muusikakooliga. 2013. a õppis Tartu II Muusikakoolis neli vaegnägijat. Koostöös Tartu Emajõe Kooliga läbisid kuus muusikakooli õpetajat märtsis 2013 Braille` noodikirja algkursuse. Vanalinna Hariduskolleegiumi muusikakooli ja Tartu II Muusikakooli koostöös toimus 2013 ühiskontsert Tallinnas, kus esinesid Vanalinna Hariduskolleegiumi muusikakooli ja Tartu II Muusikakooli vaegnägijad õpilased. Peale kontserti toimunud õpetajate vestlusringis tõdeti koostöö jätkamise vajadust. 2015. a koordineeriti „HUKK-AP-i e Huvikoolide Kaasamise ja Arengu Programmi”, mille raames toetati erivajadustega laste huvitegevust (532 osalejat) ning toimusid erivajadustega lastega töötavate spetsialistide koolitused ja supervisioonid. 2015. a liitus projektiga 8 erivajadustega noortele huvitegevuse pakkujat. Projekt tõi Tartusse kahe aasta jooksul u 70 tuhat eurot hariduslike erivajadustega noorte paremaks kaasa-

seks huvitegevusse – rahastati nii konkreetseid ringe kui juhendajate täiendõpet. Jätkus 1,5 koefitsiendiga pearaha määramine noorte huvitegevuse ühingutele, kes pakkusid huvitegevust vähemate võimalustega või HEV noortele. Lille Maja ja Tartu Herbert Masingu Kooli vahel toimusid ühised koolivaheaaja tegevused, samuti korraldati koostööprojekte Tartu Emajõe kooli õpilasesindusega ja koolitati neid rahvusvaheliseks noortevahetuseks.

Noortele suunatud rahvusvaheliste koostöö- ja vahetusprojektide arendamine

Lille Majas korraldati regulaarselt Tartu linna koolide õpilasesindustele meeskonnatöö koolitusi. 2015. a rakendati uue toetusliigina noorte mobiilsus- ehk reisitoetust sõiduks Eestist väljapoole. 2016. a viidi Anne Noortekeskuses koostöös MTÜ Mondoga noortele läbi 6 koolitust soolisest võrdõiguslikkusest, diskrimineerimise lõpetamisest ja inimkaubanduse ohtudest.

Ettevõtlikkust arendavate programmide väljatöötamine ja rakendamine

Noorte omaalgatuse toetamiseks jätkati rahaliste toetuste eraldamist kombineerituna mentorlusega, mille tulemusel realiseeriti rida teismeliste algatatud projekte kooli- ja linnakeskkonna parendamiseks. Koostöös SA Tartu Ärinõuandlaga toimusid noorte ettevõtlikkuse teemalised sündmused, sh noorte omaalgatusprojektide ettevalmistamiseks. Koostöös SA Tartu Ärinõuandla Noorte Ettevõtlikkuse Laboriga toetati, rahastati ja tunnustati õpilasfirmade teket. Jätkus ka Tartu noorte töömaleva tegevus.

Noorsootöösutuste rajamine ja renoveerimine

Tartu Loodusmaja rajamine ja pargiala rekonstrueerimine - 2013. a valmis Tartu Keskkonnahariduse Keskuse uus loodusmaja ning 2014. a lõpetati uue maja sisustamine. Aadressil Lille 10 asuvas loodusmajas hakkas tegutsema Tartu keskkonnahariduse keskus. Uude majja kolisid keskkonnainfopunkt, laste huvikool ja täiskasvanute koolituskeskus. Loodusmaja ehitamisel peeti silmas energiasäästu võimalusi. Maja tavapärasest paksem soojustuskiht võimaldab kokku hoida kütteenergiat. Olemas on valmidus päikeseenergia kasutamiseks. Katusele on loodud sadevee kogumise süsteem, mille vett kasutatakse kasvuhoones ja aiatöödeks. Loodusliku reljeefiga pargialale on rajatud õpperajad, istutusalad, veesilm ja vaateplatvorm. Pargis on lastele liivakastid, tasakaalurada, kopra pesa, päikese kell ja liurada. Kasvamas on pajutunnel ning rajatud on kompostialad. Uue loodusmaja ehitust rahastas SA KIK kaudu Euroopa Regionaalarengu fond.

Anne Noortekeskuse kaasajastamine - 2013. a tegeleti aktiivselt Anne Noortekeskuses ruumiprogrammi muutmisega. Multimeedialaborile ehitati uued ruumid A-tiiva teisele korrusele. Uuendati ka kogu hoone keskküttesüsteem, soetati tekstiilitrükiks vajalikud seadmed ning trükikarusell, remonditi ruum trükilabori jaoks ning alates 2014. a algusest saavad noored kaasa lüüa trükilabori tegevustes. 2014 - 2015 vahetati välja ka Anne Noortekeskuse aknad. 2016. projekteeriti hoone vee- ja kanalisatsioonivõrk ning elektripaigaldise rekonstrueerimiseks tõsteti ümber elektriliitumise punkt. Hoone renoveerimine jätkub.

Lille Maja renoveerimine - 2013. a eraldati Lille Majas evakuatsioonitrepikoda korrustest ja keldrist tuletõkkeustega, et õnnetuse korral oleks tagatud inimeste ohutu evakueerumine hoonest. 2016 lammutati hoone siseõues asunud amortiseerunud keldriruumid ning toimus hoone ümbruse vertikaalplaneerimine ja korrastamine. Lille Maja põhjalik renoveerimine lükkub edasi uue arengukava perioodi.

LISA 2. Tartu linna arengut mõjutanud olulised sündmused aastatel 2013-2016

2013

- **Tudengisatelliit ESTCube-1 stardiga** muutus Eesti kosmoseriigiks.
- Valmis **Idaringtee esimene ehitusala**, mille linlased hääletasid 2013. aasta teoks.
- Valmis **Tartu Loodusmaja**, mis tunnistati konkursi „Nutikas energialahendus 2013“ võitjaks avalike hoonete hulgas.
- Valmisid Lastekodu Käopesa **kolme uut peremaja**.
- Renoveeriti **Emajõe vasakkallast** ja valmis **uus vaateplatvorm**.
- Tööle hakkas **linnaliinibusside reaalaja infosüsteem**.
- Eesti Liikumispuudega Inimeste Liit nimetas **Tartu linnavalitsuse aasta omavalitsuseks**, kuna Tartu on Eestis ainsana suutnud ühistranspordis kasutusele võtta kõik madalapõhjalised bussid.
- Toimus **öölaulupidu „Järjepidevus“**.
- Toimumist alustas **linnafestival UIT**.
- 13-aastase pausi järel toimus taas **Tartumaa tantsupidu**.
- Ilmus **Valdur Mikita teos „Lingvistiline mets“**, mis valiti **Tartu aasta kultuurisündmuseks**.
- Tartu linn võttis esimese omavalitsusena Eestis kasutusele **kaasava eelarve**. Selle eest tunnustas Eesti Mittetulundusühingute ja Sihtasutuste Liit Tartu Linnavalitsust **aasta avaliku võimu esindaja tiitliga**.
- Viiendat korda toimus **linnaelanike küsitlus „Tartu ja tartlased 2013“**, mille tulemused näitasid, et 92% tartlastest on Tartu kui elukohaga rahul.

2014

- Tartu liitus Euroopa Komisjoni algatatud **linnapeade paktiga**, millega kohustutakse vähendama süsihappegaasi heitkoguseid 2020. aastaks vähemalt 20%.
- Rekonstrueeriti **Võidu sild**.
- Avati **Karlova paadisadam**, mis laiendab liiklusvõimalusi Emajõel ja Peipsil.
- Valmis H. Elleri nim Tartu Muusikakooli suurepärase akustikaga **Tubina kontserdisaal**.
- Karlovas avati **Emajõe Suveteatri teatrimaja**.

- Algas kultuuritehase **Aparaaditehas** arendus.
- Toimus **Tartu laulupidu „Enne ja nüüd“**. Helilooja Miina Härma 150. sünniaastapäevale pühendatud peol osales üle 8200 esineja Eestist ja välisriikidest.
- Toimus **IX Põhjamaade üliõpilaskooride festival**, millel osales 38 tiptasemel üliõpilaskoori 1300 lauljaga.
- Tartusse toodi **Europa Rally Championship etapi Auto24 Rally Estonia** võistluskeskus.
- Ühena esimestest Eesti linnadest hakkas Tartu pakkuma **munitsipaallastehoiu teenust**.
- **Ühtlustati munitsipaal- ja eralastehoidude kohatasud**, mille tulemusena muutusid erahoidude kohad inimestele kättesaadavamaks.
- Võeti kasutusele **digitaalne õpilaspilet**.
- Loodi ärikiirendi **Buildit**.

2015

- Valmis **idaringtee teine ehitusala koos lhaste sillaga**.
- Lõpetati **Tartu Pauluse kiriku** rekonstrueerimine.
- Lõpetati **Eesti Vabadussõjas langenute memoriaali** rajamine Tartu Pauluse kalmistul.
- Renoveeriti **Vanemuise park**.
- Renoveeriti **Annelinna kunstmuruväljak**, mis tunnistati Eesti Jalgpalli Liidu poolt Eesti parimaks kunstmuruväljakuks.
- **Nooruse 9 avati renoveeritud koolimaja**, kus said uue kodu Tartu Tamme Gümnaasium ja Tartu Täiskasvanute Gümnaasium.
- Anne 44 hoones avati **uus sotsiaalabikeskus**. Uutesse ruumidesse kolides ühendati seni Annelinnas tegutsenud Nõlvaku ja Annelinna piirkonnakeskused.
- Linnaliinibussides võeti kasutusele **elektrooniline bussikaart**.
- **Tartu võeti vastu UNESCO loovlinnade võrgustikku** rahvusvahelise kirjanduslinna kategoorias.
- **Tartu Ülikooli arhitektuuriansamblile Toomel** omistati **Euroopa kultuuripärandi märgis**.
- Tegevust alustas **Teater Must Kast**.
- Toimus **rahvusvaheline poistekooride festival Estonia 2015**, kus osales 8 poistekoori välismaalt 450 lauljaga, 55 Eesti poistekoori 1750 lauljaga ja 24 Eesti meeskoori 730 lauljaga.

- Toimused pea kahekümne maa meistrite osavõtul **Luuleprõmmu Euroopa Meistrivõistlused**.
- **Kirjandusfestivalile Prima Vista ja Tartu Tudengipäevadele**, omistati kaks aastat kehtiv **Euroopa kvaliteedimärgis**.
- Asutati "**Lapsepõlve auhinna**" nime kandev kirjandusauhind, mille esimene laureaat oli Kairi Look oma teosega "Peeter, sõpradele Peetrike"
- Toimused **Euroopa Meistrivõistlused Jalgratta Maanteeõidus**.
- Loodi **Tartu Filmifond**, mille eesmärk on edendada professionaalsete filmide loomist ja neile tootmis- ning järeltootmisteenuse osutamist Tartus ja lähiümbruses.
- Toimus esimene **Tartu haridusfestival**, mille teemaks oli „**Uus lähenemine – uus koolikultuur**“.
- Toimus esimene **Tartu toidufestival**, mille eesmärgiks oli kohalike väikeettevõtete toodangu tutvustamine.
- Esmakordselt viidi läbi kampaania „**Maitsev Tartu**“, mille raames pakkus 11 Tartu restorani ühe kuu jooksul kolmekäigulist erimenüüd, mida linnakodanikud said hinnata.

2016

- Valmis **Eesti Rahva Muuseum**.
- Valmis Rahvusarhiivi uus peahoone **Noora**.
- Lõpetati **Roosi tänava ja Muuseumi tee** ehitus.
- Valmis Baltimaade esimene **kaugjahutusjaam**.
- Renoveeriti **Sepa jalgpallistaadion**.
- Rekonstrueeriti **Kaitseväe Ühendatud Õppeasutuste ees olev väljak**.
- Valmis Lõunakeskuse **uus jäähall**.
- Raadi kruusaaugus avati **Tartu lumepark**.
- Rekonstrueeriti kõigile noortele avatud **Tähtvere Skate Park**.
- Anne kanali ja Emajõe vahelisele alale rajati Tartu esimene **koerte jalutusaedik**.
- Tartu osalemine rahvusvahelises **SmartEnCity** projektis, mis toetab nõukogudeaegsete kortermajade energiasäästlikuks renoveerimist.
- Tartu gümnaasiumid sõlmisid kokkuleppe **ühiste sisseastumiskatsete** korraldamise osas.
- Nii Tartus kui Eestis toimus esimest korda rahvusvaheline ärifestival **STARTUP Day**.

- Avati ettevõtluse äri- ja kommuunikeskus **SPARK**.
- **Raekoja kellamäng** täienes 16 uue kellaga.
- Kehtestati **Tartu kesklinna üldplaneering**.
- Esmakordselt toimus Tartus üle-eestiline **puuetega inimeste kultuurifestival**.
- Asutati **Tartu linnakirjaniku stipendium**, et väärtustada kirjanikuametit.
- Tartu tänavakunstnik **Edward von Lõngus** koos Kadri Uusiga võitis EV100 ja Euroopa Liidu **eesistumise avaliku ruumi loovlahenduse konkursi**.
- Esilinastus **esimene Tartu Filmifondi toel valminud mängufilm "Õnn tuleb magades"**.
- Tartusse toodi pikamaasuusatamise sarja **"Worldloppet" peakontor**.
- Toimus linnaelanike küsitlus **„Tartlane ja keskkond 2016“**, mille tulemused näitasid, et 81% tartlastest on linna elukeskkonna seisundiga rahul.

LISA 3. Tartu arenguseire näitajad

Tartu linna uued arenguseire näitajad koos soovitud sihtnäitudega aastaks 2030 töötati välja arengustrateegia Tartu 2030 ülevaatamise protsessis aastatel 2014 - 2015. Näitajate alusel saame üldise ülevaate, kas ja kui kiiresti me erinevates valdkondades püstitatud eesmärkide suunas liigume.

Kuna kõikide näitajate andmed 2016. a kohta ei ole aruandluse ajaks erinevatel põhjustel kättesaadavad (nt mõned andmed saame aastase nihkega, küsitlustulemustel põhinevaid andmeid saame 5-aastase intervalliga ja elukeskkonna ühe näitaja väärtused põhinevad rahvaloenduse andmetel), siis on 2016. a andmete veerus nende andmete kohta esitatud värskeim saadaolev väärtus. Kuigi lähtenäiduks on võetud 2014. a andmed, siis analüüsi osas on mõne valdkonna puhul trendide väljatoomiseks kasutatud ka varasemate aastate andmeid.

Üldised rahvastikunäitajad

Näitaja	2014	2015	2016	2030
1. Rahvaarv	97 080	97 153	96 904	110 000
2. Loomulik iive	102	176	150	Positiivne
3. Rändesaldo, Eesti sisene ja välisriikidega	-643	16	-414	Positiivne
4. Noorte (7 – 26-aastaste) osakaal	23,3%	23,2%	23,2%	≥23%
5. Tööturururve indeks	0,99	1,02	1,16	>1

Tartu linna elanike arv, mis 2015. aastal pisut tõusis, hakkas eelmisel aastal uuesti vähenema. Kuigi loomulik iive oli ka eelmisel aastal jätkuvalt positiivne, muutus rändesaldo taas negatiivseks. Et aga tartlaste arv aastaks 2030 kasvaks 110 000-ni, peaks rahvaarv suurenema keskmiselt 860 elaniku võrra aastas.

Positiivne on, et üldise rahvastiku vananemise tendentsi valguses pole Tartus noorte osatähtsus märkimisväärselt langenud ja püsib püstitatud eesmärgi piirides ning on jätkuvalt suurem Eesti keskmisest (19,9%).

Demograafiline tööturururve indeks näitab eelseisval kümnendil tööturule jõudvate noorte (kes on praegu vanuses 5-14) ja sealt vanuse tõttu väljalangevate inimeste (kes on praegu vanuses 55-64) suhet. Kui indeks on ühest suurem, siis jõuab järgmisel kümnendil tööturule rohkem inimesi kui sealt vanaduse tõttu potentsiaalselt välja langeb. Kui aastatel 2012-2014 oli indeksi väärtus Tartus alla ühe, siis alates 2015. aastast tõusis see taas ühest suuremaks ning on kooskõlas püstitatud eesmärgiga.

Hariduse valdkonna näitajad (õppeaastate lõikes)

Näitaja	2014/2015	2015/2016	2016/2017	2029/2030
1. Koolieelsete lasteasutuste kohta- de arv ja täituvus	6195 94,8%	6135 94,8%	6085 94,8%	6330 98%
2. Põhikoolist väljalangenud õpilaste osakaal	0,07%	0,08%	0,08	0,0%
3. Õpingutega jätkajate osakaal peale põhikooli lõpetamist	96,8%	98,1%	97,7%	100%
4. Kvalifikatsioonile vastavate õpetaja- te osakaal alus- ja üldhariduses	88%	89%	90%	95%

5. Gümnaasiumis õppijate arv ja õppurite osakaal, kes ei ela alaliselt Tartus	2666 39,8%	2643 35,8%	2701 36,2%	2600 30%
6. Kõrgkoolis õpingute jätkajate osakaal gümnaasiumi lõpetajate hulgas	70%	72,6%	68%	80%
7. Tartu Kutsehariduskeskuses õppijate arv ja õppurite osakaal, kes ei ela alaliselt Tartus	3429 66%	3099 65,8%	2879 63,4%	4000 60%
8. Tartu kõrgkoolides õppivate välisüliõpilaste osakaal	4%	5,1%	6,4%	Kasvav trend
9. Elanike rahulolu haridus- ja õppimisvõimalustega Tartus*	75,5%	75,5%	75,5%	≥80%

* 2013. aasta elanike rahulolu-uuringu tulemused.

Kolme aasta näitajate võrdlusel võib öelda, et suuri muutusi näitajate väärtustes pole toimunud. Väikest positiivset muutust on märgata vaid kahe näitaja osas – tõusnud on kvalifikatsioonile vastavate õpetajate osakaal alus- ja üldharidusasutustes ning jätkuvalt on kasvutrendis Tartu kõrgkoolides õppivate välisüliõpilaste osakaal.

Koolieelsete lasteasutuste (munitsipaal- ja eralasteaiad) kohtade arvu vähenemine tulenes eelkõige rühmaliikide muutusest. Kui muutub rühmaliik, muutub ka kohtade arv (nt. kui aiarühm muutub sobitusrühmaks, sõltub kohtade arv hariduslike erivajadustega laste arvust). Lisaks sõltub kohtade arv ka sellest, kas lasteaia hoolekogu on lubanud kohtade arvu rühmades suurendada või mitte.

Kuna viimane arengunäitaja põhineb elanike rahulolu-uuringul, siis võrdlusandmed elanike rahulolu kohta õppimisvõimalustega Tartus saab peale järgmist küsitlust, mis toimub 2018. a. Viimase küsitluse andmetel oli 75,5% tartlastest hariduse omandamise võimalustega Tartus rahul, mida võib lugeda positiivseks näitajaks.

Ettevõtluse ja tööhõive valdkonna näitajad

Näitaja	2014	2015	2016	2030
1. Tartu sisemajanduse koguprodukti (SKP) osatähtsus riigi SKPst*	7,7%	7,8%	8,1%	Kasvav trend
2. Tööhõive määr võrreldes Eesti keskmisega	Eesti: 63,0% Tartu: 65,9%	Eesti: 65,2% Tartu: 69,9%	Eesti: 65,6% Tartu: 70,3%	Üle Eesti keskmise
3. Registreeritud noorte töötute (vanuses 16-24) osakaal registreeritud töötute hulgas	21%	18,2%	17,2%	Kahanev trend
4. Hõivatute jaotus sekundaar- ja tertsiaarsektoris	25,3% 73,8%	29% 70%	24,7% 73,4%	Sekundaarsektori osakaalu mõõdukas suurendamine
5. Tartu keskmise brutotulu suhe Eesti keskmisesse*	101,7	101,6	101,8	105,0
6. Töövõljalikus hõivatatu kohta lisand-				

väärtuse alusel, tuhat eurot*	24,6	26,3	26,8	>45
7. Ettevõtlusaktiivsus*	1465	1535	1600	Kasvav trend
8. Majutuskohdade arv*	2057	2296	2098	Kasvav trend
9. Konverentsituristide osakaal Tartus majutatute arvust	3,1%	4,1%	3,8%	8%

* Andmed saab aastase nihkega

Kokkuvõtvalt võib ettevõtluse valdkonna näitajate eelmise aasta muutusi hinnata positiivseks.

Arengunäitajana on välja toodud Tartu SKP osatähtsus riigi SKP-s, mida soovime suurendada. Kolme viimase aasta jooksul on see näitaja olnud kasvutrendis. Ka SKP väärtused elaniku kohta Tartus on viimastel aastatel ületanud Eesti keskmist näitajat.

Tartu tööhõive näitajad on muutunud positiivses suunas. Tööhõive määr on aastatel 2010 -2016 nii Eestis tervikuna, kui Tartus pidevalt tõusnud ja alates 2013. aastast ületab Tartu näitaja Eesti keskmist ning noorte töötus on kahanenud. Ka ettevõtlusaktiivsuse näitaja on kasvutrendis.

Üheks eesmärgiks on tootmissektori töötajate osakaalu mõõdukas suurenemine suuremat lisandväärtust loovate ja eksportivate ettevõtete arvu kasvu arvelt. Kui eelneva viie aasta jooksul on hõivatute osakaal sekundaarsektoris pidevalt suurenenud, siis eelmisel aastal on toimunud väike tagasilangus.

Tartlaste brutotulu on viimasel viiel aastal ületanud Eesti keskmist, moodustades 2015. aastal 101,8% Eesti keskmisest. Tööviljakus on samal ajal olnud pidevas tõusutrendis, kasvades 20 300-lt eurolt (2010. a) 26 800 euron (2015. a).

Majutuskohdade all on mõeldud voodikohdade arvu, mis küll eelneva viie aastaga on suurenenud 250 võrra, kuid 2015. aastal taas vähenenud. Konverentsituristide osakaal hakkas küll aastatel 2010-2014 langema, kuid 2015. ja 2016. aasta andmed näitavad uuesti konverentsituristide osakaalu kasvu.

Elukeskkonna näitajad

Näitaja	2014	2015	2016	2030
1. Rahvastiku tihedus km ² kohta	2490	2493	2487	2850
2. Elamispinna suurus elaniku kohta, m ² *	28,4	28,4	28,4	30
3. Aasta jooksul kasutusloa saanud uute elamute eluruumide pind, m ²	11 312	20 924	17 577	>26 000
4. Parkide ja haljasalade pindala elaniku kohta, m ²	39,9	41,2	40,1	≥38
5. Jalgsi ja jalgrattaga liiklejate osakaal **	29,8%	29,8%	29,8%	45%
6. Ühistranspordi kasutajate osakaal **	16,6%	16,6%	16,6%	30%
7. Rahvusvaheliste lendude arv nädalas	5	7	7	14
8. Isikuvastaste kuritegude arv	296	188	153	Kahanev trend
9. Elanike rahulolu Tartu kui elukohta **	91,9%	91,9%	91,9%	≥92

* 2011. aasta rahvaloenduse andmed.

** 2013. aasta elanike rahulolu-uuringu tulemused.

Elukeskkonna näitajatest põhinevad kolm näitajat elanikeküsitluse tulemustel ja üks näitaja rahvaloenduse andmetel, mistõttu võrdlusandmed nende näitajate kohta saab peale järgmist küsitlust ja rahvaloendust. Ülejäänud näitajate osas on 2016. aastal toimunud lähteaastaga võrreldes positiivsed muutused.

Parkide ja haljasalade pindala elaniku kohta oli ka 2016. aastal kooskõlas püstitatud sihtnäiduga. Ka 2016. aasta jooksul lisandunud eluruumide pind oli märkimisväärselt suurem, kui 2014. aastal. Sellest aga ei piisa püstitatud sihtnäitade saavutamiseks. Kui säilitada senist taset (28 m² elaniku kohta) ja arvestada 110 000 elanikuga, siis oleks juurde vaja vähemalt 26 tuhat m² aastas ning kui pidada silmas, et me soovime ka elamispinda elaniku kohta suurendada, siis peaks aastane juurdekasv olema veelgi suurem.

Kuritegude vähenemine viitab turvalisuse suurenemisele Tartus. Isikuvastaste kuritegude arv vähenes võrreldes 2014. aastaga 143 võrra.

Linlaste rahulolu Tartu kui elukohaga on juba aastaid olnud üle 90%. Oluline on ka tulevikus seda taset säilitada.

Hoolekande ja tervishoiu ning kodanikuühiskonna arengu näitajad

Näitaja	2014	2015	2016	2030
1. Toimetulekutoetust saavate perede arv	6386	5522	5890	Kahanev trend
2. Eakatele ja puuetega inimestele mõeldud teenuste saajate arv ja osakaal Tartu eakatest ja puuetega inimestest	1781 9%	1787 9%	1641 8%	2000/
3. Tööealistele mõeldud teenuste arv ja osakaal Tartu tööealistest elanikest	1376 2%	1341 2%	1246 2%	1650/
4. Lastega peredele mõeldud teenuste saajate arv	331	335	543	400
5. Elanike tervise enesehinnang, hea ja väga hea tervisega elanike osakaal võrreldes Eesti keskmisega	Eesti: 54,9% Tartu: 57,8%	Eesti: 54,3% Tartu: 62,9%	Eesti: 55,7% Tartu: 63,6%	Parem Eesti keskmisest
6. Aktiivse kehalise liikumisega regulaarselt tegelevate elanike osakaal *	48,8%	48,8%	48,8%	>50%
7. Elanike rahulolu osalemisvõimlustega linnaarengu ja –planeerimise küsimuste üle otsustamisel *	15,3%	15,3%	15,3%	>30%
8. Elanike rahulolu linnavalitsuse tööga *	26,4%	26,4%	26,4%	>50%
9. Kandidaatide arv ühele volikogu liikme kohale kohaliku omavalitsuse volikogu valimistel **	8,9	8,9	8,9	Kasvav trend

* 2013. aasta elanike rahulolu-uuringu tulemused.

** 2013. aasta kohaliku omavalitsuse volikogu valimiste näitaja.

Võrreldes 2014. aastaga on pisut vähenenud nii toimetulekutoetust vajavate perede arv, kui eakatele ja puuetega inimestele ning ka tööeliste mõeldud teenuste vajajate arv. Lastega peredele mõeldud teenuste saajate arv on aga oluliselt kasvanud.

Tartlaste tervise enesehinnang on võrreldes 2014. aastaga paranenud peaaegu 6% võrra ning on jätkuvalt märkimisväärselt parem Eesti keskmisest.

Ülejäänud elanike kehalist aktiivsust ja kodanikuaktiivsust puudutavate näitajate osas saame võrdlusandmed 2018. aasta elanikeküsitluse tulemuste põhjal ja viimase näitaja muutusi saame hinnata peale kohalike omavalitsuste valimisi 2017. aastal.

Kodanikuaktiivsust iseloomustab lisaks ka kultuurivaldkonna üks näitajatest, mis puudutab kaasava eelarve hääletamisel osalemist ja mis näitab osalejate arvu kahekordistumist võrreldes 2014. aastaga.

Kultuuri, spordi ja noorsootöö näitajad

Näitaja	2014	2015	2016	2030
1. Huvikoolide õpilaste arv/osakaal 7-19-aastaste seas	9591 73,8%	10 202 76,8%	9872 73,2	11 540 80%
2. Elanike rahulolu Tartu kui laste- ja noortesõbraliku linnaga *	69,2%	69,2%	69,2%	>75%
3. Raamatukogude külastuste arv	870 950	879 533	781 565	Säilitada sama taset
4. Muuseumide ja galeriide külastuste arv	696 610	665 670	652 740	Kasvav trend
5. Sportimispaikade arv	130	143	154	145
6. Harrastajate arv spordiklubides	17 880	16 420	16 237	>23 000
7. Tartu kaasava eelarve hääletamisel osalenute arv ja osakaal 16-aastaste ja vanemate tartlaste hulgas	1938 2,5%	3772 4,7%	4029 5,2%	Kasvav trend
8. Elanike rahulolu kultuurivaldkonnaga *	67,0%	67,0%	67,0%	Rahulolu kasv
9. Elanike rahulolu vaba aja sisustamise võimalustega *	41,4%	41,4%	41,4%	Rahulolu kasv

* 2013. aasta elanike rahulolu-uuringu tulemused.

Kultuuri ja noorsootöö valdkonna näitajatest põhinevad kolm tartlaste küsitluse tulemustel, mistõttu võrdlusandmed nende näitajate kohta saab peale järgmist küsitlust. Ülejäänud näitajatest võib 2014. aastaga võrreldes kolme näitaja osas täheldada positiivset muutust ning kolme näitaja puhul sihtnäidust kaugenemist.

Positiivne on see, et noored tegelevad üha aktiivsemalt oma huvialade arendamisega. Huvikoolides osalevate noorte arv näitab tõusutrendi juba aastaid ning on aastatel 2010-2015 kasvanud peaaegu 42% võrra. 2016. aastal on võrreldes algnäiduga huvikoolides osalevate noorte arv küll suurenenud, kuid nende osakaal 7-19-aastaste seas on pisut vähenenud, kuna nimetatud vanusegrupi elanike arvukus on samuti suurenenud.

Elanike aktiivset kultuurihuvi iseloomustavad raamatukogude ja muuseumide külastuste arvud. Kahjuks on mõlemad näitajad 2014. aastaga võrreldes vähenenud.

Positiivne on, et võrreldes 2014. aastaga on sportimispaikade arv 24 võrra kasvanud ja ületanud juba soovitud sihtnäidu. Sportimispaikade all mõtleme nii hooneid (spordisaal, võimla, siseujula, lasketiir jne) kui välisrajatisi (staadionid, palliplatsid jne). Enam on suurenenud spordisaalide ja välispalliväljakute arv.

Negatiivse poole pealt tuleb esile tuua spordiklubide külastajate arvu vähenemist. Kuigi eesmärgiks oli seatud spordiklubides osalejate arvu kasv ca 300 inimese võrra aastas, siis tegelikult 2014. aastaga võrreldes spordiklubides osalejate arv hoopis vähenes 1640 võrra. Kavandatud kasvu eeldusteks oli elanike arvu kasv, nende elanike osakaal, kes pole end veel ühegi spordiklubiga sidunud ning elanike terviseteadlikkuse tõus.

Positiivsena saab esile tõsta aga elanike aktiivsust iseloomustava näitaja tulemusi. Kaasava eelarve hääletamisel osalenute arv oli võrreldes 2014. aastaga kahekordistu.

LISA 4. Tartu linna SWOT-analüüsi tulemused

26.08.2016. a toimunud ajurünnakul osalesid arengukava koostamise juhtrühma liikmed ja linnavalituse osakondade spetsialistid.

TUGEVUSED

Olulisemad:

1. Targad inimesed; tasemel haridus, teadus, meditsiin ja tervishoid
2. Erinevate väljakutsete ja probleemide lahendamiseks sobilik elukeskkond
3. Kompaktne, arenev ja turvaline linnakeskkond, sh linnakeskkonna mikrotasandi areng (eriilmelised linnapiirkonnad, mis pakuvad võimalusi erineva elustiili ja väärtushinnangutega inimestele)
4. Suurlinna hüved ja väikelinna eelised (piisavalt suur, et areneda ja piisavalt väike, et mugavalt elada)
5. Mitmekülgne ja kõrgetasemeline haridus ja teadus; innovaatiliste valdkondade ligitõmbamine

Veel toodi välja:

- Tiptasemel haridus, teadus ja arendustegevus
- IT-skeene ja kõrgtehnoloogia
- Laia spektriga kultuurielu (sh alternatiivkultuur)
- Tudengid, kes loovad noorusliku keskkonna
- Õhkkond, aura, vaimsus
- Ökoloogiline mitmekesisus, võimalus ära kaduda

NÕRKUSED

Olulisemad:

1. Maksumaksjate arvu vähesus
2. Kodanikualgatuse vähesus
3. Linnaelanike konservatiivsus ja vähene tolerantsus (NIMBY)
4. Töö- ja elukohtade vähesus
5. Tartu turundus (sh Emajõe ja kallaste parem ärakasutamine Tartu turundamiseks)

Veel toodi välja:

- Infrastruktuur
- Rohelus
- Parkimine (Annelinn, Kesklinn; turismibussid)
- Kallis üüriturg
- Kodanikuaktiivsuse kui ressursi ebapiisav ärakasutamine
- Linna pargid võimaldavad ebapiisavalt aktiivset tegevust
- Kutsehariduskeskuses õpetatavad erialad ei vasta tööandjate vajadustele
- Mentaalne distants Tallinnast

VÕIMALUSED

Olulisemad:

1. Emajõe ja kallaste parem ärakasutamine Tartu turundamiseks
2. Tudengite (ja ka KHK õppurite) integreerimine
3. Keskkonnasõbralik innovatsioon ja alternatiivenergia kasutamine – tähtsustades rohelist elukeskkonda teeme nullenergiaga linna
4. Mitmekülgse ja kõrgetasemelise hariduse ja teaduse potentsiaali ärakasutamisega innovaatiliste valdkondade ligitõmbamine, et leevendada töökohtade ühekülsust ja vähesust

Veel toodi välja:

- Tartu kui elukeskkonna selge(m) positsioneerimine ja turundus
- Tartu kui turismi sihtkoha selgem positsioneerimine ja turundus
- Infrastruktuur (ühendused – õhk, vesi, maa)
- Kõrgkoolide ja kultuuriasutuste potentsiaali ärakasutamine (targad inimesed)
- Turunduses muuseumid, äpid
- SPA'd

OHUD

Olulisemad:

1. Elanike passiivsuse süvenemine
2. Ajude ja vaimu ära kolimine, kuna nende potentsiaal ei leia Tartus rakendust
3. Võimaluste vähesus ja piiramine, liigne bürokraatia
4. Töökohtade ühekülsus ja vähesus

Veel toodi välja:

- Transpordiühenduste ebapiisavus
- Elanike arvu vähenemine
- Fookuste puudumine, liigne killustatus
- Linna tugevuste ja väärtuste muutumine iseenesestmõistetavaks
- Valglinnastumine
- Tartu oma näo kaotamine (kui Tartu suurus muutub)
- Eurorahastuse lakkamine (pole väljumisstrateegiat)
- Eesti monolinnastumine

LISA 5. Kasutatud allikad

I Riiklikud arengudokumendid ja uuringud

KOOLI- JA TEADMUSLINN

- Eesti teadus- ja arendustegevuse ning innovatsiooni strateegia 2014-2020 „Teadmistepõhine Eesti“
- Eesti elukestva õppe strateegia 2020
- Noortevaldkonna arengukava 2014-2020

NUTIKAS ETTEVÕTLUSLINN

- Eesti ettevõtluse kasvustrateegia 2014-2020
- Konkurentsivõime kava „Eesti 2020“
- Eesti riiklik turismiarengukava 2014-2020

INSPIREERIVA ELUKESKKONNAGA LINN

- Eesti säästva arengu riiklik strateegia „Säästev Eesti 21“
- Eesti keskkonnanstrateegia aastani 2030
- Energiamaajanduse arengukava 2030 (projekt)
- Eesti infoühiskonna arengukava 2020

HOOLIV LINN

- Heaolu arengukava 2016-2023
- Laste ja perede arengukava 2012-2020
- Rahvastiku tervise arengukava 2009-2020
- Eesti kodanikuühiskonna arengu kontseptsioon
- Kodanikuühiskonna arengukava 2015-2020

LOOV LINN

- Kultuuripoliitika põhialused aastani 2020
- Eesti spordipoliitika põhialused aastani 2030
- Üleriigiline uuring „Noorsootöös osalevate noorte rahulolu noorsootöoga“ (2016, Ernst & Young Baltic AS)

II Tartu linna arengudokumendid ja uuringud

- Tartu linna üldplaneering aastani 2030+ (projekt)
- Tartu linna arengukava aastateks 2013-2020
- Tartu linna transpordi arengukava 2012-2020
- Elanike arvamusuuring: „Tartu ja tartlased 2013“ (Cumulus Consulting OÜ)
- Elanike arvamusuuring: „Tartlane ja keskkond 2016“ (Eesti Uuringukeskus OÜ)
- Tartu linna ettevõtluskeskkonna arendamine (2017, Cumulus Consulting OÜ, Irbis Konsultatsioonid OÜ, Positium LBS OÜ, RAKE)

LISA 6. Haridusasutuste investeeringute kava 2017-2028

Objekt	Ehitusaasta	Õpilaste arv 2015/16	Suletud netopind	Investeeringu hinnanguline kogumaksumus	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028
Raatus Kool (Raatus 88a)	1973	475	8177,9	6 680 000	660 000	1 320 000										
Kesklinna Kool (Kroonuaia 7)	1917, 1960, 2007	465	4589,2	1 900 000	1 000 000								900 000			
Annelinna Gümnaasium (Kaunase pst 68)	1980	970	7753,1	5 400 000		190 000	1 600 000	3 610 000								
Variku Kool (Aianduse 4)	1987	467	7435,7	7 030 000	190 000	1 200 000	2 340 000									
Tamme Kool (Tamme pst 24a)	1964	785	6081,3	4 100 000	300 000	1 100 000									1 000 000	1 700 000
Hansa Kool (Anne 63)	1978	683	7446,5	5 100 000			190 000	1 010 000	3 900 000							
Descartes'i Kool (Anne 65)	1982	433	7706,8	4 690 000			190 000		1 610 000	2 890 000						
Veeriku Kool (Veeriku 41)	1987	546	7295,4	4 800 000					180 000	1 860 000	2 760 000					
Kivilinna Kool (kaunase pst 71)	1985	951	7214,9	4 500 000		300 000				180 000	1 300 000	2 720 000				
Kroonuaia Kool (Ploomi 1)	1970	117	2493,9	1 900 000						80 000	740 000	1 080 000				
Puistee 62 uus põhikool	1952		3519,6	2 400 000							90 000	900 000	1 410 000			
Forseliuse Kool (Tähe 103)	1957	346	3933,6	1 600 000			200 000	300 000			1 100 000					
Karlova Kool (Lina 2)	1925, 1967	624	4557,1	2 760 000			580 000	300 000	500 000					700 000	680 000	
M. Reiniku Kool (Vanemuise 48)	1903, 1971	414	4872	2 600 000								120 000	1 800 000	680 000		
M. Reniku Kool (Riia 25)	1907, 1944	425	3592,8	2 280 000								80 000		2 200 000		
Miina Härma Gümnaasium (Tõnissoni 3)	1916	817	5504	1 700 000	130 000								740 000	830 000		
K.J.Petersoni Gümnaasium (Kaunase pst 70)	1989	646	7389,8	570 000												570 000
A. Puškini Kool (Uus 54)	1969	485	6879,3	3 500 000									150 000	370 000	2 980 000	
M. Reiniku Kooli staadion (Riia 25a)				500 000	500 000											
Raatus Kooli staadion				400 000		400 000										
Hansa Kooli ja Descartes'i Kooli staadion (Anne 63/65)				1 020 000						1 020 000						
Karlova Kooli staadion				300 000			200 000	100 000								
Variku Kooli staadion				1 000 000			500 000	500 000								
Kivilinna Kooli staadion				1 000 000							1 000 000					
Tartu Kutsehariduskeskus, hooned Kopli 1 ja Põllu 11				1 600 000	100 000	100 000	500 000	100 000	100 000	100 000	100 000	100 000	100 000	100 000	100 000	100 000
Muud kulud				4 800 000	400 000	400 000	400 000	400 000	400 000	400 000	400 000	400 000	400 000	400 000	400 000	400 000
Jaan Poska Gümnaasium (Vanemuise 35)	1900, 2008	467	5887,7	500 000												500 000
Herbert Masingu Kool (Vanemuise 33/35)	1960, 2005	300	3301	500 000												500 000
Hugo Treffneri Gümnaasium (Munga 12)	18 saj lõpp, 2000	555	6793,4	1 400 000											400 000	1 000 000
Maarja Kool (Puistee 126), klassikorpus (Puistee 126b)	19 saj lõpp 2006	67	713,2 394,9	500 000												500 000
Täiskasvanute Gümnaasium (Nooruse 9)	2015	483	1892	270 000												270 000
Koolide sisustus				10 100 000	100 000	900 000	900 000	800 000	600 000	800 000	800 000	1 400 000	500 000	1 400 000	1 200 000	700 000
KOKKU				87 400 000	3 380 000	5 910 000	7 600 000	7 120 000	7 290 000	7 330 000	7 290 000	7 800 000	6 000 000	6 680 000	6 760 000	6 240 000

- Investeeringute maksumust arvestades on lähtutud olemasolevast hoone pinnast. Maksumus ei kajasta võimalikke juurdeehitusi (v.a Kesklinna Kooli katusealune ja Variku Kooli võimla laiendus).
- Eeldatud on, et hoonesse seni tehtud investeeringud säilitatakse.
- Arvestatud on tänaste ehitushindadega.
- Raatuse Kooli ja Variku Kooli investeeringute summadele lisandub toetus koolivõrgu korrastamise meetmest.
- Eeldatud on, et linn investeerib igal aastal omafinantseeringuna koolivõrku keskmiselt üle 6 miljoni euro, millest 500 tuhat eurot kulub jooksvateks projekteerimis- ja remonditöödeks, avariide likvideerimiseks ja ettekirjutuste täitmiseks.
- Kõik eeldatavad maksumused on koos käibemaksuga.

LISA 7. Eelarvestrateegia põhinäitajad

	2018	2019	2020	2021
Põhitegevuse tulud kokku	134 180 000	138 949 000	143 859 000	149 414 000
Maksutulud	74 992 000	78 981 000	83 076 000	87 276 000
sh tulumaks	72 901 000	76 855 000	80 915 000	85 086 000
sh maamaks	700 000	700 000	700 000	700 000
sh muud maksutulud	1 391 000	1 426 000	1 461 000	1 490 000
Tulud kaupade ja teenuste müügist	17 534 000	17 969 000	18 416 000	18 782 000
Saadavad toetused tegevuskuludeks	40 594 000	40 925 000	41 279 000	42 056 000
sh tasandusfond	3 635 000	3 042 000	2 449 000	2 449 000
sh toetusfond	24 756 000	25 375 000	26 009 000	26 529 000
sh muud saadud toetused tegevuskuludeks	12 203 000	12 508 000	12 821 000	13 078 000
Muud tegevustulud	1 060 000	1 074 000	1 088 000	1 300 000
Põhitegevuse kulud kokku	123 400 000	126 500 000	129 700 000	131 600 000
Antavad toetused tegevuskuludeks	18 000 000	18 500 000	19 000 000	19 400 000
Muud tegevuskulud	105 400 000	108 000 000	110 700 000	112 200 000
sh personalikulud	61 300 000	62 800 000	64 400 000	65 000 000
sh majandamiskulud	39 700 000	40 700 000	41 700 000	42 500 000
sh muud kulud	4 400 000	4 500 000	4 600 000	4 700 000
Põhitegevuse tulem	10 780 000	12 449 000	14 159 000	17 814 000
Investeermistegevus kokku	-17 380 000	-18 549 000	-18 080 000	-17 780 000
Põhivara müük (+)	3 400 000	600 000	600 000	1 000 000
Põhivara soetus (-)	-38 000 000	-29 969 000	-28 000 000	-28 000 000
sh projektide omaosalus	-19 700 000	-17 969 000	-17 000 000	-17 000 000
Põhivara soetuseks saadav sihtfinantseerimine (+)	18 300 000	12 000 000	11 000 000	11 000 000
Põhivara soetuseks antav sihtfinantseerimine (-)	-600 000	-600 000	-1 000 000	-1 000 000
Finantstulud (+)	320 000	320 000	320 000	320 000
Finantskulud (-)	-800 000	-900 000	-1 000 000	-1 100 000
Eelarve tulem	-6 600 000	-6 100 000	-3 921 000	34 000
Finantseerimistegevus	5 600 000	5 100 000	3 000 000	0
Kohustuste võtmine (+)	12 600 000	12 100 000	10 000 000	7 000 000
Kohustuste tasumine (-)	-7 000 000	-7 000 000	-7 000 000	-7 000 000
Likviidsete varade muutus	-1 000 000	-1 000 000	-921 000	34 000
Likviidsete varade suunamata jääk aasta lõpuks	7 313 815	6 313 815	5 392 815	5 426 815
Võlakohustused kokku aasta lõpu seisuga	70 109 721	75 209 721	78 209 721	78 209 721
Netovõlakoormus (eurodes)	62 795 906	68 895 906	72 816 906	72 782 906
Netovõlakoormus (%)	46,8%	49,6%	50,6%	48,7%

LISA 8. Olulisemad eelarvestrateegia perioodi investeeringud

	2018	2019	2020	2021
Raatuse Kool	4 476 830	0	0	0
<i>sh toetuse arvelt</i>	3 008 830			
<i>sh muude vahendite arvelt (omaosalus)</i>	1 468 000			
Variku Kool (sh spordihoone)	2 700 000	5 740 000	0	0
<i>sh toetuse arvelt</i>	1 500 000	2 500 000		
<i>sh muude vahendite arvelt (omaosalus)</i>	1 200 000	3 240 000		
Tamme Kool	1 100 000	0	0	0
<i>sh toetuse arvelt</i>				
<i>sh muude vahendite arvelt (omaosalus)</i>	1 100 000			
Karlova Kool	0	580 000	300 000	500 000
<i>sh toetuse arvelt</i>				
<i>sh muude vahendite arvelt (omaosalus)</i>		580 000	300 000	500 000
Hansa Kool	0	190 000	1 010 000	390 000
<i>sh toetuse arvelt</i>				
<i>sh muude vahendite arvelt (omaosalus)</i>		190 000	1 010 000	390 000
Annelinna Gümnaasium	190 000	1 600 000	3 610 000	0
<i>sh toetuse arvelt</i>				
<i>sh muude vahendite arvelt (omaosalus)</i>	190 000	1 600 000	3 610 000	
Kesklinna Kool	300 000	0	0	0
<i>sh toetuse arvelt</i>				
<i>sh muude vahendite arvelt (omaosalus)</i>	300 000			
Descartesi Kool	0	190 000	0	1 610 000
<i>sh toetuse arvelt</i>				
<i>sh muude vahendite arvelt (omaosalus)</i>		190 000		1 610 000
Forseliuse Kool (sh tööõpetuse ruumid Tähe 101)	420 000	200 000	600 000	0
<i>sh toetuse arvelt</i>				
<i>sh muude vahendite arvelt (omaosalus)</i>	420 000	200 000	600 000	
Kivilinna Kool	300 000	0	0	0
<i>sh toetuse arvelt</i>				
<i>sh muude vahendite arvelt (omaosalus)</i>	300 000			
Veeriku Kool	0	0	0	180 000
<i>sh toetuse arvelt</i>				
<i>sh muude vahendite arvelt (omaosalus)</i>				180 000
Lasteaed Maarjamõisa	1 329 550	0	0	0
<i>sh toetuse arvelt</i>	429 550			
<i>sh muude vahendite arvelt (omaosalus)</i>	900 000			
Lasteaedad Pääsupesa	1 403 319	0	0	0
<i>sh toetuse arvelt</i>	468 319			
<i>sh muude vahendite arvelt (omaosalus)</i>	935 000			
Kuperjanovi 9 (seltsidele jms)	50 000	1 750 000	0	0
<i>sh toetuse arvelt</i>				
<i>sh muude vahendite arvelt (omaosalus)</i>	50 000	1 750 000		
Linnamuseum	31 500	457 500	0	0
<i>sh toetuse arvelt</i>				
<i>sh muude vahendite arvelt (omaosalus)</i>	31 500	457 500		
Lodjakoja sadam	924 975	100 000	0	0
<i>sh toetuse arvelt</i>	624 975			
<i>sh muude vahendite arvelt (omaosalus)</i>	300 000	100 000		
Nõlvaku 12 Hooldekeskuse juurdeehitus	3 000 000	4 300 000	0	0
<i>sh toetuse arvelt</i>	3 000 000	4 300 000		
<i>sh muude vahendite arvelt (omaosalus)</i>				

	2018	2019	2020	2021
Sotsiaalmaja rajamine	0	0	1 500 000	1 500 000
<i>sh toetuse arvelt</i>				
<i>sh muude vahendite arvelt (omaosalus)</i>	0	0	1 500 000	1 500 000
Maarja tugikeskuse peremajad	1 857 450	1 350 000	0	0
<i>sh toetuse arvelt</i>	1 417 825	1 350 000		
<i>sh muude vahendite arvelt (omaosalus)</i>	439 625			
Kaasav eelarve	150 000	150 000	150 000	150 000
<i>sh toetuse arvelt</i>				
<i>sh muude vahendite arvelt (omaosalus)</i>	150 000	150 000	150 000	150 000
Tartu idapoolne ringtee	1 935 000	0	0	0
<i>sh toetuse arvelt</i>	1 785 000			
<i>sh muude vahendite arvelt (omaosalus)</i>	150 000			
Vaksali tn väljak, parklad, kergliiklusteed	2 200 000	0	0	0
<i>sh toetuse arvelt</i>	1 500 000			
<i>sh muude vahendite arvelt (omaosalus)</i>	700 000			
Kergliiklusteed	1 888 000	2 003 820	500 000	500 000
<i>sh toetuse arvelt</i>	1 088 000	1 503 820		
<i>sh muude vahendite arvelt (omaosalus)</i>	800 000	500 000	500 000	500 000
Linna elamute rekonstrueerimine	1 600 000	660 000	0	0
<i>sh toetuse arvelt</i>	460 000	160 000		
<i>sh muude vahendite arvelt (omaosalus)</i>	1 140 000	500 000		
Tänavavalgustuse vahetus	400 000	400 000	400 000	400 000
<i>sh toetuse arvelt</i>	300 000	300 000	300 000	300 000
<i>sh muude vahendite arvelt (omaosalus)</i>	100 000	100 000	100 000	100 000
Tartu Maarja kirik	100 000	100 000	100 000	100 000
<i>sh toetuse arvelt</i>				
<i>sh muude vahendite arvelt (omaosalus)</i>	100 000	100 000	100 000	100 000
Muud objektid	11 643 376	10 197 680	19 830 000	22 670 000
<i>sh toetuse arvelt</i>	2 717 501	1 886 180	10 700 000	10 700 000
<i>sh muude vahendite arvelt (omaosalus)</i>	8 925 875	8 311 500	9 130 000	11 970 000

LISA 9. Eelarvestrateegia põhinäitajad Tartu linna arvestusüksuse kohta

	2018	2019	2020	2021
Põhitegevuse tulud kokku	140 139 000	145 057 000	150 120 000	155 802 000
Põhitegevuse kulud kokku	129 295 000	132 542 000	135 894 000	137 921 000
Põhitegevustulem	10 844 000	12 515 000	14 226 000	17 881 000
Investeeringustegevus kokku	-17 380 000	-18 549 000	-18 080 000	-17 780 000
Eelarve tulem	-6 536 000	-6 034 000	-3 854 000	101 000
Finantseerimistegevus	5 555 802	5 075 391	2 974 974	-24 040
Likviidsete varade muutus	-980 198	-958 609	-879 026	76 960
Likviidsete varade suunamata jääk aasta lõpuks	8 444 427	7 485 818	6 606 792	6 683 752
Võlakohustused kokku aasta lõpu seisuga	70 523 207	75 598 598	78 573 572	78 549 532
Netovõlakoormus (eurodes)	62 078 780	68 112 780	71 966 780	71 865 780
Netovõlakoormus (%)	44,3%	47,0%	47,9%	46,1%
Netovõlakoormuse ülemmäär (eurodes)	84 083 400	87 034 200	90 072 000	107 286 000
Netovõlakoormuse ülemmäär (%)	60,0%	60,0%	60,0%	68,9%
Vaba netovõlakoormus (eurodes)	22 004 620	18 921 420	18 105 220	35 420 220